

~~36-4-4~~

16-5-19

en 12

De la Libreria del Cono^{do} & la Encarn^{ta} de Nra Señora Recoleto
de la Ciudad de Montilla
D E

MAGISTRA FIDEL
ET HÆRESEOS
DESTRVCTRICE DEI PA-
RA VIRGINE
MARIA.

TRACTATVS APOLOGETICVS.

Sit A2. cl. ADVERSVS *Vim 45*
Antidicomarianitas Hæreticos Fidei ipsius lau-
dibus detrahentes.

ILLVSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO DOMI-
no Don Didaco de Arce, Reynoso Episcopo Tudensi, Abulensi,
& Placentino, à Consilio Regiæ Maiestatis, & in Hispania-
rum, & Indiarum Regnis Inquisitori
Generali

D I C A T V S

A D. DIDACO ESCOLANO, OLIM MAIORICENSI,
nunc Turiasonensi, & electo Segoviensi Episcopo in
lucem editus.

De la Libreria de L. Laurencio de Montilla. A3. n. 229. 91. 33
CÆSARAVGVSTÆ.

Apud IOANNEM DE YBAR. Anno 1664.

~~De la Libreria de L. Laurencio de Montilla. A3. n. 229. 91. 33~~

Tanto magis debemus commemo-
rare vanitatem Hæreticorum, quan-
to magis quærimus salutem eorum.

Divus Augustinus in enarratione
Psalm. 36.

CENSURA REVERENDISSIMI
P.Fr. Thomæ Frances de Vrrutigoyti,
Ministri Provincialis, Ordinis Minorum,
Seraphici Patris nostri Francisci,
in alma Aragoniæ
Provincia.

T iudicium meum
prodam Excellen-
tissimus Dominus
Archiepiscopus Cæ-
sar augustanus præ-
cipit de libro qui in-
titulatur. De Magistra Fidei, & here-
seos destructrice, cuius autorem vene-
ror Illustrissimum Dominum Don
Dicacum Escolano; statimque memo-
ria occurrit (non ut censor me inimi-
tam, sed ut admirabilem agresum tan-
ta pietatis brevi compendio producam)
illud quod de cura palatii formula re-
fertur apud Casiodorum 7. Var. 5. De-
corum Magisterium propositum om-

nino gloriosum in tam longas ætates
mittere, vnde te debeat posteritas ad-
mirata laudare (*titulus qui libro appo-
nitur,*) *sufficiebat pro Virgineis lau-
dibus, aiente Casiodoro 6. Var. 6. in
magisterij dignitatis formula. Reve-
rendum honorem sumit quisquis Ma-
gistri nomen acceperit, quia hoc voca-
bulum semper deperitia venit; & in no-
mine cognoscitur quid sit de mori-
bus æstimandum. Ut Marianos mores
reverenter admiremur in orthodoxa fidei
Magisterij encomio decoretur Deipa-
ra, potius de ipsa, & propius pro clama-
tum quod de Eugenitẽ protulit Senatus
Urbis Teodoricus Rex apud Casiodor.
1. Var. 13. Atque ideo Eugenitem illu-
strem virum litterati dogmatis opinio-
ne fulgentem, magisterij honore sub-
veximus, vt gereret nomine quã possi-
debat meritis dignitatem. Mordacibus
hereticorum dentibus oblatratur ma-
terna atque candidissima puritas, ali-
quan-*

*quando, sine ratione mansit tam vafer-
rimus sermo, culpa nubilum in fulgen-
tiori Solis radio opponens: nec tollit ma-
iori elogio commendandam Virginem
quam Iudithā eo, quia de illa fuit Tar-
tarea, ac diabolica astutia effingēs tot
deliramenta, de hac verò. Neque erat,
qui loqueretur de ea Verbum malum,
cap. 8. vers. 8. optimè Illustrissimus An-
tistes. D. F. Iosephus de la Cérda acad.
25. litterali in fine. Vt quid tam tempe-
rata plebecula, quæ loquax, quæ mor-
dax? Vtrum quia malum non erat in Iu-
ditha? nec iustior quam Dei ge-
nitrix, & tamen impia, atque impura
moventur labia adversus tantam Can-
ditiem; recurrit doctissimus Pater ad
cubiculi clausuram, sicque ex Stobæo,
Ser. 19. à se relato concludit: Quis in-
vidus fæminæ quam non videt? in cu-
biculo latitabat. In medium produci-
tur Magistra Fidei invidos heretico-
rum latratrus experiens. Verum dum
lin-*

lingua stimulis agitur ad probra pa-
negyricus protenditur sermo, ut obmu-
tescat ad probra. Hinc intentum tanti
agresus Concentibus Veneror. Expedit
enim ut Hæretici intellegant in Castris
Catholicorum, non vnum aut alte-
rum esse, sed multes qui cum eis ad-
versa fronte congredi audeant. Ex S.
Augustino 1. de Trinitate cap. 3. &
lib. contra mendatium, cap. 6. inquit
Cardinalis Bellarminus tom. 1. pref. ad
lectorem: causam ad S. Gregorij Nise-
ni oratione de laudibus Taumaturgi
remito; nec erit qui in ipsa non deli-
neet effigiem aut acumulet simulacrum.
Episcopus doceat ne iudex in venire
possit quod puniat. Aiebat Senator
præf. apud Cæsariarum 11. Var. 3. Po-
pulum doce Pastoralis zelo, Maria
Virgo tantum defensorem inueniat,
à qua condignatanti laboris merces ac-
cipietur. In meo enim tomo de Concep-
tione. sec. 8. sub sect. 6. num. 128. de
Dei-

*Deipara profero. Sicut Deus nihil re-
linquit impramiatum ex operibus
nostris quæ ei obsequuntur ita Deipara
nullum obsequium sibi praestitum fi-
nit irrenumeratum. Et illico exprimo,
quis potens obsequia recipiens seque-
strat pramium? A tanta largitrice gra-
tulatio expectabitur, nã tam celebre ob-
sequium tali, & tam subtili pennicillo,
armorum ut ex Sacra Scriptura San-
ctorumque Patrum eruditicne Con-
ciliorum documentis de promptum quis
nisi Domini Mater sufficienter gra-
tificare valet? In Regali S.P.N. Fran-
cisci CaesarAugustano Conventu, die
3. Octobris. Anno 1662.*

*Fr. Thoma Frances
de Urrutigoiti.*

IMP RIMATVR.

Fr. Joannes Archiepiscopus.
MA-

MAGISTRI FR. RAIMUNDI LUMBIER. Exprovincialis Carmelitarum in Provincia Aragoniæ, Primarij Theologiæ Catedrari in Universitate Cæsaraugustæ, Sancti Officij Censoris, & Synodalis Examinatoris, Censura.

PRÆSCRIPTO
D.D. Iosephi Leyza, & Erasmo, vidi
librum Illustrissimi
D.D. Didaci Escalano Tirasonensis Episcopi, & Segoviensis electi: de quo illud, quod de S.P.N. Cyrillo Alexandr. dixit Theodoretus Cyri, non immerito protulerim, *vir*
pas-

pascendi sortitus officium, cui grex tan- In Anathema-
tismos Cyrilli.
tus creditus est, & oves infirmas cura-

re preceptum. Munere inquam, & offi-
gio se ad pascendum, & docendum

constringi putat, cui Nomen à Scho- Cic. de Finib.
lib.2.
la, & doctrina: quem proinde, cum

Scholam: cui nulla vitæ pars ab insti-
tutione vacat: verbo informat, & re: vt

virtutes non modo instillet auribus,
sed animis infundat; & impensè oves

amati, semel id egisse non sufficit, in Gregor. hom. 25
in Evang.
amoris intentionem multiplicat inquit

sitionis: Omnium se debitorem pro-
fessus: Nunc Pascit vulnere, nimac la-

etate ubere: rectè illud Prophetæ ex-
cutus. Pastor iuxta cor Dei, pascens

scientia, & intellectu. Pavit quondam Jerem. 3. 15.
vulnere, & Christi Domini (credo si

proprio liquisset) saginavit cruore.
Scripto pijsimo de ipsius Passione Li-

bello, Pavit tunc scientia, vt oves sci- Epnes. 3. 19.
re possent super eminentem scientiam

cha- G. Nacian. orat.
18.

charitatis Christi, ut (quod Nacianzenus dixit) quamvis corpore abesset, Spiritu tamen adesset; & quibus lingua opitulari non poterat, eisdem per litteras securreret.

Nunc *Lactat ubere* proposita B. V. Maria Magistra, & Protectrice Fidei: *Cyrill. hom. 6. contra Nestorium.* præclare quidem, quam idem. P. N. Cyrillus Hom. 6. contra Nestorium apelavit. *Rupert. l. 1. in cant.* *Recta Fidei sceptrum, & Normam, & Rupertus Fidei, & Religionis Magistram.* Rectè rursus, ò Beatissima Virgo . cui accinere libet, & licet, quod tibi præstantiori Reginae, idem

Cyrill. de Fide ad Reginas.

P. Cyrillus. *Licet omnis variarum virtutum pulchritudo divinis oculis gratissima & notissima in te radiet; exercitatio, autem, & studium Skenum tibi est, ut Fides recta sit, & nullo modo vacillans ornetur.* Pascie nunc intellectu, Donum intellectus ad Fidem pertinere dixit S. Thomas, & ita liceat mihi libellum inscribere, & Titulum in-

indere, vt omnia P. Cyrillo debeam:

Mentis Fundamentum, Animi Splendor, Cordis Corona, Fides, ex Paulo, *Futurarum rerum substantia, & fundamentum est*, cui Illustrissimus Auctor Fortissimum Præsidium, & Protectionem comparat *Choros castrorum Sulamitis*, vt fides nullo modo vacillet. Ad Theodostū
de recta Fide.

Cant, 6. 12.

Iustè quidem viro Pascendi perito *Grex tantus commissus est*, vt post tot Pacat. Panegir. ad Theodosium. emensos honores, post tot Dignitatum gradus, ad Tertium Pontificatum traducatur. *Gaudent diuina perpetuo motu, & iungi agitatione se vegetat aternitas, indefessa vertigo. Cælum rotat, Sol stare nescit*, dixit Theodosio Pacatus. Sic Illustrissimi Episcopi animus, veluti quoddam Astrum, in Reipublicæ Christianæ emolumentum perenni curarum motu exerceri solet, stare impatiens, vt quasi Sol summo de vertice eiaculetur ardorem in par-

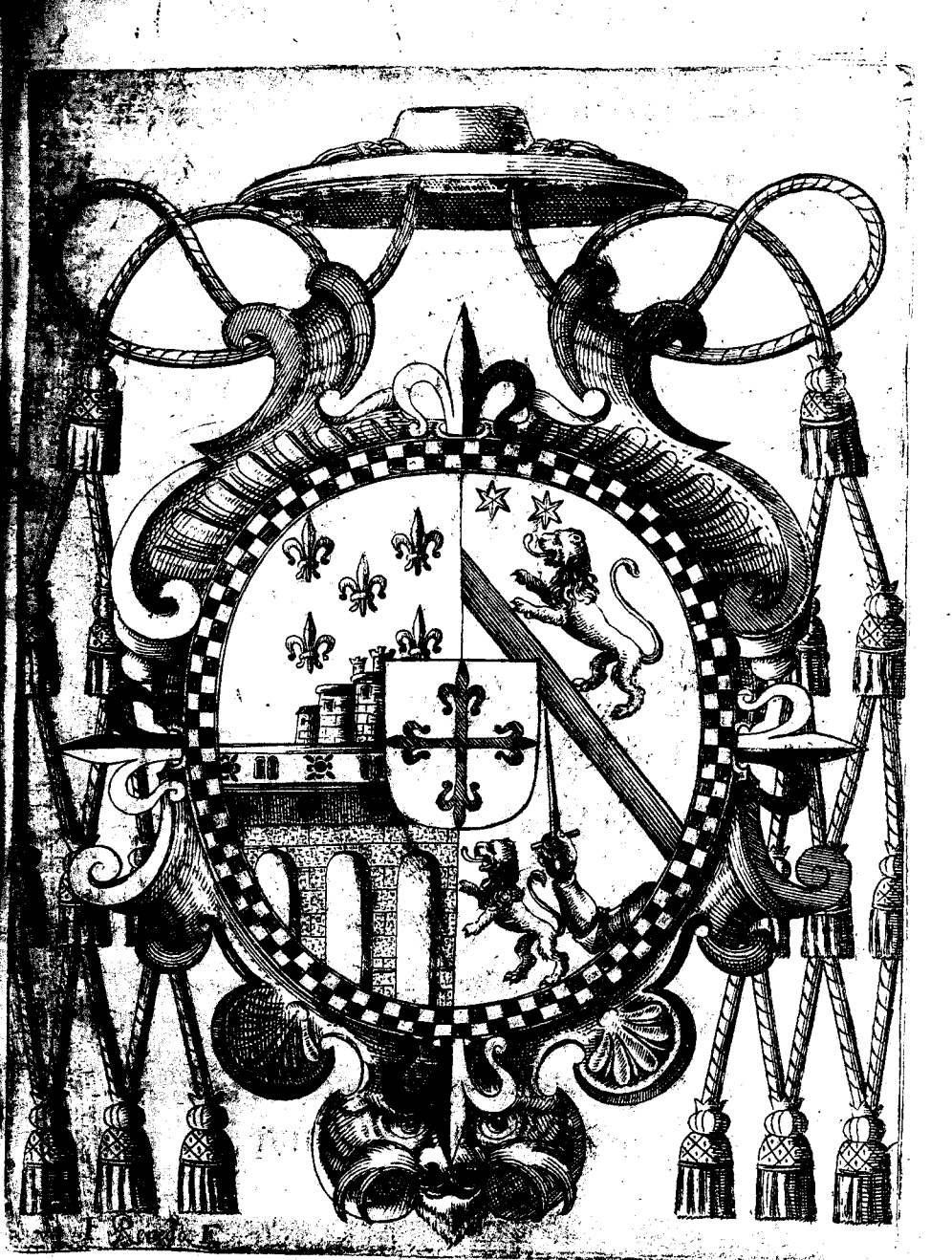
tes omnes. Prodeat igitur opus, vt to-
to cœlo Doctrinæ, & intellectus luce
diffusa, diem efficiat, è Carmello Cæ-
saraugustano die 8. Octob. 1663.

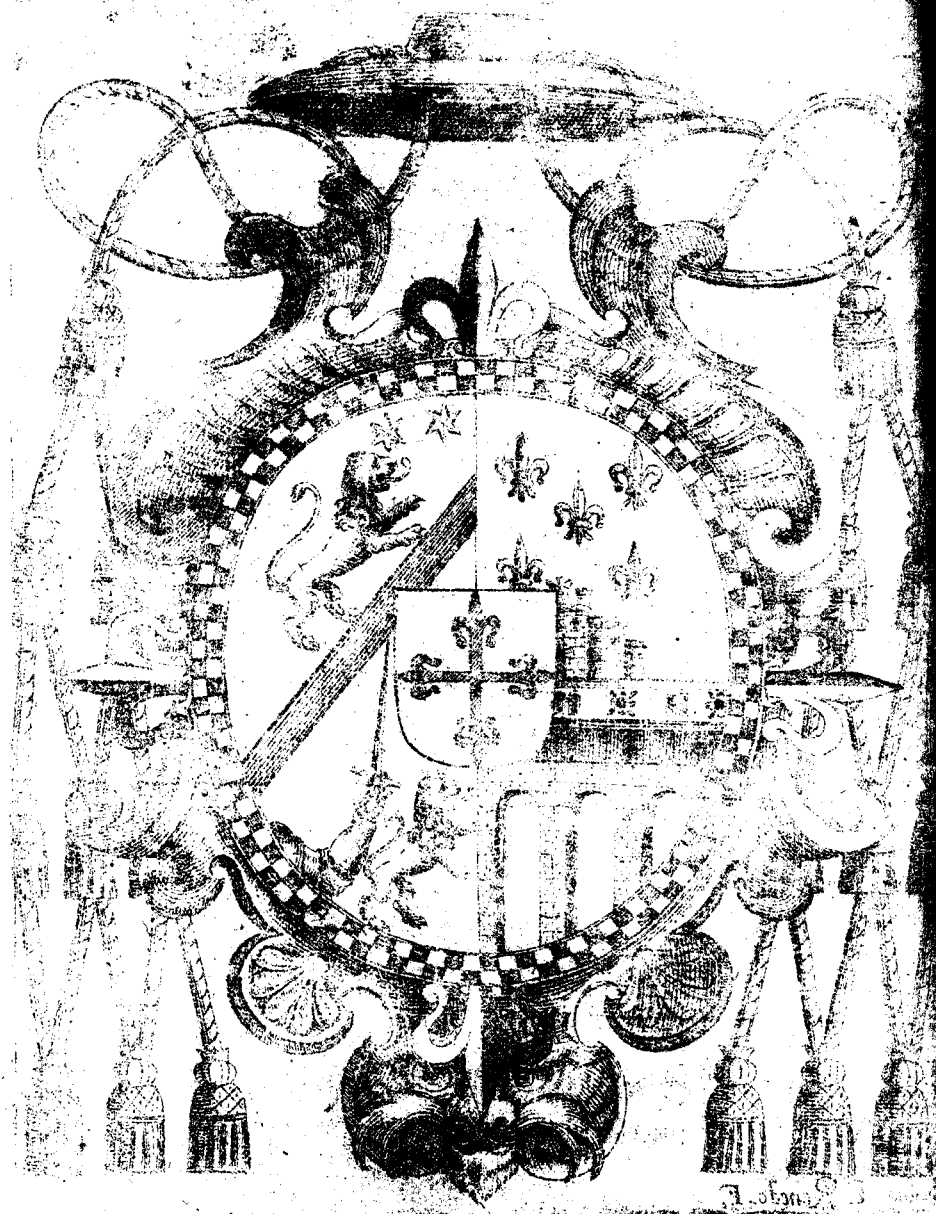
Fr. Raymundus Lumbier.

IMPRIMATUR.

V. Leyza, & Erasso,
Affesor.

DE-

MAGNO*MAIORI*MAXIMO

Prudentia

Iustitia

Pietate

NOBILISSIMO*ILLVSTR^{mo}*REVEREN^{mo}

Virtute

Sanguine

Modestia

D. D.

DIDACO ARCE REYNOSO.

In fidei celo.

In Arcendo.

In feliciter regendo.

Episcopo: Regio Consilia. Inq^{ri} Gen^{li}
Opere, ctnomine. Scientia, & secreto. Nulli secundo

D. Didacus Escolano Episcopus olim Maioricensis nunc
Iurasonensis suus Excoræ cliens Et Capellanus

Innumeros vitæ annos Salutem plurimam & æternam
felicitem exoptat, & orat.

I. Renedo. F.

MAGNO*MAIORI*MAIORI

1711

NOBILITATE

1711

DIDACTICAE

1711

1711

1711

1711

1711

1711

DEDICATORIA.

LIBELLVS iste
seu tractatus (Illu-
strissime, & Reve-
rendissime Domi-
ne) duplici ex cau-
sa (omissis alijs)
nomini tuo sine dubio dicandus venie-
bat: primo; quia in eo agitur de fide, cu-
ius in his Hispaniarum, & Indiarum
Regnis precipuus merito defensor exi-
stis: Secundo; quia de eius Magistra,
Deipara Virgine Maria sermo pro tra-
hitur, eiusque in observatione, praestantia,
exponitur, & laudatur: cuius te addic-
tissimum semper novimus Capellanum,
mancipatumque cultui quotidianis exē-
plis, quo duce, & comite non solum
clientela tua famuli, sed exteri assi-
duam venerationem tanta Matris amu-
lari potuerunt, sed exercere valuerunt.
Te igitur (Praesul Amplissime) Mace-
natem querit opus, quid nō Patronum
qua-

quærat, qui res à te gestas in fidei defen-
sionem, & Virginis Matris cultum, &
reverentiam in nulla non urbe prædi-
cat: aut magnopere Poëta fallitur: aut
scite ab eo dictum: Quod fecit quisque;
tuetur opus. Tuere agendum, cuius tu
facto magis, quam qui calamo scripsit,
autor es; tuoque nomine sigillatas has li-
neas breves sub umbrâ tua suscipe, &
in lucem editas protege; nos iam diu ob-
sequentissimos Dominationi tuæ in au-
xilij, & memoria fove, cui pacem cœ-
litus impetrare curamus, summum bo-
num cum felici, & longiori vita pre-
cantes, ut cum recta iustitiæ admini-
stratione in Fidei augmentum suppa-
rem pietatem pari & præmio potiari,
ex corde desideramus, & incessanter
rogamus.

Illustrissimæ, & Reverendissimæ
Dominationis tuæ.

Ex corde cliens, & Capellanus.

Didacus Episcopus Turiasonenfis.

PRÆ-

oberr
1261
PRÆLVDIVM

ET AD BEATAM VIR-
ginem Deiparam MARIAM
Dominam nostram huius
operis commendatio.

EGRE semper tuli (ò Ma-
ter mea Maria) quan-
tum inimici tui (immò
potius nostri) indicien-
tem fidem tuam, ex qua tota nostra sa-
lus advenit , labefactare , & adlatrare
conentur; sicque mea erga te devotio
compulit , vt dum contra hæreticam
pravitatem Inquisitoris munere fun-
gerer quæ circa hanc fidem in libro-
rum voluminibus studij tempore in-
veniebam, alibi adnotarem; posteaque
ardor devotionis meæ passim profligabatur, & ea in unum redigerem, typis-
que clari, iussissem. Sed cum in laudi-
bus tuis, ò Beata , & nunquam satis
laudata Mater nostra, Angelicæ Pote-
sta-

ELENCHVS CAPITVM , ET

§§. HVIVS OPERIS.

CAPVT. I.

Fides quam præclara, & necessaria virtus, sed sine operibus non iustificare, adversus Brentiũ, Culmanũ, Sarceriũ, & alios Hæreticos exponitur, Hancquẽ perfectissimam, Beatã Virginẽ habuisse demonstratur. pag. 1.

CAPVT. II.

Fidem Beatæ Virginis ex Mariani nominis, Etymo, deduci, contra Ioannem Fugerum, probatur. pag. 17.

CAPVT. III.

Beata Virgo Maria non potuit deficere in fide, quia erat illuminata, & in Sacris Scripturis maxime versata. pag. 20.

CAPVT. IV.

Fides Beatæ Virginis ita constans sæper fuit, ut propter eius præstantiam illuminatricis munus adepta sit. pag. 28.

CAPVT. V.

An Virgo Maria instruxit Magos in Rebus Fidei. pag. 36.

CAPVT. VI.

Gladium animam Virginis pertransitum ex Simeonis dicto, non scandali, & ambiguitatis

fuisse (cõtra Origenem, & alios) defenditur. pag. 61.

CAPVT. VII.

Beatam Virginẽ in triduo mortis Filij sui de resurrectione nõ dubitasse (contra Lutherum) probatur. pag. 76.

CAPVT. VIII.

Beatam Mariam in illis verbis salutationis Angelicæ Quo modo fiet istud: in Fide non defecisse, nec dubitasse, contra Lutherum, & alios defenditur. pagina. 85.

CAPVT. IX.

Christum Dominum à Beata Virgine, & eius Sponso Ioseph, Deum, & Hominem creditum, veneratum, & adoratum fuisse (contra Erasmus, & Nestorium) manifestis documentis comprobatur. pag. 98.

CAPVT. X.

Fidem Mariæ in patrato miraculo Cana Galilææ maxime elucere contra Manichæos, Valentinianos Melantonem Oecolampadium, & Brentium, aliosque Hæreticos indubie exhibetur. pag. 114.

CAPVT. XI.

Ex Evangelij verbis Lucæ 2.
MARIA autem conservabat
omnia verba hæc conferens in
corde suo. Fidem Mariæ Vir-
ginis maxime ostendi, contra
Cēturiatores defenditur. pag. 124.

CAPVT. XII.

Vt Magistræ Fidei, iure opti-
mo. Hereses omnes destruere,
Mariæ Virgini cōpetere, easq;
debellasse adversus Novatores
exponitur. pag. 131.

CAPVT. XIII.

Mariæ Virginis Fides celebrior
illa ABEL, ENOCH, NOE,
ABRAHAM, IACOB, & alio-
rum a Divo PAVLO pro Fide
sua laudatorum, ac etiam cete-
rorum, in divinis litteris pro ea
speciali laude memoratorum,
adversus Lutherum, Erasmi,
& alios Hereticos sequentib.
§§ demonstratur. pag. 155.

§. I.

Fides Virginis maior illa
ABEL iusti. pag. 157.

§. II.

Fides Beatæ Virginis, Fide
maior ENOCH. pag. 159.

§. III.

Fides Beatæ Virginis celebrior
illa NOE. pag. 168.

§. IV.

Fides Mariæ laudabilior, & su-
blimior ABRAHÆ fide. pag. 171.

§. V.

SARÆ fide, Beatæ Virginis Fi-
des sublimior. pag. 175.

§. VI.

Beatæ Virginis Fides non mi-
nor illa Patriarchæ IACOB.
pagina, 176.

§. VII.

Beatæ Virginis fides sublimior
illa IOSEPH Patriarchæ.
pagina. 182.

§. VIII.

Mariæ Fides longè perfectior
quàm MOYSI. pag. 184.

§. IX.

Mariæ Fides excellior illa Da-
cis IOSVE. pag. 187.

§. X.

Fide RAHAB sine compara-
tione maior illa Deiparæ Vir-
ginis. pagina. 190.

§. XI.

Fides Mariæ præclarior GE-
DEONIS, Fide. pag. 191.

§. XII.

Sublimiorem fuisse Beatæ Vir-
ginis Fidem illorum, quos hic
Paulus Apostolus fidelissimos
laudat, ex sua met sententia
colligitur. pag. 197.

§. XIII.

Beatæ Mariæ Fides maior,
quam

quam Centurionis. pagin. 198.

§. XIV.

Maria Fides non minus admira-
nda, quam Cananea. p. 202.

§. XV.

Fides Dime fortunati latronis
ex Beata Virginis fide, & inter
cessione, præmium est assequu-
ta. p. 205.

CAPVT. XIV.

Fides Virginis Mariæ in qui-
bus generaliter excessit Fidem
omnium viatorum. pag. 214.

CAPVT. XV.

Beatitudo Virginis, & Incar-
natio Verbi, Fidei Mariæ, ut
primo principio debetur, iuxta
Beata Elisabeth dictum. Beata,
quæ credidisti: Ideo bis Ma-
ter Christi considerata venit.
pagina. 216.

CAPVT. XVI.

Beata Virgo, quam in summo
habuit Fidem, gratiam, & fru-
ctus fidei, in hoc quantum exces-
sit omnes viatores. pag. 224.

CAPVT. XVII.

Quantum in natura impossibilia,
& summe distantia Fides Vir-
ginis possibilia fecit, eiusque Fi-
dei præstantiæ deheatur. p. 229.

CAPVT. XVIII.

De Fidei Virginis connubio ubi
sermo, Maritus, & Vxor, auri-

cula fuit.

p. 246.

CAPVT. XIX.

Eorum, quæ Beata Virgini re-
velata fuere, & in his quibus il-
luminata, & illustrata fuerat,
Fidē habuisse, edocetur. p. 259.

CAPVT. XX.

Maria Virgo recta est Inquisi-
torum norma, eos, suosque Mi-
nistros, diligit, & in officijs suis
maxime iuvat. pag. 266.

CAPVT. XXI.

Inquisitores hæreticæ pravitatis,
ut iuste indicent, causasque
Fidei (ut decet) terminēt; Beata
Mariam, ut Magistram Fidei
adire tenētur, suumque auxiliū
continuo implorare. pag. 286.

CAPVT. XXII.

Epitheta, quibus Sancti Patres
ad Fidem Virginis explican-
dom vsi sunt, sequentibus, §§.
patefunt. p. 299.

§. I.

Filia Fidei. pagin. 299.

§. II.

Magistra Fidei. p. 301.

§. III.

Mater Fidei, & omnium cre-
dentium. p. 303.

§. IV.

Vexillum Fidei. p. 307.

§. V.

Anchora Fidei Catholicæ. p. 308.

§.

§. VI.	
Signaculum Fidei.	pag. 311.
§. VII.	
Sceptrum Fidei.	pa. 312.
§. VIII.	

Imago Fidei.	pag. 313.
§. IX.	
Propugnaculum Christianæ Fi- dei.	p. 315.
Operis conclusio.	pa. 317.

FE DE ERRATAS.

T Adest pag. 10. rengl. 28 ha de dezir ar de *ist* Sacre pag. 11. rengl. 2. ha de dezir
sare putes pag. 16. rengl. 2 ha de dezir putas. *er* ty no pag. 17. rengl. 2. ha de dezir
Ety no Oro pag. 19. rengl. 7. ha de dezir Divi. *Sens* pag. 23. rengl. 20. ha de dezir *Senus*
amantissimus pag. 42. rengl. 30. ha de dezir *amantissimas adorent* pag. 58. rengl. 3. ha
de dezir *adorent*. *Sacramento* pag. 83. rengl. 10. ha de dezir *Sacramenta*. *penitius* pa.
87. rengl. 9 ha de dezir *penitus*. *Sentebat* pag. 87. rengl. 19. falta despues del *Sentebat*.
cum Patre. y luego ha de proseguir à *Patre recederet*. *Maria* pag. 88. seg. folio rengl.
30. ha de dezir *Maria placuit* pag. 100. rengl. 8. ha de dezir *placuit*. *Suragutor* pag. 101
rengl. 30. ha de dezir *sufragantur*. *Beata* pag. 117. rengl. 3 2. ha de dezir *Beata*. *iniqua*.
pag. 142. rengl. 7. ha de dezir *tangum*. *in illeum* pag. 142. rengl. 2. ha de dezir *in il-*
leum fuer pag. 175. rengl. 15. ha de dezir *fuerit*. *conquestus* pag. 186. rengl. 8. ha de dezir
conquestus. *tegit* pag. 201. rengl. 2 ha de dezir *tegit* *Fide dize* pag. 205. rengl. 7 en el
titulo ha de dezir *Fides Dize*. *tante Fides* pag. 208. rengl. 22. ha de dezir *tanta Fides*.
mansuetuse pag. 207. rengl. 19. ha de dezir *mansuetus* *se. patulo* pag. 238. rengl. 21. ha de
dezir *pabulo*. *per* pag. 260. rengl. 9. ha de dezir *par*. *ex istus* pag. 261. rengl. 16. ha de
dezir *exulatus*. *Verbo* pag. 263. rengl. 27 ha de dezir *Verbi*. *Religiones* pag. 268. rengl.
13. ha de dezir *Religione*. *Patrii* pag. 269. rengl. 23. ha de dezir *Patrii*. *ratione* pag.
274. rengl. 26. ha de dezir *natione*. *Cubte* pag. 281. rengl. 28. ha de dezir *cubile*. *cies* p.
284. rengl. 22. ha de dezir *cuis*. *integerrum* rengl. 31. pag. 284. ha de dezir *integerrimi*.
in scribendi pag. 287. rengl. 22. ha de dezir *in scribendo*. *apaerent* pag. 296. rengl. 25. ha
de dezir *apaerent*. *mei* pag. 297. rengl. 5. ha de dezir *me*. *regum* pag. 298. rengl. 22. ha
de dezir. *rogum*. *in erris* pag. 301. rengl. 19. ha de dezir. *in terris*. *in Martiali* pag. 305.
ha de dezir. *in Martiali*. *felicus* pag. 309. rengl. 3. ha de dezir *felicus*.

CAPVT. I.

*FIDES QVAM PRÆCLARA,
 & necessaria virtus, sed sine operibus
 non iustificare, aduersus Brentium, Cul-
 manum, Sarcerium, & alios Hæreticos
 exponitur. Hancquæ perfectissimam,
 Beatam Virginem habuisse
 demonstratur.*

VIS non videt, quantæ sint Hæreti-
 corum versutiæ, vt Catholicæ Fi-
 dei professores possint decipere?
 Quanta calliditas ne errorum suo-
 rû virus detegatur? Quod est sub
 specie boni, celebrant, intus, quod
 condemnari possit, relinquunt; quod nunc conce-
 dunt, postea negant; in eo quod laudant, quod sper-
 nendum esse possit, insinuant; & cum à veritate aliena
 illorum semper mens sit, nihil quod certû sit, & sta-
 bile figere sciunt. Exemplû præbet Hæreticus Bren-
 tius, qui sub prætextu laudandi Virginem, eiusquæ Fi-
 dem celebrandi; eam exultat, eius Fidem profiten-
 do, sed impudenter bonorum operum necessitatem
 excludit, ita enim ait: *Mariæ beatitudo per eandem* *Apud Salmer*
rem, per quam, & Abrahæ contigit: videlicet quia *tom. 3. tract.*
credidit, & per Fidem Beata est, & non per vlla ope- *10.*
ra: quis ergo denegat Fidei deberi omnia?

In Postilla in
festo Visitat.
Mar.

Culmanus: *Per Fidem Beata est, non per ulla opera: & sola Fides glorificanda est, ut hic vides, non ullum opus.*

In Evangelium
Luca.

Sarcerius: *Commendat Mariæ Fidem, & excludit meritum. Beata, inquit, quæ credidit, non, inquit, quæ meruit.*

Sed antequam ad tanti erroris refutationem accedamus, & istorum Hæreticorum subdolan mentem manifestam faciamus, exponere prius licet; Theologalium virtutū primatum habere Fidem, non in dignitate, sed in loco, ut sic dicam, fundamentum què esse omnis Christianæ vitæ; ita ut ubi hæc desit, aut vacillet, tota ruat structura: itaque summe nobis necessaria est. Principio quidem ob immensam Dei Maiestatem, quæ ratione sufficienter nequit, Fide verò cognosci potest: deinde Fides requiritur, ut homo præmium sibi destinatum promereatur; quia in re non solum hominis voluntas divinis obsequijs impèdenda, sed etiam intellectus, illam divinæ volūtatī, istum divinis iudicijs subijciendo. Postremo finis omnium nostrum ad quem conditi sumus, est Deo æterno frui, Deum inter immortales delicias semper aspicere, & cum hoc supra naturam sit, quo pertingere nō potest ratio, consequitur Fides, ut eleganter Leo Pontifex exponit dicens. *Magnarum hic vigor est mentium, & valde fidelium hoc lumen est animorum, incunctanter credere, quæ corporeo non videntur intuitu.*

Supponendum etiam est solam Fidem, sine operibus non iustificare: Nam si habuero omnem Fidem, charitatem autem non habuero, nihil sum; ut Pauli verbis utamur; sicquè sine operibus mortuam, dicit Iacobus Apostolus: & secundum Matthæum: Non

Epist. Canonica
Cap. 2.

omnis, qui dicit mihi Domine Domine (quòd est Fidei solius) intrabit in Regnum Cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in Cælis est, ipse intrabit in Regnum Cælorum; & in Christo Iesu, nequè circumcisio aliquid valet, nequè preputium, sed Fides, quæ per charitatem operatur; vt Paulus etiam docet.

Galat. 5.

*Audiui vocem de Cælo dicentem mihi (Evangeli- Apocalyp. 14.
sta Ioannes scribit) Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Quæritur nunc, an in Domino moriantur, & Beati dici possint, qui Fide nuda in Deum credendo, & in illo confidendo, vitã finierunt, vt vitam æternam consequi possint? Cui difficultati verba, quæ sequuntur satisfaciunt: A modò dicit spiritus requiescent à laboribus suis. Quasi dicat parum prodest, si quis habeat Fidem, & spem credendo in Deum, & in illo fidendo, nisi iungat aliam virtutem, scilicet, charitatem bene operando. Qui sensus magis roboratur, & confirmatur vltimis, & sequentibus verbis: Opera enim illorum sequuntur illos. Sicquè in Domino moritur, qui Fide viva, & operibus confirmata moritur, non ille qui Fide nuda, & sine operibus mortua, cursum cõsumavir, cum veram Fidem non servavit iuxta Apostoli Pauli sententiam.*

2. Thimot. 4.

Divus Petrus cum nos armari desideret, vt fortiter contra Zabulum dimicare possimus, ex eoquè victoriam reportare, non cum Fide sola in certamen ingredi iubet, sed cum fide viva alijsquè virtutibus sociata, præcipuè sobrietate, & vigilantia, cum certò teneat, & firmiter credat Fidem solam, & sine operibus mortuam, nihil proficere; & sic ait:

4 De Magistra Fidei, Cap. 1.

1. Petri 5. *Sobrijs estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus, tãquam leo rugiens circuit querens quem devoret, cui resistite fortes in Fide.*

Plenæ sunt Sacræ Scripturæ paginæ testimonijs, quibus Dominus nos ad bona opera exercenda hortatur, quæ intelligenda veniunt de fideli non habente opera charitatis, vt mediantibus illis iustificari, & salvari possit; quia Fides sola sine operibus non iustificat, sic Psalmista cùm petisset à Domino, quis in illo tabernaculo esset habitaturus, respondit statim dicens: *Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam*: Et cùm postmodum aliqua virtutum opera enumerasset, subdit. *Qui facit hæc, non movebitur in æternum*: non dixit, qui credit hæc, sed qui facit hæc, vt ostenderet operum virtutem, & necessitatem.

Apud Esaiam Prophetam scriptũ reperitur, quantum Dominus nobis commendat bona opera, vt ad nostram salutem præcisè necessaria, non verò solam Fidem; vt sequentibus verbis demonstratur.

Esaiæ 1. *Quiescite agere perverse, discite bene facere, querite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam.*

Dominus apud Ioannem ait: *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum Pater meus*: Tollere (vt infra ipsemet ait) est mittere illum in ignem, vt ardeat, quum ergo non ob aliud condemnatur, quàm quòd fructum non fecerat; convincitur inde opera esse necessaria.

Apocal. 22. Et in Apocalypsi legitur, dixisse Dominum: *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.*

Rurfus differens Dominus de ultimo iudicio, vi- *Matthæi 25.*
tam æternam promittit his, qui opera pietatis in
pauperes, & egenos exercuerunt; & ignem æter-
num decernit illis, qui eius opera facere contempse-
runt.

Adolescenti petenti à Domino, quid faciendo
vitam æternam possideret, respondit Dominus. *Si Matthæi 19.*
vis ad vitam ingredi, serva mandata. Ex quo loco
satis evincitur, mandata exigi, tamquam necessaria
ad vitæ æternæ affectionem. Nam si necessaria
non essent, non iam præcepta, sed consilia dicenda
essent: Cum hoc constet esse discrimen inter præ-
ceptum, & consilium, quod hoc suadetur tamquam
bonum non tamen exigitur, ut necessarium: illud
verò sic exigitur, ut de illo ratio reddenda sit. Quod
si necessaria non sunt, præcepta dicenda non sunt.
Non enim præcipiuntur, nisi ut fiant.

Iterum de mandatis servandis repetit Deus apud
Matthæum, & Marcum: in illo cum in Cælum as-
census Discipulis suis ait. *Euntes docete omnes, Matth. ultimo.*
baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiri-
tus Sancti, docentes eos servare omnia quaecumque
mandavi vobis. Et in isto; ita ait: *Qui crediderit, & Marci ultimo.*
baptizatus fuerit, salvus erit. Quibus in locis, duo
maximè consideranda veniunt: in illo apud Mat-
thæum, quod non dixit Dominus, docentes eos cre-
dere tantum, sed servare omnia, non ergo sola Fi-
des sufficit. Et in altero apud Marcum, quod ex eo,
patet etiam ultra Fidem requiri baptismum, ergo
non sola Fides sufficit ad salutem. Aut si hæc sola
sufficit, baptismus non est necessarius. Quum verò
dixit, qui autem non crediderit, condemnabitur; do-
cuit

cuit baptisum sine Fide non prodesse, quem admodum, nec Fides sine baptismo.

Cantic. 4. *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo.* Canit Sponsa; hunc locum Rupertus Abbas (respiciens Mariam in Anima sancta, & Christi Sponsa) ita interpretatur. *Ecce abiit, ecce recessit*

Rupertus in Cantic. 4. *comprehensus ab impijs, & occisus abiit in sepulcrum, recessit in Caelum. Revera amore languo; igitur fulcite me floribus: stipate me malis; hæc mihi sit consolatio: Amore languens pro absentia dilecti, unde possum consolari, nisi ex eo ut credatis, & credentes vitam habeatis in nomine eius: O populi universi! Credendo fulcite me floribus; bene operando, & fructus vitæ æternæ percipiendo, stipate me malis: Quibus evincitur non solam Fidem sufficere ad salutem, nisi sociatam operibus bonis.*

Hoc etiam Scripturæ Sacræ Testimonium pro Beatæ Virginis Fide maximè conducit, quæ tanto nostræ Fidei nostriquè profectus desiderio teneatur, ut magno gaudio perfundatur, cum videat augeri credentium numerum, & bene operantium multitudinem, ut tristitiam, quæ premebatur in dilecti sui abitione ad Crucem, & absentiam cum in Caelum abierat, credentium Fide operibusque lenierit: Christiquè sui absentis fidelium Fide, & virtutibus velut præsentī medicina occurrerit. Notandumquè venit, quod Virgo non fulciri tantum Fidei floribus petit, sed, & operum malis stipari, quia illi Fides nuda non placet, nisi Fidei adiungantur opera: *& flores fructum parturiant*, sicut antea Sponsa invitaverat Sponsum suum, Undè Sanctus

Cantic. 7.
vers. 12:

Prof:

Prosper. *Finem bonæ voluntatis iustæ actionis genitricem*, vocavit; ut in manibus, & in operibus appareret. Et si Fides, flos est, fructum parturire debet, & opera producere; nam, ut inquit Sanctus Antonius de Padua. *Animæ Virginitas, & Fides, per dilectionem operans animam incorruptam conservant.* Lib. I. de vocatione gentium.
Serm. in Domica 5. post Pascha.

Hæc Catholica veritas diversis Conciliorum decretis confirmata etiam apparet. Primò ex Concilio Oecumenico, & Generali Viennensi sub Pontifice Clemente V. à quo, & à Ioanne XXII. eius successore, condemnata fuit per annum 1318 secta illa Begardorum, & Beguinarum in Alemania orta, qui inter alios errores, illum totis viribus defendebant: *Quòd illi, qui erant sub certo gradu perfectionis, & in spiritu libertatis, non erant humane subiecti obedientie, nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligabantur, quia (ut aiebant) ubi spiritus Domini, ibi libertas.* Merito damnata fuit hæc hæresis, nam sine operibus iustificari sola Fide tales credebant, nec opus esse, bonum operari, fit mentio de secta hac, eiusquæ damnatione in Clementina prima de Religiosis domibus, & in extravaganti *Sancta Romana*, quæ habetur inter extravagantes Ioannis XXII. titulo de Religiosis domibus; & in Clementina *ad nostrum* de Hæreticis; & agunt Eymericus in direct. Inquisit. 2. part. quæst. 16. & Peña in Commentarijs ad illum dicta 2. part. Comment. 40. vers. ex his. Author Repertorij Inquisitorum Verbo *Beate Tertiæ Regulæ*, & Verbo *Begardi*, & *Beguinae*; Guido Carmelita in summa, tit. de Hæresibus Beguinorum; Alvarus Pelagius lib. 2. cap. 52. de Plan-

et Ecclesiæ Bernardus Lutzenburgus in Catha-
logo Hæreticorum, lib. 1. verb. Begardi Turrecre-
mata in summa de Ecclesia, lib. 4. part. 2. cap. 37.
Sæctus Antoninus in summa, par. 4. tit. 11. cap. 7. §. 4.
& 5. Præcolus lib. 2. de vitis, & sectis Hæreticorum,
cap. 17. & multi alij.

*Concilium Se-
noniense, De-
creto 16.*

Pōstea anno 1528. in Concilio Senonienſi tem-
pore Clementis Papæ Septimi Decretum hoc de
Fide, & operibus, merito, & gratia in medium pro-
latum fuit. *Frequens illud est apud imprudentes, &
qui non tam animi moderatione, quàm impetu fe-
runtur, ut dum ab altero vitiorum in caute diffu-
giunt, in alterum prolabantur. Cuius rei Lutherus
Fidem facit, qui dum operum fiduciam nimis inse-
ctatur, nihil tandem operibus reliquum facit: atquæ
ita unius Fidei patrocinium suscipit, ut solam ag-
noscat, opera rejiciat, & condemnet. Verum si re-
ctè perpendantur, quæ producit de scripturis testi-
monia, reliquas virtutes non excludunt. Quæ verò
contra opera citat, ea omnia, vel ad nimiam in ope-
ribus fiduciam, vel ad legales ceremonias pertinent.*

*Abac. 1. Fide quidem vivimus: & sine hac impossibile est
Hebr. 11. placere Deo, si quis nihilominus habuerit omnem
1. Corinth. 13. Fidem, ita ut montes transferat, charitatem autem
non habuerit, nihil est. Fide iustificamur: sed, & spe
Roman. 9. salvi facti sumus: & dimissa sunt Mariæ Magda-
Roman. 8. lenæ peccata multa, quoniam dilexit multum, si quis
Lucæ 7. enim (dicit Dominus) diligit me, sermonem meum
Ioan. 14. servabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum ve-
1. Corinth. 13. niemus, & mansionem apud eum faciemus. Nunc
igitur manent Fides, Spes, Charitas, tria hæc, ma-
ior autem horum est Charitas, & in vivificando,
iusti-*

*iustificandoquè potior : quando quidem Fides sine
 operibus mortua est. Tùm demum utilis est ad sa-
 lutem cum per dilectionem operatur. At charitas
 non est ociosa, sed per bona opera satagit, ut cer-
 tam vocationem nostram electionemquè faciat. Non
 enim Auditores Legis iusti sunt apud Deum, sed fa-
 ctiores legis iustificabuntur; dum ille reddet unicui-
 què iuxta opera sua, dum unusquisquè mercedem
 accipiet secundum laborem suum. Quando quidem
 omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Chri-
 sti, ut referat unusquisquè propria corporis, pro ut
 gessit, sive bonum, sive malum. Vbi eos, qui à sini-
 stris erunt, non solum increpabit Dominus, quia non
 crediderunt, sed quia misericordiæ non vacave-
 runt. Eos autem, qui à dextris erunt, commenda-
 bit non tam à Fide, quàm à bonis operibus: opera
 enim illorum sequuntur illos. Talibus siquidem ho-
 stijs promeretur Deus, facietquè tandem omnis mi-
 sericordia locum unicuiquè iuxta meritum operum
 suorum, non absoluta condignitate quidem (nequè
 enim condignæ sunt passionis huius sæculi ad futu-
 ram gloriam, quæ revelabitur in nobis) sed gra-
 tuita magis, & liberali repromissione: qua con-
 ventione facta de denario diurno, conduxit opera-
 rios in vineam suam, quæ, inquam, qui suffert tenta-
 tionem cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ,
 quam repromissit Deus diligentibus se; & ei, qui
 Fidem servaverit, certaverit bonum certamen, cur-
 sum consumaverit, coronam iustitiæ reddet in illa
 die iustus ille Iudex, qui nos, & si servos inutiles,
 sua misericordia dignos facit, in partem sortis san-
 ctorum. Non iustificat igitur sola Fides, sed magis*

Iacobi 2.
Galat. 5.

2. Petri 1.
Rom. 2.

1. Corinth. 3.

2. Corinth. 5.

Hæbreo. 13.
Ecclesiast. 16.
Roman. 8.

Matthæi 20.
Iacob. 1.
2. Timoth. 4.

Luc. 17.
Colossen. 10.

*charitas, nec quævis opera, peccata sunt : sed ea re-
nus, adultis ad salutem necessaria, ut meriti quoque
rationem non respuant.*

*Concilium Tri-
dentinum, sess.
6. can. 19.*

Postremo Sacrosancta Tridentina Synodus plu-
ribus Decretis docet solam Fidem sine operibus iu-
stificare non posse. Primi verba formalia sunt. *Si quis
dixerit, nihil præceptum esse in Evangelio præter
Fidem, cetera esse in differentia; neque præcepta, ne-
que prohibita, sed libera, aut decem præcepta nihil
pertinere ad Christianos; anathema sit.*

Sess. 6. Can. 20.

Alterius Canonis verba sunt. *Si quis hominem iu-
stificatum, & quantumlibet perfectum dixerit non
teneri ad observationem mandatorum Dei, & Eccle-
siae, sed tantum ad credendum; quasi verò Evange-
lium sit nuda, & absoluta promissio vitæ æternæ, si-
ne conditione observationis mandatorum; anathe-
ma sit.*

Sess. 6. Can. 21.

Tertij verò Canonis verba. *Si quis dixerit Chri-
stū Iesum à Deo hominibus datū fuisse, ut Redemp-
torem cui fidant; non etiam ut Legislatorem, cui obe-
diant; anathema sit.*

*Basilii in Re-
gula Monach.
cap. 94.*

Sanctorum Patrum etiam concors sententia est
apprimè hanc catholicam veritatem defensorum.
Beatus Basilius in Regula Monachorum inducit
Monachos petentes in hunc modum. *Quomodo po-
test quis sine Charitate tantam Fidem habere, ut
montes transferat, aut substantiam suam divi-
dat, & corpus suum tradat, ut tardea?*

Huic autè quæstioni respondit Basilius huiusmodi
verbis. *Si memores sumus Domini dicentis: faciunt
enim omnia, ut videantur ab hominibus: sed, & il-
lud, quòd respondit illis dicentibus: Domine nonne*

in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in tuo nomine virtutes multas fecimus? Cùm ait ad eos: Nescio vos unde sitis, non quia mentiti sunt, sed quia Dei gratia abusi sunt ad proprias voluntates, quòd utiquè alienum est à charitate Dei.

Divus Gregorius in Homilia super Evangelium de eo, qui non habuit vestem nuptialem. *Quid ergo (inquit) debemus intelligere per vestem nuptialem, nisi charitatem? Intrat enim ad nuptias, sed cùm veste nuptiali non intrat, qui in Sancta Ecclesia Fidem habet sed charitatem non habet; & post pauca. Mirandum est valdè, quòd hunc amicum vocat Dominus, & reprobatur: ac si apertius dicat, amice, & non amice: Amice per Fidem, & non amice per operationem seu charitatem.*

Homilia in
Matth. 22.

Fides (inquit Divus Augustinus) sine charitate quidem potest esse, sed non, & prodesse. Et tractatu in Ioannem. Iam (inquit) credit aliquis in Christo, sed odit Christum, habet confessionem Fidei in timore pænæ, non in amore coronæ: adde huic Fidei dilectionem, ut fiat Fides, qualem dicit Apostolus Paulus, Fides, quæ per charitatem operatur. Idemquè varijs in locis proficitur Divus Augustinus libro de de spiritu, & littera, cap. 32. & tractatu 83. in Ioannè, libro de agone Christiano, cap. 13.

Lib. 15. de Tri-
nitatè, cap. 18.
Et tract. 10. in
Ioannem.

Et Sanctus Hieronymus contra Iovinianum, hanc eandem veritatem edocet. *Frustra nobis (inquit) in eo aplaudimus cuius mandata non facimus. Scienti bonum, & non facienti illud peccatum est. Quomodo corpus sine spiritu mortuum est: sic, & Fides sine operibus mortua est. Nequè grande putemus credere unum Deum esse; cùm, & Dæmones credunt, & contremiscunt.*

Lib. 2. contra
Iovinianum,

Probatur etiam hæc veritas vñanimitate doctrinæ, & sententia Theologorum, qui tradunt Fidem Christianam habere duplicem formam; alteram essentialem, alteram accidentalem. Essentialis est, qua dicitur habitus intellectus, & donum gratiæ divinæ gratis datæ. Accidentalis est charitas, quæ perficit Fidei habitum, eumquæ dirigit ad suum obiectum, quod est Deus: ut eum quem per Fidem cognoscit, diligat, eiusquæ mandatis obediat: atquæ ita fit virtus Theologica. Hanc formam si Fides nō habeat, dicitur in formis: non quod in homine non sit, sed quod ei nihil ad salutem prosit. Manet enim in intellectu sicut alius habitus supernaturalis, per quem homo credit omnia post peccatum, sicut antea. Quemadmodum, & dono linguarum, prophetiæ, & eiectionis Dæmonum, quis uti potest, siue peccator sit, siue iustus, ut colligitur ex Verbis Christi, Matthæi 7. *Multi (inquit) dicent mihi in illa die, Domine, Domine nonne in nomine tuo prophetavimus, in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: quia numquam novi vos: discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem.* Videndi sunt Divus Thomas, 2. 2. quæst. 4. articul. 3. & 4. & quæst. 6. art. 2. Magister sententiarum, lib. 3. distinct.

Matth. 7.

23.

Ex quibus satis apartè convincitur Fidem sine operibus, tamquam mortuam nullatenus prodesse posse, nequæ ad salutem consequendam sufficere.

Sed cum crasse, materialiter, & indistinctè multoties Hæretici loca Sacræ Scripturæ intelligant, &

in-

interpretentur, ex hac catholica veritate aliam hæresim effinxerunt, quàm ex hoc principio fluxisse, præcisè credunt, Fidemquè Christianam sine bonis operibus esse non posse, affirmantes; quàm hæresim aliqui moderni hæretici amplexati sunt, de quibus agunt Belarminus de iustificatione, tom. 3. lib. 1. cap. 15. Alphonsus de Castro adversus hæreses, verbo Fides, hæres. 3. Lorchius in fortalio Fidei verbo Fides, eadem hæres. 3 & alij.

Contrariatur hic error expressis Sacræ Escripturæ locis, & autoritatibus. Primo; Divi Pauli testimonio, ita ad Corinthios scribentis: *Si habuero omnem Fidem, ita ut montes transferam: Charitatem autem non habuero, nihil sum.* 1. Corin. 13. Secundo; Divi Iacobi: *Quid proderit, fratres mei, si Fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? nunquid potest Fides salvare illum?* Iacobi 2. Tertiò; Apostoli Matthæi de quin- Matthæi 25. què Virginibus fatuis loquentis quæ habuerunt Fidem, sed non opera Charitatis. Quarto; Lucæ de ser- Lucæ 12. vo, qui cognoscere potest voluntatem Domini, quòd est Fidei, non autem necessario facit eam.

Ex quibus satis apertè istorum Hæreticorum error convincitur volentium per hanc secundam hæresim, primam defendere, & à manifesta imperitia se excusare, sequè penitus iugulant, nam si Fides verà numquam est sine operibus bonis, etiam numquam sola iustificat, aut beatum facit. Si autem dicunt bona opera, non esse ad salutem necessaria, sibi contradicunt cum ostendunt se non habere veram Fidem, quia non habent opera bona sibi iuncta, credere debent Ecclesiæ, quæ à Spiritu Sancto edocta, ita credit, & docet; & à Sacro Tridenti-

Sess. 6. Can. 28. no Concilio nuper invenitur confirmatum, ibi : Si quis dixerit, amissa per peccatum gratia, simul, & Fidem semper amitti : aut Fidem quæ remanet, non esse veram Fidem, licet non sit viva: aut eum, qui Fidem sine charitate habet, non esse Christianum, anathema sit.

Revertamur ergo vndè regressi sumus, & impijssimo Brentio, suisquè Ateclis respondeamus; licet antea mirari non desinamus, quantum cæcos illos sua ignoratïa, vel potius sua execrabilis vita seducit, ut ignorare fingant, vbi res est clara, & vbi dubia, & anceps, certam, & manifestam intrepide supponant, & affirmant; bene in expositione loci Scripturæ Sacræ Lucæ primo, in quo Beata dicitur Virgo, quia credidit, versutia Brentij, & aliorum detegitur, dissimulans morem Scripturæ Sacræ, quæ dum vnum dicit, aliud non excludit; sicquè Fidem in aliquibus locis laudat; sed ita ut Pœnitentiæ, Charitati, Sacramentis, & alijs pietatis operibus vim suam, & laudem relinquat.

Ex quo satis manifesta, & concludens responsio adversus Brentium, & alios apparet, quia si solum vrgent illa verba: *Iustus ex Fide vivit*, meminisse oporteret, etiam scriptum esse. *Iustus in iustitia sua, quàm operatus est vivet*: Et illud, qui sicut iustitiam iustus est, sicut, & ille iustus est, & Beatus factus suo erit, id est, per opera sua; nā licet dicatur, *beatus credens*, provenit ex hoc, quia Fides inchoat iustitiam, radixquè sit, & basis futuræ beatitudinis nostræ; sed ad iustificationem eam operibus exornari debet. Neq; Abraham tantum Fide, sed etiam operibus suæ iustitiæ incrementa accepit, & vitam

tam æternam promeruit, testante eodem Beato Iacobo.

Et licet sciamus, quod ad primam iustitiam Virginis attinet, ut Abraham Patriarcham, sic ipsam quoque sine meritis præcedentibus esse iustificatam, & in Dei Matrem gratis electam: sed quemadmodum idem Abraham iam Fide iustus, magis magisque ex operibus Fidei est iustificatus, & ijs Fidem suam consummavit (ut Iacobus affirmat) ita de Maria quoque iudicare par est, beata ut sit non solum, quia cum Fide Verbum Dei percepit, sed & quia Verbi Dei auditi fida custos, & perfecta operatrix fuit, ut Divus Augustinus pluries affirmat. Hæcque Fides Virginis per charitatem assidue quum in terris militaret operabatur, ut sicut illa *Tabitha* ab Apostolo laudata, bonis operibus plena esset, ac in Fide virtutem omnem, sicut Petrus postulat, ministraret, ipsisque operibus iustitiæ coronam, ut Paulus appellat, sibi auctiorem redderet, tanto quidem iustior atque Beatior, quanto charitate perfectior, in qua legis plenitudinem Paulus agnoscit, & plenam hominis iustitiam collocat Divus Augustinus.

Et si Mariæ Fides cum Magni Patriarchæ Abrahamæ conferatur Fide; illustriorem esse multis ex causis inveniemus; nam licet iste propter Fidem suam pater credentium sit ab Apostolo appellatus, quia ut scriptura ait, *contra spem in spem credidit*: neque infirmatus in Fide sit; neque alia impossibilia in Conceptione sacræ vxoris suæ obiecit, sed confirmatus in Fide credidit, ut à Deo promissa, omnia esse adimplenda. Non latet promissa omnia iuxta naturæ ordinem factibilia fore; & quod per risum

*Lib. de Sancta
Virgine, cap. 3.*

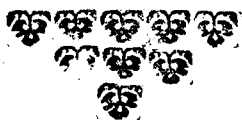
*5.
Act. 11.
2. Petr. 1.*

*Roman. 13.
Lib. de natura,
& gratia, cap.
42.*

*Roman. 4.
Genes. 15.*

in annuncio conceptionis vxoris suæ Saræ quasi in-
Genes. 17. vers. 17. credulum dixisse. *Putes ne centenario nascetur fi-*
lius, & Sara nonagenaria pariet? & alibi: Vtinam
Vers. 19. *Ismael viveret coram te.* Et in promissione posses-
Genes. 15. vers. 8. sionis Terræ Chanaam autum fuisse, percontari:
Domine Deus unde possum hoc scire, quòd possessu-
rus sum eam? Et licet Abrahæ Fides tantopere
 commendetur, æternamquæ laudem ei in posteros
 peperit; quid non Mariæ Fides tanto præstantior, &
 memorabilior existimanda venit? Quanto illa sim-
 plicius, ac firmitus in longe gravioribus divinis pro-
 missis acquievit? Ut acutè Divus Ambrosius anno-
Lib. 2. in Lu-
cam, cap. 1. tavit, ibi: *Quid enim, tam impar, quàm Spiritus*
Sanctus, & corpus? Quid tam inauditum, quàm
Virgo prægnans, contra legem, contra consuetu-
dinem, contra pudorem, cuius clarior cura est Vir-
gini?

Nonne vident Beatæ Virginis hostes non solum
 æqualem, sed sublimiorem esse ipsius Fidem, Abra-
 hæ Patriarchæ Fide? Hanc non solum vivam, sed
 charitatis operibus plenam, & maximè ornatam,
 cui debita esset Angelî promissio, habuisse? Quies-
 cant ululare, cùm nesciant loqui, venerentur Ma-
 riam, si Fidei veritatem attingere volunt, qua duce,
 & Magistra in lucem veritatis, & agnitionem
 veræ Fidei facillime pro-
 trahentur.

CAPVT II.

FIDEM BEATÆ VIRGINIS

ex Mariani nominis, & tymo deduci contra Ioannem Fugerum probatur.

Oannes Fugerus in Etimologico Trilingui sub vocabulo *Maria*: licet illud ad honorem, & gloriam Beatæ Virginis honorifice exponat; non iuxta venerabilis Bedæ, & Divi Bernardi sententiam (qui cripturę sacrę locum, *Orietur stella ex Jacob*; in ipsa Benedicta Virgine completum fuisse decernunt) explicat, & assentit, immo ab illorum intelligentia, & mente aliqua tenus deviare noscitur. *Quamquam* (ait Fugerus) *convenientius fortasse vaticinium illud de Christo intelligi possit qui solus gratiæ suę radijs illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum Ioannis. 1.*

In etymologio Trilingui, verbo Maria.

Hunc levem esse scrupulum non minimis fundamentationibus Andreas de Saussay, Episcopus Iullensis, primo; quia non singulari sanctorum testimonio hæc conclusio probatur, cum eam defensent, & sequantur Sanctus Eucherius Lugdunensis, Sanctus Isidorus, Venerabilis Beda, Sanctus Bernardus; & non dissentit ille Hebraicæ linguæ maximè peritus Divus Hieronymus, qui de nominibus hebraicis in exo-

Panoplia Sacerdotalis parte 2. lib. 4. cap. 8. art. 1. De altercatione Eccl. & synagoga.

Lib. 7. & Etymol. in cap. 1. Luca serm. super Missus est.

de nomin. be-
bray.

dum scribens Mariæ nomen, *illuminatrix*, vel *illuminans*, significare dicit. Secundo; quia licet ad litteram locum hunc intelligi de ipso Christo non difsiteamur, per accomodationem à Sanctis illis Patribus, vim nominis Mariæ, & Sanctæ ipsius Virginis excellentiam gratiæ considerantibus, sine ullo gloriæ eius filij detrimento, eidem Virgini adaptatam, facile est advertere, ex discrimine insigni, quo istam applicant significationem. Aiunt enim Mariam, simul dici *illuminatam*, & *illuminatricem*, quod Christo non quadrat, ipse enim illuminat non illuminatur, *sed ipse est lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum*. At ideo Beata Virgo illuminat, quia illuminatur: ea propter, *stella*, dicitur, quæ lumen suum à sole mutatur. Sol iste Christus est, filius eius, & Deus, ac Dominus noster.

Joannis. 10.

Apparuit mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius. Sol igitur gratiæ, & Iustitiæ, qui Christus est, Mariam illuminat: ipsa vero susceptum à Sole lumen (vt Luna in res inferiores) sic in nos ipsa refundit, quam obrem simul est *illuminata*, & *illuminatrix*; quia quidquid habet, & in nos derivat, à filio suo recipit. Et sic se habere Cælestis Hierarchie statum; vt inferiores ordines Angelorum illustrentur à superioribus doctrina est Sancti Dionisij: Maria Sanctissima longe supereminet Angelis, & Sanctis omnibus in lumine gratiæ, & gloriæ; magisque his omnibus antecellit, quam Seraphim, & Cherubim, Angelos ipsos inferiores hoc in lumine superant. Ea propter, *exaltata super omnes Choros Angelorum*, ab Ecclesia prædicatur, Sanctorumque om-

Ecclesia tenet.

omnium Regina, ac Magistra merito agnoscitur, & tenetur.

Fidei complementum Mariæ nomen importat, & quid divinum semper sapit, nec Maria dici debet, nec hoc illustrissimo, & nitidissimo nomine condecorari, quæ firmissimè non credit, vel in aliquo vacillat; non ex meo, sed ex divo Ambrosij testimonio, hoc affirmare audentius, probationi attendamus.

Cum Magdalenam invenisset dominus plorantem pro defuncto, mulierem eam vocat. *Mulier, Ioann. 20. vers. 15.* inquit, *quid ploras?* Quæritur, cur non suo nomine vocatur? Cur Maria non dicitur? Nunquid, quia reviviscere eum quem defunctum plangebat lacrymis suis non debere demonstraret? nihil divinum in eo Cogitans? hoc certè verba illa Dominica indiciant, arguuntque, & testantur exiguam eius fidem ac proinde non esse dignam ut Maria vocaretur, insinuant cum tanto nomini non corresponderet; at ubi in fide roborata profecit Christi Domini præsentia, tunc Maria vocatur; audiatur Sanctus Ambrosius. *Quando non credit, mulier est, quando converti incipit, Maria vocatur, hoc est, nomen eius accipit, quæ parturit Christum.*

Lib. 3. de Virg.

CAPVT III.

BEATA VIRGO MARIA

*non potuit deficere in fide, quia
erat illuminata, & in Sacris*

*Scripturis maxime
versata.*

Ante Patres inter quos Divus Thomas, & Sanctus Bonaventura ideo illuminatam Beatam Virginem esse dicunt, quia speciali privilegio, & gratia omnium lumine perfusa creditur à Patre Illuminum plenius, ac liberalius alia qualibet creatura quod ex sequentibus latius patebit. Primo; scientie lumine naturalis ita dotata invenitur, & naturalium omnium artium notitia ita prædita, ut maiorem omnium, & sapientiores hominum superaret, Salomoneque doctior prædicetur; licet solum ea scientia usa fuerit, quæ Dei Matris dignitati decuisset, & status sui ratio postulasset. Eò itaque Beatæ Virginis Mariæ Mysteriorum fidei cognitio ascēdit, tam suo labore, legendo scripturas sacras veteris testamenti, quam orando, & contemplan-do Dei mirabilia, adq̃uisita, ut ab omnibus pro-
comperto habeatur ad talem cognitionem nullam aliam creaturam pervenisse, nec ulli alteri esse concessam, & merito hoc ita factum videtur, cum ipsa
sa-

sapientia Christus, ex eius visceribus carnem assumens, in mundum venit; quæ Divus Augustinus admirans, sic ait. *Recole Maria Propheticam lectionem neque enim te scientia potest divinorum præterire librorum, quæ ipsam plenitudinem paritura es Prophetarum.* *Serm. de Nativ. Virg.*

Tunc etiam illustrata fuit lumine fidei ut quæque altissima fidei Mysteria, quæ non dum omnibus perfectè erant revelata, firmissimo assensu crederet, & natantibus Apostolis, & Discipulis Domini tempore passionis Christi, illa sola interius, & exterius per fidei perfectissimos actus, & confessiones constanter crederet, & speraret, illosque summa charitate in fide instrueret, & in filij sui verbis, & doctrina solidaret, ex quo merito à Sanctis Patribus passim, *Mater credentium* appellatur; ut ex Augustino, & Bernardo observat Abulensis non *Parte 1. cap. 31.*

Illuminata etiam prophetiæ spiritu dicitur, immo multorum opinione Prophetissa fuit facta, & *Esaia. 8.*
pro hac parte primo loco adducitur illud Isaia. *Accresci ad Prophetissam, & in utero concepit.* Vbi Divus Basilus exponens hæc verba, in hunc modum loquitur. *Quod Maria Prophetissa fuerit, ad quam proximè per spiritus prænotionem acceperit Esaias nemo contraxerit, qui sit memor verborum Mariae, quæ prophetico afflata spiritu, reliquuta est: Magnificat anima mea Dominum; ad cuius cantici verba si parum animum accommodaveris, non utique per disidium negabis Virginem veram prophetissam fuisse.* *lib. 1. de Trinitate cap. 34.*

Eodem sensu abundat Rupertus Abbas circa eadem

dem Esaie verba, *hæc prophetissa* (inquit Rupertus) *ad quam Propheta iustus accedit, facta est Maria* cuius in utero omnium Prophetarum Sanctorum completa est prophetia; neque enim hæc Beata Virgo particularem ut singuli Prophetæ verbigratiam, sed universam Spiritu Sancto superveniente suscepit ex eo verbo Dei substantiam, & Prophetissa singulis facta est plenam Spiritus Sancti gratiam suscipiens. Et idem Rupertus non contentus illam Prophetissam vocasse Archiprophetissam fuisse docet. Dum ait *Prophetissam esse Prophetarum quia, & Prophetas docuit, & de ipsa omnes Prophetæ Prophetarunt.*

Super Esaiam
cap. 6.

Et Divus Hieronymus super Esaiam, licet aliam illius loci expositionem sequatur, ad propositum ita loquitur. *Quidam Prophetissam, Sanctam Mariam interpretantur quam Prophetissam, fuisse, non dubium: est ipsa enim loquitur in Evangelio: Ecce enim à modo Beatam me dicent omnes generationes.*

3. parte q. 16.

Vnde Divus Thomas non esse ambigendum docet, quin Virgo Beata donum sapientiæ, gratiamque virtutum, nec non gratiam Prophetiæ acceperit excellenter.

Lucæ. 21.

Hoc quidem ex alijs scripturæ sacræ locis satis aperte evincitur: Primo; ex virginali cantico in domo Zachariæ in salutatione Elifabet in illis verbis. *Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ ecce enim ex hoc Beatam me dicent omnes generationes: Quod futurum Beata Virgo, hoc Prophetiæ lumine, novit & annuntiavit.*

Et etiam apud eundem Lucam in Angelico an-

nuntio propositis rebus quæ eventuræ erant, solum de modo concipiendi quærit Beata Virgo, cum dicit. *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* & cum alia plura mysteria in illa salutatione proponantur, præcipuè Sanctissimæ Trinitatis, de illis non quærit, non alia ratione, nisi quia iam revelatum illi fuerat, & vt Prophetissa magna non ignorabat, tam per revelationem, quam per sacram scripturarum continuam lectionem, cui semper erat dedita, cum hac sententia non minima Sanctorum manus cõcordat, & præcipuè hoc idem sentiunt Epiphanius, Cyrillus, Nazianzenus, Nisēnus, Ambrosius, Augustinus, & Sanctus Thomas.

Luca. 1.

Et si Præcursor Ioannes Baptista maior Prophetarum prædicatur, quia prophetavit Christum Dominum advenisse, & in Mundo esse; maiori ratione Beata Virgo Maria Prophetissa nuncupari potest, & debet, quia prophetavit de filio suo, iam in Virginali suo utero concepto, in domo Zachariæ; & postea nato, & in Cœlum sublato annuntians, & prædicens his, & illis mirabilia, quæ in Ecclesiæ Sanctæ beneficium operaturus erat.

Heres. 78.
lib. 5. Orat. 42.
secunda in Paschate. lib. de testam. contra Iudeos. cap. de Nativitate Christi ex virg. in cap. 1. Luca. lib. 17. de Cui. Dei. cap. ultimo.

Et negari non debet, nec potest; Beatam Deigenitricem Virginem Mariam Prophetiæ spiritum habuisse, & futura prædixisse, quia si (vt rectè argumentatur Albertus Magnus) *Prophetia, est divina inspiratio, ubi impropportionabiliter est Spiritus Sancti præsentia, & gratia, & in habitatio, vt in Beata Virgine, ibi etiam impropportionabiliter inspiratio, & Prophetia; hæc autem fuit in Beata Virgine iuxta illud Luca. 1. Spiritus Sanctus superueniet in te, ergo ipsa in summo habuit spiritum Prophetæ.*

3. hart. q. 27.
& 5. ad 3.
Super Missus est cap. 158.

Quan-

Quā excellenter hāc gratiā Virgo Mater habuerit, per effectū monstravit, quando conscia secretorum, & præcia futurorum ministris nuptiarum dixit: *Quodcumque vobis dixerit facite*, ut dicitur Ioann. 2. prævidens in Spiritu prophetiæ, quod filius eius voluisset in vinum aquam convertere.

Fuit simul Beata Virgo illustrata, & nobilitata lumine scientiæ super naturalis, & infusæ altiori gradu quam Adamus primus parens, & Evangelista Ioannes cui Dominus pectoris sui secretiora pandit, cum in coena supra pectus ipsius recubuit: excelluit Apostolo Paulo qui in tertium cælum raptus vidit arcana quæ non licet homini loqui: Excelluit Angelis, qui multas mysteriorum circumstantias eis revelatorum in sua beatifica visione, postea in terris ab hac Domina didicerunt sicut infertur, & colligitur ab ipso met Apostolo Paulo.

Comprobemus testimonijs, & rationibus hanc, veritatem. Communi consensu (ut præcisum consequens) docent Sancti Patres, Beatam Virginem nō solum fidei, sed Theologicæ sapientiæ lumine divinitus ei infuso, quo distinctius fidei arcana cognoscuntur, valde illustratam fuisse: iuxta quæ ita Divus Anselmus in homilia super Evangelium Lucæ in illis verbis *Intravit Iesus in quoddam Castellum, sic ait Christus ut dicit Apostolus, est Dei virtus, & Dei sapientia, & in eo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei, & Christus est in Maria; ergo omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei sunt in Maria.*

Serm. 4. art. 1.
cap. 4.

Eodem modo ratiocinatur Sanctus Bernardinus, qui ita ait. *Quantum ad rationem, & intellectum,*

tan-

tanta ei sapientie claritas à Deo super infusa est quòd perfecte super intelligebat creaturas, & creatorem, & omnia bona amplectenda, & mala fugienda.

Vndè Albertus Magnus; Beatam Virginem simul cum habitu Fidei habuisse actum, quo perfectius,quàm Adam in sopore,& quàm Ioannes, super pectus Domini; & quàm Paulus in raptu cognoverit Mysteria super naturalia, firmissimè tenet; idemquè sentiunt Anselmus, Bernardus, & Bonaventura. *Lib. de Virg. cap.96.*

Et non solum rerum supernaturalium, sed, & naturalium in quibus non quo sanctiores, eo peritiores esse solent sancti limpidissimam habuit cognitionem Beata Virgo Maria, vt testantur sancti. Hoc què ex eo satis verisimile redditur; nam rerum naturalium, & moralium cognitio iuvat valdè ad perfectam sacrarum scripturarum intelligentiam, ad perfectionem Theologicæ doctrinæ, ad referenda, & suadenda obstrusa Fidei arcana, & ad consummatam in rebus agendis prudentiam: cum ergo ex his omnibus excellens fuerit Beata Virgo, consequens est, perfectissimam rerum naturalium cognitionem ei non defuisse. *Lib. de excell. Virg. cap.7. Hom.4. in Misus est. De laudibus Virg. cap.8.*

Quid amplius? iuxta Divi Atanasij sententiam, non solum vidit Beata Virgo clarè, & distinctè Angelum Filij sui Incarnationem annuntiantem externam, & corporali effigie, sed etiam propria sua substantia, & natura. Decuit (Athanasius ait) Beatam Virginem perfectius videre Angelum, quàm antiquos Prophetas cum illis apparebant, & si antiquis Patribus concessum fuit (iuxta sententiam

multorum sanctorum) in hac vita mortali dum viverent divinam essentiam vice aliqua videre, ut legitur de Moysse, & Divo Paulo, quanta maiori ratione, & probabilitate dicendum venit Virginem Mariam dum viveret multis, & repetitis vicibus vidisse Divinam essentiam, & Sanctissimam Trinitatem.

Lib. 3. in Cant. Vndè Rupertus Abbas super illa canticorum verba. *Oculi tui columbarum;* ait: *Virginem raptam esse in tertium Cælum, & vidisse Arcana Mysteria, quæ non licet homini loqui perfectius, excellentius quàm Paulum.*

2. Corinth. 12. Et ipsè Paulus de se ipso fatetur, raptum esse usque ad tertium Cælum, id est usque ad finem ultimi Cœli, qui nominatur christalinus, post tres, qui sunt Syderum, & ita intelligi debent verba illa, *usque ad*, quasi diceret, fuisse raptum ad Impyreum Cælum, ut ille postea paucis intermissis, declarat ibi: *Quoniam raptus est in Paradisum, & audiuit Arcana verba, quæ non licet homini loqui.* Ex quibus satis constat fuisse raptum in Paradisum, & gloriæ Cælum, qui Impyreus dicitur: sicquè quòd dicit Rupertus Virginem Beatam raptam esse in tertium Cælum, idem est, ac dicere, Mariam Virginem raptam fuisse ad ultimum christalinum Cælum, & hunc ascendisse, & ad Paradisum, & Impyreum, & gloriæ Cælum pervenisse; nam dictio, *in*, æquivalet dictioni *post*; ut Ximenius Arias in suo vocabulario autumat; sicquè Virgo Maria rapta fuit, *in*, vel, *post*, tertium Cælum, & christalinum, id est, in gloriam, & ibi vidit Arcana Mysteria perfectius, ac excellentius, ac Divus Paulus.

Pre.

Præter hanc claram, & intuitivam scientiam, habuit Beata Virgo in hac vita multas notabiles, & insignes revelationes, & illustrationes. Ante Incarnationem Domini, dum erat in Templo frequentissime fruebatur divinis illustrationibus, & Angelicis visitationibus, vt asseverant communiter sancti, præcipuè Ambrosius, & Hieronymus. In Incarnatione, & Conceptione Filij Dei habuit illam admirabilem, & excelsam revelationem Angeli Gabrielis suæ prædestinationis, & exaltationis super choros omnium Angelorum; vt Anselmus ^{Lib. de excellencia Virgine} testatur, ibi: *Accepisse Virginem ex hora, qua Filium concepit. suæ prædestinationis, & super omnes choros Angelorū exaltationis, certā atq; indubitatā revelationē.* Cui adhæret Damascenus. Post Incarnationē (inquit) inter alias revelationes, & illustrationes, Christus post resurrectionē suam, inter ^{Oratio. 1. de Dormit. Virg.} alios Virgini Matri suæ gloriosus apparuit, & manifestavit suā gloriā, & post ad Cælos ascensionem frequentissime illam visebat, & instruebat. Et post Rupertū docet Laurentius Iustinianus, ibi: *Neque Angelica, tantū, verū etiam filij iugiter visione ac colloquio exultavit: illi enim Cælestis visio debebatur, cui incomparabilis gratiæ inerat plenitudo.*

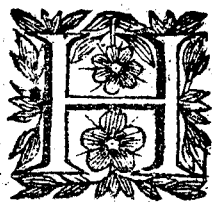
In annuntiatione Angelica mens Virginis Marię fuit elevata per virtutem, & revelationem divinam ad cognoscendum perfectissime mysterium Incarnationis; & humanitatis Christi, quantum possibile erat. per fidem cognoscere, & vero post plenam fidem adhibitam, & post præstitum consensum, piè credendum est, Virginem Mariam hoc mysterium clare intellexisse, & Deum sicuti est in suo superna

rurali esse, vnitum humanitati cognovisse; ita Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, paucis in verbis, docet: *forte in ipso* (inquit) *conceptu vel*
In summa. 4. p. partu illi datum est, ad horam, ut videret myste-
ri. 15. cap. 17. § rium huiusmodi, ut in patria, sicut Paulus vidit
1. in medio. Deum in raptu.

Ex his præclare novimus, quantis sit illustrata donis Beata Virgo, ut illuminatam, iuste confiteri debeamus, sed nunc illuminatricem simul esse (Deo auspice) manifestius probabimus, in sequenti capite.

CAPVT III.

FIDES BEATÆ VIRGINIS *ita constans semper fuit, ut propter eius præstantiam illuminatricis munus adeptæ sit.*

Anc vocem *illuminatricem*, qua perſœpe Sancti Patres Beatam Virginem vocitant, deductam ab illa hæbraica voce, *M̄aor*, quæ est eadem ac *illuminatrix*; & aliqui propius in radice hæbraicæ linguæ hanc vocem interpretantes, & intelligentes, addunt simul significare, *lumen Dei*; ita quod Domina nostra vocari possit, *lumen Dei*; dignaque verè hoc nomine invenitur Maria Virgo in qua

qua quid quid boni, maxime in illa præfulsit, sed ita summa charitate ordinatum, ut non prius sibi, sed alijs hanc luminum claritatem, & affluentiam communicaret; præcipuè filijs Ecclesiæ.

Hæc est illa mulier amicta sole ab Evangelista *Apoc. 12.* Ioanne in Apocalypsi celebrata, quæ si in terra, intus in visceribus suis, inclusum habuit solem, qui erat Christus; postea illa exterius vestita illo posset radios huius solis, Ecclesiæ participare; quod ita evenit; quia fuit, est, & erit hæc amantissima Domina semper illuminatrix omnium fidelium.

Tripliciter hanc exercuisse virtutem Sancti Patres exponunt. Primo; *verbo*; sicut legitur fecisse cum Ioanne Baptista, & eius patribus, cum Apostolis, & Evangelistis sacris eos docendo, & in doctrina a filio suo recepta, instruendo. Secundo; *exemplo*; quo ita mirifice se exemplar omnium virtutum præstitit, ut in admiratione omnibus esset. Tertio; *Auxilio, & protectione*; ut latè experti sunt illi primi christiani, quando dum viveret Beata Virgo, Hierusalem viam carpebant ad visendum illam, ut aspectus sui gratia, & cordis benignitate, & lenitate laborum suorum requiem, & animæ suæ iuvamen assequi possent. Post dormitionem suam, & ad Coelos assumptionem non hæc pia mater misericordiæ suæ oblita est officium immò eminentius exercet advocatæ, & protectricis nostræ locum, & munus obtinens:

Hæc tria beneficia non abs re erit recensere, ut ante oculos posita, gratitudinis nostræ aliqua tantæ matri rependamus obsequia, & illuminatricis officium in beneficium nostrum persolutum agnoscamus.

Et

Et ad primum deveniendo sit pro hac parte illu-
 stre exemplum, quod ipso in Evangelio Lucæ 1. le-
 gimus, *Intravit Maria in domum Zachariæ, &
 salutavit Elisabeth. Et factum est ut salutationem
 Mariæ audivit Elisabeth, exultavit infans in ute-
 ro eius, & repleta est Spiritu Sancto Elisabeth, &
 exclamavit voce magna, & dixit, benedicta tu
 inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.
 Et unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad
 me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in
 auribus meis exultavit in gaudio infans in utero
 meo; Ex hoc scripturæ sacræ loco eliciunt Sancti
 Patres, salutatione Sanctissimæ Virginis Ioannem
 ad huc clausum in utero matris suæ, dedicatum fuisse
 se Prophetam; tantumque voce Mariæ illumina-
 tum extitisse. Per vocem Virginis (ait Chrysologus)
 facta est sanctificatio præcursoris. & Sanctus Cyril-
 lus: Salutatio Sanctæ Virginis Mariæ, Iesum feren-
 tis in utero Ioannem movit ad prædicandum. Per-
 sonuisse autem (ait Divus Chrysostomus) in auribus
 Elisabeth afflatu Spiritus Sancti Mariæ vocem, ut
 Ioannes in Prophetam vngeretur. Vnde memoria
 dignum redditur dictum Divi Ambrosij. Qui Ioan-
 nem loquitur, Christum prophetat. Qui igitur Ma-
 riæ vocem audit, Christi Spiritu repletur, qui opem
 Mariæ supplex petit, Christum invocat adiutorem,
 & vnum ab altero separari non posse, acutè Orig-
 nes arbitratur; ex quo Angelus ipsi dixit Virgini
 Dei paræ Ave gratia plena Dominus tecum; hinc
 rectè infert, si in puncto temporis repleta est Spiritu
 Sancto Elisabeth, & exultavit infans in utero eius
 quis nam dicere audeat per tres menses nec Ioan-
 nem,*

Serm. de Sancto
 Ioanne Baptista
 Lib. de recta
 fide ad Reginas.
 Hom. de Divo
 Ioanne Baptis.

Hom. 7. in Io-
 annem,

nom, nec Elisabeth ex vicinia Matris Domini, & ipsius Salvatoris presentia profecisse? medullitus hæc consideravit Venerabilis Beda cum dixit quod quando Beata Virgo Elisabeth salutavit, Spiritus Sanctus ipsi Elisabeth scientiam presentium, præteritorum, & futurorum dedit, Presentium quidem quia ipsam Dei Matrem esse cognovit, & fructum ventris sui esse benedictum prædicavit. Præteritorum autem quia consensum Mariæ credentis intellexit. Futurorum vero quia à Domino perficienda quæ illi dicta fuerant annuntiavit; deinde subdit Beda. Quis ergò dicere vel æstimare sufficiat quod tunc gratia Spiritus Sancti Dei genitricem repleverit cum tanta in matre præcursoris lux Cælestis emicuerit, est etiam media, id est mediatrix inter Deum, & nos effecta: de quo medio inquit psalmista suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui, id est, in utero virginali. Et iterum psalmista, Deus autem rex noster ante sæcula operatus est salutem in medio terræ, id est, in Maria, Virgine.

Psalm. 47.
vers. 10.

Psalm. 73.
vers. 12.

Accedamus nunc ad vocem Mariæ Apostolos, & Evangelistas edocentis, quia licet iuxta sententiam Rupertii inter alia præclara quæ de Beata Virgine profert, illud præcipuum sit. Quod habuit tempus loquendi, & tempus tacendi; tacuit quandiu Christus in hoc mundo vixit; cum in corde suo omnia verba divini conseruabat, & conferebat locuta est post Christi ascensionem cum in multis subobscuris arcibus mentes eorum illuminavit, nunc sumus, & verlamur in casu, & expectat insignis sententia Anselmi hoc idem aperitissime demonstrantis. Licet ipsi

Lib. de gloria fi
lij hominis.

in hoc mundo vixit; cum in corde suo omnia verba divini conseruabat, & conferebat locuta est post Christi ascensionem cum in multis subobscuris arcibus mentes eorum illuminavit, nunc sumus, & verlamur in casu, & expectat insignis sententia Anselmi hoc idem aperitissime demonstrantis. Licet ipsi

Lib. de Excell. ipsi Apostoli (inquit Anselmus) *per revelationem Virginis ca. 7.* Spiritus Sancti edocti fuerint in omnem doctrinam incomparabiliter: tamen eminentius, ac manifestius ipsa per eum spiritum veritatis, illius veritatis profunditatem intelligebat, & per hoc eis multa revelabantur, quæ non solum in se simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat.

Lib. de inst. De Sancto Ioanne Apostolo, & Evangelista Virginis ca. 7. Divus Ambrosius prudentissime arbitratur, Ioannem ipsius sanctissimæ Virginis custodem perpetuum, plura sublimiora de Christi divinitate mysteria didicisse, & hinc Evangelium suum altius ad modum exorsum inconvulsum, *In principio erat verbum. Mirum non est* (inquit Ambrosius) *præcæteris Ioannem locutum fuisse divina mysteria, cui præsto erat aula cælestium Sacramentorum.*

Lib. Contemp. de Virg. Maria cap. 3. Lucam Evangelistam Evangelium à Maria Virgine didicisse autor est Idiota, & ita receptum affirmat *O Beatissima Virgo Maria* (inquit Idiota) *species tua consistit in humilitate, pulchritudine Sanctorum cogitatu, & doctrinæ veritate, quæ in collo intelligitur, quia doctrix fuisti doctorum, & Magistra Apostolorum: unde, & Beatus Lucas, cui inter cæteros Evangelistas descriptio Dominicæ Incarnationis attribuitur Evangelij seriem à te Virgine Maria didicisse traditur.*

Convenit hæc, & aliorum scriptorum intelligentia, testimonio ab ipso Luca initio Evangelij sui relato ubi ipse de se dicit, *se accepisse quæ scribit ab his, qui viderunt, & ministri fuerunt sermonis.* At sane Apostoli ab ipso exordio, res Christi non viderunt. Quæ igitur enarrat ipse Lucas de Sancti Ioan-

Ioannis Conceptione, & Nativitate, de Gabriëlis, Annuntiatione, de Christi Incarnatione, de Elisabeth, Visitatione, & mysterijs nunc per actis de cantico illo, *Manifestat*, à Virgine pronuntiato, de eiusdem partu, Christi Nativitate, & Circumcisione, Nominis Iesu impositione, ipsius Domini in templo præsentatione, de fuga in Egyptum, reditu in Iudæam, descensu in Nazareth, & alijs quæ usque ad Baptismum Ioannis scripsit, non ab Apostolis accepit, quia ab initio non viderant, sed ab ipsa Virgine benedicta didicit, quæ sola ab ipso principio hæc omnia conspexit; inter quæ non nulla cogitavit, dixit, fecit: *Verbi enim divini Incarnandi* (scite ait Beda) *ministra facta est temporalis, sed eiusdem semper amandi, & exaltandi custos manebat æterna.* Quæ igitur sibi soli erant cognita mytheria, haud dubium quin Apostolis, & Evangelistis res Christi ab initio describere oprantibus: pro eius gloria, & Ecclesiæ instructione revelavit. *Ab ipsa* (ait Eusebius Emisæus) *hæc Apostoli audierunt, & ipsa dictante scripserunt, nobisque legenda mandaverunt.* Ea propter *Multi oculam, Virginem vocat* Sanctus Epiphanius. *Secreti Cælestis consciam*, Divus Ambrosius. *Magistram Nostræ Religionis*, Ignatius Martyr.

Lib. 4. cap. 49.
in Lucam.

Oratio. de eius
laudibus.
Serm. de laudibus Virg.
Epistol. 1. in Ioan.

Iuxta prædicta ad probandum Evangelistam Lucam ex ore Beatæ Virginis desumpsisse quæ scripsit de infantia Salvatoris, duplici ex capite id colligi facile crederemus, nam si Lucas est vnus ex septuaginta duobus discipulis, vt testantur Epiphanius, Metaphrastes; & Nicephorus, vel est ille, alterè duobus discipulis euntibus Emaus, vt tenent ex aliorum sententia Theophilactus, & supra relati Metaphra-

Hæresi. 20.
In vita Beati Luca.
Lib. de Histor. cap. 43. & 45.

Lib. 5. Histor.

Ecclef. cap. 14.

Annalium anno

Christi. 33.

In Epistola limi

nari in vita sã

sti Pauli.

Anno Christi

33. sæculo 1.

Lib. 1. in Canti.

stes, & Nicephorus; non est dubitandum, quin ea quæscripsit, ab ipsa Beata Virgine acceperit, sicut, & cæteros Apostolos ab ipsa edoctos fuisse mysteria infra probabimus maximè cum, & Lucam vidisse Beatam Virginem concedat Nicephorus nec non, ut pictorem effigies Salvatoris, & Beatissimæ Virginis pinxisse, ut Baronius & Thomas Massutius affirmant ex quibus vna quæ hodiæ Romæ, & in Templo primario in Exquilino monte, prodigiosa nive designato, & Sanctæ Mariæ Maioris dicto, summa colitur pietate, ac celebratione, & quam Sanctus Gregorius Magnus in illa solemni contra pestem supplicatione deferri iussit, & quam Paulus Quintus Pontifex Maximus Deiparæ obsequentissimus multis monilibus, gemmis, & lapidibus præciosius exornavit, & in novo à se extructo sacello splendidissimo super aram maximam collocavit; Ut Bononus in suo Deiparæ chronicon, & alij indubiè referunt.

Nunc descendamus ad instructionem aliorum Apostolorum, simulque Patrum testimonijs illam comprobemus, & præsto adest Magni Ruperti auctoritas qui scribens in cantica, hæc de virgineo documento circa Sacros Apostolos refert: *Horum discernendorum utique Magistram te esse oportebat, ò Beata Maria, & Magistra Magistrorum, id est Apostolorum iuxta illud fons Hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de libano. An quia Spiritus Sanctus illos docuit, id circo tuæ vocis magisterio non illis opus fuit: immo vox tua. vox illius fuit Spiritus Sancti: quicquid supplementi opus erat eisdem mortalibus, vel testimonij ad*

con-

confirmandos, singulorum sensus, quos acceperant ab eodem spiritu, dividente singulis, pro ut vult ex religioso ore tuo perceperunt, instructo ad loquendum, bene composito ad tacendum pro ut tempus erat opportunum.

Sed non minus Sanctus Bernardus ita Deiparam à Christo filio sentit, in sacris fuisse edoctam, ut ressus est. *Hom. super Mi-*
rum Evangelicarum tempus, & ordinem tenens, ipsa post modum scriptoribus, & prædicatoribus Evangelij veritatem referaret, quæ scilicet plene de omnibus à principio fuisset instructa mysterijs.

Alludit Lucij Flavij Dextri dictum in chronicon *Chronic. anno*
rerum Hispaniæ; vbi: *Sacra Virgo consilio, luce do-* Christi 34.
ctrine, & mirabili vitæ exemplo præsidet Collegio
Apostolico; nihilque grave gerunt illi, quod non eius
consilio, ductuque gerant. Et adnotare licet quod
Dexter non dicit absolute præsidis officio functam in
Collegio Apostolico Beatam Virginem, sed consilio,
luce doctrinæ, & mirabili vitæ exemplo præfuisse, *Vinarius in*
ut rectè advertit Pater Franciscus Vivarius eius *comm. ad fl. Lu-*
enucleator, nam hoc officium virorum est, & Petro *cium Dextrum*
Christi Vicario debebatur, non mulieris, sed præse- *comm. 7. n. 7.*
disse in illa sacra Congregatione consilio in rebus du-
bijs luce doctrinæ in fidei Mysterijs, plurima eius
arcana referando, quæ sola ipsa experta fuerat, &
mirabili vitæ exemplo; maximeque rationi confo-
num est credere, nihil illos grave gessisse, quod non
eius consilio ductuque gesserint. Præsertim cum cer-
tum sit illam sacris semper Congregationibus inter
fuisse; nam de prima omnium in qua Matthias in Act. 1.
Apostolum electus est id expresse habemus Actor
1. vbi loquens Lucas de Apostolis ait: Hi omnes

Act. 2.

Act. 2.

Act. 5.

erant perseverantes unanimiter in oratione cum Mulieribus, & Maria Matre Iesu. De adventu enim Spiritus Sancti constat ex illis verbis actor 2. Cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. ubi particula omnes signat eos de quibus dixerat, Omnes erant perseverantes & cum Maria Matre Iesu. De reliquis autem congregationibus deducitur, ex illis, Omnes qui credebant erant pariter, actor. 2. & ex sequentibus act. 5. erant unanimiter omnes; ceterorum, autem nemo audebat se coniungere illis. Quod si nullus fidelium tunc deerat, qui fieri posset ut ipsa Mater Domini absens esset accedit quod præcipua causa prælationis, vitæ Beatæ Virginitis post mortem filij fuit, ut collegium Apostolicum sua præsentia foveret, & promoveret Ecclesiæ nascentis initia.

Lib. 4. de Dei-
paracap. 19.

Venerabilis Pater Petrus Canisius Societatis Iesu Virgini Deiparæ tribuit infalibilem veritatem in omnibus quæ loquebatur, sicuti Doctores eandem tribunt canonicis scriptoribus, & Ecclesiæ ab Spiritu Sancto edoctæ in dogmatibus quæ nobis credenda proponunt. *Quemadmodum* (inquit Canisius) *in rebus creditu necessarijs non erravit Maria, & quoniam eadem in gratia spiritus fuit confirmata, nec potuit quidem errare; sic nec Deus Ecclesiam, cuius ipsa typum gerebat, in necessarijs errare sinit, præsertim cum divinus ille spiritus, ut ante Mariam, sic nunc etiam Ecclesiam doceat omnem veritatem.* Vnde mirum non est quod Apostoli Magisterium Mariæ adirent quæ tamquam regens Spiritus Sancti cathedram ab illa erudiri desiderarent, & in omniscientia, & intelligentia secretorum divinorum,

& Christi Domini præceptis confirmari.

Beatæ Birgittæ hoc idem demonstratum est in illo sermone Angelico de excellentia Beatæ Mariæ Virginis, quem ipse Angelus dictavit illi præcepto Dei, & ipsa ex eodem præcepto devotè conscripsit. *Ascendente vero* (inquit Angelus) *suo benedicto filio ad suum Regnum gloriosum, Virgo Maria, in hoc mundo ad bonorum confirmationem, & errantium correctionem remanere permissa est. Erat enim Magistra Apostolorum, confortatrix Martyrum doctrix confessorum, clarissimum speculum Virginum, consolatrix viduarum, in coniugio viventium saluberrima monitrix; atque omnium in Fide Catholica perfectissima roboratrix. Apostolis namque ad se venientibus omnia quæ de suo filio perfectè nō novērāt, revelabat, & rationabiliter declarabat, Martyres quoque, ad tribulationes gaudenter pro Christi nomine sufferendas animabat, qui pro ipsorum, & omnium, quam pluribus tribulationibus se ipsum sponte exposuerat; asserens cor ipsam ante filij sui mortem, 33. annis tribulationem cordis indigne in omni patientia pertulisse. Confessores deinde dogmata salutis edocebat, qui ex eius doctrina, & exemplo perfectissime didicerunt diurna, & nocturna tempora prudenter ad Dei laudem, & gloriam ordinare, somnumque, ac cibum, & labores corporis spiritualiter, & rationabiliter temperare.*

Et in oratione prima à Deo revelata eidem Beatæ Birgittæ in qua devotè, & pulchrè laudatur gloriosa Virgo Maria, de Santa Conceptione, & infanciam suam, & de omnibus virtuosis actibus, & laboribus, & magnis doloribus totius vitæ suæ, & de sanctissima

morte,

Revelat. Sanctę Birgittę. Serm. Angelicus cap. 19.

Oratio 1. revelatio Beatę Birgittę.

morte, & Assumptione sua, hæc circa documenta à Beata Virgine Apostolis præstita, quantumque eis sua præsentia profuisset, memoratur. *Latere insuper* (inquit Beata Birgitta) *Domina mea Virgo Maria, & de tua lætitia totus mundus lætetur, quia post ascensionem tuam ad amicorum tuorum consolationem, & fidei roborationem indigentium auxilium, & Apostolorum sanum Consilium, in hoc mundo filius tuus multis annis te permanere permisit; Et tunc per tua verba prudentissima, gestus honestissimos, & opera virtuosæ innumerabiles Iudeos, & Infideles Paganos ad Catholicam Fidem convertit. Et te confiteri Virginem Matrem, ipsumque tuum filium, & Deum cum vera humanitate illuminando eos mirabiliter illustravit.*

Exemplo, quantum Beata Virgo omnibus prodesset, nec scripto, nec dicto comprehendere sat erit. promaïori solum ex narratione eius sanctissimæ vitæ aliqua proponere curabimus, ut ante oculos nostros posita quod sequi possimus videamus, & quod illa ferventer exercuit, ut vires suppetant, amplecti curemus. Talis fuit Maria (inquit Divus Ambrosius) *Lib. de Virgini. ut eius unius vita, omnium sit disciplina. Si igitur auctor non displicet, opus probemus: ut quæcumque sibi eius exoptat præmium, imitetur exemplum. Quante in una Virgine species virtutum emicant; secretum verecundiæ, vexillum fidei, devotionis obsequium; Virgo intra domum, comes ad ministerium, Mater ad templum. O quantis illa virginibus occurret, quantas complexa ad Dominum trahet, dicens: hæc torum filij mei, hæc thalamos nuptiales immaculato servavit pudore. Quid ego exequar cibus*

horum parsimoniam, officiorum redundantiam: alterum ultra naturam super fuisse, alterum pœnè ipsi naturæ de fuisse: illic nulla intermissa tempora, hic congestos ieiunio dies, & si quando reficiendi successisset voluntas, cibus plerumque obuius, qui mortem arceret, non delicias ministraret. Dormire non potius cupiditas, quam necessitas fuit: & tamen cum quiesceret corpus, vigilaret animus: qui frequenter in somnis, aut lecta repetit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænuntiat. In re tam clara, testimonijs non indigemus, quid boni dicere possumus quod non excellentius in Beata Virgine completum videamus? Liceat uti verbis quæ iuxta Divi Pauli stilum in conscribendis Epistolis suis æmulatus est Pater Melchior Inchoferius Austriacus è Societate Iesu in Parænesi ad Messanenses, vitam, & laudes Beatæ Virginis scribens. *Maria (inquit) semper digne ambulabat, Epistola ad Me Deo per omnia placens, in omni opere bono fructificans, vericans, & in medio generationis humanæ lucens, sicut tas vendicata luminare in mundo, providens bona non solum co-* post Epilogum ram Deo, sed etiam coram hominibus, semper operis. conversattonem in Cœlis habens, quæcumque vera. quæcumque pudica, quæcumque iusta, quæcumque bonæ famæ, si qua laus, si qua virtus discipline, hoc cogitabat, perfecta, & plena in omni voluntate Dei, vitam habens iure absconditam cum Christo filio suo in Deo, unde, & ingemiscebat in hoc tabernaculo, supervestiri cupiens, ut absorberetur quod mortale esset, à vita quam habebat in Christo, & desiderium habens dissolvi, & esse cum eo multò magis, & melius: permanere autem

in carne ad tempus necessarium fuit propter multos ad profectum nostrum, & gaudium fidei. Interim autem Christus habitabat per fidem in corde eius, in caritate radicata, & fūdata, contestante Deo signis & portentis, & varijs virtutibus, & Spiritus Sancti distributionibus, secundum suam voluntatem, ita ut nihil de esset illi in vlla gratia, expectanti revelationem Iesu Christi filij sui, qui, & confirmavit eam usque ad finem vitæ sine crimine, quod non haberet necessitatem quotidie pro delictis suis orare, sed pro populi, nullam habens conscientiam peccati, sed servans mandatum sine macula, quæ sub lege peccati non fuit, primo misericordiam consecuta. Itaque Spiritu Dei semper vivebat, spiritu ambulabat, in omni virtute confirmata secundum potentiam claritatis eius, semper gratias agens, in gratia quæ data fuit illi in Christo Iesu, nec solum supplebat ea quæ deerant sanctis, sed etiam abundabat per multas gratiarum actiones in Domino, glorificans Deum, propter eminentem gratiam in se ipsa, & super inennarrabili dono eius abundans in illo in gratiarum actione; neque solum sed per omnem orationem, & obsecrationem orans omni tempore, sine intermissione in spiritu, & ipso vigilans in omni instantia pro omnibus sanctis: orabat autem spiritu-orabat & mente, orabat in omni loco levans puras manus in conscientia pura, sine intermissione memoriam habens humani generis in orationibus suis nocte, ac die, desiderans salvari omnes, memor lacrymarum piarum, & petitiones eius innotescebant apud Deum pro reverentia sua, Verbum Christi habitabat in illa abundanter in omni sapientia, nec
in

in Sermone tantum, sed in virtute, & Spiritu Sancto, & plenitudine multa; ita ut nunquam esset verbosa, & curiosa, loquens quæ non oportet, nec intenderet fabulis, quæ ædificationem Dei non præstant quæ est in fide, sed in veritate formam habebat sanorum verborum, quæ à filio didicerat, nihil loquens in alteram partem inclinando, sicut quæ cogitabat, non secundum carnem cogitabat, ut esset apud eam est, & non, Dei enim filius Iesus Christus qui in ipsa loquebatur, non fuit in illo est, & non, sed est, in illo fuit. Sic igitur Maria in omnibus se ipsam præbens exemplum fidelium in verbo, in gravitate verbum sanum, & irreprehensibile proferebat semper, ut is qui ex adverso erat, vereretur nihil habens malum dicere de illa. Non solum autem se ipsam exemplum præbebat in verbis, sed in omni opere bono, in omnibus se exhibens sicut Dei Matrem, in multa patientia, in tribulationibus, in castitate, & scientia, in longanimitate in charitate non ficta, omnem ostendens mansuetudinem ad omnes homines, cum omni humilitate, & patientia, supportans omnes in charitate cum omni sollicitudine, servans unitatem spiritus in vinculo pacis, se ipsam dans formam ad imitandum in omni virtute, ut sectarentur Iustitiam fidem, charitatem, sicut ipsa sectabatur, & emulabatur spiritualia, magis ut humilis esset; nec quasi in Religione Angelorum, quæ non vidit, ambulans, sed mansueta erat ad omnes, & præoccupatos in delicto, ipsa quæ spiritualis erat, instruebat in spiritu lenitatis, abundantius habens illos in charitate propter bonum illorum, & omnes in sua viscera suscipiens ita ut omnes gaudium magnum haberent,

& consolationem, in charitate eius. & viscera sanctorum requiescerent per illam: si qua enim consolatio in Christo, si quod solatium caritatis, si qua Societas spiritus, si qua viscera miserationis, in Maria, quæ implet gaudium omnium, vere induta sicut electa Dei, Sancta, & dilecta, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, consolans pusillanimes, suscipiens infirmos, patiens ad omnes cognoscens quæ circa miseros peccatores, & consolans corda eorum, facta sicut paruula in medio afflictorum, tamquam si nutrix foveret filios suos, ita desiderans omnes, & cupide volens tradere non solum auxilium, & gratiam, sed & animam suam quoniam carissimi illi facti sunt redempti in Christo Iesu.

Sermo Angeli.
cap. 19. prope
finc.

Quid plura? esset in infinitum narrare, & difficilius amplecti, illa scit quæ habet, nullus alius præter illum, qui hæc beneficia contulit, comprehendere valet, sed pro maiori testimonio audiamus paucis in verbis quod Angelus Beatæ Birgittæ de tantæ Matris exemplo revelavit. Ex eius quippe honestissimis moribus (inquit Angelus) addiscebant Virgines honeste se gerere, & Virginalem pudicitiam summi usque ad mortem firmiter conservare, multiloquium, & omnes vanitates fugere ac omnia sua opera diligenti præmeditatione discutere, & spirituale libramine, æqual lance iustissime examinare. Viduis etiã ad ipsarum consolationem Virgo glorioffa referebat, quod quavis ex materna caritate sibi placuisset quod suus amantissimas filius moriendi voluntatem habuisset, veruntamen sua voluntas materna divina se voluntati totaliter conformaverat, eligen-
da

Ad potius ad Dei voluntatis perfectionem, omnes tribulationes humiliter sustinere, quam ad aliquod suū placitum a divina voluntate in aliquo dissentire. Tali enim colloquutione viduarum animos, patientes in tribulationibus, & constantes in corporis tentationibus faciebat. Consulebat insuper coniungatis ut ad corpus, & animam, se mutuo vera, & non ficta charitate diligerent, & ad quemcumque Dei honorem individuum voluntatem haberent, de se ipsa illis referens, qualiter ipsa Deo fidem suam synceriter dederat, & qualiter propter ipsius charitatem divine voluntati in aliquo nunquam restiterat.

Illustris, & grata Christo Virgo, & sponsa Mecthildis, quæ divino spiritu illustrata, & in sacris revelationibus probè sanctèquè versata multa memoratu digna de Deipara Virgine prodidit, & inter alia sequentia Canisius decerpit, quæ ut scitu digna abscondita relinquere non debemus. *Ut primum* (inquit) anima corpori Virginis est infusa, replevit illam Spiritus Sanctus, & singulari quadam sanctificatione illam sibi in sacrarium elegit, ut velut rosa sine spina, & tanquam Lucifer in mundum oriretur: adeo enim illam inde ab utero Matris prævenit gratia, ut ad omne bonum mire propensa, & parata esset. Prima vero virtus, in qua iam nata infantula sese exercuit, singularis humilitas fuit, per quam nulli se unquam creaturæ prætulit. Cum hac humilitate obedientiam, & charitatem sostavit, parentibus quidem adeo subiecta, & obsequens, nulla ut illos unquam ratione offenderit, & contristarit, utque bonum virtutis singulare, & dilectione, & delectatione complecteretur, & complectendo imitaretur.

Ex revelationibus Spōsa Christi Mecthildis.

Lib. I. de Maria Deipara cap. 13.

Tum prudentiam in puellari etate tantam præstet
 lit, ut nihil unquam puerile contra Dei gesserit vo-
 luntatem. Quod ad spiritualium rerum desiderium
 attinet Ex Patriarchis, & Prophetis nullus unquam
 ardentiore venturi Messia desiderio, quam ipsa
 flagravat: nullus gratitudinis dono illam exæqua-
 vit, qui pro acceptis Dei beneficijs se fonti bonorum
 gratiorem ostenderet, ac exhiberet. Postremo si de
 corde Virginis agendum est, fuit hoc, & purissi-
 mum, unde prima omnium votum Virginitatis emis-
 sit, & humillimum, ut si ulla re alia, præcipue qui-
 dem humilitate meruerit de spiritu concipere Ema-
 nuelem, & ferventissimum, quia incredibili Dei, &
 proximi amore succenderetur, & conservantissi-
 mum, ut quæcumque infans, puella, & grandescens
 perageret, potuerit conservare. Hæc aliaque plu-
 ra Mechthildis exponit.

Ventum est iam ad tertium opitulationis mo-
 dum, nempe, auxilij, & protectionis. Quantum
 mortales huius beneficij commodum experti sint,
 tam cum Virgo Beata in terris vitam egit, quam
 post eius ad Cælum Assumptionem, nostra Mater
 Ecclesia passim pædicat, cum illam advocatam no-
 stram plenè confitetur, & oculos misericordiæ suæ
 ad nos convertere enixè deprecatur? non immerito
 hanc humilem orationem quotidie impendit, cum
 tantæ Matris auxilium necessarium esse pernoscat.

Serm. in cap.
 12. Apocalyp.

Per unum nihilominus virum, & mulierem unam
 omnia restaurari, asserit Sanctus Bernardus. Deo
 debentur per multæ gratiæ, quia per unum homi-
 nem nempe Iesum Christum filium suum, & per
 unam mulierem, scilicet Beatam Virginem Ma-
 riam,

fiam, omnia quæ perdita erant per primos parentes Adamum, & Evam restaurata sunt; & sicut primo parenti, *datum est adiutorium simile sibi*, ita Christo Domino, data est Virgo Sanctissima, *ut adiutorium simile sibi; simile* per naturam, quia fuit illi Mater vera, & naturalis, *simile* per gratiam, virtutem, puritatem, & sanctitatem, & si Eva fuit similis Adæ, ita ut crearetur, & formaretur cum illo in gratias, Virgo sacra etiam similis fuit Christo, concepta cum illo in gratias; & ut rationi consonum, & a primè optatum acute Divus Augustinus hoc ipsum paucis verbis confessus, & fasus est. *In Cælo* (inquit) *qualis Pater, talis filius; in terra qualis filius talis Mater.*

Genes. 2.

Serm. 1. 6 de

Vi huius auxilij multi scriptores, nomine corre-
demptricis hanc semper Virginem crebrò invocant:
Lanſpergius cooperatricem Redemptionis apella-
vit, *voluit* (inquit) *Christi Matrem adesse sibi in do-*
loribus, ut ex his quæ oculis foris cerneret intus ani-
mo vulneratur, ut sic Christi passionis, redemptionis passione,
quique nostræ particeps fieret, & cooperatrix. Et Gre-
gorius Thaumaturgus, nò solum eam redemptionis
cooperatricem appellat, sed & principium reparatio-
nis effectam esse. *Tu fiduciam* (inquit) *in parad-*
isum introitum dedisti; & antiquum dolorem, lu-
etumque fugasti. Sed quid egemus autoritatibus nuntiat.
scriptorum, nonne ipsa Virgo Beatæ Birgittæ ipsam
cum filio suo redimisse mundum in revelatione
monstravit, & dixit *Propterea audacter dico, quia*
dolor eius (loquitur de dolore Christi filij sui) *erat*
dolor meus, quia cor eius, erat cor meum sicut enim
Adam, & Eva vendiderunt mundum pro uno pomo,

Sanctis.

Hom. 48. de

Serm. 1. de Ar

Revelat. Sancte

Birgite lib. 1.

cap. 31.

46 *De Magistra Fidei, Cap. 4.*

fit filius meus, & ego redemimus mundum quasi cum uno corde.

Psalm. 129. vers. 7. Sed quid? defuit aliquid nostræ Redemptioni ex parte Redemptoris nostri Christi Iesu: nonne Divinus Psalter apud eum copiosam fuisse Redemptionem narrat? nonne Christus Dominus Sanguinem suum pretiosum, pro Redemptione totius Mundi fudit in lavacrum, ut nos mundaret, & à servitute Diaboli liberaret, delens Chirographum nostræ damnationis, & affigens illud cruci: quomodo in ea, aliquid defuisse demonstratur? maxime cum etiam de se ipso Divus Paulus iactet adimplere illa quæ defuerunt passionum Christi in carne sua pro corpore eius quod est Ecclesia? ergo si defuit aliquid, quod per alios adimpleri posset, passio, & Redemptio Christi, non fuit plena, sed imminuta, & insufficiens. Consequentia negatur; neque ex verbis dictæ revelationis colligendum venit Beatam Virginem propiè mundum redemisse, ac de rigore Iustitiæ satisfecisse, sicut de Christo Domino dicitur, quod verè nos redemerit, & pro nobis Divinæ Iustitiæ rigorosè satisfecerit, pura namque creatura, & si Deo grata sit, nullo modo sic poterat satisfacere ut probant Scholastici, & ex Divo Bonaventura, Alexandro Alesii, 3. p. q. 1. memb. Anselmo, Ambrosio, Leone, Basilio, Nacianzeno, 6. art. 1. & 2. Cyrillo Alexandrino, Cyrillo Hierosolymitano, Hieronymo, & Divo Thoma defendit Gundisalvus Durantus in notis ad dictam revelationem; nam cum tota natura humana esset per peccatum corrupta, nec bonum alicuius personæ, nec etiam plurium posset per æquiparantiam totius naturæ detrimentum compensare, cum etiam peccatum ex parte
Dei

Collos. 2.

Ad Collos. 1. vers. 4.

In 3. sent. dist. 20. 2. 3. art. 1. 3. p. q. 1. memb. 6. art. 1. & 2. Lib. 1. à ca. 10. usque ad 12. & Lib. 2. à cap. 12. usque ad 20. Cap. 9. Epist. ad Habr. Serm. 2. de natali.

*In Psalm. 48.
Serm. de Pascha
De Incarnat.
cap. 11.
Cathes. 14. lib.
3. contra Va-
lentinum.
3. par. quest. 1.
art. 2. ad 2. 3.*

Dei offensi, infinitatem quamdam importaret, oportuit ad condignam satisfactionem ut actus satisfaci-
cientis haberet infinitam efficaciam; quod non po-
tuit in pura creatura reperiri. Sicque respondetur
Beatam Virginem dici posse fuisse cooperatam my-
sterio Redemptionis cum Christo, quatenus ipsa
cum peperit, qui mundum redemit, aut etiam quia
cum hoc passione sua Christus effecerit: Maria ve-
ro, quæ, & materno dilectionis affectu; & summæ
charitatis vinculo cum Redemptore ita coniuncta
erat, ut filij dolores suos esse existimaverit, ut in di-
cta revelatione ipsa Mater expressit dicens, *quia do-
lor eius erat dolor meus, & quia cor eius erat cor
meum*, mirum non est si ipsa hoc loco dicat, cum suo
filio mundum redimisse, & in hunc sensum debet hæc
authoritas, & locus intelligi. Et deveniendo ad ex-
plicationem textus Divi Pauli, dicimus quod pas-
sio Christi in se fuit plena, & sufficiens, illique quo
ad valorem, & pretij sufficientiam nihil defuit: Nā
Christus Dominus sua passione comparavit pre-
tium sufficiens toti mundo redimendo, imò mille
mundis redimendis. At vero eidem passioni aliquid
defuit, & deest in nobis, nimirum communicatio, &
participatio passionis ac meritum Christi; ut scili-
cet Christus Dominus noster non tantum in se, sed
etiam in suis membris, id est, Apostolis; aliisque fi-
delibus similia patiatur, hacque passione propage-
tur, & perficiatur corpus eius, quod est Ecclesia. Sta-
tuit Deus æterno suo decreto, ut Christus non tan-
tum in se, sed etiam in suo corpore, & membris, pu-
ta in Ecclesia, & fidelibus pateretur, & passione eo-
rundem consummaretur, ac perficeretur; dum ni-
mirum

mirum fideles patiendo participes fiunt, & similes Christi patientis, & crucifixi. Vndè licet Christus Dominus abunde passus est vt nos redimeret, nobisque compararet commune lytrum, quo à peccato redimamur, si illud nobis applicetur, verum vt hoc, & hæc Christi Domini passio hominibus, præsertim in fidelibus applicetur, multa desunt adhuc, scilicet vt Apostoli per totum orbem peregrinantes prædicent, & doceant omnes gentes, moneant, hortentur, arguant, vt eas convertant, & multa dura, & acerba patiantur, vt Apostolus Paulus vincula, & tormenta passus est in carne sua, vt ea quæ deerant passionibus Christi in gentium conversione propaganda ad impleret; & pro Corpore Christi (quod est Ecclesia) pateretur multa. Vnde dignitas præconum, & Doctorum Ecclesiæ, inter quos principatum habet Doctorum Doctrinx Virgo Maria (vt pote quos Christus vocat in partem sui officij, & ministerij, vt prædicationem Evangelij, quam ipse cæpit, illi compleant; opusque Redemptionis humanæ, ad quod Christus à Patre in mundum missus est, absoluant, & perficiant) ad noranda, & in magnum habenda venit. Nec corredemptricis nomine Virginem Beataam defraudare debemus, cum notum etiam sit, quantum pro liberandis peccatoribus elaboraverit, & pro gentilibus, Mauris, Iudeis, Hæreticis, & aliis veræ Fidei, & Religioni adversantibus, reduendis insudaverit, vt ad veram agnitionem devenirèt & suo materno amore vt ad Dominicum ovile, errantes oves attraheret, propius adimplens pro Ecclesia, ea quæ desunt passionibus Christi, quia sine his passionibus Christi non complerent Thesaurum Ecclesiæ

clesiæ provt à Deo institutus est; nimirum vt non tantum è Christi, sed & aliorum Sanctorum passionibus, & satisfactionibus confaretur.

Scimus enim Christum Dominum nostram non ex necessitate, sed ex mera dignatione misericordie matrem in societatem tam sublimis tituli assumpsisse: & dudum in Sancto Bernardo legitur, quod objectioni possit opponi, & responderi: Et quidem (inquit Bernardus) sufficere poterat Christus: siquidem Serm. signum & nunc omnis sufficientia nostra ex eo est: sed nobis bonum non erat hominem esse solum: congruum magis ut adesset nostræ reparationi sexus uterque, quorum corruptioni neuter defuisset. Et infra. Opus est (inquit) mediatore ad mediatorem istum; nec alter nobis utilior quam Maria. quæ salutis antidotum, & viris, & mulieribus propinavit.

Virginis ergo, & nostri causa factum, credere debemus, quod assumpserit Christus in reparando genere humano adiutorium simile sibi; ne scilicet vel illa tanta gloria, vel nos tam gloriosa careremus Domina: neque Patrum testimonia postea referenda effugiant, vt præcisse dicamus, Virginem Redemptionem nostram operatam fuisse; & quod satis carum, nostri præcium illa soluit, vt mancipia eius constituamur, quamvis de condigno pro nobis non satisfecerit. Nec negari potest salutis nostræ autrix, & reparatrix generis humani Virgo Maria dicatur, vt Angelicus Doctor, Angelicè suggerit, his verbis. Nam per Angeli annuntiationem expectabatur consensus Virginis loco totius humanæ naturæ in spirituali illo matrimonio inter filium Dei, & humanam naturam. Vbi notanda maxime veniunt verba

3. p. quest. 30.
art. 1.

illa mirabilia à Sancto, & admirabili doctore prolata. *Expectabatur consensus Virginis.* nec tantum loco, ut ille ait, totius humanæ naturæ, sed etiam ratione particulari ipsiusmet Virginis, ut optime explicat Guilielmus apud Martinum del Rio in cantic. 4. *Ad futuræ* (inquit) *Matris excellentiam non tantum ex ipsa carnem sumere, sed etiam ab ipsa volebat.*

Martinus del Rio in cantic. 4.

Epist. de Virg. Assumptione.

Vnde mirum non est Sanctos Patres pia devotione commotos ita fuisse in tantæ Matris laudem esse locutos nec metam transilirent, quamvis largius prædicassent. Audiatur Sophronius D. Hieronymo coætaneus qui de Auxilio Virginis, ita loquitur. *Nec enim dubium est illam, quæ meruit pro liberandis ferre prætium posse liberatis impartiri suffragium. Nostra inter hæc oratio iugis ad Dominum dirigatur, ut qui pro honore nominis sui viscera illa, quæ Sanctificaverat intravit, pro sit nobis ad remedium, qui per illam se nobis dedit in prætium.*

In cantic. cap. 26.

Accedat Ricardus à Sancto Victore, ubi de Maria Virgine dicit *Omniū salutem desideravit, quæ fuit, & obtinuit; imo, & salus omniū per ipsam facta est; unde, & mundi salus dicta est.* Aureis verbis Sanctus Ephræm, hoc idem tenet, & oratione ad Virginein ait. *Per te reconciliati sumus Deo*

Orat. ad Virg.

tu captivorum redemptio, tu omniū salus. Ave pax, gaudium, & salus mundi, ave mediatrix gloriosissima, ave universi terrarum orbis cōciliatrix Quid dicam de Sancto Germano Patriarcha Constantinopolitano, nulli alteri ponderosa, & dulcissima verba eius sententiæ cedunt, qui veritati admissus dulcedinem, hæc de Beata Virgine ruminan-

da verba refert. *Nemo salvatur nisi per te ò Dei pa* *Serm. de dormi*
ra: nemo liberatur à periculis nisi per te, ò Virgo Beata Maria.
puerpera; nemo cœlesti aliquo munere donatur nisi
per te, ò Deo carissima. Coronidem imponat Meli-
 flus Bernardus qui in Sermone 2. Penthecostes
 ita de Beata Virgine, eiusque patrocinio loquitur.
Inte Angeli letitiam, iusti gratiam. peccatores ve- *Serm. 2. Pen-*
niam invenerunt in æternum. Merito in te respi- *thecostes.*
ciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, &
de te benigna manus Omnipotentis, quidquid crea-
vit recreavit, Credamus etiam quod sicut apud De-
um est potentior, ita, & præ omnibus sanctis est pro-
nobis sollicitior ut verbis Augustini utar, quæ Bona-
ventura in speculo Mariæ refert. Scriptis; etiam *In spec. Mariæ.*
 Beatam Virginem aliquos adiuvisse, aliquorum sen-
 tentia tenet, de tribus epistolis huius tantæ Matris
 fit specialis mentio, vna ad Sanctum Ignatium Mar-
 tyrem, secunda ad Messanenenses, & tertia ad Floren-
 tinos. De his latè pro sua defensione agit dictus Pa-
 ter Melchior Inchoferius libro, cui titulus Epistolæ
 Beatæ Virginis Mariæ ad Messanenenses, veritas vindic- *Inchoferius lib.*
 cata. *veritas vindic-*
cata ad Messa-

Epistola ad Sanctum Ignatium; sequentis dicitur
 fuisse tenoris. *Ignatio dilecto discipulo humilis an-* *nenses.*
cilla Christi Iesu. De Iesu, quæ à Ioanne audisti, *Epistola Beata*
& didicisti, vera sunt; illa credas. & illis inhæreas, *Virg. ad Ignatium*
& Christianitatis votum firmiter teneas: & mores,
& vitam voto conformes. Veniam autem vna cum
Ioanne te, & qui tecum sunt visura: sta, & in fide
viriliter age, nec te commoveat persecutionis auste-
ritas, sed valeat, & exultet spiritus tuus in Deo sa-
lutari tuo. Amen.

*Epistola Beata Virg. ad Messanen-
sanenses.* Epistola ad Messanen-
ses scripta, ut sequitur, au-
thores eam referentes, adscribunt. *Maria Virgo*

*Ioachim filia, Dei humillima Christi Iesu Crucifi-
xi mater, ex tribu Iuda, stirpe David Messanen-
sibus omnibus salutem, & Dei Patris omnipotentis be-
nedictionem. Vos omnes fide magna legatos, ac nun-
tios per publicum documentum ad nos misisse con-
stat: filium nostrum Dei genitum Deum, & homi-
nem esse fatemini, & in Caelum post suam resurre-
ctionem ascendisse: Pauli Apostoli electi prædicatione
mediante viam veritatis agnoscentes. Ob quod
vos, & ipsam civitatem benedicimus, cuius perpe-
tuam protectricem nos esse volumus.*

*Epistola Beata
Virginis. ad
florentinos.*

Tertia Epistola ad Florentinos missa, sic, apud
Petrum Canisium lib. 5. de Deipara Maria cap. 1.
delineata invenitur *Florentia Deo & Domino Iesu
Christo filio meo, & mihi dilecta tene fidem, insta-
orationibus, roborata patientia; his enim, & sem-
piternam salutem apud Deum, & apud homines glo-
riam consequeris.*

De istarum Epistolarum veritate non pauci dubi-
tant, licet plures defensent; in eis contenta catholi-
cæ doctrinæ, rectis moribus, modestiæ, & gravitati
tantæ Matri debitis non videntur opponi, nec con-
trariari, immo indicant suum erga nos mortales
amorem, & maternalium viscerum pietatem unde
piè, à Beata Virgine scriptas, crederem, nec de fa-
cilitate aliquid denotari posse; si attendamus quan-
tis votis, & pijs precibus hæc beneficia sint assecuta;
nec Mater, & Magistra viventium in docendo eos
quos sub sua protectione filius suus sub Ioannis no-
mine reliquit, & commendavit, illos in omnibus
adiu-

adiuvando, & instruendo facilis vnquam existere poterat, nec decori, & maiestati suæ aliquid derogari.

Primam ad Beatum Ignatium epistolam amplectuntur Divus Bernardus Sermone 7. in Psalmum. 90. Dionysius super Dionysium de divinis nominibus, Marcus Michael Presbyter Carnotensis in libro de viris illustribus, Petrus Canisius, Dionysius Richelius, Marianus Victorius, Symphorianus, Champenius citati à dicto à Patre Melchiore Inchofer cap. 21. vbi eiusdem Societatis Petro Christophoro à Castro in libro Historiæ Deiparæ cap. 23. aliter sentienti respondit.

Pro secunda ad Messanenenses epistola est apud illos antiquissima traditio, ita recepta, & inconcussa, de qua, & de veritate huius epistolæ agunt Historicus Lucius Flavius Dexter in chronico anno Domini. 86. vbi sic ait. *Apud Messanenenses celebris est memoria Beatæ Virginis Mariæ missa prius ab eadem dulcis Epistola.* Constantinus Iascharis in Epistolam Beatæ Mariæ Virginis ad Messanenenses; Mutius Iustinopolitanus Historicus lib. 1. Historiæ sacre cap. 13. Martinus Navarrus lib. de oratione, & horis canonicis cap. 21. num. 28. Alphonsus Villegas, Ioannes à cartagena, Christoforus Veruchius, Petrus Antonius Spinellus, Ioannes Bonifacius, Ioannes Petrus Odéscalcus, Franciscus Fasanus, Franciscus Arias, Laurentius Masellus, Felix Astolphus, Ferreolus Locrius, Ioannes Paulus Ferrella, Ioannes Baptista Laurus, & alij à dicto Patre Melchiore Inchofer cap. 47. refati, eandem viam aggressi, communi sensu abundant. Et cum de veritate eiusdem

Inchofer. cap. 21.

Epi-

Epistolæ Pater Christoforus à Castro etiam dubitè præfato libro Historiæ Deiparæ cap. 23. late respondit pro defensione suus, ex ordine frater Melchior Inchofer vbi supra cap. 18.

De epistola ad Florentinos (quâ ipsi à Beata Virgine recepisse non immerito gloriantur) habetur mentio apud Hieronymum Ferrariensem in con-
tione habita Florentiæ. 25. Octobris anno Domini 1495.

Ex quibus aperte demonstratur quam plenè, & perfectè Beata Virgo illuminatricis ministerium adimpleverit, quantumque suis vitæ, & doctrinæ exemplis illos primitivæ Ecclesiæ Patres, & Rectores Sanctos Apostolos, & Domini discipulos edocuerit, & illuminaverit; cæterosque Catholicæ Religionis sectatores adamaverit, & foverit, Matris, & Magistræ munus à primæexercens, & adimplens.

Quomodo ergo ita illuminata, & virtutibus prædita non crederet vel aliquo modo deficere in fide valeret in qua infinita perpetrata fuere mysteria, & Deus rerum omnium auctor, & principium, indivisibilis essentiæ existens ex illa natum suscepit maiestati sibi, & annis coævum, & coæqualem, eundem persona quidem distinctum, substantiæ vero, & gloriæ participatione indistinctum? quomodo eadē persona, quæ ab omni æternitate naturam sibi divinam iure arrogavit, remoto regali scepro, & potentia, in illam deveniens imbellis infantulus, carnem de carne sua asciscens, nutrimento de vberibus suis profluerenter lactatus, suis se amplexibus stringendum gremio que confovendum assidue præbens hanc ita
bene

beneficam Matrem in Myſteriorum ſacrorum intelligentia, & fide vllò vnquam in tempore deviare poſſe permetteret? nec credendum, nec dicendum.

Quis etiam ignorare valet, quin omnium Sancto-
rum Patrum, & Doctorum, ſcientiam & doctrinam
non ab hac Magiſtrorum Magiſtra, & Doctorum
Doctrinæ principium, & incrementum percepiffe?
Auguſtini profunditatem? Ambroſij gravitatem?
Hieronymi acumen? Gregorij authoritatem? Ber-
nardi mellifluitatē? Chriſoſtomi auriloquium? Leo-
nis eloquentiam? Chriſologi laconiſmum? Antonij
Paduani ſacrarum ſcripturarū intelligentiam? Tho-
mæ Aquinatis doctrinam? Scoti ſubtilitatem? non
propter huius tantæ Dominæ, cultum, reverentiam,
obſequiumque præſtitum, hominibus ita celebriora,
& vtiliora apparuere? Quid dicemus de cæteris
vniverſæ Eccleſiæ germinibus foeliciffimis, tanta in
genij laude florentibus quorum ſcientia, & doctrina
totus orbis ditatus exiſtit; non omnes iſti rutilantiſ-
ſimis gloriæ Beatæ Virginis radijs offuſcati, & quaſi
oculis perſtricti totos in honores, laudes que ſuas
enumeradas inſumpſere? falſique ſunt hoc totum
quod habebant, adeptique fuerant, ſua gratia, beni-
gnaque ſovente miſericordia aſequuti? id quæ non
ſolū argumentis humanæ divinæque ſapientiæ, ſed
& ſemetipſos ad præſtandum tantæ Matri iugem fa-
mularū, quaſi ſimpliciſſimos infantes ac Idiotas exi-
bendo, aliqui illam in Matrē ſuam aſſumētes, alij in
advocatā alij in Dominam, & Magiſtram. Non etiā
omne quodiſti docuere? quod Prophetæ propheta-
verē? aut Apoſtoli prædicavere? aut Patres defen-
derē? aut Doctores declaravere? eſt intra, & iuxta
illam.

illam fidem simplicem, quæ per Mariam concepta, per illam edita, ab illa pasta, & enutrita extitit? Quo modo ergo in fide allucinari poterat? quæ scientiæ omnis, & prophetiæ dono calluit, & gloriæ lumine irradiata, & illuminata ab omnibus proficitur? super sedeant hi maligni hostes Mariæ fidei detrahentes, eandemque tam protervè inficientes.

CAPVT. V.

AN VIRGO MARIA INSTRV-
xit Magos in Rebus Fidei.

Anc invenimus agitaram quæstionem à Patre Ioanne Baptista Noyato Mediolanensi Religionis clericorum Regulæ in primo suo libro de Eminentia Deiparæ quam in affirmativam partem dissolvit; sed eam nulla expressa vel sacræ scripturæ vel Sanctorum Patrum autoritate soluta, sed tantum, verosimilibus rationibus, congruentijs, alijsque pijs considerationibus tum ex Beatæ Virginis ad omnes in rebus fidei edocendos provisione, tum ex Apostolorum, aliorumque sanctorum ad eam frequentibus consultationibus circa intelligentiam mysteriorum sacrorum, credibilem, imò & necessariam hanc instructionem supponit.

Et licet nimis urgeat ad huius asserti affirmativam

vam partem tenendam illa eximia, & incredibilis Beata Virginis charitas, tum erga Deum, tum erga proximum, quæ in utrumquæ erat eminentissima; ut quod, & ad filij gloriam, & Magorum utilitatem maxime conduceret, non subtraheret (ut rectè notat Novatus) at metas piæ considerationis, & credulitatis transigere non debet, quando nec Evangelij textus, nec Sanctorum Patrum autoritas ad affirmandum iuvant. Nec ita facile credendum venit, quod quamvis pia Mater Virgo Maria ad Magos instruendos charitate, & pietate sua compelleretur, eos, qui solum ad adorandum Filium suum accefferant genuflexique munera offerebant tam familiariter colloqueretur, & illico in Fide instrueret, & erudiret; sed quod cum Maiestate, & benigna severitate eos reciperet, & Regem Regum Filium suum adorandum exhiberet, tantumquæ necessaria, & pauca loqueretur verba (ut moris semper habebat) & cum nec textus sacer Magos aliquem cum Beata Virgine habuisse sermonem referat, ex quo occasio aliqua oriretur, ut ad res sacras tractandas devenirent; possentquæ à Beata Virgine in eis instrui; licet non totaliter inverosimilem, non multum credibilem hanc sententiam existimamus; quamvis hoc pro certo firmet Novatus dicens: *Collige quam nobile opus sit populos sacræ Fidei rudimentis imbuere, quod Beata Virgo prima in Magis voluit exercere: unde iuste gloriari possunt ij, quorum institutum, hoc tam sublime respicit Magisterium.*

*Lib. 1. de emi-
nentia Deiparę
cap. 13. q. 3.*

At si Novatus loqueretur de instructione interna scilicet de illuminatione, vel illustratione, non de verbali, non solum creditu facile concederemus, sed

potius necessarium profiteremur: Nam stella ducti Reges, & miraculosè euecti, usque ad præsepè Domini, ut ibi eum adorent, muneraquè proferrent, & eadem duce ad patriam suam reducti; hoc miraculo præfagiente, quid non ex aspectu Domini cultu, adoratione, munerum largitione, & confessione ipsi foelices Reges adipiscerentur? Non solum in cognitione veri Dei, sed in rebus omnibus ad Fidem pertinentibus sufficièter instructi remanerent, ac in alijs necessarijs ad sua Regna se, & suos pacè gubernandos non minimè edocti evassent.

Non verbis, sed signis, & internis inspirationibus, & illustrationibus, hæc omnia contigerunt illis; & in somnis admoniti, ne in recessu ad Herodem irent, sed per aliam viam in Regionem suam pergrarent, opere compleverunt. Quærimus nunc (ut huic sententiæ fortius inhæreamus) ad quid somni, & signa? Si Virgo Beata eos verbaliter instruebat, non sicut in rebus Fidei necessaria; etiam alia in suo recessu scitu digna, ut ab illis liberarentur, manifestaret? Facile credenda veniunt. Sed instructio interna fuit non verbalis; nam Filius suus, qui ut vere homo, ita videri voluit; cum non dum loquelæ capax inveniretur, & externe loqui non valeret, interne operabatur, & Magos instruebat in Fide. Ita Sanctus Paschasius somnij oraculum Magos accepisse narrat. *Non per Angelum* (inquit) *hæc responsio facta dicitur, sed Sanctorum Patrum traditio est ab ipso Domino imbutos fuisse. Quia neminem alium constat viam regressionis ad Patriam usque instituisse præter eum qui se viam præbuit imitabilem, ut per ipsum, ad ipsum tendentes* *quant*

*Lib. 2. in Mat-
thæum.*

quandoque patriam repetamus. Clarius Divus Augustinus exponit. *Qui stella duce (inquit) venerant in Iudæam, in patriam suam æterni solis illuminati radijs revertuntur.* Id est, non aliter reverterentur quam inusitatis gratiæ fulgoribus illustrati. Sic Virgo Maria non externè operabatur nec loquebatur, sed attente considerabat, & internè cum filio suo mirificè illos Reges instruebat, & dirigebat.

Epistola 64.

• Iuxta prædicta Novarinus cum de istorum Magorum instructione ageret ita à Matre, & filio illuminatos describit. *Spectarunt Magi Reges, qui adorato in Virginis sinu Christo in præsepis schola, & à Christo, & à Matre ea didicerunt, quæ ad plenū, perfectūque suorum subditorum regimen erāt necessaria: nam discedentes sanctis, iustisque legibus, quas moribus animabant, ita suos rexerunt, ut & Sanctissimorum Regum nomen sustinerent, & multos ad Christum allicerent, simul ostendentes quam bene docti à Virgine, & Virginis filio fuerint, & universi, qui sub Virginis umbra, ac tegmine Virginis umbram, se præbuerunt, ita suis imperarunt, ut cæteris Regibus in exemplum sint, habent qui super alios sunt, magnam horum exemplorum nubem solum superst, ut ea ita spectent, ut etiam imitentur.*

Umbra Virgineæ lib. 4. excursu. 64. num. 630.

Hinc oritur differentia in manifestatione nati Regis facta Pastoribus, & Magis; per Angelum natiuitas Dñi Pastoribus annuntiatur, dicentem: *Ecce enim Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus in Civitate David.* Magis non per Angelum sed per stellam hæc sacra natiuitas il-

Luce 2.

G 2

luxit, Mathei.

luxit, *Vidimus* (inquiunt) *stellam eius in oriente, & venimus adorare eum.*

Non. 10. in
Evangelia.

Disparitatis rationem Sanctus Gregorius Papa apprimè docet. *Quia videlicet* (inquit) *Iudæis, tamquam ratione utentibus, rationale animal, id est Angelus, prædicare debuit: Gentiles verò, quia uti ratione nesciebant, ad cognoscendum Dominum, non per vocem, sed per signa perducuntur* Vnde etiam per Paulum dicitur: *Prophetiæ fidelibus datæ sunt, non infidelibus, signa autem infidelibus, nõ fidelibus. Quia, & illis prophetiæ tamquam, fidelibus, non infidelibus: & istis signa tamquam infidelibus, non fidelibus data sunt.*

Ergo si Magis tamquam ratione non utentibus signa non prophetiæ Salvatoris nativitatem nuntiarent: nec etiam eis mysteria divina, & fidei Catholicæ initia externa locutione imbueret Beata Virgo? præcipuè cum Redemptor filius suus parvulus, & loqui nesciens per naturam existens, aliquam iudicandi præberet causam non à filio suo sed ab ea instructionem illam exoriri potuisse? quod alienum sane à mente, & rectitudine sua fuerat.

Illationi favet idem Gregorius ubi supra, paucis interpositis verbis; *Et notandum* (inquit) *quod Redemptorem nostrum, cum iam perfectæ esset ætatis, eisdem gentilibus Apostoli prædicant, eumque parvulum, & nec dum per humani corporis officium loquentem, stella gentibus denuntiat: quia nimirum rationis ordo poscebat, ut, & loquentem iam Dominum loquentes, nobis prædicatores innotescerent, & nec dum loquentem elementa muta prædicarent.*

CAP V T VI.

GLADIUM ANIMAM

*Virginis per transiturum ex Simeonis
dicto, non scandali, & ambigui-
tatis fuisse (contra Origenem,
& alios) defenditur.*

X. verbis Lucæ. Ecce positus est hic Luc 5. 28.

*in ruinam, & in resurrectionem
multorum in Israel, & in sig-
num cui contradicetur. Et tuam
ipsum animam pertransibit gla-
dius, ut reveletur ex multis cordi-*

*bus cogitationes. Quæ Simeon iustus, & Senex Vir-
gini Mariæ vaticinatus est; an sam arripuit Origenes;
ut gladium hunc scandali, & ambiguitatis, adeoque
infidelitatis hic Beatæ Virginis attribueret ausus esset;
perinde ac si illa cum Apostolis commune sibi scan-
dalum habuerit; atque in vera fide nutarit, quum
Christum filium in horrendis, & extremis illis versa- Hom. 17. in Lu-
oam.
ri supplicijs vidit. Tuam ipsum animam (inquit Ori-
genes) quæ scis absque viro peperisse te Virginem,
quæ audisti à Gabriele: Spiritus Sanctus veniet su-
per te, & virtus altissimi obumbrabit tibi; per tran-
sibit infidelitatis gladius, & ambiguitatis mucrone
feceris, & cogitationes tuæ te in diversa lacerabunt
cum.*

*cum videris illum, quem filiū Dei audieras, & sciebas
absque semine viri esse generatum, crucifigi, & mo-
ri, & suplicijs humanis esse subiectum.*

Nonnulli veteres, & græci scriptores Origenem
sequentes, qui hunc sensum Simeonis verbis primus
affingit; hoc idem fateri non erubent, sic autem
hunc scripturæ locum intelligentes, & postillantes:
& tuam ipsius animam pertransibit gladius, &c.
Inter quos recensent Chrysostomum, Amphilo-

Super Psalmū.

13.

*Hommilia de
occurſu Domi-
ni.*

*In ſecundum
Lucæ.*

*In quæſtion. vet
& novi testa.*

Matthæi 26.

Ephes. 6.

Sed cum in scriptura sacra gladius sumatur di-
versimodè, vel propriè vel metaphoricè, & hoc mul-
tipliciter variasque acceptiones haber, prius agemus
de illis, postea deveniemus ad illum de quo Simeon
loquitur.

Primus est gladius ille corporeus de quo dicit Do-
minus Petro: *Omnis qui acceperit gladium, gladio
peribit*; de hoc nullus est qui affirmet Simeonẽ fuisse
locutum.

Est etiam gladius spiritualis, scilicet verbum Dei,
& prædicatio, cuius meminit Paulus, Christi militi-
bus commendans. *Accipite* (inquit) *gladium spiri-
tus quod est verbum Dei* quem ad Hæbreos scribens
omni-ense ancipite penetrabiliorem dicit, *quia vivus
sermo Dei, & efficax*, quod non possint intelligi di-
cta verba Simeonis de hoc gladio prædicationis Ver-
bi Divini, ex hoc facile colligitur quia nihil novi Si-
meon assereret, si Maria Virgo non nisi Verbo Dei,
velut gladio transfigendam diceret; nam semper
hæc Virgo Beata hoc cibo quotidianoque pastu
alebatur, & maximè pascebatur, & in delicijs habe-
bat.

hæc rememorare auditum Dei Verbum, & secum animo revolvère.

Gladius etiam intelligitur divini iudicii severitas; de hoc gladio verba Simeonis voluit intelligi Divus Hilarius, dicens: *Nam si illam subitura est* *Super Psalm.*
Beata Virgo, quis audebit à Deo iudicari? Hæc in- *118.*
 interpretatio (vt rectè notat Cartagena) proprio gla- *In morali, tom.*
 dio se ipsam interimit: nam cum Beata Virgo nun- *2. lib. 12. Hom.*
 quam peccarit, & ad iudicium vêtura sit in corpore *10.*
 & anima gloriosa, nihil severitatis iudicium illud ei afferet.

Gladius simul corporalis necis passio dicitur, & de hoc vaticinium Simeonis interpretari iudicavit *De vita, & mor-*
 Isidorus, & Beatam Virginem corporalis necis pas- *te Sanctorum,*
 sione ab hac vita migrasse, pro eo quod iustus Si- *cap. 68.*
 meon complectens brachijs suis Christum propheta-
 vit dicens: *& tuâ ipsius animam pertransibit gla-*
dus; sed hæc opinio non subsistit, incerta omnino
 est, nec adaptatur Simeonis dicto, qui non dicit gla-
 dium corpus eius transiturum, sed animam; ergo non
 loquitur de hoc gladio materiali. Eiusdè censuræ est
 Amadeus, qui Beatam Virginem pro nimio dolore *Hom. de Virg.*
 iuxta Crucem vitam finisse, dixit, & sic de gladio *Matr.*
 mortis Simeonis dictum intelligendum putat; sed
 etiam hæc sententia nullo stabili fundamento niti-
 tur; imò adversatur communi Sanctorum Patrum,
 testimonio præcipuè Hieronymi Damasceni, Au-
 gustini, & aliorum, qui obitum Beatæ Virginis per
 multos annos post Christi Ascensionem accidisse
 commemorant, & etiam, alias, incredibile red-
 ditur, nam Divus Ioannes Evangelista, qui illius
 ad-

adstantis cruci memor fuit, eiusdem ibidem morientis immemor fuisset?

De carne Christi,
sti, cap. 7. In
cap. 2. Luca.

3. par. quæst. 27.
art. 4. ad 2.

Gladium etiam scandalum in illo Simeonis Vaticinio, quo Maria offensa fuit tempore passionis Christi Domini intellexerunt cum dictis Chrysostomo, Augustino, Amphiloquio, Theophilato, & Origene, Tertulianus, & Titus Bostrenus; simulque dubitationem supponunt, stupore quodam in morte Domini, eiusque passione. Hæc sententia licet tantorum Patrum, & Scriptorum munita autoritate, si intelligatur de scandalo, vel dubitatione coniuncta cum infidelitate non tenet; at verò si cum hæsitacione stuporis cuiusdam, cui annexa esse solet ingens quædã admiratio, intelligatur, substinere valebit; ita Divus Thomas revocandos in hunc sensum patres, & Scriptores supracitados credit, ibiquè dubitationem illam non propriè Fidei infirmitatem, sed rerum visarum admirationem, stuporemque appellarunt. *Quidam verò* (inquit Divus Thomas) *per gladium dubitationem intelligunt, quæ tamen non est intelligenda dubitatio infidelitatis, sed admirationis, & discursionis. Dicit enim Basilus in Epistola ad optimum, quod Beata Virgo assistens cruci, & aspiciens singula, post testimonium Gabriælis, post ineffabilem divinæ conceptionis notitiam, post ingentem miraculorum ostensionem, animo fluctuabat; ex una scilicet parte videns eum patibicte, & ex alia parte considerans eius mirifica.*

Et licet tanti Doctoris sententia valde vrgeat, aliquibus non minus compulit ut cum fundamento (suo videri) in Beata Virgine etiam admirationis gladium non admitterent; cuius sententia hæc est
potissi-

potissima ratio, nam admiratio ut in plurimum ab ignorantia ortum habet. *Ignorant primi* (inquit Aristoteles) *qui admirati novis ceperunt philosophari.* Non ergo Magistram Apostolorum, & totius Christianitatis doctricem, arcanorum filij sui fidissimam custodem, & prophetiæ Spiritu illustratam vlllo modo ignorantia notare licere, insciamque omnium quæ à Simeone ei fuerant nuntiata, dicere, sicque solum de gladio tribulationis, doloris, & compassionis illa verba debere intelligi, & explanari credunt. Sed cum Divi Thomæ sententia apud omnes tantæ debeat esse authoritatis, ab ea recedere non debemus; neque obstat quod obijcitur pro dicto Philosophi, nam discrimen magnum versatur inter admirationem dubitationis, quæ ex quadam infidelitate procedit, & aliam quæ reverentiæ, & congratulationis officio coniuncta est. Ideo vitiosa fuit Zachariæ admiratio, cum filium ex se nasciturum audiret; Maria vero salutantem Angelum sine vitio admiratur, ipsique Angeli ob novam Christi in carne gloriam apud Esalam, obstupescunt, simulque sanctè gratulantur. Neque omnis admiratio provenit ex ignorantia, nam licet quis quæ ignorat, multoties miretur alius quæ verè capit, & intelligit, non minus plaudit, & laudat, & pro magnitudine vel excellentia operis, quod sumit laudandum, & verè captum suum non superat, neque excedit, laudationis admirationi locum tribuit. Beata Virgo non quia labores quos in passione sua filius patiebatur non agnoscebat, admirabatur, imò, quia eorum magnitudinem penetrabat, eos ita fortiter sustinentem filium, mirabatur. Vnde rectè dicit Divus Thomas Sanctos

Aristoteles:

Luca 1.

Comment. super

3. partem Divi

Thomæ q. 27.

disput. 4. sect.

4.

de hoc gladio dubitationis loquentes, non de dubitatione infidelitatis, sed admirationis, & discussionis debere intelligi, nec aliquid Beatæ Virginis detrahitur.

Franciscus Suarius magis de veritate dubitat quàm interpretatur sententias dictorum Sanctorum Patrum, & circa Divum Chrysostomum refert inter opera eius non inveniri enarrationem aliquam in Psalmum 13. Tertullianum vero aut fuisse corruptum, aut textum non fideliter citatum, Theophilactum etiam nihil certi hac de re affirmasse, Origenem alibi hom. 18. in Lucam circa medium, (& au-
notavit glossa ibidem) non scandalum aliquod sum-
psisse ex morte filij eius, sed dolorem maximum sen-
sisse, affirmasse, Divum Augustinum non fuisse au-
thorem illius libri de quæstionibus Veteris, & novi
testamenti iudicio Doctorum etiam defendit, & tra-
dit Petrus Canisius, hocque magis rationi consonum
efficit, contrarium alibi à Divo Augustino affirma-
tum reperiri nam in quadam Epistola ad Paulinum

Lib. 4. Deipa.
ra cap. 27.

Epist. 19. ad no-
nam quæstionē
Paulini.

Psalm. 58.

Ibidem vers.
36.

in hunc modum loquitur. *Tribulationem igitur gla-
dij nomine significat am esse, credibile est, quo ma-
terna anima vulnerata est doloris affectu. Ipse fuit
gladius in ore persecutorum; de quibus in Psalmo di-
citur: & gladius in labijs eorum, ipsi enim erant fi-
lij hominum, quorum dentes, arma, & sagittæ, &
linguæ eorum gladius acutus. Nam, & ferrum, quod
per transit animam eius, donec veniret verbum eius
id est, tandiu fuit in dura tribulatione donec feret
quod prædixit.*

Sed quicquid sit de realitate dictarum sententia-
rum, cum Divo Thoma quem sequitur Sixtus Se-
nensis,

nenfis, & alij Sancti Patres, cæterique scriptores ex eo quod fidem Mariæ in morte filij suspectam quasi reddere videntur, veniunt intelligendi, & interpretandi.

Amor etiam gladius dicitur, qui amanti animam pangit, & vulnerat, de quo in canticis canticorum: *Vulnerasti cor meum Solor mea Sponsa* alibi. *Stripate me malis quia amore langueo. Quia vulnerata caritate ego sum.* Quibus verbis ad similitudinem sagittæ volantis videtur respicere, quam scilicet Deus ut humana corda feriret, iacularetur; & Divinus amor Virginem vulneravit, & postea eam velut sagittam assumpsit, ut corda nostra amoris feriret ictibus, O utinam nos Beati, quos hæc sagitta vulneravit, & petierit? Verè sine querella qua clamans Iob. *Sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebi-*
bit Spiritum meum, gratias Deo rependere deberemus, si fortè Virgineæ hæc sagittæ corda nostra transverberarent, & confoderent, & absumerent virorem omnem carnis nostræ, ut mundo emortui soli Deo viveremus. De hoc amoris gladio locum Simeonis intelligi debere pariter omnes sentiunt quia ex amore dolor passionis filij sui magis in Virgine Beata crevit, quasi Simeon diceret quod amor erga patientem filium Mariæ animum graviter vulneraturus esset. Et de hoc gladio simul cum illo doloris, & compassionis, infra latius agemus.

Alius est gladius doloris, tribulationis, & compassionis, qui animam iusti vulnerat, penetrat sæpè, & pertransit, sic David canit de Adolescente casto Ioseph, quod *ferram animam eius pertranserit,* quandoquidem fratrum iniuria venditus alienige-

Canticor. 4.
vers. 9.
Canticor. 2.
vers. 5.

Cap. 6. vers. 4.

nis, & impudica heretice calumnia in vincula com-
 etus, ad tempus vitam duxit calamitosam. Et ipse
 Psaltes, multas esse irrobationes iustorum, simul
 enarrat. De hoc gladio loqui Simeonem communis,
 & concors Sanctorum sententia est, sed si bene at-
 tendatur tantum fuit gladius laboris, quantum fuit
 amoris qui eo gradu quo Beata Virgo filium suum
 dilexit, illius labores opprobria, tormeta, & passiones
 doluit, & ita reciproce se habebant dolores Filij, &
 Matris in passionibus suis, vt non facile sit colligere
 qualis esset maior. *Ecce* (inquit Simeon) *positus est*
in ruinam, & in signum, cui contradicetur, & tuam
ipsum animam pertransibit gladius, quasi dicat,
 adeo contradicetur ab impijs illi, vt ob id doloris
 gladius penetraturus sit, non solum filij tui animam,
 aut credentium in eum, sed & tuam quoque ani-
 mam, sic interpretantur hunc locum Divus Hiero-
 nymus, Beda, Euthimius, Toletus, Cornelius, Ioan-
 nes Maldonatus, & Franciscus Suarius. Non enim
 duo similes, alter Christi, alter Mariæ gladij hic con-
 siderandi sunt sed vnus tantum Christi gladius desi-
 gnatur, ita quod gladius, qui hoc loco Mariæ animā
 transiturus dicitur, idem prorsus sit cum gladio ip-
 sius Christi, ipsa enim eius crux, & mors, atque ille
 ipse Christi gladius Mariæ animā penetraturus di-
 citur, non quod occisurus eam omnino esset, vt Chri-
 stum, sed quod Christum occidendo eam esset vul-
 neraturus, vt Divus Bernardus contemplans sequen-
 tibus exponit verbis: *Vere o tuam Beata Maria ani-*
mam gladius pertransiuit, alioquin non nisi ipsam
pertransiens carnem filij tui penetraret.
Beata Virgo Maria non alio quam doloris gladio
per-

Psalm. 33.

Luca 2.

Serm. 1. de As-
sumpt. in Lu-
cam.

Comm. in Lu-
cam.

In 2. caput Lu-
ca annot. 56.

In concordia
p. 1. cap. 10.

In Lucam cap.
2. n. 35.

In comment.
super 3. partem

Divi Thome q.
27. disp. 4.

sect. 4.

Serm. super il-
la verba Apo-

calypsis 12. si-
gnum magnum

percuta dici potest, non dubitationis, vel infidelitatis, quem sensum huic textui proprium, & genuinum Lirani exponit dicens. *Dolor Dominice passionis quia non potuit videre crucifigi sine affectu matris doloris, & si speraret resurrecturum, & mortem devicturum. Vsq; ad finem sæculi animam Ecclesie gladius tribulationis pertransit, cum signo fidei ab improbis contradicitur, cum multos ruere videt, cum reventatis cordium cogitationibus, ubi bonum semen feminaverat, Zizania germinare conspiciat.* Ergo si sperabat Virgo Christum resurrecturum, & mortem devicturum dolor non fuit infidelitatis, vel dubitationis, sed merè compassionis, & afflictionis propter tormenta à Christo filio suo patienda, & sufferenda.

Lirani in Lucam cap. 2.

Aperuit hanc veritatem Beata Virgo Sanctæ Birgittæ, docuitque fuisse de sui Filij resurrectione penitus certam, affirmans non consuisse linteum quo corpus eius erat involutum eo quod omnino credebat illud in Sepulchro non fore incinerandum. Verba revelationis formalia sunt. *Sciebam enim procerto quod non in tumultu putresceret.* Hoc idem Rex David testatur in Psalmo: *Non dabis Sanctum tuum ut pereat, neque corruptionem, quem Divus Augustinus exponens, neque (inquit) Sanctificatum corpus, per quod, & grati sanctificandi sunt, corrumpi patieris.* Idem, quæ scribens ad Honoratum tradit: Si ergo certa fuit Virgo Beata de resurrectione Filij sui, quomodo in passione sua dolor infidelitatis vel dubietatis animam suam pertransire poterat?

Lib. Revelatio cap. 21.

Psalm. 15.

Super Psalmum 15. cap. 120.

Eximijs verbis hoc idem docuit Dionysius Richerius dicens: *Sapientissima, & constantissima Virgo, quæ Filij sui passionem, passionisque modum clare,*

Lib. 3. de præconio & dignitate Virginis cap. 23.

& distinctè præcognovit, magis quam David, Isaias Daniel, aut aliqui Prophetarum, in passione ipsius nullatenus dubitavit, imò fidelissima mansit: Ideo Patrum verba exponentur non de dubitatione infidelitatis, sed admirationis, naturalisque pietatis, qua quis de veritate aliqua omnino certissimus miratur, & per modum dubitationis stupet, seu discutit qualiter res ita se possit habere.

*In lamentatio.
Virginis.*

Sequitur Sanctus Ephrem qui solum de amoris, & doloris gladio hoc vaticinium esse intelligendū præter innumeras Sanctorum Patrum sententias, his ex corde verbis præclare monstrat. Stans (inquit) apud crucem purissima Virgo, Salvatorem, quem in lignum suspensum suspiciens, plagas reputans, intuens; & clavos, querellas, colaphos, ac flagellationem, cum gravibus suspirijs, cum fletu ingenti, cum lamentis dolorosissimis exclamavit dicens. Mi fili dulcissime, dilectissime fili quomodo crucem sustines? Mi fili, & mi Deus quomodo sputa, clavos, & lanceam, quomodo pateris alapas, risus, iniuriam, spineam coronam purpuream vestem, spongiam, arundinem, fel, & acetum? quomodo pendes in cruce denudatus, mi fili, qui Cælum nubibus, contegis? quomodo sit inferis, qui es opifex, qui que mare, & omnes aquas creasti? quomodo moreris in sons in medio scelestorum, quid nam comissisti, quia in re fili mihi Hebræos offendiisti? & cur ergo te isti simul iniqui ingrati cruci suffigunt, quorū claudos, & per multos valetudinarios Sanasti, mortuos vivificasti tu vero quomodo niteris fili mi dulcissime, magnanime Deus? deficio te suspiciens in ligno suspensum, con-clavatum plagisque plenum, mi fili. Vbi nunc pulcritudo

rudo tua. Vbi tuus modo decor? Sol lumen suum obscuravit: & alius factus est; Splendida Luna in tenebras evanuit; petrae sunt perfractae; & monumenta aperta, templique velum in duo est discissum; creaturae conditorem suum, & opificem cognoverunt: & hi perverfi, ac miseri Hebraei aures obstruxerunt, oculos clauferunt, ne solem unquam occidentem suspectarent fili mi. O Simeon admirando, enunc gladius, quo mihi praedixisti cor meum traiciendum: Ecce gladius, Ecce vulnus fili, & Deus mi: Tua mors meum cor subiit, viscera mea sunt disrupta, meum lumen obtenebratum est, & pectus meum: gravis pertransiit gladius. Horrendam cerno passionem tuam fili mi, & Deus meus: video immeritam caedem tuam, nec opera ferre possum. Lugete mecum omnes Discipuli Domini dolorem meum, & vulnus profundum cordis mei contuentes.

Per varias assimilationes dolorem Virginis Sancti Patres, & sacri Scriptores depingere curant, sed verè qualis esset, nec mens humana comprehendere valet, nec ratio explicare.

Ioannes Damascenus, ut acerbiter eam explicaret, dolores partus reservasse in passione filij sui Beatam Virginem affirmat, id est, quos aliae mulieres sustinent in partu. Ipsa Beata (inquit) & super orthodoxe cap. naturam donorum: digna effecta dolores partus, quos effugit pariens, illos tempore passionis sustinuit; ex materna compassione, viscerum lacerum re-parturiens; & quem Deum per natiuitatem agnovit, illum ut matrem interfectum videns, tanquam gladio cogitationibus discerpitur: & hoc est tuam ipsius animam pertransiit gladius, quemadmodum ille.

Lib. 4. fidei

ille prædixerat Dei expectator, Simeon, Dominum gestans in ulnis.

Serm. 2. de V.
assump.

Divus Ildefonsus, plusquam martyrem appellat Beatam Virginem tam propter amorem quam compassionem, & dolorem passionis filij sui candidior inter Martyres (inquit) quia, & si illo martyrio coronati de albarunt stolas suas, & candidas eas fecerunt in sanguine agni, nihilominus hæc Beata, & venerabilis Virgo candidior dignè prædicatur, eo quod si corpora martyrum pro Domino supplicia pertulerunt, nihilominus hæc admirabilis Virgo in anima passa, teste Domino, comprobatur: ait enim Simeon, vel Dominus ad eam, & tuam ipsius animam pertransibit gladius. Quod si gladius usque ad animam pervenit, quando ad crucem stetit fugientibus Apostolis, cum videret Dominum pendentem, etiam plusquam Martyr fuit, quid in animo non minus amoris, quam mæroris est intus gladio vulnerata, parata enim stetit si non de esset manus percussoris.

Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Damasceni, & Ildefonsi sententias colligens, dolores Virginis ita describit. Sed nec aliqua mulier (inquit) habuit unquam tantum dolorem in partu, nec aliquis Matyr tantum dolorem sensit in suis tormentis, quantum experta est Beata Maria in passione dilectissimi filij. Non Petrus in crucifixione sui. Non Laurentius in craticula combustus. Non Blasius pectinibus ferreis dilaceratus. Non Iacabus per singula membra intercissus, nec alius. Vnde dicit Beatus Hieronymus, Plusquam Martyr fuit, & aureolam martyrij super omnes clariorem recepit. Ratio immensitatis huius doloris eius hinc trahitur.

Dolor

Dolor fundatur in amore, quāto enim quis plus amat aliquam rem, vel personam tanto magis dolet de eius amissione, vel lēſione, quod patet per experientiam rerum Magiſtram.

Sophronius etiam pluſquam martyrem fuiſſe pulchris demonſtrat rationibus. *Alij namque Sancti* (inquit) *& ſi paſſi ſunt pro Chriſto in carne, tamen in anima, quia immortalis eſt, pati non potuerunt; Beata verò Dei genitrix, quia in ea parte paſſa eſt, quæ impaſſibilis habetur, ideo, ut ita fatear, quia ſpiritualiter, & caro eius paſſa eſt gladio paſſionis Chriſti pluſquam Martyr fuit: unde conſtat quia pluſ omnibus dilexerit, propterea, & pluſ doluit; in tantum ut animam eius totam pertranſiret, & poſſideret viſ doloris, ad teſtimonium eximie dilectionis. Quæ quia mente paſſa eſt pluſquam Martyr fuit, nimirum quod dilectia eius amplius fortis, quam mors fuit, quia mortem Chriſti ſuam fecit.*

Unde legitime inferitur gladium Virginis eius animam ex Simeonis dictu pertranſitum ideo fuiſſe doloris quia & amoris, tantumque animam eius vulneraſſe, quantum Filium ſuum ex corde dilexiſſet. Illumque ita fortiter pati tanta vidiffet, & tandem manibus inimicorum obijſſe. Doluit etiam ad inſtar Patriarchæ illius Iacob, qui de morte quam æſtimavit Filio ſuo Ioseph eveniſſe, valde doluit propter bonitatem eius, adeo ut cæteri Filij congregati ad conſolandum eum vix lenirent dolorem eius, & licet certum ſit quod Pater, & Mater pluſ dolet de morte Filij cum vnum tantum habet, quam ſi multos haberet, & Beata Virgo naturaliter valde diligebat Chriſtum Filium ſuum, tum quia vnicum, tum

quia totum assumptum corpus erat ex se, Patrem ibi non habebat, ut quia Patrem non habuit terrenum, & ideo strictius amabat, & de amissione magis dolebat, tum quia innocens, & optimus Filius erat, & tamen morte acerbissima, & ignominiosa inter latrones condemnatus erat, & ideo pertransiit gladius doloris, & amoris animam eius.

Et licet gladio scandali, & ambiguitatis quando ob Crucem, & mortem Domini offendiculum passim imbecilles Apostoli, percussi ceciderunt Magistrum deferentes, non de hoc gladio Simeon annuntiat, sed de gladio tribulationis sive doloris atque compassionis, qui hominis quamlibet iusti animam vulnerat, suoque modo pertransit, ac penetrat. At verò scandali, dubitationis, & infidelitatis gladius nullo modo animam Virginis potuit penetrare, nec ferire, quia cum Beata Virgo nunquam peccasset venialiter, ut cum Sancto Augustino communis Sanctorum tenet sententia, quod postea de fide definiuit Sacrum Generale, & œcumenicum Concilium Tridentinum: ergo omne incredulitatis, aut scandali vestigium à Deipara Virgine Maria omnino relegandum est: cum hoc sine offendiculo fidei sustineri non possit, ac per consequens sine peccato; nā dubius in fide, infidelis dicitur, & peccator. Verè hoc rectè docet.

*Lib. de Natura
& gratia cap.
35.
ses. 6. can. 23.*

*Cap. dubius de
Hæreticis.*

In caput. 2.

Luc.

Illa erudita Arborei Laudunensis sententia, ita pro fide Virginis in passione Filij sui, tenens. *Alij hoc* (inquit) *gladio exprimunt scandalum, quo offensa fuit Mater in cruciату Elij sui: videns enim Christum Crucifixum fortassis cogitavit, quomodo qui natus est sine semine, & innumera edidit signa, quæ*
nemo

nemo alius fecit cedit morti, & permittit se tot con-
 vitijs affici. Sed istis nugacissimis somnijs non pos-
 sum non reclamare. Nam Virgo Maria plena Spi-
 ritu, gratia, & sapientia, & quæ arcana sui filij
 mysteria ad salutem omnium spectantia abunde in-
 tellexit, nunquam animo vacillavit, nunquam men-
 te hæsitavit, nunquam ingenio titubavit; sed agno-
 vit Filium suum debere sua passione adimplere scrip-
 turas. Divulgato autem huiusce Crucis tormento de-
 tectæ sunt multorum cogitationes. Nam apparuit
 proditor; apparuerunt, qui Christum singulari amo-
 re dilexerunt; ut Ioseph, & Nicodemus, & Sanctis-
 simæ mulieres, quæ humanitatis obsequia Chri-
 sto præstiterunt. Adde quod manifestæ sunt
 illorum cogitationes, qui hac cruce in
 audita scandalizati fuerant, ve-
 rum sublato scandalo ad
 sanam fidei mentem
 redierunt.

CAPVT VII.

*BEATAM VIRGINEM IN
triduo mortis Filij sui de resurrectione
non dubitasse (contra Lutherum)
probatum.*

Impius Lutherus aduersus Beatam Virginem non parum infestus, nō contentus alijs, istud circa eius fidē retorquet telum: *Fieri potest (inquit) ut Matri suæ dum se gestabat in utero, & dum peperit, magnam fidem donarit, & postea nunquā vel raro tantam, imò etiam, ut eius fidem idemtidem passus sit nutare; uti ei vsu venit, quando triduo eum amisserat: ita illē ut ille.*

Credit Lutherus quod si prima obiectio. retundi possit secunda non ita facile; fallitur planē, & plenē imò obcæcata mens sua præcepit ruit in deliria magna, & sine luminis radio rationis contrarius sibi ipsi tot, quot verba profert, blasphemias ē suo infecto, & indurato corde evomit.

Quæ maior cæcitas ut sibi persuadeat (iste miser) Deiparam Virginem Mariam post partum, fidem non integram, & perfectam habuisse ut antea, & in triduo mortis Filij sui in fide vacillasse.

Et licet in re ita clara, frustanea, & inanis videatur.

tor quaelibet probatio, & contrarium evidentissimis rationibus clarum demonstretur, & in capite antecedenti fufius tractatum reperiat, nihilominus huius veritatis assertum hic etiam exponemus.

Primo rationibus ita convincimus. Nam si Virgo Beata gestans vterum, & partus sui tempore habuit integram, & perfectam fidem (ut ipsemet Lutherus concedit) quomodo non in omni vita sua eandem servavit? imò præcisè confitendum venit, & sine dubio credendum, Beatam Virginem in ea fide tanto magis profecisse, quanto pluribus, & maioribus confirmandæ fidei argumentis abundaret. Non ne in scripturis sacris manifestæ sunt confessiones Zachariæ, Simeonis, & Annæ non ne Pastorum, & Magorum adventus? non multoquæ plura contigerunt mysteria circa Infantem natum, quæ in fide Beatam Matrem maxime poterant roborare: quæ omnia Virgo sancta conservabat in corde suo, viva, & ardenti fide prædita, ut Evangelista Lucas testatur: cur ergo postea in fide defecisse credendum, Lutherus rationis capaci persuadere nititur?

Luce 1. & 2.
Matthæi 5.

Secundo, ex Evangelio nihil tale colligitur, nec prodij, quod è suo cerebro nunc primum effingit Lutherus, scilicet, illam magnam, & illustrem fidem quæ ab initio Maria donata est, successu temporis, & præsertim à partu illo sanctissimo decrevisse, sed hoc potius consentaneum esse monstrat veræ fidei laudem, quæ in Deipara prædicavit Elisabetha, salvam illi semper, incolumemquæ mansisse: ut sicut gratia, sic etiam fide plena, præsertim postquam Dei Mater facta est, felicissime perseveraret.

Luce 2.

Tertio, minus in triduo mortis Filij sui defecisse

in

in fide existimandum venit, nec sine erroris, & blasphemix nota dicendū est, imò contrarium patet, & ratio est clara, nam Deipara Virgo Maria sciebat quomodo portaverat Filium suum in vtero sine labore, & pepererat sine dolore, & ideo certa erat, quòd Filius Dei esse, & à mortuis tertia die resurgere debebat, nam licet istud contra naturalem cursum sit non minus illud quod etiam ipsa antea perpeffa, & experta erat, facileque creditu redditū ex eo, quòd secretorum divinorum non minor custos, quam fide observatrix fuit.

In extingubilem lampadem Beatam Virginem aliqui Sanctorum appellant, quia eius fides ita ardens fuit vt nullo in tempore defecisse videretur, de qua intelligi debet istud Proverb. *Non extinguetur in*

Proverb. 31. nocte lucerna eius per noctem significatur tempus passionis, & mortis Christi, quando iuxta Matthæū:

Matthæi. 27. Tenebræ factæ sunt super universam terram. Lucerna est fides Virginis, & vera lucerna, & divinissima quæ omnes mortales illuminat, ac prorsus inextinguibilis, quia nullo tentationis vento, nullo adversitatis flatu extingui potuit, vndè Sanctus Ephrem Syrus, sic Mariam alloquitur. *Thuribulum aureum, lucerna clarissima, tabula scriptam legem mortalibus afferens, arca vera, charta divinissima.*

De laudibus
Virginis.

Ignorasse affectat Lutherus quàm sublimis fuit in hoc triduo fides Mariæ, cum intrepide affirmet in eo fidem amisisse, pauca legit, quando tot Sanctorum, & scriptorum communis sententia teneat diem hunc Sabbati (præter alias causas) ea fuisse consecratum Beate Virgini, cum Domino crucifixo, & mortuo, & Discipulis fugientibus, & de resurrectione

ne desperantibus in ea sola totā fidem in Sabbatho illo remansisse. Huius assertionis principalis est Author Divus Bernardus cuius verba sunt. *Passionis tempore omnes, relicto eo, fugerant; sola illa, quæ Lib. de passione Dñi. cap. 2.* *Benedicta est in mulieribus, per illud triste Sabbathum stetit in Fide, & salvata fuit Ecclesia in ipsa sola, propter quod gratissima Sancta Ecclesia, laudem, & gloriam eiusdem Virginis diem Sabbathi per totius anni circulum celebrare consuevit. Cui etiam adhæret Divus Bonaventura in illis verbis. 3. distinct. 4. 37. ad 2.* *Quoniam Discipulis dubitantibus, in Virgine remansit fides Ecclesie solida, & inconcussa. Vnde Divus 4. p. summa tt. Antoninus docuit hanc Mariæ Virginis fidem in tri- 15. cap. 41. 92. duo mortis Filij sui significari per lucernam, quæ in 1. matutino tridui, & hæbdomadæ sanctæ accensa reservatur, cum tamen reliqua omnia extincta sint; quia fides Mariæ nunquam defecit, nec extincta fuit ideoque quando Mariæ Mulieres Dominica resurrectionis ad monumentum accesserunt, Beata Virgo non accessit; quia credebatur, & expectabat Filium suum resurrecturum, hocque firma mente tenebatur; audiatur Sanctus Antoninus, qui præclare his verbis hoc totum docet, & affirmat. Prima enim restitudo mentis est vera fides, fundamentum virtutum. Tempore quidem passionis omnes Apostoli, & Discipuli Christi, qui prius stabant fide elevati ad Christum credendum non solum verum hominem; sed & Matthæi, 16. verum Deum; vnde Petrus præ omnibus dixerat. Tu es Christus Filius Dei vivi, omnes prostrati sunt in infidelitatem. Et sicut cum captus fuit Christus in horto, a Iudeis omnes corpore ab eo fugerunt (ut dicunt Evangelistæ) ita, & mente credentes quidem eum.*

cum esse verum hominem sanctum, & iustum virum. Prophetam in opere, & sermone: sed non verum Deum cernentes passionem eius tam ignominiosam. Quamvis enim Petrus & Ioannes post fugam roderi si sint ad eundem post Magistrum captum, Petrus tamen sequebatur eum à longè ne agnosceretur ut discipulus: quinimo, & ipsum cum iuramento negavit se non esse. Ioannes, & si usque ad crucem secutus, iuxta crucem stabat corpore, à longè tamen mente, nec ipse agnoscens divinitatem. Sola Beata Virgo stabat fide elevata, & fixa de eius divinitate expectans indubiè suam tertià die resurrectionem: ut merito dicatur maris stella à stando, & lumen fidei mundo naufrago retinendo. In huius signum triduo officio Dominicæ passionis cum quindecim candelæ accensæ firmentur ante altare, paulatim, & successivè omnes extinguuntur. Sola una accensa absconditur quæ post officium omnibus proferitur ad illuminandum. Quindecim candelæ accensæ designant duodecim Apostolos, & tres Marias Magdalene, Salome, & Alphei: quæ præceteris cum Apostolis videbantur fide illustratæ, & firmatæ. Sed in illo triduo omnes extincti sunt lumine fidei Deitatis Christi solum in Virgine remansit lumen fidei occultum, quod postea omnibus patefactum est ad omnes suo exemplo illuminandum: & hinc est quod non accessit mane Dominica suæ resurrectionis ad monumentum cum præfatis Marijs; non quia minus arderet amore ad Filium: sed quia expectabat eum resuscitatum se esse visuram ante omnes; & ideo non querebat viventem cum mortuis ut illæ. Ita de Fide Mariæ in illo triduo, ait. Fide habuit in excellentissimo, quæ tam

nam immensa rei sibi promissa fidem adhibuit, quæ etiam Discipulis dubitantibus, non dubitavit, quæ omnia possibilia esse credenti, certissima fuit.

Idem præstat Sanctus Vicentius Ferrarius, ut ex referendis constabit verbis. Nam pro certo habetur & ostenditur satis clarè ex textu quod tempore passionis Christi perdiderunt fidem ipsius omnes Apostoli, & Discipuli, aliqui totaliter, aliqui dubitando, an esset verus Deus, & Messias, licet omnes reputarent eum Sanctissimum Prophetam, sola Virgo Maria illo Sabbatho Sancto invariabiliter credidit propter hoc obtinuit, ut quolibet Sabbatho fiat officium de ea in Ecclesia Dei.

Audiat Devotus, & Doctus Pater Petrus Canisius Societatis Iesu in profligandis, & confutandis Hæreticis adversus honorem Deiparæ Virginis Mariæ exortis, a primæ dexter, meritoquæ malleus Hæreticorum vocatus, sic in casu sentiens. *Quid illa in Lib. 4. de Ma-*
Fide constantius, atquæ firmitus excogitari potest, ria Deipara
que nutantibus Fidei columnis, hoc est fugientibus cap. 2.
Apostolis, à Christi laterè, imò cruce non potuit dimo-
veris Passi sunt in Domino scandalum. amicissimi
quique, illa dumtaxat excepta, quæ stare in fide pro-
pè crucem potuit, quatumvis præacutus ille gladius
à Simeone prædictus cor eius tenerrimum, atque me-
stissimum penetraret. Cecidit Iudas nefarius pro-
ditor, qui extremam desperationem cum scelere
summo contansit. Cecidit Petrus à mentis statu, &
firmitatè deiectus, adeoque mortis metu debilitatus
ut Christum Dominum semel, & iterum ac tertio
abnegaret. De Paulo dicere supersedeo, qui ignoran-
tia obæcatus, adeoque incredulitate seductus, ac

blasphemus, etiam Christo maledixit, & à cruenta cæde piorum, ac Innocentium hominum se se non abstinuit. Non cecidit Maria, sed usque invicta perstitit, quam divinæ lucis adeo illustravit fulgor, ut in fide neque erraret, nec hæsitaret, quam præterea singularis gratiæ virtus corroboravit infantem, pro vexit puellam, armavit adolescentulam, ac deinceps in omni vita sic instruxit, ut à cuiusvis peccati labè libera atque omni culpa vacans Sanctos omnes puritate, & Sanctimonia longe multumquæ superaret.

Huius sententiæ plures sunt asseclæ, & præter alios Molanus, Guillermus Durandus, Pater Ioannes à Cartagena, cuius licet assertio distinctione procedat, iuxta Divi Bernardi auctoritatem, cum dicat existimasse quod cum Ecclesia sit quædam congregatio fidelium, nulla ratione possit persistere in vna sola persona, ut recte annoravit Dominus Cardinalis Bellarminus controversia de Concilijs, & Ecclesia lib. 3. cap. 17. & deinde ex Evangelio habeamus, quod quamvis Petrus defecerit in confessione fidei ter Christum abnegans, interna tamen fides in eo perseveravit iuxta Christi Domini promissionem, ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua; id circo, ut allata ratio, quod die Sabbathi in sola Virgine remanserit fides, vera sit, oportet ut intelligatur de fide explicita resurrectionis Christi in particulari: hæc enim in sola Virgine tunc fuit, non vero in Apostolis, nam licet Christus eis prædixisset explicitè suam mortem, & resurrectionem, Divus tamen Lucas ait, non intelligebant quæ dicebantur, & Ioannes cap. 20. Nondum sciebant scripturas, quia oportebat eum à mortuis resurgere;

Ex

Tib. de pictu-

ris cap. 39.

Ration. Divin.

offic. lib. 4. ca.

1. n. 32.

In Mariali to.

4. lib. 17. hom.

30.

Ex quibus inquit dictus Cartagena. *Scio præcitata verba Divi Bernardi, sed non possum veritati refragari.* Sed meo videri, sine distinctione prolata sententia Divi Bernardi tenet; quia licet de rigore Ecclesiæ intelligatur (iuxta Bellarmini sensum) congregatio fidelium, sicque in vno rigore subsistere, nec prædicari valeat, si tempus requiramus, tunc in triduo illo Ecclesiā in omnibus non esse fundatam reperiemus, nam post Christi resurrectionem Sacramento complementum recepere, & post adventū Spiritus Sancti Apostoli in gratia fuerunt confirmati, sicque in illo triduo Ecclesiā non dum erat in totum fundata, & plenè absoluta, itaque Divus Bernardus licet de Ecclesiā loquatur non rigurose, sed rethorico modo locutum fuisse non abs re affirmari poterit partem pro toto accipiendo, præcipue cum membrorum Ecclesiæ, scilicet, fidelium pars principalior sit Beata Virgo, in qua illa propositio satis verificata remanet.

Tutum ergo iudicare debemus iuxta Tostati sententiam in triduo illo fidem explicitam de Christi Resurrectione in sola Virgine remansisse, at vero implicitam vel in Apostolis, vel in alijs Christianis in totum non defecisse multa vrgent ad id credendum, & in primis quo ad Apostolos, nam licet Dominus dixerit illis. *Omnes vos scandalum patiemini in me in nocte ista:* non hoc de desertione fidei debet intelligi; sed de desertione personali, & fuga illorum in illa nocte, quod potius ex timore, & animi pusillanimitate provenire valuit, quam de vacillatione, & deliberata dubierate fidei, sicque non præcisse includit desertionem fidei, sed cum il-

In præf. in Evangelio Matthæi 9. 14.

Matthæi 26.

la existeret valet, & de sola vacillatione debet intelligi textus ille, vt optime Gersonius adnotat *dubitarunt tamen* (inquit) *& vacillaverunt in hora*

Sorm. de qua Dominicæ passionis.

tuor dñi bus.

Neque in omni passionis tempore omnes Apostoli, Discipuli Domini, & alij Christiani dubij in fide perstiterunt. Nam licet Petrus negavit Dominum, post pusillum flevit amare, & maculam criminis lacrimis, & cordis compunctione lavit & fidelissimus postea extitit, ita vt decens, & conveniens erat Ecclesiæ Sanctæ Patri, & primo Pastori, & vitam pro confessione fidei Neronis tempore, & imperio martyrio commutavit. Ioannes Apostolus, & Evangelista licet cum alijs fugæ se dedisset in captura Magistri sui, scimus postea in cruce cum Maria Matre Iesu firmum, & constantem in fide adstasse, meruisseque filiationem tantæ Matris ab ipso Christo Domino, & Magistro suo in cruce pendenti accipere, Maria Magdalena non minus inhæsit cruci corpore quam fide, & mente plorans crucifixionem Magistri sui, & postea venit in monumentum sola mane cum adhuc tenebræ essent; latro confessus est pendens in patibulo Christum Dominum, fidem habens posse se, & illum salvare, & in regnum suum mittere. Discipuli Domini Iosephus ab Arimathia, & Nicodemus, primus discipulus occultus propter metum Iudeorum, petijt à Pilato Corpus Domini; alijs nocte venit ad Iesum, & post eius mortem ad sepeliendum eius corpus mixturam Myrrhæ, & Aloes quasi libras centum tulit. Nonne videtur in utroque tempore passionis, & mortis Christi Domini non omnes saltem implicitam fidem perdidisse, explicitam ve-

de Resurrectione Christi Domini in triduo illo nõ
nisi Beatam Virginem retinuisse etiam cum relatis
Sanctorum Patrum sententijs securius affirmare va-
lemus.

C A P V T VIII.

*BEATAM MARIAM IN IL-
lis verbis salutationis Angelicæ Quo-
modo fiet istud? in Fide non
defecisse, nec dubitasse, con-
tra Lutherum, & alios
defenditur.*

Æretici, Leonardus Culmanus,
Spangenbergius, Sarcerius, Georg-
gius maior, & Georgius Amilius
cum duce, & Magistro suo Mar-
tino Luthero, ita infesti, & Dei-
paræ Virgini oppositi in omnibus
se exhibent, vt vix sacrilega sua vox ad aliquid bo-
ni proferendum in veritatis laudem, & Virginis
Mariæ honorem se acommodet, & tam indignè
sentiant, facillitèrque & improbè loquuntur, vt pu-
deat etiam ad defensionē tantæ Virginitatis eorū deli-
ria proferre: ait insanus Lutherus (quem iuxta eum-
dem sensum paucis interpositis verbis cæteri sequū-
tur) *An putatis Mariam nullam impressionem in
corde*

In postilla cir-
ca Evang. An-
nunciat.

corde suo sentisse: nequaquam. Ipsa profecto in se in-
credulitatis sensum quemdam, & insultum habuit:
alioquin non interrogasset, ac dixisset: quomodo erit
istud: quandoquidem virum non agnosco, Quare, &
Angelus cum ea blande agit, peramicè loquitur,
& eam fulcit.

Orat. 3. de dor-
mit. Virg.

Hoc idem quod de infelici Eva de verbis divinis
ex Sathanica suggestionem dubitante actum geritur
Genesis cap. 3. isti Antemarianæ Virgini Beatæ con-
ferre satagunt, & exequare innocentissimam Ma-
riam peccatrici Evæ non erubescunt, cum scire de-
buissem istam secundam Evam ideo fuisse natam,
ut per illam sanctificaretur vniversum vnguento bo-
ni odoris sui, & deleteretur peccati occasio trāsmutan-
do in læticiam primæ parentis execrationem, ut ver-
bis Andreæ Cretensis utamur. Sic autem, & Evæ
inobedientiæ nodus solutionem accepit per obe-
dientiam Mariæ; quod enim alligavit Virgo Eva
per incredulitatem, hoc Virgo Maria solvit per fidē
iuxta Divi Irenæi sententiam; nam mors per Evam
vita per Mariam, ut Hieronymus docet; cui adhæ-

Adversus He-
reses cap. 33. femina mors intravit in orbem, ita per feminam
Epist. ad Eusto-
vita rediret in orbem, & ideo quod damnavit Eva,
Serm. 2. de As-
saluavit Maria, ut unde mors oriebatur, inde vita
somp. resurgeret. Vnde Divus Bernardus, Evam monet,

Hom. 2. de lau-
Virg.

ut ad salutis perditæ restaurationem ad Mariam re-
currat dicens. Curre Eva ad Mariam, curre mater
ad filiam. filia pro matre respondeat, ipsa oprobrium
matris auferat; ipsa patri pro matre satisfaciat:
quia ecce si vir cecidit per feminam, iam non erigi-
tur nisi per feminam.

Clare probatum restat quam dissimilis sit, vtriusquè causa Evæ, & Mariæ, vt in aliquo comparari debeat, minusquè si attente perscrutemur Mariæ fidem quam incomparabiliter in ea observanda omnes excelluit sed nunc cum istorum cæcorum duce Luthe-
ro sit noster sermo, miramur in primis Sancti Patris Augustini sententiam circa Mariæ fidem (si aliquando attentè legit opera istius magni doctoris) tam penitus esset oblitus; cum magis hic magnus Pater exaltet Filij sui conceptionem in mente quàm in corpore, hocquè non semel, sed pluries scriptis suis firmavit *Beatior (inquit) fuit Maria percipiendo fidem Christi; quam concipiendo carnem Christi: & alibi: Sancta Maria plena fide, plena gratia dicta* Lib. de Sancta
tur, quæ fecerit voluntatem Patris, inde sælix quia Virginis. cap.
Verbum Dei custodivit, per quod facta est, & quod 3. & 5.
in illa caro factum est. Sed si rectè loquamur non miramur, nam consequens erat, vt qui non sentiebat à Patre recederet, reliquit Ecclesiæ lumen, & in tenebras confussionis, & maledictionis incidit.

Si cupiant miser iste, ceteriquè eius sectatores videre quàm ingens, præviaquè fuit Mariæ Virginis fides in filij sui conceptione, vt dubitationis caliginè, quàm illi intrepide impingunt, à mente sua relegēt addant Divum Bernardum de Maria iam Deum ante adventum Archangeli concipiente ita altissimè proloquentem. *Missus ergo Angelus Gabriel à Deo etiam antequàm ad Virginem perveniret, invenit Deum Virginis illapsus visceribus, & maiestatem Dei Virginis ventris brevitate conclusam, O venter diffusior Cælis, terrisque amplior, capacior elementis, qui totum claudit omnia con-*
clu-

cludentem, in quo Deus gloriæ reclinatur. Denique Archangelus non ait. Ave Maria replenda, sed plena. Non Dominus veniet in te, sed Dominus tecum: quia inde totam eam sibi rapuerat Spiritus Sanctus, & Cælestibus insignierat ornamentis. Quomodo ergo Beata Virgo iam plena gratia, & Dominus cum illa superni promissi iuxta Angelicū sermonē dubia aliquo modo existere poterat: cum dubitatio in credulitatem supponat, incredulitas in fide defectionē defectio imperfectionem, & culpam, quod omnino plenitudini gratiæ, quæ in Maria affluebat, obsistit, & repugnat. Et si plenam gratia, & Dominum cum illa (vt ipse Angelus in principio legationis suæ apertè prædicat) certo scimus, quomodo tam cito, & statim post eodem loco, atque colloquio, tam leviter ab hac ipsa laude descivit Virgo Benedicta, vt in fide tam turpiter fluctuaret: contrarium apertius demonstratur, & venit credendum, & sub tali Magistro Archangelo Gabriele nihil indocibilitatis, nec ruditatis in Virgine Maria inveniri potuisse, vt fide imbecillis existimari posset.

Lucæ. 1.

Et si interrogandi modus aliquā videatur dubitandi speciem dedisse quando Virgo Beata dixit. *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* nec dubitationem de promisso, & minus incredulitatem (vt Lutherus supponit) concedere fas est, imò ex eisdem verbis magnam Virginis fidem deduci monstrabitur. Hoc principium ab omnibus est receptum quod Maria Virgo in illis verbis. *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* nec dubitavit de facto, nec dubitavit de modo, sed solum de modo quæsisse, clarius omnibus hoc ita Sanctus

Ber-

Bernardus exponit. Mariam Fide confirmatam hic Hom. 4. super non dubitasse de facto, sed modum requisivisse, & Missus est. ordinem: & id circo non querere, an fiet istud? Sed quomodo? Quasi dicat: cum sciat Dominus meus te, sis conscientie meæ, votum esse Ancillæ suæ, non cognoscere virum, qua lege, quo ordine placebit ei, fiat istud?

Consonat autoritas Divi Ambrosij, quia ita describit. Non Fidem renuit, non officium refutavit, sed accommodavit affectum, spondit obsequium. Etenim cum dixit: Quomodo fiet istud? Non de effectu dubitavit, sed qualitatem ipsius quæsit effectus.

In cap. 1. Lucæ.

His accedit Venerabilis Beda, ita hæc explicans verba. Non ait (inquit) quomodo hoc sciam, sed quomodo fiet, inquit, ordinem videlicet, cui subdatur inquirens, non autem signum, cui credat flagitans. Nequē enim decebat electam generando Deo Virginem dubiam diffidentia, sed prudentia cautam existere.

In explicatione Lucæ, cap. 1.

Sic cetera Sanctorum, & Scriptorum copia vnanimiter sentit, quorū esset in infinitum sigillatim singulares eorum autoritates referre.

Sed quæret aliquis, cur Virgo interrogat, si de facto, vel modo non dubitat?

Cui plenissimè satisfaciendum venit plurimis rationibus Prima: autoritate Divi Augustini asserentis quæstiones per, Quomodo, ex intentione esse discernendas; exemplum habemus in Domino, qui docendi causa interravigavit. Quomodo Dominus David esset Filius David? Et non dubitabat, quomodo: Capharnaïtę autem, sicut in nostris temporibus Cal-

Matth 22.

Ioannes 6. vinistæ, interrogant. *Quomodo potestis nobis carnem suam dare ad manducandum?* Non credentes Deo modum esse, quorem de qua quæriunt, perficiat. Sic ergo Maria Virgo interrogavit, sed credens futurum quod Angelus dixit, ac modum tantum scire cupiens, quo res tanta fieret: præsertim quia eius intererat, eo quod id cum voto Virginalis continentie, quod emiserat pugnare videretur.

Matthæi 11. Secunda: quia non omnis quæstio est propter dubitationem, Dominus enim in Evangelio sæpè, & plura quæsiuit; & tamen de nullo unquam dubitavit; & apud Matthæum *Ioannes cum audisset in vinculis opera Christi, &c.* Glosa Chrysostomi dicit: quod non propter se, propter Discipulos quæsiuit.

In Hieriali, cap. 250. Assimile videtur, quod etiam Beata Virgo quæsiuit, non sibi, sed nobis; ita eleganter exposuit Albertus Magnus, dicens: *Questionem autem, quam Beatissima Virgo Angelo fecit, propter ipsius dubitationem non fecit, sed propter materie plenioris descriptionem, propter veritatis maiorem expressionem, propter errorum dubitationem, opinionum exclusionem, & propter nostram edificationem.*

Esai. 7. Tertia: quia quàmvis Beata Virgo, ut Prophetarum studiosissima legerat, quod varicinatus erat *Esaias. Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium;* atque ideo futurum credidit, sed quomodo fieret, ante non legerat, ut docet Divus Ambrosius. Postea cum plenius didicisset, quemadmodum Virgo apud *Esaiam* promissa Emanuele sine virili consortio esset editura, Myserio credidit, quod illi Deus non

per hominem, sed per Archangelum voluit revelare. (Tantum enim Myſterium non hominis fuit, ſed Angelice promendum.) nec Eſaias quidem Propheta revelatum, ut idem Ambroſius narrat, que admodum ſcilicet Virgo generaret Maria, id primū audivit, & credidit. Credenſis autem vox illa præclariffima fuit. *Ecce Ancilla Domini fiat mihi ſecundum Verbum tuum*, & illa: *Fecit mihi magna, qui potens eſt*. Sed de modo ſciſcitur, ut quantocius divīnam mentem adimplere valeretur ita Euſebius Emiſſenus per doctē, & luculenter diffi- cultari ſatiſfacit, & reſpondet. *Non dubitat fieri ſiquis quod Angelus fieri promittit, interrogat tantum, quomodo fiet? Quoniam quavis Virginem aliquando parituram audierat, dicit enim Eſaias: ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, quomodo tamē pariet non dicit: quia igitur Virgo eſt, & virum non cognoviſcit, quomodo pariat, & Virgo maneat, interrogat, quia nulli adhuc revelatum erat.*

Lucæ 1.

Serm. 4. ante
Domin. ſecundū
Adventus.

Dicendum ergo venit, quod Beatiffima Virgo prudentiffima, & fideliffima, nec de facto, nec de modo dubitavit, ſed de modo ſcire capiens, interrogaffe.

Næquē obſtat, ſi obijciatur hanc annuntiationem eſſe figuratam ab alijs, in quibus planē conſtat de promiſſis fuiſſe dubitacōem. Annuntiatio de Iſaac fuit figura iſtius annuntiationis, ſed ibi Sara riſit, & dubitavit. Abraham dixit, *Et autem Iſmael vivat*, & *coram me & videbitur ſimul dubitaffe*. Zacharias du-

Genefi 7.

Lucæ 1.

bitalit, quæ annuntiatio ſciētiæ iſtius fuit figura, ergo videtur, quod ſimiliter debet eſſe in figurato, &

quod in ista annuntiatione debeat etiam dari dubitatio.

*Glossa super
Lucam.*

Satisfacit Divus Ambrosius obiectioni, in *Glossa super Lucam*, dicens. *Cum Sara risit de promissione Dei, & videtur quod dixerit: quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco. Cur non fuit muta sicut Zacharias? Sed Sara, & Maria non dubitarunt faciendum, quod promittitur, sed modum requirunt.*

Serm. 242.

Divus Chrysologus Rabenatis Episcopus hanc dubitationem, ut mori habet Magistraliter, & eruditè persolvit. *Ecce Maria (inquit) interrogat, & si qui interrogat dubitat, cur solus Zacharias velat querulus percontator incurrat? Quia pectorum conditor non verba, sed corda per vidit. Erat enim, interrogantium causa dissimilis, species perdivissa. Hæc contra naturam credidit, ille dubitat pro natura. Hæc integrè rei ordinem querit, ille quæ Deus iubet fieri non posse præscribit. Ille impellentibus exemplis non accedit ad fidem, hæc sine exemplo percurrit ad Fidem.*

Et ad maiorem huius dissimilitudinis rationis intelligentiam in Zacharia, ac in Virgine, observandum venit quod licet Zachariæ promissus sit Filius naturæ via licet obster sterilitatis, & senectutis impedimentum, iam illud pluries in Sarra, & Samuelis Matre, & alijs mulieribus, noscebatur superatum. Vidit etiam Angelum à dextris altaris incensi, qui promissum in visione confirmabat, videbatque, & intelligebat Zacharias huius promissionis alias circumstantias quæ culpabilem reddebant eius dubitationem. Ad Virgini Matrem annuntiaba-

in Myſterium omnem mentis captum, & naturæ ordinem ſuperans, & excedens, res ita ardua, & ſine exemplo, huc uſquè viſa, vt de illa Eccleſia Sancta canat: *nec ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem.* In Officio Na-
 Etiam obſtabat obedientia Deo præſtitâ voto Vir-
 ginitatis, ſicquè humillimè, & prudentialiter interro-
 gat, quomodo fiet?

Eandem diſtinctionem inter Marię, & Zacharię Fidem Divus Auguſtinus amplexus eſt, hocquè pacto diſtinguit. *Zacharias quando ait. Vndè hoc ſciam? Vel per quid hoc cognoscām, qui ſum adeo cum uxore ſenex?* Deſperando dixit, non inquirendo. Maria verò cum interrogat: *Quomodo fiet iſtud, quia virum non cognosco?* Inquirendo dixit, non deſperando. Propterea illi (Zacharię) dicitur. *Tacebis, quia non credis.* Huic verò cauſa exponitur, quia dum interrogaret, non de promiſſione dubitavit.

Sanctus Ambroſius etiam Mariam defendit, & Fidei imbecillitatem in ſolo Zacharia ponit. In *Lucā, cap. 1.*
 Maria (inquit) iam de negotio tractat: Zacharias adhuc de nuntio dubitat. Negat ille ſe credere, qui negat ſe ſcire, & quaſi Fidei adhuc quærit alium Authorem. Ita ſe facere proſitetur, nec dubitat eſſe faciendum, quod quomodo fieri poſſit inquirit.

Et cum Marię ſermo non ſit diffidentis, ſed carnis iudicio, & rationi dumtaxat humanæ obſequentis, propterea illa ab exemplo quidem Zacharię proſuſ diſſidet, nullam vt mereatur reprehensionem, ſicut ille, cui propterea velut male fido, nimumquè rudi Diſcipulo Magiſter Gabriel diurni

Lucæ 1. *Et silentij multam interrogavit. Pro eo (inquit) quod non credidisti verbis meis, ecce eris tacens, & non poteris loqui. Quanto autem prudentior, circumspectior, laudabiliorque Maria existimanda est, quæ nihil, aut temere dicere, aut in tanto negotio improvide facere voluit, ut omnino quicquam in divina lege, & voluntate perficienda negligere videretur? Exemplumque Beata Virgo in hoc facto non minimum nobis relinquens, quæ non tantum cogeatur interrogare, ut iniectum conscientie suæ scrupulum explicaret, animique sui tranquillitati consulere; sed nos tacite admonens pie sollicitudinis, quam ad Dei voluntatem, tum exacte cognoscendam, tum sedulo præstandam ad ferre debeamus.*

Et licet in figuris dubitatio præcessit; quicquid enim in figuris dubitationis præcessit, vel imperfectionis: in hoc istud figuratum figuras excelsit; quia figura istud figuratum per omnia, & in omnibus exprimere sufficiens fuit extra id quod dissimilis in hac ac illis versatur ratio, ut ex præcedentibus clarius apparet.

Aliam viam sequitur Absolonius Abbas in quodam de Beata Virgine Sermone, ita verba prædicta: *Quomodo fiet istud?* Explicans: *Beata Maria Virgo* (inquit) *hæc verba dubitando non protulit, sed rei magnitudinem admirando; hunc etiam contemplandi modum forte Iob habuit, cum dixit:*

Ioh 7. *Elegit suspendium anima mea, & mortem ossa mea: & suspendium eligere est secretis cœlestibus per admirationem inherere; & hæc est optima pars Mariæ, quæ nec in futura vita auferetur ab ea, tunc verò fit, dum ineffabilia Dei Mysteria, quæ animus*

hu-

Serm. 43. in
Assumpt. Be-
æ Mariæ.

humana ratione non valet comprehendere, supra se facta intuetur, & retractat devota admiratione, quale est quod manens Virgo Filium peperit, quod Verbum Dei carnem assumpsit, quod immortalis est mortuus, quod temporalis factus est æternus, & huiusmodi, quæ rationi magis sunt admiranda, quàm perspicua. Admirationem etiam, & non dubitationem confitetur Divus Thomas cum de hac interrogatione Virginis ad Angelicam salutationem loquitur, ibi: *Et ideo probationem Angelus inducit, non ad auferendam in fidelitatem, sed magis ad removendam admirationem.*

3 p. q. 30. art. 4. ad 2.

Si ad alia Evangelici contextus verba recurramus, clarius apparebit huius Virginis Matris firma, & indeficiens Fides pro crudelitate tanti Mysterij: nec in aliquo illi inimicorum virus officere posse. Quid de Beata Virgine in hac Angelica salutatione, vel loqui, vel cogitasse narratur? Tria solum (si rectè advertamus) Primum; quod cum salutasset Angelus, & Virgo audisset: *Turbata esset in sermone eius, & cogitasset qualis esset illa salutaris.* Secundum; post promissionem conceptus, & stabilitatis Regni Filij sui: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Tertium; post explanationem modis conceptionis: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum.*

Nunc percontari licet ex his tribus, ex quo Fidei imbecillitas probari, vel præsumi potest? Ex nullo si Christianè, & Catholicè velit attendi. Ex primis verbis duo solum deducuntur, turbatio, & cogitatio? *Turbatio*, quia se humilem respiciens Virgo, tanta de se audierat Angelum narrantem, etiam quia

cum

Lib. I. in Lucā.
Serm. in Nati-
vitate Virg.

eum forma humana iuxta se colloquentem vide-
bat; proprium Virginum sit, hominum affatus cave-
re, & ut inquit Divus Ambrosius: *Virgo quasi viri
specie mata, trepidavit. Cogitatio?* Quia mirabatur
quomodo benedicta diceretur, quia ut inquit Ber-
nardus. *Maria non prætendit meritum, sed gra-
tiam quærit: Deniquè usquè adeo fidit gratiæ, &
non altum sapit, ut salutationem Angelicam ve-
reatur, Maria* (inquit) *cogitabat qualis esset ista sa-
lutatio.* Et si his aliqua dubieratis ratio inhæreret nõ
Angelus Virgini diceret, *ne timeas Maria*: Sed
ne dubites Maria. Sed cum solum ille iustus, &
Sanctus timor accederet, solum de illo Angelus lo-
quitur.

De secundis verbis. Quomodo fiet istud? Iam
latè incredulitatem, vel dubietatem promissi ab eis
semotam, & alienam fuisse monstravimus.

In ultimis: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secun-
dum Verbum tuum.* non relinquitur ambigendi locus
cum ea ipsa verba præstitū consensum Virginis in-
dicent, quem si dubitaret, vel non rectè Mysterium
crederet, non præstaret.

Parum prodesset inconcussam Fidem Mariæ in
Angelico anuntio probare; si non emerita facta,
& virtutē Fidei exercitam in Mysterio hoc non pro-
baremus; siquidem ibi per maximè Beatæ Virginis
Fides illuxit.

Mysteriotum Fidei præcipua, & principalioria
Licet I. fundamenta ex Gabrielis Archangeli Deiparæ
Virgini Maria legatione, & Christi Domini Incar-
natione, apud Evangelistam Lucam narratorum,
manifestè patent, & ex Virginis obedientia satis
evin-

evincentur quantum Fidei in illorum credulitate impendisset, eaquē indubitanter credidisset. Et si magis illum credidisse intelligatur, qui maiora, difficiliora, & ipsi naturæ opposita credidit? Quid dicendum venit de Beata Virgine, quæ tot Mysteria in hac salutatione proposita sine hæsitacione, credidit? Dubitandum nõ est in hac eadem legatione ab Angelo præcipua Religionis Christianæ fundamenta esse memorata, & Beatæ Virgini exposita quibus libenter acquievit.

Primum : esse Patrem Æternum: *secundum*, esse principium, sine principio ab alijs Sanctissimæ Trinitatis Personis, nempe Filio, & Spiritu Sancto. *Tertium*: Patrem Æternum habere Filium: *Quartum*: Filium (vt Patrem) esse Deum: *Quintum*: Quod in hac Incarnatione in qua totæ Sanctissimæ Trinitatis Personæ Divinæ operantur, solum, secunda, quæ est Filius, carnem assumebat, & quod cum esset Deus non omittens Deitatem, simul cum illa iungebat humanitatem: *Sextum*: Quod Filius, secunda Sanctissimæ Trinitatis Persona, carnem ex suis visceribus accipiebat, nomenquē eius esse magnum, & admirabile; nempe, *Iesus*, quod est Salvator, quia à peccatis populum suum liberavit. *Septimum*: Quod Filius, qui ex suis visceribus nasceretur, Filius Altissimi vocabitur, quia licet verè Filius suus sit, non relinquet Dei naturalem filiationem: *Octavum*: Quod idem Filius suus, & Filius Dei, est verus Messias, promissus in lege, & à Prophetis, & Patriarchis desideratus, & quicquid promissum est Davidi Regi impletum esse in illa, & illo. *Nonum*: Quod Elisabeth cognata sua conceperat Filium in senectute sua, quia

non erat impossibile apud Deum omne Verbum. Et sic de alijs Arcanis, & recõditis Myfterijs, quæ tantæ Matri revelata fuerāt, firmiter; & in cõcuse credidit.

Quomodo ergo credendum venit, vt quæ tanta, & naturali rationi opposita Myfteria credidit, & de nullis Angelum interrogavit, In sola illā interrogatione dubitasset? Nam licet primaria verba. *Quomodo fiet istud?* Ad omne revelatum, & ab Angelo annuntiatum referri possent, Ex sequẽtibz. *Quoniam virum non cognosco*, Demonstratur solum ad generationem respexisse, non ad alia in legatione dicta, & contenta; sicquẽ dicendũ venit, quod sicut in cæteris firmiter Virgo Beatā credidit, sic etiā in facto, & modo suæ Conceptionis ab Angelo prænuntiato.

Et ex eisdem verbis quibus contrarij adversus Deiparam dubitationis sensum eliciunt, si benè attendamus firmior in Mariæ eloquio Fides agnoscitur. Quid dicit Angelus? *Ecce concipies, & paries Filium, &c.* Quid respondit Maria: *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* Communis Sanctorum Patrum sententia est; Beatam Virginem dum esset in Templo primam omnium Virginitatis suæ votum Deo vovisse; ita tenent Ildephonsus Serm. 5. de Assumpt. Mariæ, Beda lib. 1. in Lucam, cap. 3. Ioannes Hierosolymitanus lib. de institutione Monachorum, cap. 34. Rupertus lib. 3. in Cantica: Honorius libro de æternis Gaudiis: Bernardus Sermone 4. de Assumptione: Ambrosius libro de Institutione Virginis, cap. 5. Hieronymus Epist. 74. ad Pammachium; & alij quam plurimi. Nunc ergo, sic liceat ratiocinari. Si ergo votum vovit Virginitatis suæ (vt pro comperto habemus) cur solum de præ-

senti

fenti Angelo loquitur dicens : *Quoniam virum non cognosco* ? Non de futuro promittit, dicens : *Quoniam virum non cognoscam* ? Cum indubitatum sit in Beata Virgine servandæ Virginitatis in futurum in dubiam mentem semper extitisse. Sed hoc ita factum meo videri Mysterio non caret, & non minimè Mariæ Fidem commendat. Non loquitur Virgo de futuro, sed de præfenti, primo vt ostendat Angelo voti sui emissionem, sciscitans modum quo sine elaustris sui Virginei læsione hoc fieret. Secundò, vt pateret sua in Deum ingens summissio, & diligens obedientia, ex qua Fidei suæ sublimitas magis, ac magis agnosceretur: nam si diceret, *Quoniam virum non cognoscam*; aliquam propriam in se ostenderet voluntatem, quæ suæ humilitati, & subiectioni se opponeret, nesciens adhuc modum quem ab Angelo requirebat, Angeliquè legationi parvam Fidem adhibere videretur; sicquè quamvis mente sua servandæ Virginitatis inconcussa voluntas permanebat hoc Angelo pandere noluit, Fidei magis quàm voto facto primatum concedens, hocquè totum ita Deo consecrans, vt à sua liberalitate, & summa Providentia, solum id quòd magis illi placuisset speraret.

Passu quo in Incarnatione Verbi patrata fuere altissima, & infinita Mysteria; per Beatam Virginem noscimus, quam plurimas in excellentiori, & sublimiori gradu ex cultas fuisse virtutes.

In primis : *Modestiam, & honestatem*, vt testatur Evangelista Lucas : *Que cum audisset turbata est in sermone eius.* Duplici ex causa hoc contigisse creditur : Prima, quia vidit Angelum in humana forma salutantem, vt præter alios Sanctos Patres, re-

Serm. de Assumptione Mariae. fert Laurentius Iustinianus, ibi: *Latus Paranimphus effectus pro officio, ex hilaratus pro gratia pro obsequio expeditus, in solito fulgore vestitus, in humanae effigie descendit ad Virginem; & consequens erat, & tantæ Virgini proprium, ut illico pudoris signum, facies illa Beata, & Benedicta demonstraret, & à princio legationis servandæ Virginitatis impedimentum reseraret, dicens: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?*

Lucæ ubi supr.

Humilitatem; ex contextu Angelici sermonis deducemus, nam cum plenam gratia, & Dominum esse cum illa, benedictamquæ inter mulieres prædicet Angelus, non effertur, nec superbit Virgo; imò sciens se ad Dei Maternitatis dignitatem evocata, Ancillam humilem esse proficitur; de qua humilitate mirans Ambrosius in hæc prolabitur verba: Videt devotionem Ancillam se dicit Domini, quæ Mater eligitur, nec repentino exaltata promissio est.

In Lucam, cap. 16, in medio.

Serm. 4. de Assumptione circamelium.

Cui accedit Bernardus melliflue de hac humilitate loquens. *Quanta verò (inquit Bernardus) & quàm pretiosa humilitatis virtus, cum tanta puritate, cum innocentia tanta, cum conscientia prorsus absquæ delicto, imò cum tantæ gratiæ plenitudine? Undetibi humilitas, ô Beata! Digna planè quàm respuiceret Dominus; cuius decorem concupisceret Rex, cuius odore suavissimo ab æterno illo paterni sinus à traheretur accubitu.*

Prudentiæ virtutem in maximo habuit; quærens in re ita gravi Mysterijs, & Sacramentis plena, quomodo illud quod annuntiabatur fieret, ut mature, & cum consilio responderet, & quod ad se pertinere poterat rectè perficeret; & sic interrogat;

*Quomodo fiet istud? Et teste eodem Ambrosio: Ma. Luca ubi (supr.)
ria salutationem Angeli verebatur, erat cogitans lib. 2. in Lucā.
cūm verecundia, quia pavebat cūm prudentia, quia
benedictionis novam formulam mirabatur, quæ
nunquam electa est, nusquam ante comperta; soli
Maria hæc salutatio servabatur.*

*Fortitudinis, & magnanimitatis virtutem obser-
vavit, se tantis difficultatibus, & periculis, quæ men-
ti suæ offerebantur (ut servato Virginitatis pudore
Conceptio ab Angelo prænuntiata sequeretur) hu-
militer, & propriam voluntatem, & mentem Deo
suo subijciendo; paucis in verbis hoc idem declarat
Simeon Metaphrastes, ibi: Audi puram vocem Vir-
ginis, Angelus partum annuntiat, & illa adhæret Orat. de vita,
Virginitati, & nequē potest Angelo non credere, nec & dormit. Ma
discedit ab his quæ statuerat. Est mihi (inquit) pro-
hibita cūm viro consuetudo: quomodo erit mihi hoc
quoniam virum non cognosco?*

*Obedientiam, summa perfectione servavit, ita ut
ad præstandū consensum de Incarnatione Æterni
Verbi, non dignitate iusta, nec alia vlla ratione, sed
Divinam voluntatem aspiciens, sine hæsitacione il-
lam in se impleri secundum Angeli annuntium de-
siderat, & postulat in illis verbis: Ecce Ancilla Do-
mini fiat mihi secundum Verbum tuum. Quod con-
templans Divus Bernardus factum Virginis, & eius
summam obedientiam Angelico dicto, his miris
verbis extollit: Nec enim quærit an fiet istud, sed
quomodo, quasi dicat, cūm sciat Dominus meus testis
conscientiæ meæ, votum esse Ancillæ suæ non cog-
noscere virum, quæ lege, quo ordine placebit ei, ut
fiet istud: si oportuerit me frangere votum, ut pa-
riam*

Luca ubi (supr.)

*Homil. 4. super
Missus est.*

riam talem Filium, & gaudeo de Filio, & doleo de proposito, fiat tamen voluntas tua: sin verò Virgo concipiam, Virgo & pariam, quòd utique si placuerit ei impossibile non erit, tunc scio verè, quia respexit humilitatem Ancille sue.

*Serm. de Nati-
vitate Mariæ.*

Charitate erga proximos, ex consensu præstato in hoc Mysterio, valdè profuisse Beatam Virginem, mundo perduto, exclamat Divus Augustinus gratias pro tanto beneficio huic magnæ Dominæ, & Reginæ nostræ rependens. O Virgo Maria (inquit) quis dignè tibi valeat iura gratiarum, & laudum præconia impendere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perduto:

Tom. 3. Ser. 6.

Pietatem, & amorem apud Deum exercuit, & excoluit, cum voto Virginitatis adstricta, non respiciens multorum censuram, ut in constans notaretur; & Castissimo suo Sponso Ioseph fidelissimo suæ Virginitatis testi ansam præberet, ut de illa posset dubitare, quòd mulieribus honoratis durius morte sollet existimari, consensum præbuit Dei voluntati, ut eleganter, & piè notavit Sanctus Bernardinus. Virgo Beata (inquit) consentiens in sui gravidationem exposuit se confutioni, sibi horribilius plusquam quodcumquè aliud genus confutionis, & mortis.

Lucæ I.

*Lib. de s. Virgi
cap. 3. & 5.*

Fidem etiam observasse, & ut præviam virtutem obtinuisse, ipsa Evangelica pagina supponit, nam cōsensui præcessit Fides, & si non crederet ita facturum, ut Angelus nuntiabat, consensum, & voluntatem non accomodaret, dicens: Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum Verbum tuum. Vndè rectè arguit Divus Augustinus prius cōcepisse Beatam Vir-
gi-

ginem mente quam ventre. Et Anselmus Fidem *In cap. 10. Lu-*
 Mariæ: *Portam per quam intravit Iesus*, vocat, *cæ.*
 cui accedens Laurentius Iustinianus: *Decebat pror-* *Serm. de Nati-*
fusus (inquit) *ut virtutum universarum varietate de-* *vitæ Virgin.*
corata, quæ de Cælo suscepit Verbum; Fide concipe-
ret Filium.

Iam videmus quantum Beata Virgo in hoc In-
 carnationis Verbi Myfterio virtutes omnes exer-
 cuit (vt de singulis retulimus) sed restat nunc viden-
 dum, ex qua illarum maior Beatæ Virgini laus,
 & honor accrescat, vt Themati nostro satisfac-
 ciamus. Et vt clarior inimicorum Virginis, eius-
 quæ Fidem perpetuam, & indeficientem denegan-
 tium, vel minuentium cœcitas pateat, apertius de-
 monstrabitur, in Fide Mariæ (quàm illi miserrimi
 labefactant) maiorem tantæ Matris Beatitudinem
 consistere; quàm plurimæ Sanctorum Patrum au-
 thoritates ad id probandum afferri possent; sed pro
 omnibus sit Spiritus Sancti testimonium ex ore Bea-
 tæ Elisabeth, ita Prophetice proclamantis: *Beata*
quæ credidisti, perficientur in te quæ dicta sunt ti- *Lucæ 1.*
bi à Domino. Nonne in sublimi gradu, Modestiae,
 Honestatis, Humilitatis, Prudentiae, Fortitudinis,
 Magnanimitatis, Obedientiae, Charitatis, Pietatis,
 & Amoris erga Deum, Virtutes Beata Virgo ex-
 coluit, & apripe observavit? Cur ergo de istis non
 laudat, sed solum de Fide? imò suæ Beatitudinis à
 Fidei virtute initium sumpsisse clarè, & aperte
 docet, dicens: *Beata quæ credidisti.* Merito hanc
 solam, vt principaliorem virtutem Spiritus Sanctus
 laudat, quia Fides fuit basis, & fundamentum hu-
 ius structuræ, & edificiij non manu hominum facti,
 sed

*Serm. 2. de An-
nuntiatione.*

sed Dei consilio, & Spiritus Sancti operatione fabricati. Fide præambulante, consensu sequente, & desiderato gentibus adveniente, audiatur Augustinus huius festinationis exitum laudans. *Noli morari Virgo, nuntio festinanter responde Verbum, & suscipe Filium, da Fidem, & senti virtutem: Ecce, inquit, Ancilla Domini fiat mihi secundum Verbum tuum. Nec mora, vertitur nuntius, & Virginalem thalamum ingreditur Christus. Efficitur subito pregnant Beata Dei Genitrix, & cuncta per sæcula prædicatur Felix concepit mox Divinitatem Verbi, virilis ignara consilij. Obmutescant rabidi hostes, videant se in clarioribus cecutire, & caliginare, nec vnquam de tanta Virgine minimam reportare posse victoriam.*

*Hom. 6. in cap.
1. Lucæ.*

Etiā salutem ex inimicis portare poteramus cū planè ex novatoribus quidam suam Mariæ Fidem tribunt, & excusant contra collegas maledicos, vt sunt Brentius, ibi: *Hæc non sunt verba incredulitatis qualia fuerunt Zachariæ, sed sunt verba, quæ proficiuntur ex admiratione Fidei: Non enim dubitat Maria de certitudine Verbi Dei, quòd ex Angelo audierat, sed dubitat de modo, quòd promissa implenda sunt: Et alibi: Vt hæc verba non sunt incredulitatis, ita nec sunt curiositatis, sed potius necessitatis, vt videlicet Maria pudicitie suæ obseruatissima discat, quid sui officij sit, quid agendum, vt promissus Filius in utero ipsius concipiatur: ita ille. Et à Bucero, Pellicano, Bullingero, & alijs eiusdem qualitatis socijs causa Beatę Virginis hoc loco defensur.*

*In Evang. An-
nuntiat. Virg.*

Sed non egemus similibus autoritatibus ad ex-
præ-

pressionem, & probationem r  t   veritatis, nec illam in ore Hæreticorum, & suspectorum hominum quarimus; nam confessionem Petri, quàm relevatam    suo Patre Christus Dominus confessus est, & in qu   captum sibi c  placuisse demonstravit, ab spiritu maligno, & immundo audire noluit, & obmutescere illi præcepit. Obmutescant Hæretici, Catholicis, & Sanctis Patribus credant, qui lumine Fidei, & Sancti Spiritus illustratione edocti, doctrinam sanam, & firmam, nobis reliquerunt; indignumqu   semper   stimeretur Mari   Fidem in dubium revocare, ac illam infidelitatis accusare, vt faciunt novatores; & audiamus Petr   Canisum adversus istos garrulos, & pro-

Luca 4.

caces impietatum architectos, ita loquentem. *Quid igitur sibi volunt hi novi Theologastri? Tanta enim rei indignitas me, nec tacere, nec mitiorem, nec breviorum esse permisit. Ergo nequam generationes omnes in omni Ecclesia Beat  , & Fide Beatam prædicant, quæque primam sincer   Fidei laud   in Evangelio consecuta est, eam ipsam generatio h  c prava, & adultera Fide spoliabit, ac exuet, vt primum eti   iustitiæ, ac felicitatis gradum, qui Fide c  paratur, Mari   aliquando defuisse credamus? Hoc cert   novum est plan   paradoxum, quòd plurimis alijs nuper excogitatis, si velint novatores per nos quidem adiungant: hanc purioris scilicet doctrine partem sibi suisque Discipulis retineant; ideoqu   pro expresso Dei Verbo venditent. Nequ   sic tamen efficient, Christo bene propitio, vt de perfecta Mari   Fide, vel male suspicandi, vel aliqua ex parte dubitandi locum reliquum faciant*

Lib. 4. de Maria
Deipara, cap. 1.

Orthodoxis.

CAP V T. IX.

CHRISTVM DOMINVM
à Beata Virgine, & eius Sponso Ioseph,
Deum, & hominem creditum, venera-
tum, & adoratum fuisse, (contra
Erasmum, & Nestorium)
manifestis documentis
comproba-
tur.

Lib. 4. de Maria
Deipara, cap. 2.

RASMVS (qui vt rectè aduer-
 tit Canisius sæpè lutherizat, &
 ego adderem, Nestorizat) cum
 Dei Maternitatem auferre Vir-
 gini Beatæ curat, sibi nō lique-
 re scribit, Christus ne Deus ef-
 fet, nec ne, vtrum Matri Domi-
 ni in pueritia, & infantia Filij
 perfectè fuerit revelatum, sic ille: *Nusquam profecto*
legimus Christum, vel à Matre, vel à Ioseph fuisse
adoratum pro Deo, cùm esset Infans.

Mirari in primis non debemus Divinitatis Chri-
 sti hostem subdolè quærere, quo Evangelij loco
 probari Deiparam Christum Filium suum, vt Deum
 adorasse, & exigere à nobis scripturæ testimonium,
 quan-

quando ille tot spernat, & sine scripturis temerè multa doceat.

Sed licet opus non sit Evangelicis litteris ea differtè narrari, quæ tum ex antecedentibus, tum ex consequentibus, utcumquè colligere non erat difficile, si non ita voluntariè se omnibus Catholicis veritatibus, tam vltro se opponerent Hæreticis; nihilominus afferentur sacræ Paginæ clara testimonia, quibus evincantur inimici, & nos instrua mur ad credendum Beatam Virginem Filium suum Deum verum agnovisse, & adorasse.

Et dato (& non concesso) quòd non esset locus in scriptura sacra expressus, quòd id probari posset, non rectè ex eo arguit Erasmus Virginem Filium suum, Dei Filium non novisse, nequè adorasse; nam etiam multa signa, & miracula Christum Filium suum fecisse scribitur, quæ non scripta in divinis litteris reperiuntur, & non ex eo facta fuisse denegatur; sic Ioannes Evangelista iterato testatur. *Ioann. 20. Multa quidem, & alia signa fecit Iesus in conspe- vers. 30. Et Discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc; & alibi. Sunt autem, & alia multa, vers. 25. quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt libros.* Hocquè de factis eius Virginis Matris dicere valebat, sed contrarium apertissimis documentis demonstrare curabimus.

Sit in primis Evangelistæ Lucæ testimonium, in quo Angelus Gabriel in salutatione ita Mariam affatur. *Ideoquè, & quòd nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.* Hanc eandem confessionem etiam cùm adstaret Filio suo in Cruce pendenti post

Lucæ 1.

- eius mortem à Centurione prolataſt audivit, cùm
Matthai 27. dixit. *Verè Filius Dei erat iſte* Hanc etiam de
verſ. 54. Cœlo allatam vocem audierant cùm baptizato
Matthai 3. Ieſu à Ioanne conſeſtim, ut aſcendit de aqua aper-
verſ. 17. ti ſunt Cœli, & Spiritus Dei deſcendens ſicut Co-
 lumba, & veniens ſuper illum; vox de Cœlis dixit:
*Hic eſt Filius meus dilectus in quo mihi bene com-
 placuit.* De hac etiam conſeſſione Patris teſtatur
2. Petri. 1. Divus Petrus, ut teſtis oculatus, dicens: *Non enim
 verſ. 17.* doctas fabulas ſecuti, notam fecimus vobis Do-
 mini noſtri Ieſu Chriſti virtutem, & præſentiam,
 ſed Speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens
 enim à Deo Patre honorem, & gloriam, voce de lapſa
 ad eum huiusmodi à magnifica gloria. *Hic eſt
 Filius meus dilectus in quo mihi benè complacui,
 ipſum audite. Et hanc vocem nos audivimus de Cœ-
 lo allatam, cùm eſſemus cùm ipſo in monte Sancto.*
 Benè hæc probant Filium Dei, Filium ſuum fuiſſe,
 Virginem Beatam noſſe? Ignoraret ergo Filium
 Dei, eſſe Deum? Minimè? Ex ipſa Angeli annun-
 tiatione poterat deducere, quando aliàs non ex re-
 velationibus, & ſacrarum lectione ſcripturarum id
 conſequeretur. Quid expreſſius, & clariuſ Ange-
Luce 1. lus manifeſtare potuit, cùm dixit: *Hic erit magnus,
 & Filius Altiffimi vocabitur, & dabit illi Domi-
 nus Deus ſedem David Patris eius, & regnabit in
 domo Iacob in æternum, & Regni eius non erit fi-
 nis.* Non eſt hæc illa viſio Danielis Prophetæ qua-
 tuor Beſtiarum, quatuor designantium Regna, &
 ex antiquo dierum, & Throno eius, ac Miniſtris quo
 iudicante perierunt Beſtiæ; & adhuc accedens Fi-
 lius hominis accipit poteſtatem æternam, & incor-

ruptibile Regnum? Sic enim ait. *Et dedit ei po-* Daniel. 7.
testatem, & honorem, & Regnum, & omnes Populi; vers. 14.
tribus, & linguae ipsi servient: potestas eius potestas
eterna, quae non auferetur: & Regnum eius quod vers. 27.
non corrumpetur, & infra Regnum autem, & potestas
& magnitudo Regni, quae est subter omne Caelum,
detur populo Sanctorum Altissimi: cuius Regnum
Regnum sempiternum est, & omnes Reges servient
ei, & obedient.

Hoc idem Prophetavit Michæas, & voce Do-
 mini hæc loquitur. *In illa die dicit Dominus con-* Michea 4.
gregabo claudicantem, & eam quam eieceram, colli- vers. 7.
gam; & quam afflexeram, & ponam claudicantem in
reliquias. Et eam quae laboraverat, in gentem ro-
bastam: & regnabit Dominus super eos in Monte
Sion ex hoc nunc, & usque in æternum. Quis nisi
Deus Regnum habere potest, quod æternum sit?
Sicuti de illo Angelus non habere finem, promit-
tit, & attestatur; clarè ergo videtur Beatam Virgi-
nem Filium suum, verum Deum nosse; quare ergo,
ignoravit Maria, quod Ioannes scivit? Nequaquam?
Imò ab illa Fidei nostrae occultiora, & mirabiliora
Mysteria didicit; quid iste dicit: In principio erat Ioann. 10.
Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus
erat Verbum, & Verbum caro factum est. Quid
clarius Filium Virginis, Deum esse, & Filium Dei,
caro esse factum, nonne iste Scripturae Sacrae locus
est expressus, & literalis; quid conqueritur Eras-
mus, non invenisse locum ita probantem? Sed
descendamus ad alios, qui non minimè furaga n-
tur.

Post Salutationem Angelicam mox Beata Virgo
 pro-

Lucæ 1.

Psalm. 109.

Lucæ 1.

Hebr. 2.

perfecta est cum festinatione in montanam Regionē in Civitatem Iudā, ut Elisabeth congratularetur, quo ut pervenit, intravit Domum Zachariæ, & salutavit illam; audita salutatione Infans in utero Elisabeth exultavit, & illa repleta Spiritu Sancto exclamans ait. *Benedicta tu inter Mulieres, & benedictus fructus ventris tui, & vnde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?* Matrem Domini sui, Beatam Virginem Elisabeth appellat; Dominus suus non est alius, nisi Deus suus; Deus Dominus per sæpē nominatur: *Dixit Dominus Domino meo sede à dextris meis.* Et cum Angelus Mariam salutasset, Dominum esse cum illa, affirmat, erat verè tota Sanctissima Trinitas cum Beata Virgine, Dominus Pater, Dominus Filius, & Dominus Spiritus Sanctus. Pater erat cum illa tamquam Sponsus, cum qua matrimonium per verba de præsentī contraxit, quando illa respondit ad Angelum, & cor direxit in Deum, dicens: *Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum Verbum tuum;* Filius erat cum ea, tamquam Filius eius, ex eius utero nasciturus iuxta illud Angeli. *Ideo quòd nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei.* Ultimo Spiritus erat cum illa, tamquam in suo Templo; secundum illud. *Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi.* Vnde patet, quòd rationabiliter dixit Angelus ei. *Dominus tecum:* Id est magis tecum quàm mecum, aut cum quacumquē alia creatura: quia nullius creaturæ, nequē etiam Angelorum est hoc privilegium, ut sit Sponsa Patris, Mater Filij, & Templum Spiritus Sancti operantis Filij Dei Incarnationem. *Nusquam enim Angelos appre-*

apprehendit, sed semen Abrahamæ apprehendit, ut Divus Paulus docet; hanc personarum distinctionem, Divinitatis, & Deitatis unitatem, Beata Virgo non ignorabat, sed magis illam manifestavit, & ostendit, cum gratias agens, illud canticum magnificat concinens; ita ait: *Magnificat anima mea Dominum*; quibus verbis gratias toti Sanctissimæ Trinitati refert cum in hoc Verbo, *Dominum*, totæ tres Personæ comprehendantur; postea descendit ad Deum Filium suum iam in vtero suo comprehensum, & incarnatum, & exaltabunda, & laudans, letitiæ suæ signa non parva nobis relinquens, ita ait. *Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo*; quæ verba indubitanter designant, & præmostrant pro Deo Filio suo esse prolata *Deo*, quia Deus est verus, de Deo vero; *salutari*; quia Filius est salutare nostrum, ut iustus, & senex Simeon cum in vlnas suas accepit Christum Filium Dei, & Mariæ, ut præfentaretur in Templo, & dixit: *Nunc dimittis servum tuum Domine secundum Verbum tuum in pace, quia viderunt oculi mei salutare tuum Meo*; quia licet Christus Filius Mariæ sit omnium salutare, specialius, & Mariæ, ut Filius suus, nonne videmus non solum notâ esse Beatæ Virgini Filij sui divinitatē, & Deitatem, sed expressè illâ confessam fuisse, ut ex hoc loco colligitur. Distinctionē faciens inter Deum Patrem, & Deum Filium, & Deum Spiritum Sanctum? Nescio quomodo Erasmus locum quærat, cum quod petit¹, intus habeat, credo etiam cognitionem habuisse de quo quærit, sed se non invenisse narrat, ut malitiæ suæ plenius satisfaciatur.

Supposito ergo, quod Beata Virgo Filium suum Deum credidit, & agnovit, restat nunc videre an vtilem veneraretur, & adoraret, ut Erasmo in omnibus respondeamus. eiutque affectis, & licet ex antecedenti, consequens certum deducatur, & præmissa cognitione Deicatis adorationem præcisè subsequitam credere debeamus, hoc etiam multis etiam testimonijs, ita factam fuisse demonstratur. Testimonium in primis est Ecclesiæ, ita asseverantis, ibi:

Ecclesiæ in ref. Quem Virgo Concepit, Virgo peperit, Virgo post partum, quem genuit adoravit. Hoc idem revelatum fuit Beatæ Birgittæ ab eadem Virgine Maria, ut ex suis revelationibus constat quibus tanta Fides, & credulitas ab omnibus uniformiter confer-

Lib. 7. revel. cap. 21.

tur, ibi: *Cum igitur Virgo sensit se iam peperisse, statim inclinato capite, & iunctis manibus, cum magna honestate, & reverentia, adoravit puerum, & dixit illi. Benè veneris Deus meus, Dominus meus, & Filius meus.* Hanc adorationem etiam Beatum Ioseph puero Iesu impendisse hæc eadem revelatio declarat verba post pauca, ibi: *His igitur completis intravit senex, & posternens se ad terram genibus flexis adorando eum, plorabat præ gaudio. Tunc autem surrexit illa habens puerum vlnis suis, & simul ambo, scilicet ipsa, & Ioseph posuerunt eum in præsepio, & flexis genibus adorabant eum cum gaudio immenso, & letitia.*

Postea Pastores Bethlehemum intrantes invenerunt Mariam Virginem, & Iosephum, & Infantem positum in præsepio, quem postquam hilari vultu pro voluntate conspexerunt, ac venerati sunt, re ipsa

ipsi probaverunt verum fuisse Angelorum sermonem de puero, illumque palam fecerunt Mariæ, & Iosepho, cæterisque, quos obvios habebant retulerunt, & omnes, qui audierunt admirati sunt. Maria autem omnia, quæ geri videbat, tacita conservabat conferens in corde suo. Reversî itaque sunt Pastores ad ovile suum laudantes, & glorificantes Deum, quod ea omnia, quæ audierant, ita se habuisse probaverant, quemadmodum dicta illis fuerant ab Angelis.

Reges Magi Hierosolimam ingredientibus, dicunt ubi est ille: *qui natus est Rex Iudeorum? vidimus Matthæi cap. 2.* enim stellam eius in Oriente, & venimus ut adoremus eum, & stella duce progressi sunt usque ad locum ubi erat Dominus natus, & speluncam ingressi, invenerunt puerum in Mariæ Matris eius gremio iacentem, & prostrati adoraverunt illum, & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, Aurum, Thus, & Myrrham, & in somnis admoniti ne reverterentur ad Herodem per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

Simeon Senex cum quò erat Spiritus Sanctus, vir iustus, & timoratus, qui expectabat consolationem Israel responsum accepit à Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Qui veniens in spiritu in Templum, cum inducerent puerum Iesum Parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum, dicens: *Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum Verbum Luca 2.* quum in pace, quia viderant oculi mei salutare tuum. Quod parasti ante faciem omnium Populo-

*rum. Lumen ad revelationem gentium, & gloriam
 Lucæ 2. plebis tuæ Israel. Et ut inquit Sanctus Lucas. Erant
 vers. 33. Pater eius, & Mater mirantes super his, quæ dice-
 bantur de illo.*

Anna Prophetisa, Filia Phanuel de Tribu Affer, quæ in multam ætatem proceſerat; nam cum ſep-tem tantum annis vixiſſet cum viro ſuo à ſua Virginitate, reliquum tempus vitæ, quod octuaginta ferme annorum erat, vixerat in viduitate, non diſcedens de Templo, ieiunijs, & obſecrationibus ſervi-ens nocte, & die. Hæc ergo eadem hora, aut Spiritu Sancto afflata, aut Simeonis Verbis perceptis, ſupervenit, viciffim etiam collaudabat Dominum, & magnifice loquebatur de illo omnibus Hieroſolymitis, qui expectabant redemptionem Iſrael.

Iam videmus, quanti (Beata Virgine præſente) Filium ſuum venerati, cum ſumma humilitate, & devotione adoraverunt, quantaquæ miracula circa eius Nativitatem, & Infantiam ſunt geſta, quorum (ut Evangeliftæ narrant) Beata Virgo non erat otioſa ſpectatrix, & auſcultatrix. Quomodo non adoraffe Filium ſuum credendum eſſet? Cognitio Dei-
 tatis adfuit, amor Maternitatis impulit, devotio fervuit, & occasio capillum præbuit, tam indocilis, & obtuſa erat Virgo Beata cui hæc omnia nihil ſufficerent ad faciendam Fidem de utraqûe Chriſti Filij ſui natura, ut illum adoraret? In clarioribus magis cœcutire videtur Eraſmus, quærens ſcripturæ locum, cum plenè aliquis ſit de hac materia agens, qui non hoc idem clarè demonſtret. Multa ſacræ ſcriptura, ut ſcita, non memorat, ſed ſupponit,

nostrumquæ etiam est asserere, quòd illa tacuit; ad quid ergo Mariam, & Iosephum puerum Iesum adorasse referre necessum habebat? Nonne, præcissum, & consequens erat, ut agnito illo pro Deo Salvatore suo, & nostro, ex animo, & puro corde ad adorationem tanti Filij compellerentur? Ecclesia Sancta Spiritu Sancto gubernata, ita prædicat, hoc pluries Sanctis Viris revelatum constat, & vniformiter à Sanctis Patribus docetur; totum hoc futile, & inane censendum, & respuendum, quia expressus literalis Scripturæ Sacræ textus non adest? Nequaquam Respicat Erasmus, attente legat, & ruminet Scripturas Sacras, audiat Sanctorum Patrum testimonia, ut penitus squamas ab oculis reuellat, & ne vbi cursus securus, pedibus offensionem ponat.

Divus Ambrosius perspicuè docet, Christum Dominum non solum à Maria, sed etiam à Ioseph adoratum esse, quoniam ambo Deum verum esse in illo corpore confiterentur, de quo solum dictum est. *Laudate eum Sol, & Luna: Laudate eum omnes stellæ, & lumen.* Repetit igitur, & illud, quòd Iacob Patriarcha Ioseph Filio; qui typus erat Christi, dixerat: *Num ego, & Mater, & Fratres tui adorabimus te super terram?* Hoc enim in Christi parentibus impletum fuit. Psalmos.

Idem Ambrosius tantum Fidei Mariæ largitur; ut dicat, illam etiam ante partum, anima, & Spiritu Patri Filio quæ devotâ, & vnū Dominum, per quæ omnia, pro affectu veneraram esse. Id quòd probat Verbis illis Cantici Mariæ. *Magnificat anima mea Dominum, & exultavit spiritus meus in Deo salu-* Genesis 37;

tari meo. Quanto enim maior est prerogativa Dei esse Matrem, tanto maiorem Fidem Mariæ reservari debuisse testatur.

*Serm. 132 de
Nativitate Do-
mini.*

Divus Augustinus hoc idem quod Ecclesia Sancta tenet, & prædicat duplici in loco probat. *Fide prædita* (inquit) *eum quem portavit, timuit, & eumdem cum pareret, adoravit.*

*In meditatione
vite Christi,
cap. 7.*

Bonaventura satis clarè idem docet. Maria ergo flexis genibus adoravit, & gratias agens Deo dixit: *Gratias tibi ago Domine Sancte Pater, qui Filium tuum mihi dedisti, & adorare te Deus eterne, & te Filium Dei vici, & meum.*

*In cap. 2.
Cantic.*

Rupertus Abbas sic in persona Virginis loquitur: *Ego autem non ut cumque habui, aut vidi, sed in utero gestavi, & genui eum, & ei Mater lac præbui, & diligenter contemplata sum. Quid putatis, quod noctes duxi pervigiles videndo, & audiendo eum? Non sufficiebat dies ad tantum desiderium, sed totis noctibus in lectulo meo in cubiculo meo pervigil fovebam, & adorabam parvulum, audiebam, & adorabam iam adultum.*

*Serm. de Nati-
vitate Beate
Virginis.*

Sanctus Vincenſius Ferrarius, sic Beatam Virginem Filium suum gloriosam venerantem, & adorantem describit: *Venit Christus, cum omnibus Sanctis Patriarchis, & Angelis clarus, & gloriosus dicendo, Pax vobis, & Virgo flexis genibus, & præ gaudio lacrymando osculabatur Christi vulnera resplendentia, dicendo: O vulnera benedicta!*

Si fortè Erasmus Nestorianum virus sugens, idèo litteralem texum querit, quia sibi, alijsque suæ sententiæ socijs suasisse intendat adorationem
la-

latriæ indebitam Christo fuisse, quia hæc solum debetur Deo, non homini, vel creaturæ: Unde existimet Beatam Virginem, hanc Filio suo non impendisse, nec ea illum adorasse, non intempestivum erit etiam ad hanc objectionem, licet tacitam respondere, ut plenè omnibus satisfaciamus.

Nestorius cum duas personas poneret in Christo, volebat Christum fuisse adorandum latria, sed coadorandum cum Deo, ut vestes coadorantur cum Rege.

Huic errori iam pluries condemnato obstitit illa principalior ratio, quod cum Christus esset homo divina personalitate subsistens, præcise veniebat adorandus adoratione Latriæ, Dei propria, sic tenet Sanctorum Patrum communis, & indubitata sententia: hanc etiam ex Scriptura Sacra manifestè comprobaram reperimus. Evangelista Ioannes iubet, ut omnes honorificemus Filium, sicut honorificamus Patrem, ibi: *Nequè enim Pater iudicat quemquam: sed omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. Qui non honorificat Filium non honorificat Patrem, qui misit illum.* Ergo si Pater adoratur adoratione Latriæ, etiam Filius, quia eadem honoratione debet venerari, & coli Filius, ac Pater: iuxta Ioannis dictum.

Ioannes 5.
vers. 22.

Hoc idem Paulus docet exponens illud Isaie 45. *Mibi curvabitur omne genu,* Loquens de Christo Dominò ita ait. *Omnes enim stabimus ante Tribunal Christi scriptum est enim. Vivo ego dicit Dominus, quoviam mihi flectetur omne genu, & omnis lingua*

Ad Roman. 14.
vers. 11.

qua confitebatur Deo, & scribens ad Philippenſes hoc iterum repetit. In nomine Jeſu omne genu ſtatur.

*Ad Philip. 2.
verſ. 10.*

*Can. 8 in 5. ſyno
do coll. 8. can
9. & in 7. Syno
do act 8. tom. 5
ſeſſe. 5. com. 5.
& cap. 6.*

*Orat. 5. contra
Arrianos.
Serm. 5. de A-
ſcensione.*

*Hom. 5. ad He-
breos.*

*Lib. 2. de Spiri-
tu Sancto cap.
12.*

Lib. 3. cap. 8.

*Sermo. 58. de
verbis Domini.*

*Apud Cyrillū
Epiſt. 10.*

*Lib. 4. de Ma-
ria Deipara.
cap. 9.*

Veritas hæc de fide eſt diffinita tam in Concilio generali Epheſino, quam Alexandrino, & Tridentino, & ratio eſt quia Filius Dei adoratur adoratione latrice, quia eſt Deus, quare, cum id non amiſſerit ex eo, quod aſſumpſit carnem, debet etiam, vt incarnatus eſt, adorari latricia. Chriſtus homo propter vnionem cum verbo adorandus venit eadem adoratione, qua adoratur perſona diuina, quia ex carne, & perſonalitate verbi ſit vna perſona compoſita, quæ adoratur latricia; vnde cum Athanaſio, Leone, Chriſoſtomo, & Ambroſio, dixit Damascenus. *Carnem nudam non adoramus, ſed carnem Dei, id eſt, incarnatum verbum.*

Diuus Auguſtinus humanitatem Chriſti propter Deitatem ea eſſe adoratione adorandam qua adoratur Deus, ſequentibus explicat verbis. *Niſi Chriſtus eſſet Filius Dei non eſſet adorandus vt Deus, carnem Chriſti adorandam eſſe, quia eſt à Diuinitate ſuſcepta, ita vt non àlius, atque alius, ſed vnus; & idem Deus, & homo adoretur.* Sicque Concilium Alexandrinum docet *Chriſti humanitatem adorandam eſſe propter Deitatem eadem adoratione qua adoratur Deus.*

Pius Caniſſius non ſolum hanc adorationem conſeſſus, ſed illam ab omnibus receptam teſtatus, mirum in modum Virginis gaudium de filio ſuo nato deſcribit. *Non repetam (inquit) quæ alij circa Virgineum hoc puerperium ſapienter expendunt, quàm ſubiniſſe ac reuerenter ancilla illa erga Dominum*

ac Redemptorem sese primum gesserit, ut pote quàm ipsa non minus quàm Pastores, & Magi, supplex venerata sit; quàm præterea studiosè non sibi modo, sed Aeterno Patri, & genito iam Filio sit gratulata, quòd sacratissimi mysterij administra, ac præciosissimi Thesauri præcunctis alijs custos esset: tum quàm cupidè, & alacriter novum illum hospitem, & nudum puerulum tantum non frigore palpitantem ac plorantem amplexa sit: ad hæc quàm propensè, & amanter mater Filium sua viscera feverit, & lacta- Cantic. 1.
rit, iurequè suo cantarit. Osculetur me osculo oris Isaia. 9.
sui, dilectus meus mihi, ego & illi: Parvulus natus Luca. 1.
est nobis, & Filius datus est nobis. Magnificat anima mea Dominum, & exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo. Quia fecit mihi magna qui potens est. Breviter, nullius ingenio comprehendis ne dum lingua vel calamo explicari potest, quo fidei lumine Maria tunc illustrata, quàm flagranti charitatis igne succensa, quantisque gaudiorum accessionibus perfusa, Sanctissimum illum Filij natalem nocte ac die celebrarit.

Gaudio perfundor, & exhilaratus loquor, quoties illud suave colloquium à Maria cum infante suo habitum, & à Basilio Seleucia Episcopo notatum perlego, cum vellem etiàm passim illud in mente mea revolvère, ut cor meum durum, tenerrima hac contemplatione mollesceret, & in Deiparæ Virginis devotionem, suique Sanctissimi partus memoriam se totum accenderet, flammisque divini amoris adustum, nihil terrenum attrahere posset: audiat Basilius: qui cum Beatam Virginem Filium suum intuentem, & Coelesti quodam amore, & timore

Orat. de verbi
Incarn.

re correptam; solam solum ita initio compellantem
supponit, dicentem. Ego te mi parvule quo pacto
digne, & convenienter appellem? hominem ne vocabo?
sed divinam in te generationem agnosco. An Deum
dicam? sed humana carne indutum adspicio. Quid
igitur aggrediar? te ne lacte nutriam, an vero ut
Deum colam? tibi ne maternum prestabo obsequium
an sicut ancilla cultum adorationis impendam? te ne
ut Filium amplexu meo fovebo? an tamquam Deum
supplex invocabo? tibi ne lac porrigam, an offeram
Tibimisma? Quam ingens & abditum isthuc est mi-
raculum? Caelum tibi Thronus est, & meus te sinus
amplectitur. Laudo igitur tuam benignitatem sed
gratie dispensationem, seu œconomiam non investi-
gabo quando nulla prorsus lingua, nulla cogitatio
hoc tantum mysterium assequi possit.

Hom. 4. de V.
Matre.

Amadeus non minori spiritu mirifica multa ad
puerperium Virginis nostrae spectantia prodidit. In
partu Mariae (ait) Caelos esse letatos, terram exultasse,
ac infernum quodammodo expavisse. Si autem
Christo nascente cuncta gaudebant multo maiori
gaudio Matrem ipsam fuisse perfussam. Quae cum Fi-
lium edidisset conversa, inquit ad Deum toto corde,
vocem gratiarum, & laudis auditorum fecit in ex-
celso, & Thas odoris suavissimi in incensum Domi-
no adolevit. Accipiens vero natum Emanuel aspexit
lucem incomparabiliter sole pulchriorem, & sensit
ignem aquis inextinguibilem, suscepit in testa car-
nis genitæ fulgorem illuminantem omnia, & ver-
bum universa portans portare meruit inter brachia
repleta igitur scientia Domini, rapitur extra se &
mente sursum elevata, in altissima contemplatione
desi-

defigitur: miratur se Virginem assumptam in Matrem, & Dei genitricem se leta miratur. Intelligit in se completa Patriarcharum promissa, Prophetarum oracula, & Patrum antiquorum desideria, qui Christi ortum de Virgine votis omnibus expectabāt. Videt Dei Filium sibi commendatum, & mundi salutem sibi creditam letatur. Audit sibi dicentem, & in se loquentem Dominum Deum: Ecce elegi te ex omni carne, & inter omnes mulieres te benedixi: Ecce commendavi tibi Filium unicum meum. Noli timere lactare quem genuisti, educare quem peperisti: Filius meus est ex divinitate, tuus ex assumpta humanitate.

Pater Antonius Rubius Ordinis Sancti Francisci in assertionibus Catholicis pro Beata Virgine asseru-
 tionem hanc Erasmi, Crassam ignorantiam Evangeliorum arguit, & Catholicam veritatem
 rationibus, & scripturæ sacræ locis confirmat,
 sed in re ita manifesta quidquid immo-
 ratur, oleum perditur, & ubi non
 est causa dubitandi, quòd
 dubitari possit, pro-
 lixa defensio de-
 monstret.

*

* *

CAPVT X.

*FIDEM MARIÆ IN PATRA-
to miraculo Cana Galilææ maxime elu-
scere contra Manichæos, Valentinianos
Melantonem, OEcolumpadium,
& Brentium, alios que
Hæreticos indubie
exibetur.*

Joan. 2:

Christus Dominus eiusque Mater
Sanctissima cum Cana Galilææ ad
nuptias invitati essent. vinum que
conuiuis defecisset, fide, & cha-
ritate mota Deipara Virgo, calum
miserata Filium suum per modeste
rogavit, ut aquam in vinum converteret, dicens, *Vi-
num non habent*, cui Dominus ita respondit, *Quid
mihi, & tibi mulier?* & licet ex his se non facturum
posset existimari, Virgo Sacratissima non ita credi-
dit, sed ministris dixit, *quodcumque dixerit vobis*
facite certo credens, & fidens quam citius Filium
suum miraculum patraturum, aquam in vinum con-
vertens.

Et licet ex prædictis Evangelij verbis miræ Vir-
ginis laudes deducantur, præcipue eius constantissi-
mæ Fidei; Hæretici non ita sentiunt sed à contra-
rio,

rio, ex beneficio contumelias colligunt & opponunt.

Manichæi, & Valentiniani (testante Augustino) ex illis verbis, Quid mihi, & tibi, est mulier? deducebant, Beatam Virginem non esse veram Matrem Christi; dicebant enim, perinde fuisse Christum Dominum protulisse illa verba ac si dixisset nihil tecum commune habeo, non agnosco te pro matre.

Tract. 8. Iohanna.

Philippus Melanthon Lutherum sequens temere deducit, Beatam Virginem tam à Christo quam à Divo Paulo per contumeliam mulierem solitarie appellari, imò ex nuncupatione mulieris; Mariam post partum non fuisse Virginem demonstrant.

*In anno tatis
Evang. Ioh. ca. 3.
Epist. ad Gal.
cap. 4.*

Occolampadius Beatam Virginem honoris cupidam depingit dicens. *Quid Mater volebat nonne urget, ut ceteri videant Filium suum longe præstantiorem non potuit ignorare quem genuit Filium quasi diceret Christus. Tu fortassis hoc velles ut sic prodirem.*

In cap. 2. Iohann.

Brentius Messie honorem sibi appetivisse Mariam exclamat dicens. *Vbi Maria non eum tantum honorem quærit, qui debetur parentibus sed etiam ambit honorem Messie, & cupit esse quasi socia administrandæ eius officij; quòd Christo divinitus mandatum erat: ibi tum Christus durissime eam alloquitur, ut contineat ipsam inter terminos sue vocationis.*

In Iohann. hon.

Et licet nostri instituti sit hoc solum quòd de Fide Virginis Beatæ memorabile invenitur, explanare, etiam licet remissivè ad deliria istorum hæreticorum circa alia inventa, refuranda intentio, & devotio nostra se conferet, ut in nihilo glorientur reportare posse victoriam ex suis futilibus, & cavilo-

sis rationibus erga tantam Dominam, omnium creaturarum, & Cœlestium Spirituum merito Reginam, & omnium virtutum inimitabile exemplar.

In primis ergo mirandum venit (vt hæreticorum versutia detegantur) quòd cum ex Marianis verbis: *Quodcumquẽ dixerit vobis facite*. Ita Beatæ Virginis Fides præclara, & eximia agnoscat, nihil de ea isti manifesti hostes alloquantur, sed solum aliarum mentionem faciant, ex quib⁹ (suo videri) aliquid adversus eam dicere vel ad latrare se habere existiment.

Resplendet in primis Beatæ Virginis Fides in eo, quòd cum videretur aliquam repullam passa in illis verbis Filij sui: *Quid mihi, & tibi est mulier?* non destitit Spẽ, & Fide sua imò certa miraculi futuri, ministris alloquens, per dicta verba. *Quodcumquẽ dixerit vobis facite*, eorum animos ad Fidem, & fiduciã excitabat, ne quidquã hæsitarent de aquæ in vinũ conversione; ea inde inque Fidem, & fiduciam quã in se habebat Beata Virgo, in ministrorum animis inferere curabat, vt advertit Rupertus Abbas *Volutatis* (inquit) *eius conscia & de potentia eius non dubitans*, opportuna commonitione ministrorum animos præparat videlicet, ne id quòd præcepturus erat, amentia reputarent nondum veram eius experti virtutem. Nam, & propinqui eius cum Apostolos eligeret, & omnia quibusdã mutata imponeret, exierunt (inquit Marcus Evangelista) vt tenerent eum, dicentes, quia in furorem versus est. Itaque sollicita præmonet vt non diffidentes, aut etiam irridentes indigni ferent gratia miraculi: sed præcepto parentes viam facerent manifestanda gloriæ Dei. Et cum

veram

Lih. 3. in Ioan. nem.

veram esse dispositionem ad aliquid consequendum indigentium Fidē, Beata Virgo agnosceret, vt Christus Dominus eis miraculose subveniret, ideò Fidem suasse Ministris, egregie notat Divus Augustinus, ibi. *Quam bene Mater Domini credulitate sua det ministris, vt non desint vina prandentibus.* In miraculis autem, quæ Christus Dominus patrabat in hominum vtilitatem, semper vel vt in plurimum, præviam Fidem ab eis exigebat, ne de rei eventu quidquàm diffiderent. Beata igitur Virgo volens à cordibus ministrorum omnem hæitationem aut dubitationem removere, monuit illos dicens. *Quodcumquē dixerit vobis facite*, ac si apertius diceret: licet vobis videatur impossibile vt ex aqua missa in hydrias hauriri possit vinum, obedite ei, & fiduciam habete, & fiet vobis. Divus quoque Bonaventura hæc eadem verba Virgini attribuit dicens: *Ite ad Filium meum & quidquid vobis præceperit, exequi mini. Quodcumquē dixerit vobis, facite. Timebat enim Beata Virgo ne ministrorum incredulitas, vel obsequium non promptè exhiberet, maximè si quid inconsuetum præciperet, amentie deputarent, quòd miraculum vel impediret, vel retardaret. Quodcumquē ergo, siue facile, siue difficile, siue sensui repugnet, facite.* Vt enim Naaman Syrus, extra rem esse iudicabat lavari septies in Iordane, serui autem opposuerunt se, ei persuadentes, vt obediret verbo Prophetæ; ita, & Beata Virgo ne Ministris extra rem esse videretur, si aqua implere hydrias à Filio suo iuberentur, monet illos, vt quodcumquē dixerit illis, faciant. Derogatur enim ex dictis verbis inconcussa Beata Virginis Fides, nam vt rectè Sanctus Cyrillus

Sermone. 41. de tempore.

Lib. de vita Christi cap. 20

4. Regum.

advertit. omnia Filio suo possibilia credidit, non ut pecunias ad emendum eroger, non ut sponso, & con-
Lib. 2. in Ioan- iuvivis tædiū, quo ob vini defectū, affici poterāt, verbis
nem cap. 22. cōsolatorijs eximat ut inepte aliqui hæretici cōmen-
 tatur, sed ut sua potētia, qui filius Dei est sit subsidio
 precatur.

Ad alia etiam virtutum genera Beata Virgo in
 illis verbis: *Quodcumquē dixerit vobis facite*. Mi-
 nistros suassit. Primò, obedientiam non in hoc, vel
 illo, sed in omnibus, & cū Dæmonis sit de man-
 datis Dei semper aliquid detrahere, Beata Virgo
 nihil admonet detrahendum, cū oporteat in
 mandatis Dei exequendis, nec per excessum, nec
 per defectum Dei voluntatem transgredi, distin-
 ctionem etiam faciens inter obedientiam Deo de-
 bitam, & eam quæ exhiberi debet hominibus: quòd
 his, cū ea, quæ lege divina prohibita sunt, præci-
 piunt, minimè obtemperandum est quia ut Divus
Ahor. 5. Petrus dixit: *Obedire oportet Deo magis, quàm ho-*
mimibus: Manifestum autem relinquitur, quòd po-
 testas, quæ per divinam legem verita, fieri iubet
 inordinatissima est, atquæ adeo nulla ratione ei
 parendum. Quare cū Divus Paulus: *Obedite*
parentibus per omnia; dicat amplum hoc Ver-
 bum, *per omnia*, intelligendum venit iuxta exposi-
 tionem Divi Anselmi: *Quòd Filij debent obedire*
parentibus per omnia in Domino. Si autem face-
 rent, quæ sunt divinæ legi adversa, satis liquet,
 quòd non obedirent in Domino, sed cōtra Dominū

Etiam Virginis Beatæ (iuxta Bedæ authorita-
 tem) fiducia in illis verbis demonstrata est, maxi-
 mequæ resplenduit, lætamquæ ob Christi Filij sui
 ref.

responsum asserit, quia revera cognovit Filium suum annuisse suæ petitioni, quia si putasset, tunc Christum Dominum eius preces recusasse, adhuc non ita ministris diceret, ut facerent quidquid illis Dominus iussisset, & sic in spe contra spem speravit, sciens illum esse benignum, & misericordem, sperans commiseratione tandem flectendum.

Serm. 46. super
Cantic.

Non minor fuit Beatæ Virginis prudentia, quàm verbis Divi Bernardi explicare possumus: *Vinum (inquit) non habent, non precatur Dominum, non imperat Filio, defectum vini tantum nunciasset contenta, cum ita sit agendum beneficis, & ad liberalitatem propensis; non enim gratia violenter exprimenda, sed proponenda occasio: nec nuntiat, ut ignaros, quem enim Filium Dei credebat, omnia ei nota esse, non dubitabat; sed simul, dum nuntiat, tacite suam interponit intercessionem:* Et si quàm plurimis doctissimis Viris, & Doctoribus assentiamus, qui asserunt Beatam Virginem miraculum à Filio suo patrandum spiritu prophetico cognovisse, & ut Cardinalis Toletus Author est, Beata Virgo in illis verbis monstravit mirabile donum intellectus, quod à Spiritu Sancto eius Sponso cumulatissimè acceperat, ex quo, & assidua Sacrarum Scripturarum lectione noverat, Deum olim in miraculis, & operibus suæ potentiae faciendis, aliquid, quod humano iudicio repugnabat, ad miscuisse. Quomodo hæretici quod dignum laude, & quod Mystério non caret, ita in repulsam Virginis retorquent, eiusquæ laudes consulto tacent, & obscurare conantur?

In comment.
huius loci.

Sed nunc revertamur ad priora, ut obiectionibus respondeamus, & in primis Manicheis, & Valentinianis satisficiamus ex Christi verbis: *Quid mihi, & tibi est mulier?* Credentibus pro Matre sua Beatam Virginem non novisse: quæ si benè percrutemur nihil faciunt ad excludendam Maternitatem; imò ex Evangelistæ verbis contrarium sensum, quem introducere hæritici hic conantur, elicere verbis debemus, nam bis Beatam Virginem *Matrem Christi* Evangelista nominat semel enim ait. *Et erat Mater Iesu ibi;* & rursus, *dicit Mater Iesu ad eum;* ex quibus detegitur impia hæreticorum protervia; ut ex verbis quibus nulla contra Maternitatem Virginis nota exoriri, nec præsumi poterat, pro vera, certa, & constanter ad latrent, & expressa Sacræ Scripturæ loca contrarium asserentia, ut ignota reticeant, vel ut oblita transileant, & licet hoc (si aliunde probatio assumi deberet) aliqua excusatione posset celari, nescimus quomodo in vno, eodemquæ Evangelij contextu, verba in reprobum sensum retorqueant, quæ Catholicum, & verum, & indubitatum habeant; & ex illis: *Quid mihi, & tibi est mulier?* Maternitatem in Virgine denegent: quæ nec directè, nec indirectè tale probant, vel insinuant. Et illa antecedentia, & sequentia: *Erat Mater Iesu ibi; & dicit Mater Iesu ad eum;* quæ expressè Maternitatem eius fatentur, & indubitanter manifestant; consulto omitant, & taceant, sed quid non ex eorum mentium retorta intentione, quod disonum, & pravum esse poterat, non inveniremus?

Lutherus, & Melanton temere sola appellatione
Mulie-

Mulieris Virginitatem in Beata Virgine denegantes, facilius rejiciuntur, & evidentius convincuntur; nam si nomen Mulieris in riguroso significato accipiamus, tam in divinis, quàm humanis litteris genericum esse videtur, & sine improprietate tam Virginis quàm corruptæ statum recipit. Eva nec dùm à virò cognita dicta est Mulier vt in Genesi, habetur. *Vidit (inquit) Mulier quòd lignum esset bonum*, & rursus, dixit *Serpens ad Mulierem*, & postea, *Mulier quàm dedisti mihi*. Et si bene attendatur octies in eodẽ cap. antequàm ab Adam cognosceretur, *Mulier* nuncupatur. Etiam in eodem libro Genesis, famulus missus ab Abraham, vt quæreretur Sponsam Virginem Filio suo Isaac, ipse dixit: *Si Mulier noluerit venire mecum in terram hanc*. Vbi Virgo, nomine Mulieris, nuncupatur, sicquẽ ex vsu Scripturæ sacræ *Mulier* cõmune vtriusquẽ qualitatis est vocabulum, nec minus ad Virginem, quàm ad vitiatam vel nuptam pertinet, iuxta prædicta, & Divi Augustini intelligentiam, & Origenes ex vulgari vsu loquendi, idem etiàm probat, in hunc modum ratiocinans: *Si rectè dicitur, vir, ille qui pro sola temporis ætate, qui nullius admixtionem semine noverit, quomodo non eadem consequentia etiam Virgo, quæ intemerata permansit pro sola maturitate ætatis Mulier nominabitur*. Multiquẽ vt singularem Mariæ laudem referant, sic à Domino Matrem suam plurics nominatam censent, idquẽ præstantius fuisse potant, quàm si Virgo fuisset vocata, tunc quòd apud Indæos eo tempore non expediret: tùm quia quemadmodum Christus inter Viros primatum tenet, ac Viri nomẽ maximè promeretur, sic Maria inter Mu-

Genes. 3.

Genes. 24.

Lib. de Fide
contra Mani-
cheos, cap. 32.

lieres omnes, principatum obtinens, Mulieris nomine per Anthonomasiam meritò nuncupatur. Et in humanis litteris reperitur appellatione, *Mulieris*, Virginem intelligi; & licet Vlpianus Iurisconsultus nomine *Mulieris*, intelligat foeminam violatam, dicens: *Quòd si ego; me Virginem emere putarim, cum esset Mulier, emptio non valebit.* Ipse tamen alibi in differetis accipit appellationem *Mulieris* pro Virgine vel non Virgine nam in lege quæritur, ait: *Mulierem ita arctā, ut Mulier fieri non possit, sanā nō videri constat.* Et Iurisconsultus Caius in lege decima tertia de verborum significatione expressè inquit. *Mulieris appellatione, etiam Virgo viri potens continetur.* Quomodo ergo ita rigurosè hoc *Mulieris* nomen isti miseri Virginis hostes interpretari audent, ut eius Virginitatem adimant; cum etiam in se Virginem comprehendat, & amplectatur?

l. queritur, ff. de
 adilitio adit. l. 3.
 l. 13. de verbor.
 significat.

Ecolampadius, & Brentius honoris cupidam Virginem existimantes ex eo, quòd Christo Domino, convivas vinum non habere, demonstraret; ut turpius deliquerunt, facilius reprimuntur: patet in primis ex eo, quòd ex tali interpellatione nihilominus accrescere poterat tantæ Matri, laudis verò non paucum cum iuxta Matris officium, quòd Filijs deficere noverat, humiliter petebat, & à supplicatione non desistebat. An verò Virgo miraculum fecit? Nonne ut alius prius intercessor Christo Domino Filio supplex rogabat; Imò solum indicabat, quòd deficere inveniebat; vnde hæc honoris cupiditas, vnde hæc vana gloria, falsò Beatæ Virginis imposita? Nonne hæc esset culpa? Sed Virgo Beata juxta Sacrorum Conciliorum sanctiones præcipuè Concilij Claramon-

montrani sub Urbano Secundo, & Tridétini, nullum peccatum, tam actuale, quàm veniale commisit ergo culpabilis non fuit illa pro cōvivis insinuatio, vel supplicatio: *Vinum non habent.*

Quòd ex eo magis patet, quòd si culpa fuisset ex parte Virginis miraculum postulare, veiquè Christus Dominus miraculum non fecisset, ne culpam ipsam videretur miraculo confirmare: ex quo inferitur Mariam hoc loco non fuisse reprehensam, nec enim potuit Christus, tam equus, tam sapiens Iudex, ac pariter eius Filius eam sine culpa reprehendere; nec Mater si reprehensa fuisset, perrexisset dicere Ministris, vt Filio suo parerent, priorem enim culpam, culpa maiore pertinaciter cumulasset, imò Sancti Patres Cyrillus, Ambrosius, y Chrysostomus ob intercessionem Virginis Christum Dominum miraculum illud citius parasse, quàm alioquin facturus esset (affirmant) praevidens enim futuram Matris suae intercessionem, citius quàm si illa defuisset, miraculum illud facere ab aeterno decreverat. Et vt Iustinus Theologus notat, non igitur verbis Matrem increpuit, quàm factis honestavit; nam testante Hilario Christus, non fastuosè de sua Matre sensit, sed docere voluit propinquitatis, & ius, & nomen non iam de conditione nascendi, sed de Ecclesiae

communione, tùm sumendum, tùm esse retinendum, eoquè facto significatam esse

Synagogæ repulsam; cui etiam
assensit Dives Gregorius.

*Lib. 2. cap. 23.
Serm. 16. in
Psalm. 118.
Hom. 21.*

*Eusebius Eccle-
siastica Histo-
ria, lib. 4. cap.
8. & 11.*

*Cant. 12 in
Matthaeum.*

*Homil. 3. in
Evangelio.*

CAPVT. XI.

EX EUANGELII VERBIS

Lucæ 2. MARIA autem conservabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Eidem Mariæ Virginis maximè ostendi, contra Centuriatores defenditur.

CENTURIATORES perfectiones, & laudes Beatæ Virginis lacerare, & evacuare nitentes, omnes vias aggrediuntur, vt in aliquo eam labefactare possint, præcipuè ex contextu Evangelij, Lucæ 2. Tunc erroris, ignoran-

Cent. i. lib. 1. tiae, imbecillitatis, & imperfectionis crimen impingentes. Sic aiunt: Nequaquam perfectissima fuit Maria: sed habuit, & ipsa quasdam imbecillitates: & alibi: Sed non est affecta Domini verba, cum Lucas clarè dicat: & ipsi Ioseph & Maria videlicet, non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos. Et rursus: **MARIA** hæc verba observabat, & longius spectare cogitabat: vt videras ipsos, Ioseph, & Mariam, non fuisse omnino

perfectos, quia responsionem Christi non assequuntur.

Nosquē non solum has futilissimas obiectiones denegare, & repellere nitemur, sed eiusdem Lucæ verbis insistentes, quā plurimas Virgini Mariæ laudes depromere curabimus, eius præcipuē inconcussa Fidei.

Evangelista Lucas non sine Mysterio nobis insinuat Beatam Virginem verba omnia, quæ de Filio suo audierat in corde suo conservasse; ut ex verbis illis constat: *Mater eius conservabat omnia verba hæc in corde suo.* Nam ut rectè Origenes in huius Evangelij loco adnotavit: *Plus aliquid, quàm de homine suspicabatur Beata Virgo, undè, & custodiebat omnia verba eius in corde suo, non quasi pueri qui duodecim esset annorum, sed eius, qui de Spiritu Sancto conceptus fuerat.* Et licet in hoc magna eius prudentia commendetur, quæ & si non nulla non intellexit, ut idem Lucas nariat, dicens: *Et non intellexerunt, quæ locutus est ad illos;* nō ignorabat omnia verba illa, quæ de Christi Filij sui ore profuebant, & quæ ab alijs in eius laudem dicebantur, vera fuisse, dignaque observatione, & collectione, ideo prima illa colligebat, & ruminabat in corde suo, sperans omnia postea pro futura, quia sine dubio eorum verborum, & factorum coherentiam, & consonantiam Virgo Sancta penetrabat, ut per hæc verba Venerabilis Beda nobis insinuat: *Quia sanctas Scripturas tegerat, & sciebat Prophetas, conferebat ea, quæ secum sunt, acta de Domino cum his, quæ novèratur Prophetis scripta de Domino;* & collata ad invicem, cognovit, in sancto Cælestium Obacu-

Luca 2.

In Lucam.

Luca 2.

Lib. 2. de laudibus Virgin.
cap. 26.

him socia sui vultus luce, concordia. Dixerat enim Gabriel. Ecce concipies in utero, & paries Filium. Prædixerat Isaias. Ecce Virgo concipies, & pariet Filium. Prædixerat Michæas, Filias Syon in turris gregis adventurus, & potestatem primam, tunc esse venturam. Dicebant Pastores, supernæ scilicet, Civitatis, in turris gregis apparuisse cohortes, quæ natum cernerent Christum, legerat Mariâ: hos cognovit possessorem suum, & asinus præsepè Domini sui. Videbat præsepè, Dei Filium vagientem, qui homines salvat, ac iumenta; & in singulis, atquè huiusmodi conferebat, quæ legerat, & comparabat his quæ audiebat, & videbat.

*Homil. 4.
lib. 6. Revelat.
cap. 58.*

Judic. 4.

Vndè ne Mater à consilijs videretur amota, si eorum, quæ in terris tam probè geruntur, remansisset ignara, rerum tempus, & ordinem tenens, ipsa melius post modum Scriptoribus, ac prædicatoribus Evangelij referaret veritatem, ut Divus Bernardus docet; & simul Beatæ Birgittæ fuit revelatum, quòd Christus Dominus adhuc etiam puer in privato, ac domestico cùm Matre contubernio, multa Arcana illi abscondita aperiebat, quòd non solum fecisse putandum est, ut eam magis illuminaret, sed ut aliorum etiam ipsa esset illuminatrix, prout nomen Mariæ, præferebat, quòd illuminatrix interpretatur (ut iam Fufius in cap. 4. ex posuimus) sicquè ut olim Hebræi ad foeminam illam laudabilem, nomine Deborah, tamquam ad Magistram frequenter confluebant, ut in dubijs docerentur, & absconditis illuminarentur; sic Apostoli ad Beatam Virginem, tamquam ad insignem Magistram, & doctricem, ut ab illa in difficillimis, & obscuris dirigeren-

tur,

rum, & instruerentur, continuo conveniebant. Et si
 Mariæ Magdalenzæ laus non minima tribuitur, ex
 eo quod Verbum Domini, sedens ad Dominicos
 pedes audiebat, illoquē Cœlesti pabulo recreaba-
 tur, & reficiebatur; quidde Virgine Matre, quæ in
 Verbo Dei audiendo, & custodiendo, ita studiosior
 invenitur, dicendum venit: *Quæ mens* (vt verbis Ca-
 nifij loquar) *in vita, tūm agente, tūm contemplante* Lib. 4. de Ma-
perfectior, divinifquē rebus ac defiderijs magis un- ria Deipara,
quàm intentā? cap. 19.

Et si bene perpendatur, & ad superiora verba *Luca 2.*
 Evangelistæ Lucæ mentem applicemus magna Fi-
 des Mariæ in omnibus illis elucet, nam testante Lu-
 ca quod Maria, & Ioseph, *non intellexerunt quæ*
locutus est ad illos postea de Beata Virgine, ait:
Maria conservabat omnia verba hæc conferens in
corde suo. Quasi diceret ita fuit Fides Mariæ, quæ
 licet verba à suo Filio prolata plenè non intellige-
 ret, & illa vt ignota posset respuere, omnia ea con-
 servabat, id est retinebat in pectore suo, firmiter
 credens vera, proficua, & ad nostram salutem, edi-
 ficationem, & instructionem esse necessaria, ea non
 minus diligens retinebat, & obsequiosa vërabatur
 raminans, & cum præteritis, præsentibus, & à Pro-
 phetis in futurum eventuris conferens in corde
 suo,

Quæ fides magis commendatur cum etiā Sau-
 tisimæ Matri Dominus duriuscule vel minus blan-
 de videatur allocutus, dicens. *Nesciebatis quia in*
his, quæ Patris mei sunt oportet me esse? quia cum
 plenè agnosceret Filium suum Deum esse, verbis
 eius plenam adhibebat Fidem, imò illa speciali ob-
 ser.

servatione retinebat, & mylteriorum plenà credebat, & vt talia venerabatur.

Lib. 2. de præconio, & digni
Virg. cap. 13.

Probat ex eo Dionysius Richelius, hunc locum nihil impedire quominus excellens, ac perfecta Sapientia, rerumquæ divinarum ex acta cognitio Mariæ veræ æternæ quæ Sapientiæ Matri, plusquàm Sapientissimis, & divinitus edoctis Apostolis tribuatur; hanc enim vnâ in scripturis rebusquæ sacris cognoscendis, tanto plus lucis præcæteris accepisse, quanto semper puriore, humiliore, dociliore, multiquæ dotibus instructiore mente gauderet, Deo quidèmaximè familiaris atquæ coniuncta.

Affirmat etiàm indubitanter Fœlicem, & Gloriossam Mariam certissimè novissè, quòd vnigenitus per patrem suum, designavit Patrem Æternum quòd item per ea quæ patris sui sunt, intellexit divinum cultum, atquæ quòd cultui Patris Coelestis opprteret eum secundum assumptam naturam semper esse intentum: sed circumstantias loci, ac temporis, modumquæ occupandi se in his, quæ Patris sunt, nondum cognovit.

Videamus nunc in quo consistent imbecillitates, quas Virginem habuisse Centuriatores garriunt, & de quibus isti severi censores loquuntur, cum varix esse videantur, sicquæ distinctione vti oportet; nam si communes humanæ naturæ defectus, quos nostra causa etiàm cum Mariæ Carne Christus assumpsit, imbecillitates intelligant, has Virginem sustinuisse, non denegabimus quoniam sicut Paulus prædicat: *per omnia debuit fratribus assimilari* sicque Maria licèt Purissima, & Perfectissima quasd

Hebr. 2.

dam

dām habuit naturæ imbecillitates, quæ christianæ virtuti nihil derogant, vt maiorem etiā exercen-
tæ virtutis legētem præstent. Nām *virtus in infirmitate perficitur*, iuxta eiusdem Pauli dictum. Vn-
de affectus humani Virgini Matrī non defuerunt, nām maximis doloribus fuit obnoxia sæpè numero, & experta fuit inevitabilem mortis necessitatem. Si pro imbecillitate intelligant peccata, vel lapsus factos, quibus mens contaminatur, & Deus offenditur, de quibus idē Paulus ait scribens ad Corinthios. *Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi.* Hoc nec concedere nec dicere fas est, nec aliquo modo admittendum; nām Virgo Beata perfecta Dei Mater fuit, & præfatis imbecillitatibus immunis, & carēs; & si aliquibus (iuxta horum cēnsorum mentem) præpedirētur, cur non eas specialiter assignant, sed solum pro maiori habuisse clamant vt illis plenius satisfacere possent?

L. Corinth. I. 10.

Plus de ignorantia notant cum iterato Beata Virginem ignorantia laborasse affirmant, cum verba filij sui non intellexisse Evangelista doceat.

Quibus facillime responderetur, præsupposito, quod non omnis ignorantia est peccatum, tunc maximè quando nesciuntur quæ Deus, vt cognoscerentur nāscimur revelavit, & non sufficienter per suos ministros sunt declarata, & proposita. Et sic multa absque culpa, & peccato licet nescire, & iuxta Damascenitentiam, *Satis sit ignorare bene, quam scire male.* At Virgo Maria vt verè sapiens nec erravit neque ignoravit ea quæ scire illam, & confi-

lib. 3. de fili
Orthodoxa ca.
20.

Lib. 2. de Ma-
nuale cap. 29.
et 30.

Lib. I. Commē.
in Cant.

Ecclesi. 3.

veri oportebat maximè in rebus ad Fidem, & religionem pertinentibus, ut præclare ad notavit Richardus Victorinus *Mariam* (inquit) *non solum in omni gratia consumatam verum etiam in omni bono, & dono, quod acceperat confirmatam videri, cui nihil defuerit de plenâ perfectione virtutum.*

Rupertus Tuicensis non concedit Mariam simpliciter ignorasse, quæ Dominus illi respondit in templo, sed in hunc sensum quod instar aliorum pro ignorante se gesserit, agnitionquæ mysterium sapienter celavit, magna interim Fide completens omnia, quæ suo quidem tempore cum ita vellent Deus, efferret, alijsquæ cum fructu patefaceret. Et quia à Patre suo Rege sapientissimo Salomone Filiam tam solers, & ingeniosa didicerat, suum, & tacendi & loquendi tempus observari oportere, & sermonem quidem in tempestivum parû hominibus gratum, & fructuosum esse noverat.

Fusius de scientia, & illustratione Beatæ Virginis in cap. 4. huius tractatus egimus, ibiquæ, multis demonstravimus, quantum Virgo Maria in scripturis exercitata, & Prophecijs dictis illuminata extitisset, ut penitus aliquid ignorare potuisse credetur, quod ita cõveniens erat, & tam ad sui quàm aliorû plenam salutem, Religionis, & Fidei mysteria, & Filij sui voluntatē exequendâ, per maximè necessariâ.

Et dato quod Virgo Beata non statim intelligeret circumstantias illius, quod Christus dixit, non cedit in Virginis detrimentum, imò (ut Novatus notat) id fuisse in altissimam Deiparæ commendationem à Deo permittû, nam circumstantias pro tunc non intelligens, quievit, nequæ enim amplius Filium

inter-

interrogavit, sed pro egregia sua, & altissima resignatione, ut audivit Christum ex divino, & paterno beneplacito in templo remansisse, nihil amplius quaesivit, satisque illi fuit, ut acquiesceret, licet non intelligeret, audire divina illud fuisse voluntatis, ex quo etiam doctrina sumitur, non esse nimis investigandum, sed summisso intellectu acquiescendum, cum aliquid audimus divini esse beneplaciti.

CAPUT. XII.

UT MAGISTRÆ FIDEI,
iure optimo Hæreses omnes destruere,
Maria Virgini competere, easque
debellasse adversus Novato-
res, exponitur.

SANCTA Mater Ecclesia in quodā Festivitatē Purificationis Beatæ Virginis Mariæ responsorio, hoc præconium in laudem tantæ Matris nobis præcinentum proponit: *Gaude Maria Virgo cunctas hæreses sola interemisti in universo mundo.* Hoc idem in quadam Antiphona eiusdem Virginis minoris officij repetit ut debitas ei laudes pro hoc beneficio exhibeamus.

S. Mater Eccle.

Non casu venit, nec mysterio caret, quod sacro
sancta Mater Ecclesia hoc victoriae genus de Bea-
ta Virgine plaudat, & in festo suae Purificationis
concinat, neque post nona huius officij lectionem
hinc responsorium canendum, vel recitandum fide-
libus praescribat, nam miraculo comprovaui Be-
ta Virgo in quadam sua purificationis festivitate
quam verè haereticum, & haereticorum destructrix
fuisse, simulquè nominari deberet, ut nobis vete-
res scriptores, & non minimæ censuræ, & autho-
ritatis scriptum reliquerè, à quibus non absce-
rebit, casum referre, ut præter maiorem huius facti com-
probationem magis in tantæ Matris devotionem
accendamus.

Thomas canti-
pratensis appen-
dice ex 1. lib.
Perbaltus lib.
3. part. 1. art.
2. cap. 3.

Inter alios Authores Stellarius asserit, hæc mira-
se reperiisse in Bibliotheca Budensi temporis B. Bo-
nifacij Papæ, qui, ut in Ecclesiasticis historijs legi-
tur, à Phoca Imperatore precibus eximij obtinuit,
quatenus Templum Romuli, quod ab antiquis Ro-
manorum, græcè Pantheon vocabatur, Sanctæ Dei
Ecclesiæ quasi ad supplementum Religionis adde-
ret, in honorem Beatæ semper Virginis, ac simul
omnium Sanctorum dedicando consecraret, facta
est in Urbe Roma seditio inter Iudæos, atque Ch-
stianos non modica. Impugnabant quippe Iudæi
roto vesania impetu Fidem Incarnationis Christi,
asserentes, & Virginem Mariam, de semine Ioseph,
cui desponsata erat, non de Spiritu Sancto conce-
pisse Christum, & generasse, adijcentes iuxta im-
piissimam hæresim Græcorum, omnibus modis im-
possibile fore, Virginem contra naturam parere
posse. Cumque diutius apud Romanos hæc alterca-
tio

quod haberetur, & iam Christiani ferventissimo Fidei zelo profanos Iudæos, nisi cito resipiscerent, & ad Baptismi gratiam convolarent, ex Vrbe propellerent, & erant quidam eiusdem Romanæ Urbis civis cæcis natus, sed tamen Christianis litteris apprime imbutus. Is namque quodam die eodem Christianitatis fervore succensus, verbo veritatis conflictatus, aggressus est Iudæos, & tanta illos redarguit constantia, vt poenè omnes invenirentur victi, & vt falsos testes decuit, elingues. Ad ultimum verò Iudæi ad probra conuersi, & convitia; stomachando valde ceperunt impropere, dicentes. Tu cum sis homo peccator, & in peccatis totus natus, quomodo ausus es Fidem Christianorum defendere, & nos ad pugnam laceſere? nonne liquido patet, Christum tuum adeo impotentem esse, vt non posset tibi lumina etiã reformare? ad hæc cæcus. Expectate (inquit) triduo, & videbitis me, & magalia Dei. Erat autem post triduum veneranda sollemnitas Purificationis Sanctæ Mariæ quàm Græci Hypaniti vocant, quæ est quarto nonas Februarii & necesse erat vt eadem Sacrosancta Festivitas apud præſaram Ecclesiam Sanctæ Mariæ Virginis ab omni Clero Romano eodem anno celebrari debueret, quæ tantummodo singulis annis apud Sanctam Mariam Maiorem fit. Quo audito Iudæi indigni tulerunt, & subsidendo dixerunt. Certè Christus tuus, quem Patres nostri crucifixerunt, non potest sibi oculos reddere, qui non potuit semetipsum de periculo mortis liberare. Attamen si in præſentia nostra te (lumine) veris, pro certo nos omnes credemus in illum, & tunc liquide constabit, quod ipse

ipse est Filius Dei, & non sit alius salvator Mundi, eo autem pacto annuere placet, ut si quis in Christum non crediderit, hoc vilo miraculo, omnium rerum suarum proscriptionem patiatur, & in iurijs maximis, ut pote maiestatis reus, de Vrbe ejiciatur. His dictis recesserunt Iudæi unusquisque in sua. Cæcus verò clanculo se perducere fecit ad Dominum suum Bonifacium, & indicavit ei pactum, & conditionem Iudæorum super Fide Christianorum. Quibus Papa auditis, plus solito lætus, atque sub eodè momento omnibus mandavit Iudæis, quatenus sine dubio præfatæ solemnitati vnanimiter occurrerent. Advenit autem festivitas illa magna, totusque Romanorum clerus apud præfatam Ecclesiam, ex more pervigiles celebraturus excubias, congregatus est: similiter Iudæorum conventus non modicus habebatur immixtus. Ductus est autem cæcus ille in medium plenus Fide, & Spiritu Sapientiæ, nihil hæsitans de propositis; dumque ab omnibus Fidelibus nocturni ibidem canerentur hymni, & iam octava lectio recitata fuisset, cæcus ante altare Matris Domini perducere se rogavit, ibidem que baculo sustentatus canere cepit quoddam responsum, videlicet. *Gaude Maria Virgo.* &c. quod sibi ante bîduum (quia musicæ artis, gnarus fuerat) composuerat, in quo tam vivaciter Iudæorum errorem confutavit, ut sub oculis omnium, qui aderant, completo versu eiusdem responsorii, vera lux, qui est Christus, genitricis suæ interventu (cuius Virginitatis integritas eodem cantu defensa est) lumen ei oculorum clarissimum reddidit, qui eius mentem pri-

mi;

mitus Fide Catholica illuminavit: Quo viso cunctis miraculo, ab omnibus Christianis illico Gloria in excelsis Deo canitur, & exultatio spiritualis habetur. Iudæi verò ad quingentos viros statim ad baptismum convolarunt gratiam, reliqui fuga lapsi, in Urbe Roma visi ultra non sunt, unde placuit Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ut idem responsorium in eadem Festivitate octavum locum perpetualiter obtinere debuisset, quatenus memorabile miraculum Fidelium cordibus omni tempore ad laudem Christi ferventius semper inhærere potuisset, ipso præstante, qui regnat in sæcula sæculorum. Amen, sed Hæretici Novatores hoc ægreferentes, non recte de Beata Virgine tale prædicari posse aliquibus rationibus nobis obijciunt, & probare contendunt.

Primo; dicunt, quòd quomodo sola intermisisse omnes hæreses dicenda sit, cum Deus ipse potissimum hoc agat. 1. *Obiectio.*

Secundo, quòd non omnes hæreses profligavit, quandoquidem multi in hæresibus suis permanent. 2. *Obiectio.*

Tertio; Quòd ex sententia Divi Pauli oportere, dicitur, hæreses esse, quòmodo ergo omnes Virgo interemir?

Sed nunc, antequàm ad dissolvendos huius difficultatis nodos perveniamus, pro veritate, assertæ propositionis aliqua prælibare convenit, ut clarius procedatur, & licet sola Sanctæ Mariæ Ecclesiæ satis esse videatur autoritas, quæ à Sancto Spiritu relecta, nec fallere, nec falli potest, Sanctorum Patrum communis assensus eam libenter amplectitur 3. *Obiectio.*

& sequitur, ut ex sequentibus demonstrabitur:

Serm. de Assu.

Divus Hieronymus loquens de Beata Virgine; *Hæc (inquit) est Virgo quæ sola interemit universam hæreticam pravitatem:*

Serm. signum
magnum.

Bernardus. Nimirum ipsa est quondam à Deo promissa mulier serpentis antiqui caput virtutis pede contritus, cuius planè calcaneo in multis versutijs insidiatus est, sed sine causa. Sola enim contrivit universam hæreticam pravitatem.

In cantic. cap.

10.

Rupertus Abbas. Tu Princeps (inquit) omnem solvisti questionem, ita tamen ut non clamares neque contenderes, nec audiretur vox tua foris quia sicut ante nos dictum est, Tu sola es Virgo quæ universam hæreticam pravitatem interemisti.

Genes. 3.

Ex Sacris Scripturæ litteris (quæ etiam de Beata Virgine in sensu allegorico, & accommodatio intelliguntur) potestas Virginis Matris adversus hæreticos demonstratur præcipue Genesis 3. *Inimicitias ponam inter te, & Mulierem; ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.* In literali sensu loquitur de Matre nostra Eva, & de fallaci serpente eam decipiente, & in sensu allegorico de Beata Virgine, quæ caput Zabuli, & Filiorum eius, scilicet hæreticorum, conteret, qui quidem tam solum insidiari poterunt, non officere, non valent facie ad faciem aciem instruere adversus Beata Virginem, nec ad Matris Ecclesiæ membra, cuius illa principalior pars corporis invenitur, pertingere, sed solum calcaneo insidias ponere, quæ est in corpore inferior pars, & retro posita; & licet luxuria vulpecularum morem, vinea Domini Sabbath domoliri curent, eas Virgo colligere, & caudis alli-

alligatas in ignem mittere (quæ à Domino destru-
ctrix hæreſum deſtinata eſt) magnopere fatagebit;
non minimè miniſterium hoc dum vixit, & poſt
eius ad Cœlos Aſſumptionem Beata Virgo com-
plevit, nunc ergo audiatuſ Sanctus Bernar- *Homil. 2. ſuper*
dus in hunc locum, ita nobis verum illius ſenſum *Evang. Miſſus*
aperiens: Cui (inquit) hæc ſervata victoria eſt, niſi eſt.
Mariæ? Ipſa procul dubio caput contrivit venena-
tum, quæ omnino dum maligni ſuggeſtionem, tam
de carnis illecebra, quàm de mentis ſuperbia dedu-
xit ad nihilum.

In idem concinit Fulbertus Carnotenſis Epiſco-
pus, & his fere modis explanat: Quid eſt caput ſer-
pentis conterere, niſi principalem Diaboli ſuggeſtio-
nem reſiſtendo ſuperare? Contrivit Maria, ſervan-
do Virginitatem, & humilitatem, quia, & hac ex-
tinxit mentis ſuperbiam, & illa carnis concupiſcen-
tiam. Contrivit potentiam Satanae per Filium, quæ
genuit, ſpoliando illum dominio ſuo. Contrivit ca-
put, aſtutiam eius, nempe ſapientiam terrenam per
paupertatem. Vnde de illa dici poteſt: Vna Mulier *Iudith 14;*
Hebræa fecit confuſionem in domo Nabucodonosor.
Serpens in cauda percuffus evadit, in capite contri-
tus numquàm reſurgit. Contrivit autem Virgo ca-
put, id eſt ſuggeſtionem eius qui Evam decepit, & ca-
put eſt Dæmonum.

Alius ex canticis inducitur locus, hanc Virginis
potestatem indicans. Pulchra es (inquit Sponſus) *Cantic. 6.*
amica mea, ſuavis, & decora, ſicut Hieruſalem; ter-
ribilis, ut caſtrorum acies ordinata. Primum Bea-
ta Virgo aſſimilatur pulchritudini Hieruſalem,
quia in ſe includit, & cōtinet perfectiones omnium

Beatorum, gratias, & Virtutes, & sicut omnibus perfectior invenitur, plus illis apud Dominum impetrat: Secundum aciei benè ordinatæ comparatur ad ostendendam eius potentiam adversus potestates aëreas, ut notavit ex Guilielmo, Martinus Delrius, ibi: *Nobis Sancti Angeli sunt castrorum acies ordinata, id est, ad spirituale prælium cōtra aereas potestates pro defensione hominum præparata. Dilectus igitur ut piam Matrem demonstraret cunctis malignis spiritibus vehementer terribilem, dixit eam terribilem, ut castrorum aciem ordinatam.* Cui consonat illud Hailgrini Cardinalis super

In Can. ic.
cap. 6.

Cantic. cap. 1.

lib. 2. de Em-
ucle.

per verba Canticorum: *Oleum effusum nomen tuū. Nam sicut (inquit) oleum ceterum liquorem super natat: Sic nomen Virginis, ipsiusquē invocatio omnium Sanctorum nomina, & invocationes super excellit, & superat in efficacia subventionis, & obventu divinæ Gratiæ, & Demonum fuga.* In idem confluit Ricardus Viëtorinus dum inquit: *Tota pulchra merito, quia pulchra facie pulchra mente, pulchro corpore, quæ etiam principibus tenebrarum terribilis fuit. Deterrebat enim eos flama charitatis, incendebans orationes, & fervor devotionis, stupebant immunem à peccatis. Nemo enim tam Sanctus, qui maculam non habuerit, & defectum præter Mariam.*

Proverb. 31.

Cantic. 6.

Hanc esse illam Mulierem fortem, quàm Salomon invenire desiderabat, cum dixit: *Mulierem fortem, quis inveniet?* Clarius patet, ut hoc bellum spirituale, quod Christianis continuo movet Diabolus: *Tamquàm castrorum aciem ordinatam, fortiter,*

ter, & viriliter debellare, & destruere dicatur. Hęc Sancta Virgo illius arma, quibus eos oppugnare nō cessat, confringit. Hęc vicissim Christianorum præsidia, quibus se in bello adversus hostem debent defendere. Hęc armatura Dei, quā induere iubet Apostolus: *Vt possint resistere in die malo.* Poterunt autem facile ad exemplum Sanctissimæ Virginis, eū vincere, eiusquē caput conterere, si viribus suis diffisi, spem victoriæ in auxilio Christi Domini Filij eius repositam habeant, nam ut inquit Sanctus Cyprianus: *Non enim Christus tamquam spectator solum cogitandus est, sed tamquam adiutor implorandus, qui in suis, & luctatur, & vincit, & coronat pariter, & coronatur.* Ephes. 6; Lib. 2. epist. 6;

Non est etiam hęc Beata Virgo, illa lux, de qua statim, atquē Spiritus Sanctus ferebatur super aquas in prima mundi molitione, subdit: *Fiat lux.* Genes. 1. Abigens tenebras occupantes faciem Abyssi? In illa sine dubio figurata est Beata Maria, lux illuminans mundum; ita eleganter notat Albertus Magnus, dicens: *Ipsa Beata Maria etiam dicitur lux, tenebræ enim erant super faciem Abyssi.* Bibliothec. Beata Maria; Et Glossa: *Tenebræ ignorantiae, & cæcitatissuper faciem cordis humani, dixitquē Deus; fiat lux, idest, Maria generetur, & nascatur.* Genes. 1. vers. 1. Glossa: *Ab æterna luce, primo fiat, temporalis lux, ut per eam cætera videantur; lux enim auliendo dicitur, idest, purgando tenebras hæreticorum, & peccatorum.*

Hinc evenit quā proprie sub hac intelligentia Deus iusserit dividi lucem à tenebris, id est, Mariam à Iudæis, qui ob cœcitatem, & obstinationem

in peccatis, in tenebris ambulabant, ignorantes Deum incarnatum, quem audiebant prædicantem, & videbant miracula patrantem: *Ambulantibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis. Sui autem eum non receperunt, nec cognoverunt; quia dilexerunt magis tenebras, quàm lucem, erant enim eorum mala opera, omnis enim qui male agit odit lucem.* Si ergo Beata Virgo Maria lux optima, & Iudæi tenebræ, quæ societas lucis ad tenebras? (inquit Apostolus.) Divisit ergo Dominus Deus lucem suam, Mariam sui genitricem à tenebris Iudæorum: Hac luce quasi quodam collirio illuminantur cæci nati, ut sanatis oculis, Dei gloriam valeant intueri, hic per Fidem, in futuro per speciem. Sed hanc lucē tenebræ, idest, tenebrofi peccatores, Iudæi, Pagani, & Hæretici non comprehenderunt: *Quia egri oculis odiosa est lux (ut dicit Augustinus) quæ puris est amabilis.*

Proverb. 9. vers. 1. Hæc est domus, quàm mira Dei sapientia ædificavit sibi, scilicet Beatam Mariam, ut vinceret, & contereret Diabolū, qui animas sanctas, quæ si manerent in statu innocentiae essent Dei habitatio, vitæ, ac perdidit. Ut ergo vincat victorem, perdat perditorem, innocentiam restituat, & animas fidelium erigat in suum habitaculum, ædificavit sibi Mariam domum, & gratam habitationem. Meditationem istam eisdem verbis scriptam invenimus in eruditissimo, & pio illo Idiota, & in Ricardo de Sancto Laurentio. Hic accepit ab Idiota, quia Idiota floruit ab anno 800. & Ricardus ab anno

Lib. de contem. 1200. ait ergo Idiota: Nam in principio cum ceciderant Angeli, natura erat corrupta, Deus offensus
via, cap. 4. Dicit

Diabolus victor: sed per te, o super Benedicta Virgo Maria innocentia reparatur vita Angelica redu-
citur, Deus homini pacificatur, & unitur, Diabolus
vincitur, & conteritur, quia de te scribitur, ipsa
conteret caput tuum. Sapientia igitur te adifica-
vit in domum, siquidem amissæ erant animæ, quæ
ob nihil aliud factæ erant, nisi, ut esset in eis habi-
bitatio Sapientia, & hoc si permansissent Sanctæ.
Sed quia corruptæ erant omnes, & peccato vacilla-
verant, ideo te gloriosissimam Virginem Mariam
adificavit in domum solidam, & fortem, que
nullo modo vacillare posset. Hæc Idiota. Idem
habet Ricardus; ex quibus habemus, quod dici
quodammodo possit Beata Virgo Maria reparatrix
innocentiæ, & dirutæ naturæ per peccatum refor-
matrix.

De laudibus.
Virg. lib. 10.

Tanta ergo Beatæ Mariæ potentia est contra
Dæmonum, & Dæmones, ut quatuor ictibus, seu vir-
tutibus eos destruxerit, usque ad mortem illorum.
Primo, Diabolus est territus: Secundo; confusus:
Terrio; contritus: Quarto; mortuus. Ingenij acu-
minis Archiepiscopi Genuensis Iacobi de Voragi-
ne est consideratio, qui ita ait. *Salutatio Virginis,*
qua Beata Virgo fuit ab Angelo salutata, est Dia-
bolo valde odiosa, quia per illam fuit territus, Can-
tic. 6. Terribilis ut castrorum acies ordinata, per
illam fuit confusus, Iudith. 14. Una Mulier He-
bræa fecit confusionem in domo Regis Nabucodon-
osor. Per illam fuit contritus Genes. 3. Ipsa con-
teret, utque calum. Per illam fuit mortuus, Unde
dicatur Iudic. 5. Inter pedes eius ruit, defecit, &
mortuus est. Unus figuris. Inter pedes Iabel ruit, &

Serm. 132.

Cant. 6.

Iudith. cap. 14.

Genes. 3.

Iudic. 5.

vers. 27.

de-

defecit, & mortuus est Sisara, idest, Diabolus. Interpretatur enim Sisara exclusio gaudij, & significat Diabolus, qui est exclusus à Cælesti gaudio. Quando igitur Diabolus illam salutationem audiuit ita est, ac si audiret tonitruum, quo terretur, Psalm. 76. Psalm. 76. vers. 19. Vox tonitru in rota. Cum enim illa salutatio profertur, ita terretur, tumquàm si ebrius rotaretur, ita est, ac si videret baculum, sive clavam, qua percutiatur, num. 24. vers. 17. Orietur stella est Iacob, & consurget virga de Israel, & percutiet duces Moab, idest, Dæmones. Ita est, ac si videret gladium, ut iugularetur. Iudith 13. vers. 10. Percussit bis in cervicem eius, & abscidit caput eius. Amputavit Iudith pugione caput Holofernus. Iudith interpretatur, glorificans, & significat Virginem, quæ Deum semper glorificavit. Holofernes interpretatur, infirmitas descensionis, & significat Diabolus, qui multos enervat robustos, & multos pacificos ad descensionem provocat. Tunc enim Iudith caput Holofernus amputavit, quando Beata Virgo Dominium suum ab eo abstulit. Ita est etiam sibi, ac si videret clavum, ac malleum quo excerebretur. Vt Iudic. 4. vers. 2. Hæc ex Iacobo de Voragine. Et cum caput Diaboli, mors intelligatur iuxta glossam interlinealem in illa verba, Genes. 3. Ipsa conteret caput tuum; etiam eam contrivit Beata Virgo. Sed cum duplex sit mors, corporis, & animæ, restat nunc sciendum, quæ intelligi, & dici possit caput Diaboli, an utraq; , & anceps est questio. Sed quia teste Apostolo per peccatum intraivit mors, Roman. 5. vers. 12. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intraivit, & per

per peccatum mors, ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt. Ideo potius caput Diaboli mors animæ est accipienda. Vnde ipsa cōteret caput tuum, idem est, atquē ipsa destruet peccatum, quod est mors animarum. In hoc ergo sensu Eva dicitur occidisse omnes, & Maria vivificare. Nam quod Apostolus de Christo docuit; Hoc de Beata Maria Sanctus Ildephonsus scribit: dicitur enim 1. Corinth. 15. vers. 22. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.* Sanctus Ildephonsus sic ait: *Sicut enim in Eva omnes moriuntur; ita & in Maria omnes vivificabuntur.* Et sicut Evæ scelere fit mundi damnatio, ita & Fide Mariæ facta est orbis reparatio; illa infecta est veneno letali, quod transfundit ad posteros; hæc in sua vitali anthidoto, quod fidelis transmisit ad universos, corruiat illa male credula serpenti, surrexit ista iuncta verbum, quod dixerat Deus. Ipsa conteret caput tuum. Contrivit caput serpenti ab initio prænuntiatam, & nunc Ecclesiæ primitivorum donata.

Non solum in se ipsa Beata Virgo contrivit caput Diaboli, extinguens eius suggestiones, sed etiam in nobis, maximè in suis fidelibus, & devotis; quod duplici auctoritate probabimus: Prima sit Ricardi à Sancto Laurentio ex figura Virgæ Mosaicæ. Præcepit enim Deus Moyfi, ut acciperet Virgā in manu sua, per quā promittit multa, & magna signa facienda: Exo. 4. vers. 17. *Virgā quoque hanc sume in manu tua, in qua factururus es signa.* Feceruntquē malefici Egyptij apparentia signa similia, per virgas suas quæ conversæ sunt in Dracones, sicut Virga Moy-

1. Corinth. 15.
vers. 22.
Homil. 7. de
Assumptione
Beate Mariæ.

Lib. 17. de lau-
dibus Beate
Virginis.

Exodi. 4.
vers. 7.

*Exodi. 7.
vers. 12.*

his in Colubrum: *Sed devoravit Virga Aaron Virgas eorum.* Modo Ricardus: *Beata Virgo ore aperto ad Filium exorandum devorat, & anihilat serpentes, idest, astutias Dæmonum, & tentationum, animas venenantes, unde dictum est serpenti, ipsa conteret caput tuum.* Virga itaque Moysis, & Aaronis versa in columbrum, ore aperto devoravit Virgas Ægyptiorum conversas in Dracones; sed Beata Virgo Maria, Virga virtutis Dei, Virga signorum, & verè miraculorum, ore aperto orat, & deprecatur pro nobis, & suis deprecationibus conterit Diabolum, suggestiones eius extinguit, & removet ne sui cultores veneno suggestionis Diaboli consentiant, pereant, & vincantur.

*Sermo. 25. de
Beata Virg.
Eccles. 24.
vers. 17.*

Iacobus de Voragine idem probat ex proprietate Cedri, cui assimilatur Beata Virgo, Ecclesiast. 24. vers. 17. *Quasi Cedrus exaltata sum in libano.* Cedrus (inquit) signat Mariam in arbore, in fructu, in succo; Relictis alijs, succus Cedri multiplicem habet virtutem. Altera est, quòd succurrit morsibus serpentis. Sic Beata Virgo morsibus Dæmonum imperio suæ potestatis. Ipsa conteret caput tuum. Tunc enim Maria caput serpentis conterit, quādo à nobis pravas cogitationes expellit. Virtuosus succus sanctissimæ Arboris, cuius benedictus fructus fuit meus Iesus, meus Redemptor: Oratione ad ipsam, succum in aquæ virtutis coelestis suggimus ad pravas cogitationes, & Diaboli suggestiones expellendas. Ipsa suis auspicijs, & auxilio conterit caput, & initium peccati, quòd est suggestio Diaboli.

Nihil mirum, quòd Beata Virgo omnes Diaboli astutias, suggestiones, potentiam, & malitiam sub
pe-

pedibus conculcatas, & contritas habeat, nām hoc idem indicatum est, Apocalypsis 12. vers. 1. *Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius.* Amicta inquam Sole, quia ut dicit Sanctus Bernardus Sermone super hunc locum, Solis nobilitatem induit. *Quemadmodum Sol super bonos, & malos indifferenter oritur, sic ipsa quoque præterita non discutit merita: sed omnibus sese exorabilem, omnibus elementissimam præbet, omniumquæ necessitates amplissimo quodam miserationis affectu.* Omnibus poenitentibus, & eam invocantibus. Et Dæmones? *Ut Luna sub pedibus eius.* Luna enim stultum significat, & Diabolum. *Stultus ut Luna mutatur.* Eccles. 27. vers. 12. Imò (inquit Sanctus Bernardus) *& unicus ille stultus, & totius stultitiæ princeps, qui verè mutatus ut Luna sapientiam perdidit in decorè suo sub Mariæ pedibus conculcatus, & cōtritus, miseram patitur servitutem.* Nimirum ipsa est quondam à Deo promissa *Mulier, serpentis antiqui caput, virtutis pede contritura cutus plane calcanea in multis versutijs insidiatus est, sed sine causa, sola enim contrivit unversam hæreticam pravitatem.*

Apocalyp. 12.
vers. 1.

Serm. super
Apocalyp.

Eccles. 27.
vers. 12.

Stultum ut Lunā sub pedibus Mariæ etiam Ricardus de Sancto Laurentio vocat Diabolum: *Luna à Mene* (ait) *quoddam defectus, hic est Diabolus, qui à plenitudine domus Dei cecidit in defectū totius boni.* Hic autem stultus, vel hæc Luna sub pedibus Mariæ, quia subiectus ei plenariò. Unde dictum est *serpentis Ipsa conteret caput tuum.*

Lib. 12. de laudib. Virg.

Si ergo ita vici Diabolum, eiusquæ suggestiones, quomodo non Filiorum eius hæreticorum, dogma-

ta, & sectas falsas ad nihilum reducet, illos, & illas conterens? Singula probemus; Ecclesiasticus, ut significaret insignem victoriam, quam Beata Virgo adversus omnes suos hostes retulit, comparavit *Eccles. 24.* eam palmæ, arbori victrici, dicens: *Sicut Palma exaltata sum in Cades.* Et inter omnes Virginis victorias, illa celebris est valdè, quam adversus omnes hæreses tulit, testante Catholica Ecclesia in re-latis verbis: *Gaude Maria Virgo cunctas hæreses sola interemisti in universo mundo.* Minores valdè fuerunt, quas illæ celebres in sacris litteris fœminæ reportarunt; quia licet triumphavit altera Maria de Pharaone, lael de Sisara, Iudith de Holoferne, Hester de Aman hostibus patriæ suæ peremptis; Maria Virgo sola inter omnes eminet, & vna tot hæreses ante triumphalem currum ducit. Palma, insigne victoriæ est, & trophei, ut Divus Isidorus notavit; & victores in prælijs ramis palmæ in capite, & manibus ornabantur, ut se vidisse, Martyres victoriam de Tyrannis reportantes manibus Palmas gestare, Ioannes Apostolus narrat, ibi: *Et Palmæ in manibus eorum.* Imò ut Liranus ibidem adnotat habenti iustam causam dabatur Palma in manu, *Deuteron. 25.* quasi victoriam iam habuisset in ea: *Et quem iustum conspexerant, illi iustitiæ Palmam dabant;* ut Deuteronomij libro scriptum habemus. Et non solum Palmas triumphi, & victoriæ symbolum fuisse credendum est, sed etiam præsagium, ut Plinius refert, & Palmam natam in basi Cæsaris Dictatoris ante bella civilia, quæ gessit, futuræ eius victoriæ, & trophei prognosticum extitisse; & in Iustiniano argen. lib. 12. codice Palma ponitur pro victoria, & sine laborum,

tump-

sempro fundamento, quia Palma ea est prædita fortitudine, vt quamcumque magnam ponderis molem ligno eius superponamus, numquam flectatur, nec dorsum cedat à pondere victum, vt tradit Berchorius; etiam quia folia Palmæ formam gladij præ se ferunt, & rami illius (vt ingeniose observavit Henricus Schualem) figuram manus, fructus verò, nempè Dactyli, figuram digitorum portendunt. Vndè, & digiti Dactyli sunt appellati.

Et quomodo non victoriam reportaret cuius venter armamentarium fuit in quo armatus fuit Christus contra potestatem inferni, & sic armatus vicit Diabolum, & omnes fugavit Dæmones? Sic exponit Sanctus Methodius. *Tu (inquit) potentem illum, nempè Christum, corpore tamquam decenti panoplia, hoc est, omni armorum genere induisti, per quam etiam ignita omnia maligni tela extinguuntur.* Et vt Epiphanius tradit, habet inde suam quæ laudem tanti Filij Mater, quæ tamquam Leæna, invictum illum leonem de Tribu Iudæ, hæreticæ pravitatis domitorem genuit; quæ insuper Fidem de hac ipsa Christi victoris potentia, & Maiestate præ omnibus illustrem tenuit, & excellentem. Hęc enim est victoria, quæ nō modo mundum, sed etiam perfidiam hæreticam vincit. Et scutum in quo tela nequissimi ignea extinguuntur, Fides inconcussa, quam Beata Virgo ita semper excoluit, vt ille pius, & doctus Pater. Canisius eam his vocibus suo posse exaltet. *Quid autem Mariæ Fide firma, solida, immobili præstantius? Quid admirabilius? Quid ad omnes omnium hæreticorum infantas, & oblatratio*

*Lib. 1. 2. redm.
Florij moralis,
cap. 112.
Aphorism. hie-
relig. cis.
lib. 19.*

In Hippapante.

*Hæres. 68. contra Antidid.
con artas.*

*Apocalyp. 3.
Epbes. 6.*

*Lib. 5. de Maria
Deipora,
cap. 10. m.*

nes atterendas, robustius queso? Præsertim si de primis, & præcipuis loquamur hæresibus, quæ contra divinitatis Mysterium, & utramque Christi naturam arte satanica velut ab inferis in Orbem eruperunt, proinde hanc ipsam Fidem Virginitis cognata Elisabetha, quamlibet sancta, tantopere suscipit, atque, ut alibi diximus, publicè prædicat.

Luca I.

Non speculemur, sed ad practicos actus recurramus, quibus facilius huius asserti veritatem comprobemus. Nonne hæreses, & Hæreticos Virgo Beata destruxit, & contrivit quādo Iulianum Apostatam, & Tyrannum hæreses omnes in perniciem Christianorum foventem, occidi iussit? Nonne inimici sui Nestorius, & Copronymus ille ob offensa convitia in Mariam, vermibus linguam suam corrodentibus, extorris miserabiliter absumptus est? Et iste ob imaginum suarum abolitionem febrè æstuans, & Elephantia putrescens deperijt honorem eidem Virgini restitui iubens? Nonne hoc idem in alijs veluti cū Leone Isaurico, Michaële Balbo Theophilo, executum videmus, qui omnes occubuerunt cū simili ultione? Non etiam hæreses destruxit cū Gregorium Taumaturgum iuvans præscripsit illi formulam Catholicæ Fidei? Et Duci suo Narseti in bellis contra Arrianos consultrix, & adiutrix adfuit? Et cotidie videamus, nequē vlla hominum ætas sit, quā exortis novis hæresibus Beata Virgo, non aut beneficijs pios in Fide vera conservaret, aut cœlesti virtute contra eas dimicaret, aut vindicta contumaces mulcicaret? (Vt fusius infra dicemus) & in vanum esset casus ad scripta

redigere, quia nec libri capere possent, nec humana mens comprehendere quantum hæc pia Mater nostra nos puros in Fide servari curet, omnesquæ ab erroribus reducens, Filio suo præsentare.

Diversis titulis, varijsquæ rationibus hoc Beatæ Virginis Patrocinium, & potestas demonstratur; illiquæ plenius, & proprius, quàm alijs Sanctis competere, & adæquare ex sequentibus apparebit.

Primò: Propter eximiam Beatæ Virginis sapientiam, & exemplo suæ Fidei, & doctrinæ quâ Apostolos multipliciter nominavit singulari modo cooperata est ad extirpandos omnes errores.

Secundò: Quia genuit illum, qui cùm sit Sol Iustitiæ, lucem intulit Mundo ad interemptionem omnium hæresum sufficientem.

Tertiò: Quia ipsa Principem tenebrarum deiecit, qui est author omnium hæresum.

Quintò: Quia scientia Virginis nullis erroribus fuit ad mixta: Imò intellectus eius in nullo rerum genere, errore aliquo fuit unquam obscuratus, aut ignorantia alicuius rei ad proprium statum pertinentis, laboravit, fuit edocta, non ab hominibus, sed partim à Deo ipso immediatè, partim per Angelos, aut sacram Scripturam, consequens erat omni errore, & ignorantia semper caruisse.

Sextò: Quia Beata Virgo habuit plenum dominium suorum actuum, & sic potuit de rebus indicare ea, quæ certa Fide, vel scientia infusa, vel speciali, aut privata aliqua revelatione cognoscebat, in alijs verò, vel suspendere assensum, vel solum indicare, quid esset verosimilius.

Non

Non mirentur ergo Novatores alijquē hæretici, quòd his, & alijs altioris fundamenti principijs Ecclesia Sancta ducta (& quòd maius est Spiritu Sancto edocta) plenē laudet Beatæ Virginis ad debellandas, & destruendas hæreſes omnes, poteſtatem, illiquē ſoli melius, quàm alteri hæc victoria tribuatur. Nec ut tanti agant, quæ huic veritati oppoſita credunt, & in principio huius capituli retulimus, revertamur ad ea, & minutatim respondeamus, ut hi miſeri reſipiſcentiæ cauſam inveni-
niant.

Prima obiectione fuit, quòd quomodo ſola intermiſſe dicenda eſt, cum Deus ipſe potiſſimum hoc agat.

*Reſponſio ad
1. obiectionē.*

Pſalm 75

*Serm. 2. de
Nativitate
Chriſti.*

Ad hanc ſic reſpondetur. Primò, quòd in huiusmodi verbis opes divina non excluditur, ſed præſupponitur. Nihil enim ſine divina gratia Virgo ipſa poteſt, ſola igitur inter creaturas hoc facere dicitur: *Sola* (quia ſola peperit illū) *qui cōtribulavit capita Draconum in aquis.* Sola, quia tanti fuit meriti poſt Filium apud Deum, & gratiæ, atque in omnes miſericordiæ, ut per hanc velit, per hanc poſſit hæreſes expugnare. Ipſa per ipſum Maria pariens Chriſtum conteret caput, id eſt, venenum invidiæ Diaboli, vel noxiæ capitis elationem Chriſtus ex Virgine Matre natus. Ita Sanctus Leo Papa. *Deus enim cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius opus miſericordia eſt, ſtatim ut nos Diabolica malignitas veneno ſue mortificavit. invidiæ prædeſtinata renovandis mortalibus ſue pietatis remedia inter ipſa Mundi primordia præſignavit: denuntiāns ſerpenti futurum ſemen Mulieris, quòd*

noxij capitis elationem sua virtute contereret, Christum scilicet in carne venturum, hominemquē signans, qui natus ex Virgine violatorem humanæ propaginis incorrupta natiuitate damnet. Hinc aliqui legunt in autoritate illa Genesis 3. Ipsa conteret et caput tuum; ipsum pro ipsa; vt Sancti Spagninus, & eandem lectionem sequitur Oleaster, nec cruciatur in veritate lectionis, sicut alij moderni Expositores, qui omnes Sanctos Patres credunt in lectione fœminina convenire, excepto dicto Sancto Pontifice Leone. Sed quicquid sit de lectione Hæbraica, parum dissentit sensus: vtrum videlicet pronomen Ipsa; referatur ad Mulierem: vel si legitur, ipsum; referatur ad semen Mulieris, vt Oleaster exponit, dicens: Ipsum scilicet, semen Mulieris, seu homo, conteret tibi caput, aut percutiet tibi caput. Nam siue dicamus, quòd ipsa vaticinata Mulier, scilicet Beata Virgo, per Filium eius, vel ipsum semen Beatę Virginis, Christus homo conteret caput Diaboli, non variatur sensus, licet varia appareat lectio. Et ex Sancto Leone solita eruditione, & præclara dicendi elegantia superbia Diaboli, eiusquē invidia, caput serpentis appellatur. Et insuper addit: In Mundi primordijs, cū Diabolus veneno suæ malitiæ hominem mortificavit, & decepit, Deus prædestinavit remedia renovationis hominis, habenda per futurum semen Mulieris, scilicet, Christum venturum, & de Virgine Maria nasciturum. Totumquē hoc denuntiavit serpenti: Hæc est Sancti Leonis sententia, sensus, & explicatio, nec videmus quomodo à concordi Sanctorum Patrum sensu dissentiat, sicut aliqui arbitrantur. Quid enim mirum,

ut hærefes omnes interimat *sola*, quæ *sola*, Angelo credidit, & Angelo credendo cū Christum Deum, & hominem peperit, & cū ad Crucem Filij sui gemebunda stetit, ac *sola*, constantius in eum Fidem, fugientibus Apostolis, tenuit; omnes Fidei hostes viriliter evincat, *sola*.

Nequē obest si respondeatur. Quòd etiam Angeli iuvant in hæresibus confutandis, Doctores Sancti, ut Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, & alij per multi, qui viriliter contra hæreticos decertarunt, deviceruntquē frequenter; etiam peremptores hærefum dicendi veniunt, quomodo igitur sola Virgo dicitur eas intermittere?

Nàm in promptu responsio est, & quantum ad Angelos pertinet eos quidem iuvare in perimendis hæresibus, sed hoc facere autoritate ipsius Virginis, quæ ipsorum Angelorum Domina est, ac Regina, quæ cū Rege Supremo Angelis ipsis, ut Ministris, ac servis utitur dum opus est, eamquē ob rem, quæ faciunt Angeli, potissimum post Deum sunt ipsi Virgini tribuenda. Quòd enim ab ipsa Beata Virgine soleant Angeli, & interdum alij Sancti mitti ad iuvandos bonos, & malos reprimendos testatur historia. Et ut cæteri prætermittantur in ipsis historijs legimus: quemadmodum Virgo ipsa misit Mercurium Martyrem ad occidendum Iulianum Imperatorem, quem Apostatam vocant, (& de quo supra facta fuit mentio) qui Filium suum blasphemabat; & Sancto Basilio Episcopo, alijsquē fidelibus interitum fuerat comminatus. Quantum ad homines verò, qui in hæresibus extirpandis nervos omnes intenderunt; dicimus, eos hoc virtute

Ma-

Maria fecisse: hoc est, eius meritis, suffragijs, alijsque iuvamentis tenebras errorum fugasse. Ergo quia autoritate, ac virtute eius hoc factum est, eam obrem ipsa dicitur sane fecisse. Etenim profligationes hostium, quæ ab exercitu fiunt, solent Duci adscribi. Atqui Virgo ipsa Dux est primaria exercitus Christiani contra Hæreticos, improbosque Fidei hostes, qua propter victoria non immerito ei tribuenda est. Denique ut fons potius dicitur aquam fundere quam canalis, & Sol potius illuminare, quam apertio fenestræ, ita, & Maria, quæ fons virtutis est: per quem aqua veritatis defluit, quæ fervor hæreticorum extinguitur: Et Sidus quoque est, quod Doctorum mentes illuminare suo splendore solet; potius dicenda est hæreses interimere, quam Sancti ipsi. Quia, *sola*, ipsa ad destruendas hæreses, veritatem, lucem, virtutemque summam produxit. Et sicut producens lucem dicitur tenebras fugare: ita Virgo ipsa maximam lucem, qui Christus est tenebras errorum sola interemisse dicitur: Hic enim modus nulli alteri, quam Virgini competit. Ergo quia sola toto mundo produxit eum, qui universas hæreses perimit, non iniuria dicitur ea sola interemisse.

Secunda obiectio est; quod non omnes hæreses profligavit, quando quidem multi in hæresibus suis permanserunt.

Cui satisfaciendum facile ex sequentibus creditur, in primis dicitur Beatam Virginem cunctas hæreses, hoc est, omnia hæresum genera sicut modos interemisse, quemadmodum, & Christus illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum,

*Responsio ad
2. obiectiōē.*

vt scilicet sit distributio pro generibus singulorum; vel dici aliter poterit; eam omnes hæreses quantum in se fuit intermisse. Quòd enim aliqui in suis erroribus perierint, nō Virginis defectus, sed eorum culpa fuit.

Tertia obiectio est; quòd ex sententia Divi Pauli oportere dicitur, hæreses esse, quomodo ergo omnes Virgo interemit?

Responsio ad 3. obiectiōē. Cui Apostoli Pauli authoritati, sic responderetur, quòd verbum illud, *oportet*, non dicit absolutam necessitatem, sed quamdam opportunitatem, hoc est, vtilitatem, ob quam Deus ipse finit hereses exoriri. Nisi enim ex hoc malo quicquam boni eliceret, numquam fieri permetteret: Permittit ergo Deus, vt veritas plenius intelligatur, vt Fides roboretur fortius, vt Doctores in huiusmodi negotio se exercentes plus mereantur, vt demum, qui verè fideles sunt probentur, & appareant. Et nihilominus vult ipsas hæreses quando suboriuntur, & agitari, & cōfutari ne Fidem turbent, animasquē subvertant. Nequē enim se solo vult opus huiusmodi efficere: sed dignatur cooperatores habere. In quibus primas partes tenet ipsa Virgo, quæ omnes hæreses subortas peremit antea, & à nobis propterea oranda est suppliciter: vt eas, quæ hoc tempore feruent; dignetur etiam suapotentissima virtute interimere; & eos, qui talibus adhærent, ad Fidei, & virtutis tramitem reuocare.

C A P V T XIII.

MARIÆ VIRGINIS FIDES
celebrior illa ABEL, ENOCH,
NOE, ABRAHAM, IACOB,
& aliorum à Divo PAVLO pro
Fide sua laudatorum, ac etiam catero-
rum in divinis litteris pro ea speciali
laude memoratorum, adversus Lu-
therum, Erasmus, & alios
Hæreticos sequentibus,
SS. demonstratur.

VOTIES encomium illud Beatæ
Elisabeth, Fidei Marianæ com-
mendationem continens: *Beata* *Lucæ 1;*
quæ credidisti. Intra me attētius
rumino, miror sane, quomodo
impijssimi Hæretici illam in Fi-
de non solum celebriorem ne-
gent, & alijs in Fide laudatis adæquent, vel mino-
rem faciant, sed, & vacillasse bacchentur. Nam si
Elisabeth ait, Mariam tunc credidisse, quando ab
Angelo de Incarnatione Filij sui certior facta

Luce 1.

narratur; quomodo solum ex illis verbis. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Dubiam in Fide extitisse credunt? Falluntur ex omni capite asserentes non credidisse, vel dubiam extitisse. Nam si dubia illa Fides fuisset, non erat digna illa celebri, & laudabili commendatione à Beata Elisabeth prolata, & ab Spiritu Sancto edocta. *Beata, quæ credidisti:* Nec beatitudinem assequeretur Beata Virgo propter vacillantem credulitatem, nec præmium polliceretur, ex dictis verbis: *Quoniam perficientur in te ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.* Si id tam in præsentī, quàm in futuro sæculo nancisci dubitaretur? Sed quid mirum, ut hi manifesti Virginis hostes de eius Fide, ita futile sentiant, ut non vereantur eam alijs comparare, sed minorem facere, quando hoc tam potens, & clarum testimonium de præclara eius Fide, & sublimitate, tamquàm ignotum trāsiliunt, vel cognitum intermittunt? Sed (adiuvante tantæ Matris gratia) si se nō vidisse affectant, vel visa cōfiteri reculant, quantum in nobis fuerit à cœcitare revocare eos curabimus, præstantiamquæ Fidei Mariæ, quātumquæ omnibus pro ea in sacris litteris laudatis, sublimiorem fuisse, nostro posse, captuquæ, in sequētibz demonstrare conabimur. Divus Paulus cum ad Hæbreos scribens, Fidē definiret, & commendaret; ab exordio Mundi, usquē ad David, ac Prophetas ex actis Patrū plures refert quos pro Fide, magna patratos, & passos esse commemorat; sed quantum Fides Virginis omnibus his, alijsquē in sacris litteris pro Fide sua laudatis excelsior appareat iuxta cuiuscumquæ facta, facile erit videre.

S. I.

*FIDES VIRGINIS MAIOR
illa ABEL iusti.*

FIDE plurimam hostiam ABEL, quàm Caim, *Habreos 11.*
obtulit DEO, per quàm testimonium consecutus est esse iustus, testimonium perhibente muneribus eius DEO, & per illam defunctus adhuc loquitur. *vers. 4.*

Maria Virgo non minorem hostiam Fide sua Deo suo obtulit quando Virginitatem suam, vel voto, vel simplici promissione post in Templum præsentationem vovisse, vel promisisse legitur; ex qua non immerito Beatitudinem, & Maternitatis dignitatem consequutam Divus Chrysostomus docet: *Cum enim (inquit) Beata Maria supra omnem humanam naturam, Castitatem servaret, propterea Christum Dominum in ventre concepit.* *Apud Metaphrasem.* Et non minus Dominus respexit munera eius, ac iusti Abel; ex quo hæc Virgo clamat. *Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ, ecce enim ex hoc Beatam me dicent omnes generationes.* *Lucæ 1.* Quæ clarior, & pretiosior hostia toti Sanctissimæ Trinitati offerri valuit, quàm hæc Beatæ Virginis Mariæ castitatis, & puritatis summa Virginitas, trina in tempore, & semper una, Virgo ante Partum, Virgo in Partu, Virgo post Partum, & semper Virgo, non solum corpore, sed mentis; munus hoc non terrenum, sed potius cœlestē

*Lib. 1. de Vir-
ginibus.*

ste donum dici debet. Nàm è Cœlo accersivir, quòd imitaretur in terris; nec humano, quis potest ingenio comprehendere, quam nec natura suis inclusit legibus: Vt eleganter Divus Ambrosius ait. Nonne Deo Patri hæc Beata Mater natum ex suis visceribus Filium suum in Tēplo præsentavit qui est Hostia, Sacrificium, Sacerdos, & Summus Pontifex secundum Ordinem Melchisedech, qui se ipsum semel obtulit pro peccatis Populi, moriens in Cruce, vt nos à servitute Diabolicæ potestatis liberaret, & redimeret; ibiquè Beata Virgo eandem Hostiam libentissimè obtulit, & quis in Mundo, hæc, nisi Beata Virgo potuit sacrificare? Et Deo Patri offerre?

Et licèt per Fidem adhuc defunctus Abel, loquatur, vt Divus Paulus affirmat, quid non Virgo Beata post eius in Cœlum Assumptionem loquitur nobis ad mitandas virtutes, quas illa ita mirabiliter in vita sua exercuit? E Cœlo ad eas assequendas incessanter non solum loquitur, sed, & ad iuvat, & provocat, & ex inimicis, tam corporis, quàm animæ reportare facit victoriam. Præsentem credere debemus, quàm vt præsentem salutamus, & invocamus; & vt Bernardi verbis utamur: *Opportet vt nobis præsentem esse dicamus, quam præsentem salutamus: & vt totam animæ nostræ Trinitatem in eam dirigamus, quam tam devotissimis precibus exoramus.* Agnoscit certè, & diligit diligentes se, & propè est in veritate invocantibus se, præsertim his quos videt sibi conformes factos in castitate, & humilitate.

*Serm. 1. tract.
super Salve
Regina.*

§. II.

*FIDES BEATÆ VIRGINIS,
Fide maior ENOCH.*

FIDE ENOCH translatus est ne videret mortem, & non inveniebatur, quia transtulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse DEO. Sine Fide autem impossibile est placere DEO. Credere enim oportet accedentem ad DEVM, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. *Habreor. 11. vers. 5. & 6.*

Beata Virgo Fide sua licet effectum mortis non vitavit, id est occasum vitæ; nam testante Psalmista. *Psalm. 88. vers. 49.*
Quis est homo, qui vivet, & non videbit mortem?
Et Divo Paulo. *Constitutum est hominibus semel mori.* *Ad Habreos 9. vers. 27.*
Et Enoch licet translatus esset ne videret mortem, ut Paulus ait, pro tunc intelligi debet, nam hoc naturæ debitum (ut cæteri mortales) tempore à Domino præstituto, solvet, & verè morietur. At Beatā Virginē licet spiritū exalaret, mori non dicimus, quia non ex infirmitate, ex humanorum disparitate, vel ex tenuitate virium pro nimia, vel longeva ætate, aut ex vulnere, vel alia naturali causa vitam finivit, sed amore Filij sui accensa, & quasi languens extatica in illius contemplatione per somnium spiritum, & animam suam Creatori suo reddidit, ideo potius obdormisse dicimus quàm mori, nequē mortis passa fuit plurimos effectus præ-

ci,

Apud Euthi-
miacum Histo-
riar. lib. 3.
cap. 4.

cipuè corporis corruptionis ; nàm (vt Ecclesiæ te-
net traditio) post dormitionem Virginis , illius ani-
ma paucos post dies iterum corpori suo Virginali
vnita , Angelorum magna comitante caterva as-
sumpta fuit Virgo Beata in Cælum corpore, & ani-
ma ; & quomodo hoc contigisset plures Sancti Pa-
tres describunt , varijquè Scriptores Sacri ; sed in
medium solùm Iuvenalis Patriarchæ Hierosolymita-
ni auctoritatem adducemus , qui ita post dormi-
tionem Virginis, Apostolorum hymnodiam, & cor-
poris humationem fuisse depinxit: *Post modum (in-
quit) cereis ardentibus prælatis, & unguentis flori-
busquè iterum sparsis, Angelis Cælitus pheretrum,
vel præeuntibus, vel stipantibus, vel etiam conse-
quentibus, Apostoli hymnos rursus, & carmina con-
cinentes, intellectualem illam, atquè spiritualementem,
Arcam, ex Monte Syon in Vallem Iosaphat in
prædio, quòd vocatur Getsemanes, ubi Dei genitrix
sepeliri se mandauerat Apostolicis manibus, & hu-
meris retulerunt longè splendidiore, & venerabi-
liore facta deductione, quàm propter translatio-
nem veteris illius Arcæ Testamenti Domini, vt sa-
cra narrant eloquia. Vbi autem ad Getsemane ge-
nuum inflexionibus, & lacrymis renovatis sacra-
tissimum corpus, quòd vitam portavit, in sepulcro,
omni cùm reverentia deposuerunt. Ibi què cùm per
tres dies honoris gratia in divinis laudibus persti-
tissent, continua Cælestium hymno dia mirificè re-
creati sunt, donec tertia post die cùm ex eis vnus
(Thomas scilicet) tardius venisset ad exequias, di-
vino ita providente consilio, vt nota fieret corporis
translatio admirabilis, quo dolor eis adimeretur*
prop.

propter absentiam, & cuius desiderio satisfaceret, iussu est, sepulcrum aperire, quo aperto, nequaquam Thesaurus in eo reconditus, inventus est, sed sepulchralia sola lintamina rectè composita. Quæ amplexi, & exosculati, in explicabili odore, & gratia repleti egredientes sepulcrum quidem ad pristinum modum conformarunt, id tantum pro certo habentes, per Angelorum manus beatissima Anima vivificatum ad Cœlestia tabernacula à Filio fuisse corpus translatum, ubi super divinorum spirituum Choros æterna potiretur felicitate. Idem præter alios communiter sentiunt Ioannes Damascenus, & Nicophorus Calixtus.

Orat. de dorm.
Deiparæ, lib. 2.

Histor. Eccles.

cap. 23.

Ex revel. suis
raptu 8.

Sed si Amadeo in suis revelationibus creditur circa hæc, multa notatu digna, ad huius tantæ Matris gloriam, acta recenset: & ex Sancto Gabriele Archangelo se didicisse commemorat, Deiparæ animam non diu post ad sepulcrum reversam, Apostolis ibidem commorantibus, sole fulgentiorem in maxima maiestate apparuisse, eosdemquæ longo spatio alloquutam. Dominum deinde Iesum, cum omni militia cœlestis Exercitus de superna sede advenisse, Apostolos salvare iussisse, animamquæ Matris foelicissimam corpore iterum coniungi præcepisse, surrexisse verè Mariam, & totam gloriosam, & fulgidam, stola claritatis, atquæ immortalitatis vestitam, de monumento prodisse, Apostolis videntibus, & præ cordis lætitia gestientibus, iisdem præterea comitantibus ex Valle Iosaphat progressam, cum Filio per aëra ad Montem Oliverum, atquæ inde omnibus suspicientibus, in Cœlum ante faciem Filij sui assumptam, atquæ

in gloria Maiestatis collocatam : tandem regressos Hierosolymam Apostolos, gratias agentes de omnibus, quæ audierant, & viderant, annuntiasse magnalia Dei in omnes gentes.

Marracius A- Hæc de Amadeo refert Hippolytus Marracius
postoli Maria- in suis Apostolis Marianis ; & si benè attendantur
ni, cap. 1. non solum possibilia , sed rationi maximè consen-

Serm. 34. de
Sanctis.

tanea credenda veniunt ; & ubi Sacra Scriptura non loquitur, vicem authoritatis habent veritas rationi, & Sacræ Scripturæ consona, quàm negare, esset audacia , & temeritas : in hanc venit sententiam (de eadem Virginis assumptione, & de Enoch, & Eliæ translatione tractans) Divus Augustinus, cum dixit : *Quid ergo de Mariæ morte ? Quid vè de eius Assumptione dicendum est ? Undè Divina Scriptura nihil commemorat , nisi querendum ratione , quòd conveniat veritati , fiat què ipsa veritas, authoritas, sine qua necesse est, nec valeat authoritas, &c. Sed si dicamus mortis eam vinculis teneri : & resolutam in communem patredinem , vermem , ac cinerem laborandum est , si hoc conveniat tantæ Sanctitati , tantæ Aulae Dei prærogativæ.*

Præclarum est hoc argumentum ad credendum id , quòd Scriptura non docet expressè , & si in ea non inveniat expresse, habetur aliqua convenientia, quæ tamquam Dux, & prævia inducit veritatem certam : sed hæc veritas inducta , & necessario illata ex Sacra Scriptura habet vicem authoritatis credendi. Exemplum habemus in eodem Patriarcha Enoch, de quo solum dicit Scriptura : *Ambulavit cum Deo, & non apparuit, quia tulit*

lit cum Deus. Et de Elia: *Ascendit Elias per turbinem in Cælum.* Ex quibus Sancti Patres inferunt eos beatè vivere, Deumquè eos rapuisse servandos in Paradiso, vsquè ad adventum Antechristi: de Melchisedech solum etiam dicit: *Erat Rex Salem proferens panem, & vinum, erat enim Sacerdos Dei Altissimi.* Ex quibus sequitur tantum Dei Altissimi Sacerdotem fuisse iustum coram Deo, & habuisse merita magna laudis, Iustitiæ, & Sanctitatis huius Sacerdotis veritas beatæ vitæ Sanctorum Enoch, & Eliæ etiam veritas, iam habet inter Sanctos Doctores tantam auctoritatem, & certitudinem quam negare, temeraria esset audacia.

Genes. 5.
vers. 22.

Ex hoc discursu colligit Sanctus Augustinus necessario credendum esse Beatæ Virginis corpus post eis mortem, nec corruptum fuisse, nec in vermes, & cineres conversum, sed suscitatum, & cum eius Beatissima anima unitum, gloriosè vivere in Cœlesti Patria: quia tantæ Matris Dei sanctitati, privilegijs gratiæ, & specialibus prærogativis decens est credere, conveniens prædicari, necessarium affirmare, quia verum, & eius veritas iam in Ecclesia Dei vicem habet auctoritatis. Colligit hoc Sanctus Augustinus, quia sicut Dei potentia, Deiquè sapientia Matrem suam excipere voluit, & servare decrevit à maledictionibus Evæ in concipiendo, pariendo, Filios multiplicandos, & subiectione sub viro, sic conveniens fuit, quòd illam exciperet à maledictione corruptionis post mortem: *Scimus enim* (inquit) *Iesum omnia posse, qui de se ipso ait: data est mihi omnis potestas in Cælo, & in terra; si ergo voluit integram Matrem cum Vir-*

Serm. 34. de
Sanctis
Matthæi 28;
vers. 18.

ginitatis servare pudore, cur non velit incorruptam à putredinis servare fœtore? Dicat, qui cognovit sensum Domini, & qui consiliarius eius fuit: nunquid non pertinet ad benignitatem Domini, *Matthæi 5. Matris servare honorem, qui legem solvere non vers. 17. venerat sed adimplere?* Iure Beatæ Mariæ corpori incorruptio debebatur, quia cœlum animatum Filij Dei erat; unde Divus Damascenus. *Hodie (inquit) Virgo immaculata, quæ nullis terrenis inquinata est affectibus, sed cœlestibus educata cogitationibus, non in terram reversa est, sed cum esset animatum Cœlum in Cœlestibus Tabernaculis collocatur.* In Cœlo collocari colligit, quia corpus eius Cœlum animatum est; & quia nō inquinatū aliquo terreno affectu.

Quærit Origenes: Cur Iustus qui imago, & similitudo Dei secundum animam est, non dicitur Cœlum es, & in Cœlum ibis: sicut quia terrenus secundum corpus existit, audit: terra es, & in terram ibis? Si enim (inquit) ad peccatores dicitur: terra es, & in terram ibitis, quare non dicitur ad iustum, cuius est Regnum Cœlorum Cœlum es, & in Cœlum ibis? Et respondit, ideo dicitur terra es, & in terram ibis, quia homo terrenus, terrena facta quærit, desiderat, & amat; in terram ibit, quia terrena thesaurizavit. Vnusquisquē nostrum, aut Cœlestia facta habet, aut terrena; si terrena facta sunt, ad cognatam sibi terram deducunt eum, qui thesaurizat ea in terra, & non in Cœlo rursum, hæc quæ iuxta virtutem gesta sunt, Thesaurizatorem suū ad propinquas sibi Cœlorum regiones subvebunt. Sed Beata Virgo Maria, nec secundum animam,

nec

nec secundum corpus vnquam fuit affectibus inquinata terrenis, quia corpus eius Cœlum erat in corruptibile, anima tota Cœlestis: ergo sibi debebatur secundum corpus, & animam sententia illa. *Cœlum es, & in Cœlum ibis?* Ritè ergo dicit Origenes, & de Beata Virgine Maria specialiter interpretatum ducimus: *Thesaurizatorem suum ad propinquas sibi Cœlorum regiones subuehit.* Quia Thesaurizator Filius eius duas sibi Cœlorum Regiones elegit, Empyreum, & ventrem Virginalem Beatæ Mariæ; & sic exponere licet illud David: *Cœlum Cœli Domino*, iuxta mentem Genebrardi, *Psal. 113.* fecit Cœlum, & terram: Cœlum quidem Domino, *vers. 16.* idest, sibi pro sua sede, & domicilio, ut quæ suam illic gloriam communicet, vel Christo ut in eo regnet paccatè ad suam dexteram supremum Cœlorum Empyreum est, Domino destinatum in Aulam Regiam. Nunquid Dominus Iesus, & Corpus Virgineum Sanctissimæ Matris suæ sibi pro suo domicilio elegit ad novem Menses, & suam illi gloriam communicavit carnem eius assumendo? Verum, certum, & firmum habemus: ergo si patriam, & regionem propriam apud Patrem habet, & propriam apud Matrem illam Cœlum, istam Cœli, illam gloriosam, istam animatam, capacem suæ gloriæ: Vndè Sanctus Bernardus, ait: *In Civitatem Galilee cui nomen Nazareth. Magnus latet in hac Annuntiatione parva Civitate Thesaurus de Maria? Novit Cœlum unigenitus Dei Patris. Si novit Cœlum, novit, & Nazareth. Quid ni sciat patriam suam? Quid ni, noverit hereditatem suam? Cœlum ex Patre, Nazareth ex Matre vindicat sibi, sicut ipse se, & Filium*

lium David, & Dominum esse testatur, Cælum, Cæli Domino, terram autem dedit Filijs hominum. Si ergo Christi patria ex Patre Cælum, & ex Matre ventrem elegit in Nazareth pro patria, Cælum est venter purissimus, & corpus purissimum Cælum est animatum; quòd quia animatum magis perfectum, quàm non animatum est, & Em-pyreum anima, & ratione non præditum est, ideo corpus Beatæ Virginis Cælum Cæli dicere possumus.

*Psal. 15.
vers. 20.*

*Homil. 7. de
B. Vign.*

Incorruptionem corporis ex celeri resurrectione Beatæ Mariæ probant nonnulli Sanctorum, ex Psalmo: *Non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.* Hunc locum litteralem, exposuit Divus Petrus de Christo Domino, sed in sensu spirituali acommo-datitio Sanctus Amadeus de Beata Virgine exposuit. Nomine inferni, hoc sæculum intelligit, in quo Beata Virgo nullam habuit corruptionem corporis, vel animæ, vivens vel mortua. Ait enim: *Quoniam non dereliquisti me in sæculo, nec dabis corpus genetricis tue videre corruptionem.*

Sed quid immoramur? Nonne se continuo offert utriusquæ dissimilitudinis ratio, quantumquæ diversa fuerit Fidei causa, & meritum Beatæ Virginis, & Enoch? Nec comparisonem aliquam admitti posse? Translatus est *Enoch* pro Fide sua, ut beatè viveret postea moriturus. Assumpta est *Maria* in Cælum corpore, & anima numquam moritura. Translatus est *Enoch*, ut postea adversus Ante-Christum pugnet, & dimicet. Assumpta est *Maria* in Cælum, ut ibi omnes evellat, & de-

struat

struat hæreses, & hæreticos. Translatus est *Enoch*,
 vt post consumationem sæculi pro meritis suis se-
 dem cœlestem accipiat. Assumpta est *Maria* in
 Cœlum, vt omnibus Cœlestibus Civibus præsit, &
 ad dexteram Filij sui sedens, regnet cùm Filio suo
 in æternum iuxta illud David. *Asistit Regina à Psalm. 44:*
dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varie vers. 10.

tate. Translatus est *Enoch*, sicut alius Vir iustus, &
 servus Dei, vt pro fide sua, suo tempore foelicitate
 æterna potiatur. Assumpta est *Maria* Virgo, vt
 Mater credentium, quæ pro Fide sua, Dei Mater-
 nitatem merens cùm Filio suo hanc infinitam dig-
 nitatem in Cœlis possideret. Nonne clarè pater,
 disparitatis ratio? Et si *Enoch* ante translationem
 suam testimonium habuit placuisse Domino. Quid
 dicemus de *Maria*? Nonne pro se maius testimo-
 nium habet; quòd est Ecclesiæ Sanctæ, Spiritu
 Sancto gubernatæ, & edoctæ affirmantis eam so-
 lam sine exemplo placuisse Domino nostro Iesu
 Christo, ita recitamus in Antiphona quadam Offi-
 cij parvi Beatæ Virginis: *Beata Deigenitrix Ma-*

ria, Virgo perpetua, Templum Domini, Sacrarium *Antiphon. ad*
Spiritus Sancti, sola sine exemplo placuisti Domino *Benedictus Of-*
nostro Iesu Christo. Ergo si sine exemplo alio- *ficij parvi Bea-*
ta Virginis.

rum, ipsa sola magis, quàm alia creatura
 placuit Domino, maius testimo-
 nium habet pro se, quàm
 iustus *Enoch*.

§. III.

FIDES BEATÆ VIRGINIS
celebrior illa NOE.

Ad Hebr. 11.
vers. 7.

FIDE NOE, responso accepto de ijs quæ adhuc non videbantur, metuens aptavit Arcam in salutem domus sue, per quàm damnavit mundum: & iustitiæ, quæ per Fidem est, hæres est institutus.

Merito Fides Patriarchæ Noe ab Apostolo laudatur, qua ita Domini præceptum complevit, ut factò suo omnes viventes post diluvium salvarentur in terra, & genus humanum gratum se semper illi debeat exhibere; sed non ita ut Fide Virginis Beatæ sublimior, imò nec æqualior debeat confiteri; cum in multis dissimilem, & minorem inveniamus.

Noe iussu est Arcam ex lignis fabricare, ut in ea salvaretur genus humanum, & Fide sua, licet metuens, fabricavit Arcam. Beata Virgo ex visceribus suis modo mirabiliore, & supernaturali non metuens, sed potius excellenti Fide prædita Angelico annuntio credens aptavit Arcam, id est corpus dominicum; à quo genus humanum redemptionem accepturum erat. Noe in Arca cum Filijs, & Filiabus suis, & cunctis animantibus salvi facti sunt evadentes pro tunc temporalem mortem. In Arca Maria salvi facti sunt peccatores ne in æter;

nam

nam mortem, & perpetuam damnationem inciderent, & Diaboli regnum destructum fuit. *Arcæ Noe* ostium foris clausit Dominus nequis inundaretur. *Mariæ* Arcam non solum Dominus foris, & intus clausit ne peccatis obrueretur, sed etiam ipsa Virgo intus, & foris eam clausit, ne aliqua posset labe maculari. *Noe* aptavit Arcam in salutem domus suæ. *Beata Virgo* aptavit Arcam, scilicet, corpus Domini, non solum in salutem domus suæ, sed totius generis humani. *Noe* per Fidem hæres est institutus. *Beata Virgo* Angelico præcedente annuncio de his, quæ illi eventura erant in Incarnatione Verbi, quæ non solum non videbantur, sed potius naturali rationi contrariebantur, omnibus consensum præbens Arcam aptavit Salvatori. Et si ille, qui maiora consequitur, maiorem Fidem habuisse credatur, ex relatis quàm sublimiorem, ipsa Fide *Noe*, habuerit *Virgo Maria*, non erit difficile iudicare.

Non solum ex nostro, sed etiam ex aliorum iudicio hanc diversitatis rationem Fidei *Beatæ Virginis*, & *Patriarchæ Noe* iustum videtur confirmare: Agnoscamus in primis Noeticam istam Arcam *Mariæ Virginis* figuram in multis extitisse; vnde fuit illud Anonymi in Rhythmo
ita psallentis, & Virginitatem
tantæ Matris demon-

trantis.

*

A nonymus de
laude Virgini-
tatis.

*Hæc est Arca Testamenti
Noe portans in præsentis
Maris huius fluvio;
Quàm Messias introiuit,
Et intactam custodivit,
Claufo foris ostio.*

tom. I. lib. I.
cap. 25. Hanc etiam Virginitatem, & puritatem Arceæ bitumen significat de quo Berosus Chaldeus à Tre culpho Authore gravi, & antiquo relatus ait, homines quosdam illud tollere consuevisse, illoquē vfos ad expiationem, sed reiecta superstitione, sanctiori ritu edocemur, vt ad animaræ Arceæ nostræ expiationem, & conservationem Virginitatis, & totius puritatis bituminæ vtamur, & integritatis summe, Deiparæ Virginis Mariæ cogitatione abstergamus maculas cordis, & corporis, & expianda non commit-
tamus.

Lib 4. de Fide
Oredodoxa,
cap. 25. Duplex Arceæ linitio, duplicis Virginitatis, quæ corpus, & animam Mariæ linivit, significat, quare in hac Arca nos recipere debemus, vt dilubium evitemus: ideo Noe in lignea illa Arca quàm fabricaverat, viri, & fœminæ in illam ingressi, separatim ingressi dicuntur, ibiquē castitatem servasse, vt notavit Sanctus Ioannes Damascenas, ibi: *Vt castitas adminiculo pelagus, atquē uniuersum illud mundi naufragium effugerent.* Et linitio fuit intrinsecus, & extrinsecus per quod ostenditur vtraquē castitate tamquàm bitumine, Beatam Virginem fuisse munitam, vndè Ricardus opportunè loquens de hac

hac Noe Arca, & Beata Virgine iuxta prædicta, sic
 ait: *Linita bitumine castitatis carnis, & spiritus si-* *De laudibus*
cut Arca Noe, cui dictum est, Genes. 6. Linies Arcam Virginis,
extrinsecus, & intrinsecus. *lib. 11.*

Nihil mirum, ut Beata Virgo Noe Arcæ compa-
 retur, cum etiam præferatur, quod attentè confide-
 rans Sanctus Chrysippus Presbyter, sic scribit de
 laudibus Virginis Mariæ: *Ille erat animalium Ar-* *Homil. de lau-*
ca, hæc autem Arca vitæ incorruptibilis. Ille ipsum *dibus Virg.*
Noe. Hæc verò ipsius Noe factorem portavit. Ille
duas, & tres contignationes, & mansiones habebat.
Hæc autem unversum Trinitatis complementum.
 Non ergo omittamus aliam Beatæ Virginis excel-
 lentiam, pietatiquè suæ debitam laudem in hac Ar-
 cæ Noe similitudine, nam si illa, animalia, & bruta
 in se continuit, non in alia mutavit; at nostra vivifica
 Arca Maria, homines brutorum more viventes,
 in Angelos mutat. Quàm ergo amborum Fidei dis-
 similis ratio?

§. IV.

FIDES MARIÆ LAVDA- *bilior, & sublimior ABRAHÆ* *Fide.*

FIDE, qui vocatur ABRAHAM obedivit in *Hebreor. 11.*
 locum exire, quem accepturus erat in heredi- *vers. 8.*
 ditatem, & exiit nesciens quovis. Fide demoratus
 est in terra repromissionis, tamquam in aliena, in

casulis habitando cum Isaac, & Iacob cohæredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem Civitatem cuius artifex, & conditor Deus.

Adversus Brentium, Culmanum, & alios hæreticos, eorum sequaces non solum exæquantes Beatam Virginem Matri nostræ Evæ, sed Fidem suam Abrahæ Fidei comparantes, in primo huius tractatus capite egimus, ibique quàm dissimilem in credendo utriusquè fuisse causam licet passim tetigimus, nunc autem, ut in principali loco hoc idem reperimus, ut classim magnitudo, & excellentia Fidei Virginis respectu aliorum apertius extollatur. Et cum istius magni Patriarchæ Fides in Scripturis Sacris, diversis in locis, ita magnificè laudata inveniat merito de ea iterum loqui conceditur, & Beatæ Virginis Fidem iuxta illam Patriarchæ Abrahæ positam illustriorem demonstrare, ut postea omnium illorum Patriarcharum pro Fide sua laudatorum, Fidem Virginis sublimiorem confiteri teneamur, nam quidquid est superius superiore, est etiam multo magis superius inferiore, ut in iu-

Argum. legis, & autoritate Philosophi argui solet; & ex ijs cōmune illud axioma: Si vinco vincentem te à fortiori vincam te.

*de accessioni-
bus ff. de diver-
sis, & tempor.
prescript. cap.
expec. de Deci-
mis extra.*

Et si omnibus nota est illa numquam satis laudata Fides Patriarchæ Abrahæ; notum etiam est quantum in sua Beata Virgo longa intercapedine excessit, longequè superavit: Nam si ille magis credit, qui magis opposita rationi, visui, & intellectui credidit, in plurimum, & sine differentia Beatæ Virginis Fidem Abrahæ excessisse, clarè apparebit.

bita *Abraham*, Saram, cum esset sterilis, & anus, parituram credidit. *Beata Virgo*, se futuram Matrem salvo sue Virginitatis clauetro credidit. *Abraham* credidit ex se, quamvis viro tene esse foetum concipiendum. *Beata Virgo* credidit sine viro posse concipere Filium. *Abraham* credidit Angelose geniturum hominem. *Beata Virgo* credidit Deum, & hominem esse parituram. *Abraham* credidit, habiturum Filium, sed concipiendum, & parturiendum communi, & visitato naturæ ordine. *Beata Virgo* præter omnem usum naturæ, cooperante Spiritu Sancto credidit concepturam divinam, & humanam prolem. Nonne videtur quàm dispar credendi ratio sit vnus, quàm alterius? Et quanto maiora, & caput nostrum superantia credidit *Beata Virgo* Mysteria quàm *Abraham* Patriarcha. Ergo si ille pro sua Fide ita laudatus existit, sine comparatione *Beata Virgo* pro sua laudabilior redditur? Et si ille, quia credidit, reputatum est ei ad iustitiam, quid non pro sua ita eximia, & inenarrabili Fide Beatæ Virgini conferendum non existimemus? Et si excessisse huius Virginis Fidem ita apertè noscūt inimici, cur æqualem solum simulant? Sed pro excellentia illius, etiam Fidei *Abrahæ* comparatæ iuxta Divi Pauli sententiam fusius protrahamur.

Exire de terra sua præceptum fuit *Abrahæ*, & Fide sua fretus mandatum explevit. Angeli monito in somnis Beato Ioseph apparentis, & de persecutione Herodis, annuntiantis, *Beata Virgo* de Nazareth in terram Egypti cum Sponso suo, & Filio Iesumigravit, multaque in itinere illo per maximo,

&

Genes. 15.

Gen. 17.

Ad Rom. 4.

verj. 3.

Matth. 2.

& solitario, sufferendo calamitates, ibique manserūt
 vsquē ad mortem Herodis, viventes in paupertate,
 sine propria domo, & non solum parentum, & ami-
 corum carentes auxilio, sed vt ignoti nullum ab ho-
 nibus iuvamen sperantes.

Lucæ 2. Etiam Beata Virgo, statim vt ei Archangelus
vers. 38. Gabriel Incarnationem Verbi annuntians, ab ea
 discessit, Spiritu Sancto ducta cum festinatione in
 montana Iudææ in Civitatem Iudæā advisitandam, &
 salutandā Beatam Elisabetham profecta est, vt con-
 gratularetur foetū divinitus in senectute sua suscep-
 tum, ibique tot Domini misericordiæ operarentur,
 vt in hac visitatione patrati in sacris litteris memo-
 rantur.

Quantum in itineribus istis Fides Virginis res-
 plenduit, illustriorquē Abrahæ existat, ex sequen-
 tibus apparebit. *Abraham* licet ex terra sua exijt;
 ex mandato Domini exijt, & præcedente securita-
 te Domini terræ promissæ. *Virgo Beata* non præ-
 cepto Domini, sed solum Ioseph Sponsi sui credens
 dicto reliquit propriam domum, & Egyptum perre-
 xit cum Filio suo, & Sponso, non vt ibi vt propriam;
 imò vt exules, vsquē ad Mortem Herodis terram
 habitarent. *Abraham* cum Filijs suis Isaac, & Ia-
 cob in casulis habitabat. *Virgo ipsa* cum charissis
 suis Filio, & Sponso propter suam nimiam
 paupertatem, vbi concedebatur, incola permane-
 bat, & non in propria terra, vt Abraham. *Abraham*
 iam homo, & in provecta ætate ad terram promissam
 cursum fecit. *Virgo Beata* pauper, enixa, deli-
 cata, & Mulier in Egyptū iter arripuit sine temporis
 præfixione incolatus sui, firmiter credens hoc ita,

convenire iuxta Angelicum annuntium in somnis Ioseph Sponso suo factum.

Firmatur etiam Fides Virginis ex Elisabeth Visitatione consobrinæ suæ, nam solum ex Spiritus Sancti interno affatu, sola, & sine Sponsi sui societate (iuxta aliquorū sententiam) viam ita arduam, asperā, viginti duobus millibus passuū versus Austrū ad Hierusalem assumeret; ibiquē per tres Mentēs maneret, vndē Fides eius perfulget maximē cū non ex Dominico iussu hoc fecerit, vt Abraham, sed solum ex nutu, & eius præsumpta voluntate, & Spiritus Sancti inspiratione; vndē colligi valet, quanto difficiliora Virgo Maria apprehenderet, si voluntas, & mandatum Domini accederet, cū semper voluntatis Domini fida custos, & observatrix fuerit.

§. V.

*SARÆ FIDE, BEATÆ
VIRGINIS Fides subli-
mior.*

FIDE, & ipsa SARA sterilis virtutem in Con- Habreor. 11.
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus vers. 11.
etatis: quoniam fidelem crededit esse eum, qui repro-
miserat.

- Cū Fide Mariæ Virginis, non est vt Fidem
Sarae comparemus, nam præter id quod Beata
Virgo impossibilia, & vt vsquē inaudita credidit,
quā

*Serm. in festo
S. Annæ.*

*Genes. 18.
vers. 9.
& 10.*

quàm Sàras ex Fide sua præmium est asicura, in
utero suo verbum concipiens; at Sara magis ex Fi-
de Abrahæ, quàm in sua Isaac concepit: ut Ioannes
Lanſpergius piſſſſimus Authoꝝ notavit; cuius verba
huc advocavimus: *Saram utique benedixit Deus,
quatenus iam veterana, & quidem nonagenaria
utero, hæcenus in fecundo, iam ex marito centena-
rio Isaac non sine munere Dei susceptam cum ma-
xima utriusque lætitia suscepisset, cum desidera-
tissimi fœtus perfectæ Abrahæ Patriarchæ Fides;
& unus Dei cultus causa fuit. Hocquæ confirma-
tur, nam cum Angelus Abrahæ pro Sara peteret,
dicens: Vbi est Sara uxor tua? Respondit Abra-
ham: Ecce in tabernaculo est. Et statim Angelus
dixit: Revertens veniam ad te tempore isto, vitæ
comite, & habebit Filium Sara uxor tua. Sic, & Vir-
go, cuius Sara figura fuit, cum in cubiculo esset, in-
greditur ad eam Angelus, & Dei verbis credēs Dei
Mater effecta est.*

S. VI.

BEATÆ VIRGINIS FIDES *non minor illa Patriarchæ* JACOB.

*Hæbreor. 11.
vers. 21.* **F**IDE IACOB moriens, singulos Filiorum IO-
SEPH benedixit, & adoravit fastigium Vir-
gæ eius.

Non

Non minor Mater Virgo Maria censenda est, & prædicanda respectu illorum quos charitas sua, doctrina, vita, & orationes Domino pepererunt, quam quos Iacob, & Ioseph natura dedit. Hanc Maternitatem Christus Dominus pendens in Cruce Virgini confirmavit, quando maestam illam, & iuxta Crucem lacrymosam aspiciens, & dolens, ita affatū esse Dominū Ioānes narrat: *Mulier ecce Filius tuus*; & postea Ioanni: *Ecce Mater tua*. Nam ex illa hora Ioannem pro Filio in Domino habuit, & in illo omnes Fideles, ut docuit Sanctus Bernardinus Senēsis, ibi: *Intelligimus in Ioanne omnes animas electorum, quorum per dilectionem Beata Virgo facta est Mater*. Et Ioannes ex eadem hora, *eam accepit in sua*; & nos in nostra etiam debemus accipere. Vndē Mater Filiorum effecta est Sancta Virgo; nam licet vnicum genuerit Filium nempe Iesum Christum Dominum nostrum, in illo omnium Mater facta, vnicum illum in eius membris amplectens, & in omnibus membris Filium illum, ut eleganter Guarricus Abbas exponit, dicens: *Ipsa Assumptio. tamen unica Virgo Mater, quæ se Patris vnicum Virgin. genuisse gloriatur eundem vnicum suum in omnibus membris eius amplectitur, omniumquē in quibus Christum suum formatum agnoscit, vel formari cognoscit Matrem se vocari non confunditur*. Vndē pro consolatione nostra sciendum est, quod postquam Christus Mariam nostri Matrem constituit, statim sicire dicitur, nempe, salutem generis humani, ac si auxerit sicim Virgo postquam humani generis Mater effecta est, sicivit Filius, quia siciebat, & Mater, & Matris sicis Filij sicim au-

Ioannes 19.
vers. 26.
et 27.

to. 1. ser. 55. c. 3

serm. 1. 1. de
Assumptione.

xit, sicut, & Filius sitire Matrem fecit hominum salutem, hac enim potissimum de causa iuxta, Filij Crucem stare, notavit pulchrè Ricardus: *Sicut (inquit) in salutem humani generis in Cruce stivisti; Ioannis 19. Sic, & ipsa stivit; stabat enim iuxta Crucem non ut salutem humani generis expectaret.*

Lucæ 2. vers. 7. Non ex eo, & quòd per Lucam dicatur: *Peperisse Filium suum primogenitum*; intelligendum, nec credendum venit alios naturales Filios generasse (ut Hæretici blasphemantes supponunt) sed quia nos simul omnes spiritualiter parturij; *ut sit ipse* (scilicet Christus) iuxta Divum Paulum, *primogenitus in multis fratribus.* Quo respexit idem Ricardus cum dixit: *Mater nostra Maria, quæ licet non nisi unicum Filium carnalem genuerit, in eo tamen spiritualis Mater effecta est magnæ multitudinis Filiorum, quorum primogenitus Christus, undè signanter dictum est, Lucæ 2. peperit Filium suum primogenitum.* Et post pauca: *Sicut enim Eva dicta est Mater omnium viventium vita naturæ, Genes. 3. Sic Maria Mater omnium viventium vita gratiæ; ipsa enim propter hoc figurata est per Saram; quæ licet non nisi unicum Filium carnaliter pepererit Abraham, tamen Mater dicta est totius populi Israelitici; undè Isai. 55. dicitur Iudeis: Attendite ad Abraham Patrem vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos.*

Videamus nunc, an etiam Fide sicut Iacob, Beata Virgo Filios suos spirituales ante dormitionem suam benedixerit, ut in totum Materni sui affectus, & amoris insignia nobis reliquisset. Hoc ita factum,

ratio suadet, & piè credendū venit, maximè si asse-
 namus Perbarto quia, inquit: *Quando Apostoli per Instelario Co-*
nubes sublatis à locis in quibus prædicabant, ad Vir- rone Virgin.
ginem in dormitione eius convenerunt, & domum lib. 10. par. 5.
introgressi Beatam Virginem reverenter salutan-
tes, adoraverunt dicentes. Ave Dei Mater, Gra-
tia plena, Dominus tecum, Benedicta tu in mulie-
ribus: & benedictus fructus ventris tu. Et Beatam
 Virginem ita respondisse: *Averte Discipuli vni gen-*
ti Filij mei.

Et cū Mater delectetur in Filijs (vt inquit Pi- Bartholomæus
 sanus) proculdubio, & Virgo in Apostolis quos vt Pisanus de lau-
 Filios diligebat. Quare ad instar veræ Matris an- dibus Virginis,
 te suum ex hoc Mundo ad Cœlestem patriam dis- lib. 5. fruct. 7.
 cesum voluit eos videre, & benedictionem suam
 impartire (vt piè considerat Marratius) eorum.
 quæ præsentia lætificaretur; quæ per eos suis ges- Hippolyt. Mar-
 ferat Filius, audiret; & eorum ipsis somnum suæ ricius Apostoli
 dormitionis Dei magnalia effantibus acciperet. Mariani.

Magis Fides Mariæ in hoc facto illustratur, cū
 ab omnibus sit receptum Apostolos cū primarijs
 recentis Ecclesiæ viris, Mariæ morienti ad fuisse,
 eiquè defunctæ dignum funus, honorificasquæ exe-
 quias celebrasse, ita præter Damascenum, Meta-
 phrastem, Nicephorum, Glycam, Michaëlem Syn-
 gelum, Magimum, Abbatem, & alios Græcos Scrip-
 tores cū pluribus latinis tenet Dionysius Areopa-
 gita scribens ad Timotheum Ephesinum, Episco-
 pum: *Quando quidem (inquit) apud ipsos quoquæ Epist. ad Thi-*
nostros à Deo afflatos sacrorum Principes, quando motheum.
nos quoquæ, vt ipse nosti, & multi ex nostris sacris
fratribus ad videndum corpus, quod vite princi-

pium dedit, & Deum suscepit, convenierant (aderat autem Dei quoque Frater Iacobus, & Petrus, qui erat Theologorum suprema, & antiquissima summitas) visumque est, et post illud spectaculum omnes sacrorum Principes Hymnum canerent, & laudarent, prout poterat unusquisque, infinitam bonitatem divinarum virium. Hocque clarius, & apertius Damascenus enarrat : *In Sancta quidem* (inquit) *& divinitus inspirata scriptura de decessu Sanctæ Deiparæ Mariæ nihil traditur, ex antiqua autem, & verissima accepimus traditione, quod tempore gloriosæ eius dormitionis, universi quidem Sancti Apostoli, qui orbem terræ ad salutem gentium obibant, momento temporis in sublimi sublati, convenerunt Hierosolymis.*

De Deipara Maria, lib. 5 cap. 3. Arguit Canisius, quod sibi per miraculum, vel sine miraculo ad Mariæ mortem Apostoli convenierint, divinæ dispensationis hoc opus utique proprium fuisse, in quo Christus suam erga Matrem curam, & dilectionem insigniter declaravit; nonne clarè videtur, quantum profuit Beatæ Virginis Fides? Excelliorque Iacob extiterit; cum Dominus per utramque, tam diversè fuerit operatus.

Nunc restat factum illud Iacob osculantis Virgam Ioseph interpretationi donandum, communis expositorum censura est iuxta litteralem sensum. Quod Iacob non in Egypto, sed in Chanaam sibi, suisque promissa, sepeleri optabat, & à Ioseph, ut id ipsum curaret, postulabat, annuit Ioseph; promissitque Patri, se id curaturum: Iacob ergo veri-

compos, lætus gratias egit Ioseph Filio suo dilectissimo, & curvando se, veneratus est sceptrum, id est, Regiam potestatem Ioseph, à Deo illi datam, ac consequenter Deum datorem potestatis huius, vel maximè veneratus est, & adoravit. Quia Ioseph secundus erat à Pharaone, & quasi alter Egypti Rex.

Propheticè (iuxta expositionem Divi Chrysostomi, & Theodoreti) fecit hoc Iacob, prævidens ex Ioseph nascituros Reges, qui gererent sceptrum Israel, sive decem Tribuum in Samaria. Hinc adoravit sceptrum Ioseph; quasi innuens, & vaticinans ex Ioseph nascituros Reges, quos subditi quasi Reges colerent, & adorarent.

Sed quòd ad rem nostram attinet, & quòd occultiori Mytherio latet, repræsentatio est, & confessio Incarnationis Verbi in hoc facto clarius prænotatæ, & annuntiæ, sensuquè allegorico accommodatè. Virga est processio Beatæ Virginis iuxta illud Isaïæ: *Egredietur Virga de radice Jesse, & flos de radice eius ascendens.* Virga est Maria, Radix Jesse, flos Virgæ Virginitatis Mariæ, & requiescet super eam spiritus Domini, id est, Verbum Dei, nam Filius requievit in Tabernaculo suo, assumens ex virtute Spiritus Sancti ex suis visceribus sanctissimam, & purissimam carnem, manens per novem mensium spatium in utero, & cœlesti thalamo suæ Matris. Ita Sedulius in hunc locum, & Procopius in Genesim tenuerunt; sed non minus eleganter doctus, & in omnigena litteratura maximè versatus Parer Cornelius à Lapide societas Iesu in hoc sensum venit, dicens: *Id fecit Iacob Fide cre-*

Isaïa 11.

In cap. 11.
epist. Pauli
ad Hebræ.
In Genes.
cap. 49.

In cap. 11.
epist. Pauli
ad Hebræ.

dens

dens Christum ex Virga Iesseæ, & Israelita, scilicet, Beata Virgine, ac consequenter ex se ipso nasciturum huius ergo Virgæ caput, id est, Christum, Samaritanum nostrum cuius typus erat Ioseph veneratus est Iacob: atque hæc fuit potissima causa cur Iacob Iosephum adiuravit, ut se sepeliret in Chanaan nasciturum, & resurrecturum, sequè cum Christo in die Paschatis cum alijs Sanctis Prophetis, & Patriarchis ibidem resurrecturum crederet & sperabat, iuxta id, quòd contigit (Matthæi 27. vers. 52.) undè Alphonsus Abulensis in cap. 47. Genes. ab omnibus (inquit) Catholicis creditur quòd inter alios, qui cùm Christo resurrexerunt etiam Iacob Patriarcha resurrexerit.

§ VII.

*BEATÆ VIRGINIS FIDES
sublimior illa JOSEPH
Patriaarchæ.*

Hebreor. 11. vers. 22. F *Ide Ioseph moriens, de protectione Filiorum Israel memoratus est, & de osibus mandavit.*

Duo hic solum de Fide Ioseph morientis Paulus magnificat, nempe protectionem Filiorum Israel, & funeris corporis sui memoriam, posteris suis commendatam. Duo hæc in Beata Virgine (si nos nostra non fallit opinio) plenius, & perfectius
com;

completa videmus, si assensum Amadeo præstamus; qui Beatam Virginem ante transitus sui horam Apostolis sacris, & Discipulis Domini ibidem congregatis ita alloquentem, & exhortantem proponit: *Ad genitorem genitrix pergo, à vobis Filioli mei, hodie discedo. Corpore nunc vos dimitto, & animo non derelinquo. Panem Sanctum pariter frangamus, carnem Filij mei simul comedamus: Accepto autem corpore, & Sanguine Domini ab omnibus, iterum dixit: Ecce cibum vite accepistis, non esurietis, nequè sitietis, quousquè me sepelietis, & in Cælum ascendere me videbitis: in domo mea alios cibos non habetis, nec videtis. Et omnes erant communionem illa confortati, & corroborati, ac si delicatissima quæquè cibaria sumpsissent: nequè alio cibo illis diebus vsi sunt, sufficiebat enim illis esca illa, & ille panis vivus. Dixit ergo Maria: Constantes estote, firmi, & fortes, quia multas persecutiones pro nomine Iesu oportet vos pati, ut tandem corpore soluti, gloria paradisi potiàmini. Filius meus à vobis discedens, se ipsum vobis usquè ad consummationem sæculi, in hoc Sacramento reliquit, quòd nulli alij corpori congruit: ipse enim Filius meus est panis, & cibus, vinum, & potus animarum. Notum vobis facio filioli mei, quòd gratia Dei, & Domini mei Iesu Christi, etiam ego ero vobiscum usquè ad consummationem sæculi, non quidem in Sacramento; quia hic non licet, sed in imaginibus pictis, & sculptis, & tunc scietis, quòd ego sum præsens illi imagini, quando ibi fieri miracula videbitis. Deinde dixit: Præceptum Domini, & mandatum est vnicuique (scilicet) ut dili-*

*In suis Revelationibus,
raptu 8.*

gatis invicem propter ipsum, & omnem dilectionem vestram referatis in ipsum Deum. Corpus meum in medio Vallis Josaphat sepelitur; ubi est lapis, & sepulchrum lapideum novum, in quo nullus adhuc positus est, neque inde recedatis, quousque anima iterum uniatur corpori meo. Benedicat vobis omnibus, Deus Pater, benedicat vos Deus Filius, & benedicat vos Deus Spiritus Sanctus. Valete omnes, & Mariam in vos clementissimam, & numquam vos, aut genus vestrum oblivioni tradituram pro certo cognoscetis. Clarius inde patet non minus duo prædicta officia, quæ in Fide Ioseph laudabilia existimat Paulus, laudabilius à Beata Virgine executi videri, sed plenius esse magnificanda.

S. VIII.

*MARIÆ FIDES LONGE
perfectior quàm MOYSI.*

*Habreor. 11.
vers. 23.*

FIDE MOYSES natus occultatus est mensibus tribus a parentibus suis, eo quod vidissent elegantem Infantem, & non timuerunt Regis edictum.

Moyſes Legislator maximus, Populi Domini Dux strenuus: Dilectus Deo, & hominibus cuius memoria in benedictione est similem fecit illum
*Ecclesiast. 45.
vers. 1. 2. 3.* Dominus in gloria Sanctorum, & magnificavit eum

eum in timore inimicorum, & in verbis suis mon-
 stra placavit: glorificavit illum in conspectu Re-
 gum, & insit, illi coram populo suo, & ostendit illi
 gloriam suam. Hoc inter alia de laudibus Moyfi in
 Ecclesiastici libro ad litteram scriptum habemus;
 sed etiam in Fide, & lenitate ipsius sanctum fecit. *Vers. 4.*
 se illum, Dominum post pauca sacra littera docet:
 ut ad Hæbreos Paulus dicit: *Et Moyses quidem Fi-* *Hæbr. 3. vers. 5.*
delis erat in tota domo eius tamquam famulus, in
testimonium eorum, quæ dicenda erant. Christus
verò tamquam Filius in domo sua: quæ domus su-
mus nos si fiduciam, & gloriam spei, usquæ ad fi-
nem, firmam retineamus. Et numeror. 12. idem at-
testatum videtur ex ore ipsius Domini, ibi: At non
talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea *Nu. 12. vers. 7.*
fidelissimus est. Vndè videtur quantum pro Fide
 sua commendatus apud Dominum Moyses exi-
 stat, quantumquæ in illa profuisset, posteris illius
 exempla, non minima relinquens. Sed si attentè il-
 lius cursum, & vitam respicimus, inveniæmus post
 ostensionem locorum terræ promissionis Moyfi à
 Domino factam, ut in Deuteronomio legitur, illa
 fui, nequæ eam ingredi, permisit, sed iubente Do-
 mino mortuus fuit ibi, sic textus sacer: *Dixitquæ*
Dominus ad eum. Hæc est terra pro qua iuravi *Deuter. 1.*
Abraham, Isaac, & Jacob, dicens: Semini tuo dabo *vers. 4.*
eam. Vidisti eam oculis tuis, & non transibis ad
illam. Mortuusquæ est ibi Moyses servus Domini
in terra Moab contra Phogor. Sed nunc inqui-
 rendum, quæ esset causa, ut Dominus ingredi illuc
 Moyfi servo suo negaret? Et si bene attendatur, in-
 credulitatis fuisse aliquæ rationes non parvi pon-

deris ad credendum inducunt. Prima, quod populus frequenter hoc peccato laborabat, & non adeptæ promissionis terræ hanc fuisse potissimam causam idem Moyses populo exposuit, cum dixit:

Deutor 1. vers. 10. *Bona est terra, quam Dominus Deus noster daturus est nobis. Et noluiſtis ascendere, sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri murmurastis in tabernaculis vestris.* Et conſequeſtus Moyses se etiam hac fruitione, & poſſeſſione repulſum, & privatum extiſſe populo confitetur, dicens:

Verſ. 37. *Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit. Nec tu ingredieris illuc.* Secunda ratio est, quia iuxta expositionem, & intelligentiam Divi Augustini, & aliorum Expositorum, quando Moyses alloquens populum, & eius incredulitatem arguens, dixit:

Num. 20. vers. 10. *Audite rebelles, & increduli, nunquid de petra hac poterimus vobis aquam educere?* Licet de promissione divina erat certus, qui dixit:

acerſ. 8. *Loquere ad Petram, & ipsa dabit tibi aquas.* Dubitando locutus est propter incredulitatem populi, ne Deus propter eam promissionem revocasset, & ita verbis Amphibologicis usus est; ut si promissum non impleteretur populi dubitationi, & infidelitati posset attribui ita Sanctus Augustinus diversis in locis sentit, quem sequuntur Chrysostomus, Euthimius, Lincdanus, & Genebrardus in expositione Psalm. 105. vers. 32. in illis verbis: *Et irritaverunt eum ad aquas contradictionis, & vexatus est Moyses propter eos, quia exacerbaverunt spiritum eius, & distinxit in labijs suis.*

Merito igitur Fides Beatæ Virginis præstantior,
&

& laudabilior Moyſi Fide prædicanda eſt, cùm illa ſemper conſtans, & firma habita fuit, iſta aliquando evacuaſſe reperta eſt, nec immorandum in re ita manifeſta licet.

S. I X.

*MARIÆ FIDES EXCEL-
ſior illa Ducis JOſVE.*

F*Ide muri Ierichò corruerunt, circuitu dierum* Habreo. 11.
ſeptem. verſ. 30.

Iure optimo Iofue populi Domini poſt Moyſi mortem Ducis in Sacris litteris magnificatur Fides, præcipuè cùm ei apparens Angelus evaginato gladio, prædixit poſt ſeptem dies dirutionem Civitatis Ierichò, iuſitquè circuire urbem à bellatoribus exercitus Iſraël, hocquè fieret ſemel in die per ſex dies continuos, & ſeptimo tollerent Sacerdotes buccinas ſeptem quarum uſus erat in Iubileo, & præcedentes Arcam fœderis, ſepties circumirent Civitatem, & clangerent buccinis, & cùm inſonuiſſet tubæ vox longior, & conciſior, & audiretur à populo, clamaret omnis populus vociferatione maxima, & tunc muri Civitatis Iericho funditus corruerent, & ſinguli per loca, contra quæ ſteſſent, ingrederentur Civitatem. Quæ licèt ad hanc victoriam aſſequendam reſpectu naturalis diſpoſitionis creditu difficilia Iofue duci poſſent

videri, sine hæſitatione (duce in primis illius magna Fide) ita Angelico promiſſo acquievit, ut illico prædicta omnia, ut ab Angelo ei erant propoſita, & annuntiata opere compleret, quo fit, ut aſſignato die victoriam nanciſceretur, captaquæ fuiſſet à Filijs Iſraël Civitas Ierichò, præmiumquæ debitum Fidei ſue Dux, & Imperator validiſſimus Iſue cōſequeretur ſibi.

Sed quid ad Mariæ Fidem? Nonne Beata Virgo Fidentius in omnibus ſe geſſit? Si *Iſue* Angelo credidit pro victoria Filiorum Iſraël contra Ierichò, *Maria* credidit Angelo pro victoria totius generis humani contra Diabolum, qui omnes nos oppreſſos habebat. Si *Iſue* credidit miraculoſe victoriam eſſe conſequendam. *Maria* etiam miraculoſe, & modo inefabiliori, hoc Myſterium Incarnationis fore parrandum credidit, *Iſue* in alijs hoc fieri novit, *Maria* in ſe hoc inauditum Arcanum locum habere cognovit. Nonne clariùs videtur, quàm diſpar ſit utriuſque Fidei ratio, quantumvè Virginis Mariæ. *Iſue*, & aliorum Fides excedat? Sed ultra prædicta, nonne *Maria* Deipara toto hoc factò figurata invenitur? Quomodo non in excellentiori modo Fides eius præcinenda erit? Attendat lector, ſi fortè intentum probemus. Damnat Deus Civitatem Ierichò ad deſolationem æternā abſquæ ſpe reedificationis: maledixit ſimul illum, qui eam ædificaverit, ita legitur in libro Iſue: *Maledictus vir coram Domino, qui ſucitaverit, & ædificaverit Civitatem Ierichò.* Sed cur iſta maledictio magis Ierichò, quàm alteri Civitati, quæ iuſte promeruit divinam indignationem?

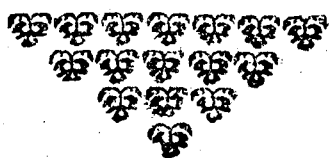
nem? Pie, & non sine fundamento, ideo Ierichò hanc damnationem passa videtur, quia spatio septem dierum Arca Domini (figura Mariæ Virginis) circumiit Civitatem, & in conspectu tantæ Matris Civitas illa semper rebellis, & obstinata remansit, ideo iustè Civitas damnatur absquè spe veniæ. *Arcam* (inquit Divus Ambrosius) *quid nisi Sanctam Mariam dixerimus: siquidem arca intrinsecus portabat Testamenti Tabulas: MARIA autem ipsius Testamenti gestabat hæredem.*

Serm. 9.

Nequè etiam damnatio Civitatis Ierichò septimo die consummata Mysterio caret; nam usquè ad septimum diem spes veniæ relinquebatur; sed qui septimo die, qui requiei dicitur, & dicatus B. Virgini Matri Misericordiæ invenitur in suo peccato, & obstinatione permanet, & spem veniæ à se projicit, & contemnit (ut fecerunt rebelles Ierichò habitatores meritò severè damnatur, & ab hoc beneficio exclusus iacet. Est etiam Virgo Maria: *Turris David, & mille Clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* Quomodo non muri Ierichò (ea despecta) subito corruissent, omnesquè habitatores misere cecidissent?

Cant. 4.

*

§. X.

*FIDE RAHAB SINE COM-
paratione maior illa Deipara
Virginis.**Habreor. 11,
vers. 31.***F**IDE R A H A B meretrix non perijt,
cùm incredulis excipiens Exploratores cùm
pace.

Digne laudatur ab Apostolo Fides Rahab, eius-
què charitas simul extollitur, cùm excipiens Ex-
ploratores in domum suam cùm pace salvos illos,
& se ipsam postea fecit. Sed hæc Fides præmio
non caruit, cùm etiam dicatur propter eam cùm
incredulis non perijisse. Salvata fuit ergo Rahab
meretrix per Fidem suam, laudet sortem, felici
contineatur eventu, nec tantum Fidei suæ defer-
ri debet, ut cogi possit de ea, quid amplius loqui,
nam cùm de Virginis Beatæ Fide tractemus, nec
licet, nec honestū est de meretricis Fide sermonem
facere, pudet nos etiam virtuti Virginitatis, &
totius castimonix, quæ ita præfulget in Beata Vir-
gine cùm obscæna voce inhonestę mulieris of-
fendere, quare consulto omittimus de hac re ali-
quid dicere, ut si possibile sit impollutis labijs ad
virtutes tantæ Matris proferendas procedamus.
Nec mirandum quod in Genealogia, & libro ge-
nerationis Iesu Christi Domini nostri iuxta narra-
tio.

tionem Evangelistæ Matthæi apponatur ipsa Rahab cum alijs tribus peccatricibus mulieribus nempe Thamar, Ruth, & vxore Vriæ, nec nominentur aliæ mulieres, nam vt inquit Divus Hieronymus in hunc locum: *Ideo nulla Sanctorum asumitur mulierum, sed quas scriptura reprehendit, ut qui propter peccatores venerat, de peccatoribus nascens omnium peccata deleret; vnde ponitur Thamar, quæ reprehenditur de focerino concubitu, & Rahab, quæ fuit meretrix, & Ruth, quæ fuit alienigena, & vxor Vriæ, quæ fuit adultera.*

Matthæi 1.

In Mattheum cap. 1.

§. XI.

FIDES Mariæ PRÆCLARIOR GEDEONIS Fide.

ET quid adhuc dicam? (prosequitur Paulus) *Hæbreo, 11. Deficiet enim me tempus enarrantem de GEDEON, BARAC, SANSOM, IEPHTE, DAVID, SAMUEL, & Prophetas, qui per Fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt re promissiones, &c.* *vers. 32.*

Gedeon Dux, & Iudex Israël, Vir fortissimus *Iudic. 6.* cum in Domo Patris sui Ioas familiæ Ezri in terra Amorrhæorum excuteret, atque purgaret frumenta in toreulari, vt fugeret Madian apparuit ei Angelus Domini sub quærnu, quæ erat in Ephra, & pertinebat ad Ioas Patrem suum, & salutavit eum

cum dicens. Dominus tecum virorum fortissimè, & cùm indicasset, quòd in fortitudine liberaturus erat Israël de manu Madian; licèt Gedeon de se humiliter sentiens, & ad rem ita magnam minimè aptū se crederet, ministerium Ducis sibi oblatū accipiens, pugnavit pro Israël contra Madian trecentis solum viris, & victoriam magnam de Madianitis reportavit sola Fide, Angeli, & Dei promissione frātus.

Laudabilis sanè Gedeonis est Fides, sed mirabiliora, quæ ab eo ante ingressum belli facta narrantur; quæ licèt ad Fidem eius laudandam parum pertineant, imò in multis eius imbecillitas, & evacuatio denotetur, mysterijs sunt plena. Signum ad credulitatem petit Gedeon, tam ab Angelo, quàm à Domino. Primò, quando dixit: *Si inveni gratiam coram te da mihi signum, quòd tu sis, qui loqueris ad me.* Et secundò, quando rorem in solo vellere pluiere petijt à Domino, terra sica permanēte, si verum esset, quòd ei ab illo erat promissum, scilicet, quòd per manum suam liberaretur Israël, ibi:

Vers. 17. Dixitquè Gedeon ad Deum, si salvum facis per manū meā Israel, sicut locutus es, ponam hoc vellus læne in Area. Si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciam quòd per manum meam, sicut locutus es liberabis Israel. Iterato Gedeon aliud signum petit, ut vellus siccum esset, & omnis terra rore maderet, ibi: *Dixitquè rursus ad Deum: ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel tentauero, signum quærens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens.*

Infirmas credulitatis Gedeonis fuit, hæc iterata signorum petitio; nullam unquam passa est Fides Virginis Mariæ. Angelo Incarnationis Verbi mysterium annuntianti sine petitione signi credidit; non, unde hoc sciam? Vt Zacharias Angelo Eli- Luca 1.
 sabeth conceptionem prælagienti, respondit; sed, vers. 18.
quomodo fiet, quærit, ut citius consensum Fidei suæ vers. 34.
 accommodet, ut Venerabilis Beda notat: *Non ait* In explicat.
inquit) quomodo hoc sciam, sed quomodo fiet, in- Luca.
quit, ordinem videlicet, cui subdatur inquirens, non
autem signum, cui credat flagitans. Nequæ enim
decebat electam generando Deo Virginem du-
biam diffidentia, sed prudentia cautam existere.
 Nonne videtur in summo utriusquæ Fidem dista-
 re, nec Gedeonis cum Mariæ Fide aliquam posse
 accipere comparisonem? Gaudeat Gedeon se
 in vellere suo figuratam habere Mariam, & alijs
 circumstantijs victoriæ adeptæ, ex Madianitis non
 minus plura eiusdem Virginis mysteria repræsen-
 tata præcipuè incarnationis Verbi. Petitio signi
 præter incredulitatem, tentationem includit: *Pete* Isaie 7.
tibi signum à Domino Deo tuo in profundum in-
fervi siue in excelsum supra. Dixit Dominus ad
Achaz, & respondit Achaz: Non petam, & non ten-
tabo Dominum. Sed in præsentem non casu, sed my-
steriosè tot petijt signa Gedeon, illaquæ contraria;
ut nunc vellus rore sparsum, & terra sicca appare-
ret, nunc terra madens, & vellus siccum; nam his
duobus signis Incarnatio Verbi, & puritas Virginis
fuerunt præsignata, & annuntiata. De primo lo-
quitur David cum dicit: Descendit sicut pluvia in Psalm. 11.
vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram; vers. 6.

id est descendit Deus in ventrem Virginis, ut ex ea carnem assumat. Et sicca erit omnis terra, quia nulla alia creatura, præter Mariam, hanc infinitam dignitatem, ut Mater Dei sit, consequetur. In secundo, & contrario signo, ut vellus sit siccum, & terra madeat, demonstratur Virginitas Mariæ, & eius à peccato liberatio, siccum est vellus, quia nullum detrimentum Virginitas, & integritas sua perpeffa est, nec unquam serpentis venenosi subiecta fuit potestati terra maduit: quia nullus præter illam mundus à forde, sed omnes sicut aqua dilabimur, & peccatorum pōdere premimur, & foeditate eorum denigramur, at vellus istud (nempè Maria) per gratiam dealbatum ipsam albedinem candore, & puritate superans, nescit occalum; imò tenebrarum Principis imperium vicit, caput contrivit, & sub pedibus posuit. *Gedeonis vellus* (inquit Bernardus) quod utique de carne tonsam, sed sine vulnere carnis in area porrigitur; & tunc quidem lana, nunc verò area perfunditur carnem illam de carne Virginis; & absque detrimento Virginitatis assumptam designat. Proculus etiam Constantinopolitani: Mariam facit mundissimum Cælestis pluvie vellus, ex quo Pastor ovem induit, quæ omnem peccati labem, & suspicionem excludat. Et Tritemius: Vellus istud (Gedeonis videlicet) Sacratissimæ Virginis, corpus est sine omni carnis, macula. Cum enim vellus sit in corpore, corporis nescit passionem: sic rore Spiritus Sancti vellus, id est Corpus Virginale complutum, nullum carnalis vitij sensit contactum.

Nec casu accidit, ut victoria Gedeonis ex Media-

*Homil. 2. de
B. Virg.*

*Serm. in Nativ.
Deiparæ.*

*In Chronicor.
Hirfehangien.
cap. 14.*

dianis noctu accideret, nam hoc idem eandem
 Verbi Incarnationem demonstrat. *Dum medium* Sapientia 18.
silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu me-
dium iter perageret sermo divinus à Regalibus se-
dibus venit. Proprius enim dicitur, verbum de
 Cœlo, & de sinu Patris descendisse per Incarna-
 tionem, & per ingressum in uterum Virginis, quàm
 per egressum Nativitatis ab illa in hanc lucem, at-
 que forsan ad hoc significandum antiqui Patres
 Divino instinctu per moti mediæ noctis tempore
 Christi adventum efflagitabant iuxta illud Davi- Psalm. 118.
 dis: *Media nocte surgebam ad consistendum tibi*
super iudicia iustificationis tue. Undè Divus Atha-
 nasius (quem quàm plurimi Scriptores sequuntur) Sermone de
 docet salutationem Mariæ, & conceptionem Chri- Deipara.
 sti media nocte completa celebratam fuisse; quæ
 sententia varijs coniecturis confirmatur, easquæ ad
 longum recenset Ioannes Cartagena in suo Maria-
 li, ibi: *Primò, quia sicut media nocte Deus populum* Tom. 1. lib. 5.
suum à Tyranica Pharaonis captivitate eduxit, homil. 2.
& sicut media nocte Gedeon Madianitas devicit,
& in fugam abire compulit; & sicut media nocte
Angelus Domini primogenita Egypti interfecit;
ita decuit, ut figura responderet figurato, media
nocte concipi Christum, qui genus humanum à Dia-
boli servitute eruere, principem tenebrarum fuga-
re, ac inordinatis carnis appetitui interficere ve-
nerat. Secundò, quia media nocte Verbo Divino hu-
 manam carnem suspiciente magis Divina Miseri-
 cordia se ostendat, cum summum omnium Incarna-
 tionis beneficium hominibus summa oblivione
 captis, & in utramquæ aurem dormientibus, libera

liter conferret. Tertiò ; quia hora illa medic noctis propter eius sacretum, quietem, & silentium aptissimum tempus erat, ut in ea abditissimum hoc Mysterium fieret, maximè cum Beata Virgo solita esset in secretiori domus sue loco maiorem noctis partem in contemplatione transigere, ut Simeon Castianus, his verbis demonstrat. Nox appendebatur ex medio, nec adhuc Virgo sua membra in quiete collegerat, vigilantè Angelus invenit. Quarto, quia Nativitas Christi Domini fuit media noctè, ut non obscurè indicat Evangelista Lucas, nam postquam dixisset. Peperit Filium suum primogenitum. Continuo subiungit. Et Pastores erant in eadem regione vigilantes, & custodientes Vigiliis noctis super gregem suum. Undè orta est Ecclesiastica traditio sacrificium offerendi in illa noctè ex decreto Thelesphori Papæ, ut notat Damasus Papa in suo Pontificali.

§. XII.

SVBLIMIOREM FVISSE

*Beata Virginis Fidem illorum quos
hic Paulus Apostolus fidelissi-
mos laudat, ex sua met
sententia colli-
gitur.*

ET hi omnes testimonio Fidei probati, non ac- Habreo. 11.
vers. 39.
ceperunt repromissionem, Deo pro nobis melius
aliquid providente, ut non sine nobis consumaren-
tur.

Hos autem omnes superavit Maria per quàm
Fide triumphans, & triumphatura est de vniver-
so Mundo, & spes firma est pro Sanctis, defuncti
autem sunt omnes isti, non acceptis repromissio-
nibus, sed à longe eas aspicientes, & salutantes, &
confitentes, quia peregrini, & hospites erant super
terram. Maria autem propè aspexit in remunera-
tionem, & invisibilem tamquàm videns substi-
nuit, & nos per Mariam adepti sumus repro-
misiones, Deo pro nobis aliquid
melius providente per
illam.

§. XIII.

§. XIII.

*BEATÆ MARIÆ FIDES
maior, quàm Centu-
rionis.*

Matthæi 8. **A**PVD Matthæum legitur: Quòd cùm Domi-
nus introisset Capharnaum, accessit ad eum
Centurio rogans eum, & dicens: Domine puer meus
iacet in domo Paralyticus, & male torquetur, cui
dixit Dominus. Ego veniam, & curabo eum. Et
respondens Centurio ait. Domine, non sum dignus
ut intres sub tectum meum: sed tantum die verbo,
& sanabitur puer meus. Nàm, & ego homo sum
sub potestate constitutus, habens sub me milites, &
dico huic: vade, & vadit, & alij, veni, & venit; &
seruo meo fac hoc, & facit. Quod audiens Iesus mi-
ratus est, & sequentibus se dixit; amen dico vobis,
non inveni tantam Fidem in Israel, & dixit Cen-
turioni vade, & sicut credidisti fiat tibi: & sanatus
est puer in illa hora. Hoc idem legitur apud Evan-
gelistam Lucam.

Luca 7.
*In Postilla cir-
ca Evang. Do-
minica 3. post
Epiphaniam.*

Lutherus Erasmo asociatus ex hoc loco, & Ver-
bis Domini: Non inveni tantam Fidem in Israel;
non solum non Fidem Beatæ Virginis Centurio-
nis maiorem facit, sed nec veretur suspectam dice-
re, & Centurionem illi antepone. Hæc verba
generalia; ita generaliter intelligit, ut nemine
demp-

dempro omnes in Israël habitantes comprehendere credat, ita ut nullus inveniretur, nec antea esset inventus in Israël, qui tantam quantam iste Centurio Evangelicus Fidem habuisse describitur, consequeretur. Clarè demonstratur in hac expositione, & textus Evangelij intelligentia Lutherum cum socijs disimulasse verum ab eis præcognitum sensum, sed se ultro voluisse, in clarioribus Fidei nostræ veritatibus obnoxios, & oppositos ostentari. Et si Beatæ Virginis Fidei detrahunt; quia suorum errorum destructricem, & interempticem experiuntur. Quomodo singularem Fidem illorum Patriarcharum, & Prophetarum; Ioannis Baptistæ, Ioseph, Simeonis, & aliorum tamquam omissam tacent? Nonne istorum Fidem ad minus Centurionis Fidei æqualem confiteri fas esset? Noscant ergo Christum Dominum in hoc loco suam collationem ad Israël, hoc est ad communem Iudæorum populum, maximequè præsentem astringere voluisse, & sicut sæpè aliàs, per Tropum Synecdochem, Rethoricæ figuram, in hoc vno Centurione, quasi universam Fidem gentium proponendo eandem perfidorum Iudæorum incredulitati opponere, quos Israëlitas Christus cum Centurione, & eius Fide conferat, prænotat de cetero Pater Canisius, ibi: *Quòd autem hac collatione Fide in Lib. 4. de Magentibus illustriorem, magisque in Orbe propagandaria deiparam præludat, atque designet, statim verba indicant sequentia: dico autem vobis, inquit, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in Regno Cælorum: Filij autem Regni ejicientur in tenebras ex-*

Isai. 1. 8. *teriores ubi suam nempe incredulitatem. Hinc*
 & 42. *Propheta Iudæorum tenebras, cæcitatem, ac du-*
 Ezech. 3. *ritiam crebro deplorant, quibus, & Ioannes il-*
 Zachar. 7. *lad exprobrat, in propria venit, & sui cum non re-*
 Ioann. 1. *ceperunt.*

Verum hæc de communi Iudæorum gente dicta debent accipi, non de singulis, non de Patriarchis, & Prophetis, non de Ioanne Baptista, Ioseph, Simeone, & multo minus de Sanctissima Virgine MARIA, qui omnes, licet non solum de origine, & patria, sed etiam religione, & moribus fuerunt Israëlitarum, tamen Fidei præstantia, non cesserunt Ethnicis isti Centurioni.

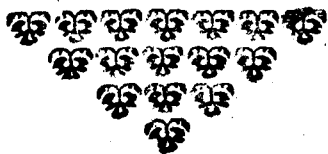
Hieronymum sequens præsentem locum sic explicat Divus Anselmus: *Non de omnibus* (inquit) *Patriarchis, & Prophetis hoc dixit, sed de omnibus*
In explicat. Matthæi. cap. 8. præsentis temporis, quibus prædicabat, quibus Fides Centurionis antefertur. Consonat Simeonis de
Lib. 5. de Reliquiæ Christi. cap. 12. Cæsaria sententia, ibi: Non de singulis personis, quæ in eum veraciter crediderunt credendus est dixisse Salvator, sed de populo Iudæorum, cùm ipsi habuissent Moysen, & Prophetas undè potuissent
Liranus in hunc locum. ocyus credere. Liranus hoc loco Israël Iudæorum Principes, ac præcipuos quosquæ interpretatur quos in Christum male affectos fuisse constat, tamen si longè illis maior, quàm gentibus credendo occasio præberetur.

Per istum Centurionem signata etiam reperitur Beata Virgo MARIA, nihilquæ in eo, tam circa Fidem, quàm alia invenitur, quòd non prius, & perfectius in ea specialitate aliqua præfuisse non

agnoscamus, aliqua sua pietate, & devotione, Albertus Magnus teregit, cum in Biblia Beatæ Virginis ita dicat. *Ipsa est etiam Centurio, qui veraciter potest dicere, Matth. 8. NAM, ET EGO, scilicet Maria, HOMO SVM, licet Mater Dei, & super omnes Angelos SVB POTESTATE CONSTITVTVS folius Dei habens SVB ME MILITES*, scilicet omnes Angelos, Iob. 25. *NUMQUID NOSTI NUMERVM MILITVM EIVS: ET DICO HVIC VADE*, ad liberandum, ad consolandum, ad transferendũ, socios meos, & fratres homines, *ET VADIT* obedienter, & libenter, & festinanter, *ET ALIO VENI, ET VENIT*.

Super Mat. ca. 8.

Tantum ergo à veritate abest Centurionis Fidem præferendam esse Marianæ Fidei; vt aliorum pro Fide in sacris litteris laudatorum (qui tantæ Matris Fidei libentissimæ cedunt) æqualem prædicasse satis reperiatur. Sileant Hæretici, & de lumine, quod cæcitas sua discutere non valet, disputare desinant; cedant Catholicis, quibus Fidei tantæ Virginis veritas, à Domino clarior, & apertior (licet non excelsior, vt illa fuit) manifestata est.

§. XIV.

MARIÆ FIDES NON MI-
nus admiranda, quàm Cha-
nanæ.

Marci 7. vers. 24. **M**ARCUS, & Matthæus, Mulierem Chana-
Matth. 15. vers. 22. neam de finibus Tyri, & Sydonis Christo
 Domino obviam, & ita clamantem proponunt.
Miserere mei Domine Fili David Filia mea ma-
le à Dæmone vexatur. Qui non respondit ei Ver-
bum. Et accedentes Discipuli eius rogabant eum
dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos. Do-
minus autem respondens ait: Non sum missus nisi
ad oves, quæ perierunt domus Israel. Et illa
veniens adoravit eum dicens: Domine adiuva me.
Et Dominus ait. Non est bonum sumere panem
Filiorum, & mittere canibus: at illa dixit: etiam
Domine: nam, & catelli edunt de micis, quæ ca-
dunt de mensa Dominorum suorum. Tunc respon-
dens Iesus, ait illi: O Mulier magna est Fides tua:
fiat tibi sicut vis, & sanata est Filia eius ex illa
hora.

Miratur Christus Dominus Chananæ Fidē, vt
 pote Charitate, Modestia, Longanimitate, & Con-
 stantia commendatam. Miratur, & etiam Ma-
 riæ Fidem (Devotus Canisius) tot sustentatam co-
 lumnis, tot depictam coloribus, tot fulgentem
 stellis.

stellis, tot micantem radijs, quot erant heroicae
cum eius Fide coniunctae virtutes. Et cum Ber-^{Epist. 77. ad}
nardo dicere audeat, Consilium Divinum,^{Hugonem.}
quod Angelos latuit, Virgini Matri singulari mu-
nere patefactum fuisse, ut prae illis cognosceret de
tempore, loco, & modo complendi mysterij Do-
minicae incarnationis. Sancti enim spiritus unctiōe
docebatur de omnibus, & quod audiendo non po-
terat, experiendo discebat; & ita factum est, ut mul-
torum revelandorum praeerogativa Virgini Ma-
tri servaretur, & per ipsam alij in doctrina recen-
tis Fidei, tum informarentur, tum confirmaren-
tur.

Chananeae Fides ex constantia sua magis quam
ex alia virtute praefulsit, cum etiam repulsam pas-
sa, adhuc perseverans petitionem consequi spera-
bat, unde provenit, ut postea audiret à Domino:
O Mulier magna est Fides tua, fiat tibi sicut vis.
Sed quid cum constantia Fidei Beatae Virginis?
Cui à plurimis Scriptoribus, & Sanctis Patribus ob
suam firmitatem, & indeficientem vim accomo-
datur illud Ecclesiastici: *Generatio praeterit gene-*^{Eccles. 1.}
ratio advenit, terra verò in aeternum stat. Nec
eam alijs credunt posse explicare rationibus; hunc
locum sic ad intentum explicat doctissimus Do-
minus Don Frater Aegidius Romanus, aliàs Co-
lumni Archiepiscopus Bituricensis, Primas Aquita-
niae, & Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis,
Divi Thomae Aquinatis Discipulus: *Tertio fuit* In expositione
(inquit) *constantior in perseverando, quia in nullo super saluta-*
vita suae momento titubavit in Fide iuxta illud, tionem Ange-
Eccles. 1. Generatio praeterit, generatio advenit, licam.

terra verò in æternum stat. Generatio præterit, id est, plurimi Apostolorum defecerunt à Fide, aut omnes titubarunt in tempore passionis. Generatio advenit, id est, conversi sunt ad Fidem Centurio, Latro Magdalena, & alij. Terra autem, id est Virgo MARIA, quæ terra appellatur iuxta illud Psalmi 84. Benedixisti Domine terram tuam. Et illud Isaia 45. Aperiatur terra, & germinet Salvatorem, in æternum stat, quia Fidem, immobiliter retinuit usque in finem vite sue. Adeo ut merito ab Elisabeth de hac Fide generatiori, clariori, & firma, fuerit laudata, & commendata, secundum illud, Lucæ 1. Beata, quæ credidisti, ultior omnia, clarè, absque dubio, & firmiter, sine titubatione, quia perficientur omnia, quæ dicta sunt tibi à Domino.

Quomodo ergo sola Fides Chananææ pro eius constantia, exclusis alijs virtutibus, aliquo modo assimilari poterit constanti indeficienti Fidei Beatæ Virginis tot virtutibus, & perfectionibus exornatæ, & illustrationibus vestitæ? Cui etiam merito dicere valuit Dominus: *O Mulier magna est Fides tua, fiat tibi sicut vis!* Nam pro præstantia Fidei suæ Dominum valuit suis visceribus continere, illum recipere, concipere, fovere, & parere. *Et sanatus est totus mundus ex illa hora.* Et si Chananæa, se ita humilis exhibuit, ut tanquam Catellus vellet de micis cadentibus de mensa Domini refici, & saturari: maior humilitas in Virgine Beata experitur, nam nuntiante Angelo Matrem Dei fore, Ancillam fuisse proficitur. Et si Chananæa impetravit sanitatem Filiæ suæ pro Fide sua. *Ma-*
ria

ria Virgo sanitatem, tam spiritualem, quam corporalem quotidie, & incessanter pro Fide sua, & meritis suis consequitur Filijs suis à Filio suo, & in re ita manifesta, non est cur ad alias rationes deducendas compellamur, sed ad maiora pergamus.

§. XV.

*FIDE DIMÆ FORTV-
nati latronis ex Beata Virginis
Fide, & intercessione,
præmium est asse-
quuta.*

LICET Evangelistæ Matthæus, & Marcus *Matthæus 27.*
firment duos latrones, qui cùm Domino cru- *vers. 44.*
cifixi fuerunt, eum blasphemasse. Evangelista *Marcus 15.*
Lucas, qui ex professo de conversione boni latro- *vers. 32.*
nis tractat, apertè docet solum vnum cùm Sacer- *Lucas 23.*
dotibus, & Phariseis eum blasphemasse: *vers. 39.*
Vnus autem de his, qui pendebant latronibus blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, saluum fac te ipsum, & nos. Non ex eo Evangelistas sibi contrarios existisse erit fatendum, quia vt docet Divus Augustinus, scriptura sacra loqui solet de *de consensu*
vno ad iustar multorum, & inverisimile esset, quòd *Evang. cap. 3.*
si bonus latro à principio de Christo Domino ce-
pisset.

- pisset blasphemare, ita ardentem, & audacter postea
 alium latronem reprehenderet de culpa cui ipse
Lucas 23. se implicatum noscebat, dicendo: *Nequē tu times*
vers. 40. *Deum, quōd in eadem damnatione es.* Vndē ex mul-
 torum sententia bonus latro nullam in Deum blas-
 phemiam protulit.

Sed ut securius, & iuxta omnium Evangelista-
 rum sensum procedamus, dicendum venit; bonum
 latronem etiam cū alio latrone, & scribis, & Pha-
 riseis ante conversionem suam Deum blasphē-
 masse (ut Marcus, & Matthæus scribunt) at verò
 post conversionem suam, nullo modo (ut Lucas te-
 statur) sicquē sententias has veras fuisse cū di-
 stinctione temporum apertē inveniēmus; cui faver
In Lucam. Divus Ambrosius: *Fortasse* (inquit) *& iste prius cō-*
Hebr. 2. *vitatus est, sed repente conversus, potuit enim de*
uno pluraliter dicere, sicut est illud ad Hebræos: In
pellibus caprinis, secti sunt, obturaverunt ora leo-
num, cū solus Elias melotem habuisse, Isaias se-
ctus esse, Daniel à Leonibus intactus mansisse do-
ceatur.

Sed nunc scire expedit vndē illi tantæ Fides, ut
 pro ea à Domino in æternas foelicitates, tam subi-
 tō asportatum fuisse videamus? Et vndē illi tanta
 mentis suę illustratio, ut attentē Dei Filium, Re-
 gem Cœlorum, & Redemptorem omnium consi-
 derans, illam humilem petitionem emitteret, di-
Vers. 42. cens: *Domine, memēto mei, cū veneris in Regnum*
tuum.

Super Lucam, Variē huius illuminationis causam Sacri Scrip-
cap. 23. tōres, enarrant. Vni, inter quos sunt Theophilatus,
Super Matth. & Euthymius, quōd bonus latro raram, & in expli-
cap. 67.

cabilem illam Christi Domini patientiam agnovit cum tantis afflictus doloribus in passione sua, ab omnibus illis Iudæis convitiatus, & blasphematus pro illis Patri suo rogans, illam misericordem, & pacificam emisit vocem: *Pater, dimitte illis.* *Vers. 34.*
non enim sciunt, quia faciunt. Sicquæ illustratus cœlesti lumine, intellexit, effectum hunc patientiæ, & mansuetudinis Domini, ita offensi, & convitiati, extra humanæ naturæ conditionem fuisse, nec ab alio, quàm à Filio Dei nasci potuisse.

Origenes fama miraculorum, quam bonus latro audivit, & aliorum, quæ etiam vidit, ab his permotum fuisse, credit. *Tract. 35. in Matth.*

Divus Bonaventura cum Hilario arbitratur motum ideo fuisse bonum latronem, nam visa patientia Domini, qui cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur, sed tamquam agnus mansuetus se offerebat victimæ, viscera eius fuerunt commota. *In Lucam lib. 10. de Trinitate.*

Chrysostomus, cui Hieronymus adhæret, aliter sentit, credunt latronis huius conversionis motiva fuisse portenta illa, & prodigia obscuracionis solis, & aliorum quæ Christo Domino in cruce pendente acciderunt. *Homil. 2. de cruce. In Matth. cap. 27.*

Sanctus Anselmus, effectum fuisse Crucis Christi, huius conversionem latronis autumat, quod non minimis fundat rationibus: *Sentiam Salvator præ de sancta meus* (inquit Anselmus) *virtutem, & odorem, qui est de cruce tua, sicut sentiebat latro ille, qui dicebat: Domine, memento mei, dum veneris in Regnum tuum. Viderat forsitan latro iste, te*

antea cœcos illuminantem ; vel mortuos suscitantem , & non adoraverat te. Tunc verò quando videt te pendere in ligno adorat te dicens : Domine memento mei , dum veneris in Regnum tuum. Hoc fecit in illum crux tua , quòd non potuerunt facere miracula tua. Verius enim , & perfectius cognovit iste te in Cruce pendentem , quàm in Templo docentem , aut miracula facientem. O , quanta est virtus Crucis tuæ , quanta est gloria pendentis in ligno ; Latro iste ubi vidit tuum lignum , mox cognovit tuum Regnum , & ubi te pendere aspexit , ibi quòd regnares intellexit. O quantus odor de Cruce exibat , qui omnem infidelitatem ab eo repellebat ! O quàm digne vocabat te Dominum suum , qui veraciter sciebat se servum tuum , quia oculis suis intuebatur pretium , quo redimebas penitus mundum universum.

Leo Summus Pontifex cùm Sancto Augustino, hic finalis Iudicij repræsentationem existere credunt, & licèt iuxta Divi Thomæ sententiam prædestinationis, & reprobationis nulla possit propria assignari causa ex parte boni, & mali latronis, rectè assignatur illa, vt præmij, aut supplicij iuxta Iudicis sententia, quàm ante Tribunal Iudicis subituri acceferunt ; nam cùm Ioannes Apostolus dicat : *Opera enim illorum sequuntur illos.* Merito boni latronis præmium operibus eius meritijs adscribendum perfidi verò latronis supplicium demeritis eius tribuendum indicatur : Duo Serm. 4. de latrones (inquit Leo) unus ad dexteram, & alter passione. ad sinistram crucifiguntur, vt in ipsa patibuli spe-

specie demonstraretur illa, quæ in iudicio omnium hominum faciendæ est discretio, cum, & salvandorum Fides credentis exprimeret, & damnandorum formam blasphemantis impietas demonstraret. Non minus dexterè discutrit Augustinus in eandem sententiam veniens: *Ipsa Crux* (ait) *si attendas, Tribunal fuit: in medio enim iudicæ constituto, unus, qui credidit, liberatus est, alter, qui insultavit, damnatus: iam significabat, quid factururus esset de vivis, & mortuis, alios positurus ad dexteram, alios ad sinistram.* Serm. 130. de tempore.

Sanctus Vincentius Ferrerius hunc bonum latronem ad dexteram Christi Domini versus Aquilæ laironem. lonem fuisse describit; & sic illum in meridie umbram corporis Christi Domini obumbrasse, & ex eius virtute (sicut legitur de Petri umbra) *Act. 5.* fuisse sanatum, & ad Fidem veri Dei reductum. Serm. de bono latrone.

Nonne aliquid fortunato isti latroni Beatæ Virginis materna pietas, & proximitas profuit? Multum sane? Imò intercessio sua illum ad eminentiam tantæ Fidei devenire fecit, & ut à Filio suo illustratus evaderet? Audiatur Petrus Damianus: *Latro in cruce conversus est, sed cur non ante? Cur non respuit cum Iesum in via sequebatur? Cum eum crucem suam ferentem vidit? Tunc convertitur, cum Maria iuxta crucem stabat, tunc ex latrone factus est martyr, cum pro eo Maria deprecabatur.* In quodam sermone.

Ex Societate IESV. Patres Iulius Recupitis, & *Tract. 1. lib. 6. quest. 8. lib. 2.* Lyreus docent ante obscurationem Solis in mor- modo 45.

re Domini, Vmbra Beata Virginis tetigisse corpus boni latronis iuxta positionem, & locum Crucis Domini, ut omnes intelligerent conversionem eius deberi vmbra, & protectioni Virginis, quæ non solum sibi affectos, & devotos servos ad Cœlum vehit, sed etiam maximos peccatores.

In vita Christi, Dionysius Carthusianus ex Beato Anselmo *re-*
part. 2. cap. 13. fert, Matrem Virginem cùm Infante IESV, & Sponso Iosepho in Ægyptum proficiscentem in manum latronum incidisse, quorum vnus nomine Dimas infantis pulchritudinem, ac singularem vultus splendorem admirans dixit: Si fieri posset Deum carnem assumere, non dubitarem infantem hunc Deum esse asserere, eiusquæ precibus reliqui latrones placati, sacros hos viatores illæsos dimisserunt. Christus ergo (inquiunt) volens rependere latroni hoc beneficium in se, & Matrem collatum, interiorum sui noticiam exhibuit. Sed quidquid sit, evangelistæ istius latronis Fidem magnam extollunt, & valdè miranda venit, de qua non inmerito miratus Sanctus Leo, ita ait: *Quæ istam Fidem exhortatio persuasit? Quæ doctrina imbuir? Quis prædicator accendit? Non viderat prius acta miracula: Cessaverat tunc languentium curatio, cæcorum illuminatio, vivificatio mortuorum, ea ipsa, quæ mox erant gerenda, non adierant, & tamen Dominum confitebatur, & Regem quem vidit supplicij sui esse consortem.*

Et si illa Fides est maior, quæ de rebus obscuris, & non apparentibus tenetur, quæ res obscu-

rior quàm quòd divinitas lateret sub homine crucifixò: Et quòd Regia Maiestas sub tanta abiectione delitesceret, & cum hoc totù firmissimè bonus latro in Christo Domino crederet instè eius credulitas commendatur, & extollitur, eamquè eleganter Eusebius Emisenus, sequentibus verbis exaltat: *Ecce inter signa, atquè virtutes, attestantibus miraculis, & acclamantibus, aliquoties in Discipulis mensiam robusta titubavit, & nunc Christi supplicijs quodammodo contradicentibus Fides novella convaluit.* Sub ipso passionis tempore ab Ancilla interrogatus unus ex Discipulis Beatus Petrus, peculiari Christo cognitus, ita respondit: *Non novi hominem istum; & iste qui antea non noverat exclamat: Memento mei Domine cum veneris in Regnum tuum. Quàm singularis, & quàm stupenda devotio!* Sub illo tempore credidit reus dum negavit electus; advertamus Plenius: quo tempore Dominum confitetur fervebat impietas negantium, exultabat impietas blasphemantium. Contritio livoris, & vulnera Christum solùm hominem demonstrabant, factarum manuum in lignum Crucis extensio, & reverenda confixio per omnia infirmitatem hominis afferebat, tantum abscondebatur Dominum alijs post ditana miracula desperantibus, hic non acquiescit scandalo Crucis, mortis, hic est testis maiestatis, qui socius probatur doloris.

Homil. de bono latrone.

Magnam fuisse boni latronis Fidem, quando rei eventus non ostenderet, satis Sancti Patres passim predicant: sed quid mirum si, ut cum Pe-

tro Damiano, & alijs tenentes Beata Virgo, pro eo rogavit, & deprecata est? Vnde duo non impro-
prie, sed ad casum notanda veniunt: Primum quàm
efficax fuit Beatæ Virginis deprecatio pro isto bo-
no latrone, vt ita firmiter credens, & interne illu-
minatus meruisset à Salvatore nostro audire: *Ha-*
die mecum eris in Paradiso. Secundum: quàm
grata fuit Christo Domino hæc Matris suæ pe-
titiõ, vt illico immediatè Matrem, & Advoca-
tam peccatorum è Cruce pendens eligeret, cum
ei Evangelistam Ioannem stantem iuxta Crucem
pro Filio suo commendavit, dicens: *Mulier ecce*
Filius tuus. Et ex illa hora cum Ioanne omnes
nos mortales, sive iustos, sive peccatores, vt Filios
recepit, & incessanter protegit (vt alibi iam expo-
suimus.)

Et licet communis sit expositio Sanctorum Pa-
trum in hunc locum, ex minima compassione
Christi Domini pendentis in Cruce, & magnis
laboribus quibus premebatur, videns amantissi-
mam suam Matrem ita mæstam, lacrymis, & do-
loribus plenam, & in amaritudine magna posi-
tam quasi animam exhalasse; suis acerbissimis do-
loribus cõdolens, & cõpatiens, eos delinire curans,
societatem Ioannis illi commendavit, vt eum, &
omnes viventes pro Filijs reciperet, & diligeret, &
Ioannes vices Filij agens, Beatæ Virgini sociatus
in omnibus deserviret, hanc fuisse principalem
causam huius commendationis ipsamet Beata Vir-
go servæ suæ Birgittæ designavit, vt ex quadam

Revelat. lib. 1. revelatione apparet. Cum Filius meus (inquit Bea-
cap. 10. nu. 33. ta Virgo) respexisset ad me de Cruce, & ego ad
eum.

cum, tunc de oculis meis, quasi de venis lacrymæ exhibant, & cum ipse me cerneret dolore confectam in tantum amaricabatur de dolore meo, ut omnis dolor vulnerum suorum erat quasi sopitus, præ dolore meo, quem in me videbat, cumquæ sic sanguinolentus, & perforatus staret condolens mihi adstanti, & gementi respexit sanguinolentis oculis in Ioannem sororium meum, & me commendabat ei.

At prædicta non obstat piæ nostræ considerationi; imò multum illi adhærent, & credi possit pro isto bono latrone primam fuisse, & efficaciorē Beatæ Virginis advectionem, gratamquæ Domino maximè extitisse, cum continuo Mater Ioannis, & in illo omnium mortalium nominetur, & efficiatur:

Et si Fides istius latronis magna resplendeat, quid non ex præstanti illa Beatæ Virginis imitari, quodd habeat, non agnoscamus? Quomodo maiorem vlllo modo credi, & confiteri possumus? *Latro* ille violenter affixus cruci omni desperatus salutè ad Christum accedit, in eum credens, & Filium Dei habens. At Virgo Beata sponte, solum amore nixa, Filium suum firmiter credit Deum esse, mortem devicturum, & resurrecturum. *Ille* credit per miraculorum patratiōem, tormentorum tolerationem, & signorum manifestationem, & alia similia mirabilia; sed nondum divinitatem novit, sed supposituit. *At Virgo Mater* divinitatem Filij sui noscens, illum ita abiecta perpeti visum, & à sua divinitate aliena, credere non destitit Filium Dei esse, vndè maior

ior Fides eius effecta est. *Latro* licet credidit, exemplo Fidei Beatæ Virginis credidit, videns illam ita immobiliter iuxta crucem stantem, Matrem Christi crucifixi novit, illi tacitè se commendavit, vnde fuit, vt à Filio suo illustrationem nancisceretur, advectionem impetraret, & salvationem consequeretur: non igitur maiorem esse oportebat Fidem recipientis, quàm dantis, nec maiorem fuisse Fidem Filij, quàm Matris pro illo deprecantis, vnde merito hanc sublimiorem in dubiè prædicari tenemur.

CAPUT XIV.

*FIDES VIRGINIS Mariæ
in quibus generaliter excessit
Fidem omnium via-
torum.*

VM ita de sublimitate Fidei Virginis simus alloqui, etiam expediret explanare in quibus hæc Virgo Mater Fide sua viatores omnes excelsit, vt clarior eius Fidei virtus resplendeat, & licet in particulari, iam comparatione aliquorum notū fecimus eius Fidei incomparabilem excessum, nunc generaliter regula firma statuendum est genericè in tribus omnes viatores Fide sua superasse.

Primò, quia eius Fides fuit generalior Fide omnium viatorum; cuius ratio est, quia Beata Virgo suo posse comprehendit omnem veritatem; habet pro se hæc propositio Divum Hieronymum ita loquentem: *Ipsa est sola, quæ nos post Deum confert omni veritati.* Et quod Ecclesia de ea canit: *Gaude Maria Virgo, cunctas hæreses sola Ecclesia.* *Sermone de Assumptione.* *interemisti in universo Mundo;* quod dici non valeret, nec potest de alio viatore: Quid enim de veritate, & de Deo non credebar, & cognoscebat, quæ in se Dei sapientiam latentem continebat, & primam omnium veritatem?

Secundò, quia eius Fides clarior omnium fuit, quia clarius omnibus credenda cognovit per internam Patris, & Filij, & Spiritus Sancti instructionem, vnde iuxta Sanctorum Patrum communem sententiam omnia credenda, præsertim mysterium suæ Incarnationis, & humanæ redemptionis Christus Dominus in suo sacratissimo pectore, sic aperuit, ut ei tandem nota essent, & sibi secundum claram cognitionem, sicquæ Mariæ Angelum interroganti. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Respondit Angelus: *Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi:* id est, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, ita omnia tibi facient clariora, quam cuiuscumque creaturæ, etiam ipsis Angelis, sint nota.

Tertiò, fuit eius Fides constantior in perseverando omnibus alijs, quia in nullo vitæ suæ momento in Fide defecit, nec titubavit, sed eam immobiliter usquæ in finem vitæ suæ retinuit, & ser-

vavit. Vndè potuit de futuro Beata Elisabeth prædicare Beatæ Virgini omnia illi promissa adimplenda fore propter constantiam suæ Fidei: *Beata, Lucæ 1. quæ credidisti, perficientur in te omnia, quæ dicta sunt tibi à Domino; ut habetur apud eundem Evangelistam Lucam. Et de hac Fide generaliori, clariori, & firma merito fuit laudata, & commendata Beata Virgo Maria.*

CAPV T. XV.

BEATITVDO VIRGINIS,

*& Incarnatio Verbi, Fidei Mariæ,
ut primo principio debetur, iuxta
Beatæ Elisabeth dictum.*

Beata, quæ credidisti:

*Ideo bis Mater Christi
consideranda
venit.*

Lucæ 1.

VISSE in Beata Virgine Fidei virtutem, quam Beata Elisabeth hic commendat, dicens: *Beata, quæ credidisti.* Nullus est, qui dubitet, neque quod attribuitur eius Fidei, meruisse Deum concipere, ut ex sequentibus verbis eadem Eli-

abesth indicat : *Quoniam perficientur in te ea quæ dicta sunt tibi à Domino.* Vndè Divus Augustinus ait Virginem Beatam Deum non libidine, *Lib. de v. 19. in. cap. 3.* sed Fide concepisse, & Beatiorum fuisse percipiendo Fidem Christi, quàm concipiendo carnem Christi; nihilquè profuisse maternam propinquitatem nisi eum foelicius corde, quàm carne gestasset.

Apud Divum Marcum omnia possibilia esse credenti, scriptum est, & si iuxta charitatem Fidem dimetimur, charitas Virginis Beatæ omnia credidit, vt Apostolus Paulus de vera charitate scribens ad Corinthios confessus est, ibi : *Charitas omnia credit*; & apud Matthæum : *Salvator noster, inquit. Si habueritis Fidem, & dixeritis monti, ut mittat se in mare obediet vobis.* *Matth. 17.* Ex quo facile intelligimus, qualis esset Fides Beatæ Virginis, cum ad eius dictum cum dixit : *Ecce Ancilla Domini, &c.* *Luca 1.* Summus mons montium tulit se, & missit in mare, id est, in vterum suum, ergo ipsius Fidei primario debetur sua beatitudo, & nostra redemptio Fides annulus est, quo anima sancta desponsatur Deo iuxta illud Prophetæ Osee. *Desponsabo te mihi in Fide in sempiternum.* *Osea 2.* Hunc habuisse, & maximè adamasse Dei genitricem Mariam cum desponsata fuit Filio suo, vt anima dilecta cum Deo suo, non est dubitandum (vt in cap. 18. fœsus dicemus) & super omnes mortales excellentissimam habuisse Fidem, & fidissimam semper Sponso suo extitisse; qua prævia Fide Matrem Dei meritam ab omnibus prædicari, & effici reperimus.

In Canticis Sponsa Sancta, & Anima iusta, *sub Cant. 2. vers. 3.* *Umbra illius, quem desideraverat, sedisse ait, & in Serm. 48.* umbra esse, quam diu per Fidem ambulamus, notavit Divus Bernardus; ex quibus hanc umbram plenissimè habuisse Beatam Virginem, quæ sub Spiritus Sancti umbra fuit, & sub hac semper vixisse indubium est: sedere, quiescere est, ut idem Bernardus paulo post dixit: *Quievit sub Fide Ma-*

ria, quæ nullū umquam, vel levissimum contra Fi-
dem motum habuit, quo solent etiam fidelissimi
Dei servi aliquando præter eorum voluntatem
quati. Credidit Deo Beata Virgo, & perfecta
sunt in illa, quæ dicta sunt illi à Domino, conce-
pit, peperitquè inviolata Virginitate, ut Divus Il-
dephonsus: Angelum ita loquentem inducit: Non
Serm. 1. de Na- *expavescas partum Virgo, nec metuas nequè multū*
tivit. Virg. *sis in experta formidine; statum crede, & concepisti.*
Credidit Beata Virgo, concepit, & Dei Mater factū
est Virginitate servata.

Tract. 10. in
Ioan.

Serm. de Nati-
vit. Domini in-
cipit. Salvator.

In lib. Regum,
lib. 8. cap. 14.

Et sicut ex Divo Augustino probatur, indicat Dominus Mariam suam esse Matrem non modo secundum carnem, quòd ipsum est donum incomparabile, nulliquè alteri communicatur, sed & maximè secundum spiritum, quia ratione illam nobis, omnibusquè credentibus imitandam proponit, ut verbis aureis Leo Magnus firmat: *Virgo Regia Da-*
vidicæ stirpis (inquit) sacro gravidanda fœtu di-
vinam humanamquè prolem prius mente concepit,
quàm corpore. Cui adhæret Rupertus Abbas in
hæc scribens verba: Generationis Christi vera
Beatitudo est in eo, quia verbum ipsum, quòd Vir-
go fidelis secundum carnem peperit, & lactavit,
ipsa

ipsa secundum Fidem prius, & corde concepit; & ore peperit. Ut hinc intelligere debeamus, & possimus, quomodo Scriptura Sacra nobis Mariam depingat, semperquè spectandam præbeat, ut bis Matrem Christi esse meminerimus, quòd privilegium illi soli competit; cùm sit Mater, tùm carne, tùm spiritu, quæ simul carnalem, & spiritualem generationem tam absolute coniunxit, ut inter Sanctos omnes nihil illa, vel in corpore purius, vel in anima sanctius, vel in iustitia perfectius, vel inter cœlites excellentius reperiatur. Et ut Venerabilis Beda testatur: Cùm Sacerdos negasset, Virgo cor- *Cap. 1. in*
rexit errorem. Beatior etiam credendo, quàm *Lucam.*
Christi carnem concipiendo. Nunc autem, & carne, & quadamtenus spiritu Domini Mater, nulli prorsus Fide secunda, ac Christo æterna sapientia digna Mater inventa. Et ut Canisius clamat: Cre- *Lib. 4. de Ma-*
didisti, quæ tibi dicta sunt à Domino, quantum- *ria Deipara,*
vis ardua, sublimia, inaudita, & ante alios fir- *cap. 2.*
ma Fide complexa es: Beata prorsus in qua
semper heroica Fides ad Mystéria divina mirabiliter, & contemplanda, & percipienda prælu-
xit.

Et si sunt Beati (Christi sententia) omnes illi qui cùm Fide audiunt, & opere custodiunt Verbum Dei, quanto illa Beatior, digniorquè censenda est; quæ omnes piè contemplantis, Deoque vacantis Magdalænæ partes obiens, ac superans, Christi Evangelium capidissimo pectore semper hausit, quæ Filium, tot annis domesticum velut præceptorem aluit, cuiusquè aures semper divinis illius vocibus circumsonuerunt, quas illa tanto ma-

Lucæ 11.

Lucæ 10.

iore cū Fide percepit, ac imbibit, quanto Ver-
bū ipsum præ cæteris cognovit præsentius, & ama-
vit vehementius; & in omni vita studiosius obser-
vavit.

*De Relig. Chri-
stian. lib. 2. de
Virg. Maria,
cap. 13.*

Quærendum etiam venit cū Angelus dixe-
rat benedictam, & Elisabeth benedictam, & Bea-
tam, quid interest inter benedictam, & Beatam?
Hanc quæstionem movet, & resolvit Simon à Ca-
saria, & cū benedicendi aliquas differentias assig-
net concludit, quòd benedictio Virginis, quæ ab
Angelo, & ab Elisabeth benedicta in mulieribus
prædicatur à Deo pro tinus sic erat: vt illam ei Do-
minus bonitatem conferret, quā sibi super omnes
posset placere, ac Dei Filium generare: ab homi-
nibus etiā talibus erat benedictionibus extollēda;
vt nihil in ea, & ex ea in alteram rerum partem,
quā in virtutum bonitatem possit inflecti; vt ex
ventre ipsius ille benedictus, qui venit in nomine
Domini afflueret super omnes. Beata siquidem
prædicabatur viatrix existens; quia crediderat
Angelicis dictis, & quia in ipsa prædicta perficien-
da erant. Virtutis erat existentis in animo ista
beatitudo: vt nihil posset repugnare futuris, nec
ipsa in mente habebat aliquid impacatum. Bea-
titudo est sic virtutibus adijci, vt nihil adver-
sum earum impediat actionem; ad quā bea-
titudo interminabilis sequitur: cū sit assump-
tio in superna. Inquit igitur Elisabeth: *Beata,*
que credidisti, quoniam perficientur in te, que di-
cta sunt tibi à Domino, scilicet, Angelo nuntian-
te.

Lucæ 1.

Axioma commune, & Philosophicum est, nihil

volitum quin præcognitum; ex quo deducimus, quodd licet consensus Beatæ Virginis, quem præstitit Verbi Incarnationi, dicens: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Ex voluntate immediatè provenit, negari non debet, quin prius ex eius præstantissima fide vires, principium, & complementum recepit, nam si Fidem constantem Angelico annuntio Virgo non præstitisset, crederetquè omnia ab eo dicta firmiter, consensum non præberet; vndè Sancti Patres, & Doctores magis laudant mente, id est Fide, quàm Corpore Verbi Incarnationem; & ex Divò Augustino toties illa repetita Verba: *Magis mente, quàm ventre.* De eadem idemmet indicant, & probant.

Ex aliò principio irrefragabili hoc idem probari potest si Divi Pauli sententiam in medium afferamus afferentis: *Sine Fide Impossibile esse placere Deo, & accedentem ad eum oportere credere.* Non sufficit naturalis Dei cognitio, qua Philosophi cognoverant Deum esse, & vindicem bonorum, & malorum; nam Deus vult amari, & ab hominibus coli, & venerari non solum, ut author naturæ, & bonorum naturalium, sed etiam supernaturalium, & æternorum post hanc vitam, sicquè ut illi placere possimus, & ad eum accedere, favorem, & amicitiam consequuturos, Fide vera, viva, & operum, fructuumquè feraci esse debet; vndè bene arguit Divus Paulus ad iustificationem, scilicet, ut simus amici Dei, Deoque placeamus, Fidem, si-
ve cognitionem supernaturalem, & divinam requiri. Notandum etiam venit iuxta expositionem

*Ad Hebr. 11.
vers. 6.*

*In capit. 11.
epist. Pauli ad
Hebr. vers. 6.
num. 305.*

Cornelij à Lapide in hunc locum, ad iustificatio-
nem, Dei què amicitiam, qua illi placeamus, non
tantum hæc duo, scilicet, quòd Deus sit, & quòd
remunerator, sed plura alia credèda esse, vt Deum
esse trinum, & vnum, Christum incarnatum, &
crucifixum, esse mediatorem Dei, & hominum,
Christum esse peccati tum originalis, tum cuius-
vis actualis expiatorem, & animam esse immor-
talem; his suppositis quomodo ergo ad Deum
Virgo accederet, placerequè illi posset vt Ma-
ter eius fieret, nisi plena, firma, & constanti Fi-
de fuisset, illamquè plenissimè ante consensus
præstationem exercuisset, credens omnia illa
Mysteriorum Arcana, quæ ab Angelo ei nuntia-
bantur.

Quòd Virgo accessit ad Deum per hanc Fi-
dem, illiquè placuisset ab effectu probatur, nam
statim, quòd Angeli legationi dixit: *Ecce Ancilla*
Ioan. 10. Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum. Testan-
te Ioanne: *Verbum caro factum est, & habitavit in*
nobis.

Argui potest ex hoc præcisse, quòd Virgo Ma-
ria prius accessit ad Deum per Fidem, quàm per
voluntatis assensum, vt posset illuminari, & in Ma-
trem eligi, quia nullus potest Deo placere nisi ac-
cedat ad ipsum iuxta Iacobi sententiam: *Apropin-*
Iacobi 4. pinquatè Deo, & propinquabit vobis. Et Psaltes:
Psal. 33. Accedite ad Deum, & illuminamini; sed nullus
accedit ad Deum nisi per Fidem, quia Fides est
lumen intellectus; ergo nullus potest Deo pla-

Luc. 2. in cap. 11. epist. Pauli ad Hebr. cere nisi per Fidem. Vt in hunc Divi Pauli lo-
cum Sanctus Thomas Aquinas docet; ergo si
Bea-

Beata Virgo ita accessit Deo, amicaquē facta est Dei, & in illa ita complacuisse videatur, ut in Matrem suam eligeret hoc totum Fidei suæ deberi, iudicandum, & tenendum venit.

Ersi Fides est bonorum omnium fundamentum, & salutis humanæ initium, sine qua nemo ad Filiorum Dei numerum pervenire potest, quia sine ipsa, nec in hoc sæculo quisquam iustificationis gratiam consequitur, nec in futurum possidebit æternum; ut more suo Divus Augustinus exponit.

Præf. 1. de Fide ad Petrum.

Ergo necessario Beata Virgo antequam Angelo panderet voluntatem suam, iam accessit ad Deum per Fidem, omnemquē iustificationis gratiam adepta cum Angelus plenam gratia prædicat, & Dominum esse cum illa; non ergo si cum Fide ad Deum non accederet, Dominus ad illam deveniret, sed hoc prius contigisse antequam Mater Dei fieret, planè est confitendum. Ergo etiam quòd Beatitudo sua, & Verbi Incarnatio primario suæ Fidei debeatur. Ut præclare exponit Ricardus à Sancto Laurentio, ibi: *Maria designata est per*

De laudib. Vir. cap. lib. 4.

Evam, quæ appellata est Virago; Genes. cap. 2. Quia de viro sumpta est: Maria autem Virago, quia de ipsa sumptus vir suus, quando scilicet ex magnitudine Fidei consentiens, ut de sua substantia fieret Christus homo, respondit Luc. 1.

*Eccce Ancilla Domini, fiat mihi
secundum Verbum*

tuum.

C A P V T. XVI.

BEATA VIRGO, QVAM
in summo habuit Fidem, gratiam,
& fructum Fidei, in hocquē
quantum excessit omnes
viatores.

1. Corinth.

In Mariali,
cap. 90.

COMMVNITER illud Pauli ad
Corinthios: *Alteri Fides, &c.*
vt notat Glossa, accipitur
pro Fide, vt est gratia gra-
tis data pro constantia Fidei;
vel Sermone Fidei; hancquē
sublimem habuisse Beatam
Virginem, & in ea omnes
superasse, & esse supergressam probat Albertus
Magnus, nām aliorum constantia fuit defficiens,
& intercepta, Virginis verò non, & pro hac par-
te adducitur, & exponi solet illud Ecclesiastici:
Eccles. 1. *Genera io præterit, & generatio aduenit, terra*
Matth. 17. *verò in æternum stat;* & illud Matthæi: *Si habue-*
ritis Fidem sicut granum sinapis, & dixeritis
monti huic tolle te, & mittete in mare, obediet vo-
bis. Et cūm granum sinapis sit minimum, purum,
calidum, & tenax, Virginis verò Fides humilis pu-
ra, feruens, & tenax, rectè grano sinapis compara-
tur, quantumquē creverit, & potens demonstre-
tur,

tur, ab effectu ducimus, cū ad ipsius dictū: *Fiat mihi secundū Verbum tuum*: Summus montium tulit se de Cœlo, & misit in mare huius mundi per Incarnationem ex ea, & in mare sui vteri, & in vterum suum ingressus vitam dedit mundo, vnde Divus Antoninus nullius Sancti, nec Sanctæ fuisse vnquam Fidem, ita constantem, & ferventem, quod istud perere auderet, vel impetraret docet, simulquē huiusmodi gratiam Fidei posse esse sine gratia gratum faciente, per id quod Apostolus Paulus scribit: *Si habuero Fidem, ita ut montes transferam charitatem autem non habuero, &c.* Vbi datur exemplum de Alexandro Magno, qui ex Fide orans procuravit montes calpios insimul iungi, vt infra eos clauderentur Tribus quedam ludæorum translata propter scelera eorum: quod, & factum esse. Nec immerito Virginis constantia Fidei, terræ stanti assimilatur, cū constantior, & firmitior semper habita fuit, Fide omnium viatorum, nām omnes defecerant præ timore in Fide, in passione; & ipsa semper firma permansit, Fides in quantum est fructus spiritus, de qua Divus Paulus: *Nos enim spiritu ex Fide*, & Glossa in rubrica de summa Trinitate, & Fide Catholica, eamquē invisibilium certitudinem vocant, triplicem illam considerat ex delectatione Albertus Magnus: *Primus modus est, per scibilium pluralitatem, vt si delectatio est in sciendo, quanto plura sciuntur, tanto maior est delectatio. Sed Beatissima Virgo plus omnibus scivit: ergo plus omnibus secundum hunc modum delectationis habuit. Secundus modus est per*

Luca 1:

In summa, par.
4. tit. 15. cap.
19. §. 3.

1. Corinth. 13:

Galat. 5. ver. 5.

Glossa in rubr.
de summa Tri-
nit. & Fide Ca-
tholica Codice.
In Mariali,
cap. 128.

nobilitatem, & maioritatem Sanctorum, ut si est delectatio in sciendo talia; maior delectatio erit in sciendo nobiliora, & meliora, sed Beatissima Virgo, scivit impropportionabiliter meliora, & nobiliora ad sciendum alijs, scilicet Deum, Trinitatem, & Beatitudinem propriam: ergo eius delectatio, quàm habuit in sciendo omnium delectationibus, fuit impropportionabilis. Nihil enim est delectabilius animæ scire, quàm scire Deum: & se ab ipso scire, numquam separandam. Tertius modus est, per modum sciendi perfectionem, & si delectat aliquid scitum simpliciter scitum, perfectius plus delectat: Sed Beatissima Virgo impropportionabiliter perfectionem habuit in sciendo. Item munditia præcedit visionem, visio certitudinem, certitudo declarationem: Sed Beata Virgo habuit impropportionabilem munditiam: ergo visionem: ergo certitudinem: ergo delectationem; sic ergo patet qualiter Virgo Beata, & plura scivit, & delectabiliora ad sciendum, & perfectiori modo sciendi omnibus alijs: & sic certitudinem habuit invisibilium excellentius omnibus alijs. Igitur fructum Fidei habuit in summo. Hæc Albertus Magnus, cui etiam adhæret

*In summa, 4 p.
tit. 15. cap. 26.
§. 1. circa me-
diump.*

Divus Antoninus, paucis verbis adhibitis, & differentiationem adhibens in Fide, prout est fructus, velut virtus Theologica, quia si ultra communem assensum ad credibilia prout est fructus importat quandam certitudinem de eis, non tamen eo modo quo in patria. Potest etiam hic Fides dici fidelitas ad promissa: quæ etiam fuit per maximè in Virgine Maria; & de hac apud Ecclesiasticum:

cum : *Fidem posside cum amico in paupertate il-* Eccles. 22.
lius, ut & in bonis eius lateris; & ita intelliguntur
 hi iure plura Iuriconsultorum responsa; & cum l. i ff. de consi.
 Virgo Beata fuit fidelissima Deo, rectè de ea in- pecum, l. i. §.
 telligi debet illud Neemæ: *Invenisti fidele cor* merito, ff. depo-
eius coram te. Et verus Salomon Pater æternus siti: l. bonam.
 iuxta illud Regum Filio suo dicere potuit. *Ædi-* Fidem, Cod. de
ficabo tibi domum fidelem. Quia Virgo sola cum act. & oblig.
 Filio suo fuit Domus fidelis, usquè in sempiter- Esdra. 2. cap. 9.
 num coram Deo; vndè ipsa dicere potest cum vers. 8.
 Propheta Rege: *Testimonium meum fidele ipsi:* Et 3. Reg. 11. vers.
 ut fidelissima in omnibus promissionibus suis, sem- Psalm. 88.
 per de ea lætanter canere debemus illud Iosue, vers. 29.
Implevit opere, quòd promissit. Et generi hu- Iosue 23.
 mano ita fidelissima est reperta, ut propter eius vers. 15.
 fidelitatem Deo fuit reconciliatum. Et si primus
 noster parens propter præcepti transgressionem
 infidelis habitus est; magis mulieri, quàm Deo
 credens, nosquè qui successimus eis, in peccato
 nati noscamur, sanctificari valuimus per mu-
 lierem fidelem, nempè Beatam Virginem Ma-
 riam iuxta Apostoli Pauli dictum: *Sanctificatus* 1. Corin. 7.
est enim vir infidelis per mulierem fidelem. Et vers. 4.
 sicut aliquando contingit, quòd vnus converti-
 tur per alterum ad Fidem, eodem modo sancti-
 ficetur iuxta Sancti Thomæ sententiam in hunc
 Divi Pauli locum; sic invenimus factum Romæ,
 cum Sisinius per Theodoram tempore Clemen-
 tis Papæ conversus est; & Beata Cecilia Spon-
 sum suum Valerianum ad Fidem convertit, san-
 ctificatum per Baptismum, & glorificatum per
 Martyrium; & Vir iustus Ioseph Sponsus Beatæ

Virginis Mariæ, quid non per Sponsam suam ad omnis sanctitatis sublimitatem euectus non agnoscatur, ad quam fecit ascendere familiaritate? Et si Cecilia Virgo vno noctis spatio suis exhortationibus Sponsam traxit ad Deum Beata Virgo Maria, tot annis coniungalis cohabitationis, tot humilitatis, charitatis, & honestatis exemplis, tot cœlestis doctrinæ, & sapientiæ verbis Sanctum Virum suum omnia tacitus conservantem, prudenter notantem ad quam non perfectæ vitæ provexit celsitudinem? Hoc usus est argumento Sanctus Ambrosius exponens illud, Lucæ 1. *Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus tribus.* Veracius, & proprius de hac Regina nostra asserere tenemur, nos pro peccatis nostris infideles, iustequè damnatos per istam fidelissimam Virginem, & Matrem sanctificari, & salvari sine dubio posse, suaquè intercessione à Filio suo certè assequuturos sperare.

*

C A P V T XVII.

QVANTVM NATVRA
impossibilia, & summe distantia
Fides Virginis possibilia fecit,
eiusque Fidei præstantia
debeatur.

INTER alia mirabilia, quæ in Incarnacione Verbi patrata fuisse nescuntur; tria præsertim Sancti Patres maximè mirantur, eaque summis, non cessant extollere laudibus, & Virginis Deiparæ Fidei sublimi debita confiteri.

Primum; quòd Deus feret homo, & Deitas, & humanitas in vno extarent supposito. Secundum: Quòd Virgo esset Mater, & Mater sine claustri sui Virginalis violatione conciperet, & pareret. Tertium: Fides, & cor; quòd cum Fides, & humanum cor distantijs summis ob discordiam comparentur, Virgo Mater in unum redigeret.

Præcæteris Sanctus Bernardus hæc profundè serm. 3 in Vig. mirans, & contemplans in sequentia pronuntiat Nativit. verba: Tria opera, tres misuras fecit omnipotens illa Maieestas in assumptione nostræ carnis,
ita,

ita singulariter mirabilia, & talia, nec facta sint, nec facienda sunt amplius super terram. Coniuncta quippe sunt ad invicem Deus, & homo, Mater, & Virgo, Fides, & cor humanum. Admirabiles istę mixturę, & omni miraculo mirabilius, quomodo tam diversa, tamquę divisa ab invicem, invicem potuerunt coniungi.

Merito Divus Bernardus miraculo mirabiliora hæc recenset Mysteria; sed si hæc ita aliora, & incomprehensibilia beneficia Fides Deiparę Marię assequi valuit, qualis esset eius præstantia, & sublimitas? Dicat, qui noscit. Nam humani caput metam excedere non dubitamus, nequę ratione comprehendendi, quod sola Divina potestas, factibilia reddidit, sed modo quo mens nostra valet qualitatem horum factorum per partes exponemus, ut magis Fidei Beatę Virginis excellētia præfulgeat.

Deum hominem factum, paucis describitur verbis, & non amplioribus idem asseruit Evangelista

Ioann. 1. Ioannes cum dicit: *Et Verbum caro factum est.* Iisdem etiam vsi sunt Apostoli Sacri, & Concilij

Symbol. const. Constantinopolitani, Sancti Patres, in Symbolis

& Apostolor. suis; *& homo factus est.* Sed quanta in facto hoc Omnipotentię Dei bonitatis, & charitatis erga nos beneficia includantur, non erit facile promendum; & si apud nos ignorę semper sint magnitudinis suę qualitates; non temere affirmare possemus, etiam Altissimi Dei potentiam, & Filij sui in Mundum missionem, Incarnationem, & peregrinationem, non amplius in humani generis gratiam, & bonum se extendere posse, libe-

raliorem què exhibere: *Non satiabar* (inquit Aug- Lib. 9. confess.
 gustinus) *dulcedine mirabili considerare altitu-
dinem consilij tui super salutem generis humani. cap. 6.
 Quantumquè homo hac miseratione extollatur
 alibi piè considerans idem Augustinus aureis ver-
 bis explanavit. *Deus* (inquit) *factus est homo, quid* In sentent.
facturus est homo, propter quem Deus factus est Prosperi.
homo? Se totus homo impendat. amoris, ac cul-
 tui tanti Dei (vt Divus Bernardus exposuit) ne
 ingratitudinis damnabili poena iustè prematur.
Ille meæ liberationi (inquit Divus Bernardus) Serm. 63. in
ego illius honori, ille meæ saluti, ego illius volun- Cantic.
*tati.**

Quando humanum genus Deum suum Re-
 demptorem habere somniare potuit? Vndè hoc
 nobis, vt Filius Dei nostri, & Dominus noster ve-
 niret ad nos? Nonne hoc per nimiam charita-
 tem suam factum fuisse monstratur? Ita apud
 Lucam hoc expressè Zacharias docuit, dicens, Luca 1.
Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus vi-
sitavit nos oriens ex alto. Ita etiam Leo Pontifex
 declaravit: *Deus omnipotens, & clemens* (inquit) Sermone de
ius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius Nativitate.
opus misericordiæ est statim vt nos diabolica ma-
lignitas veneno suæ mortificavit invidia, præ-
destinata renovandis mortalibus suæ pietatis
remedia inter ipsa mundi primordia præsigna-
vit denuntiando serpenti futurum semen mulie-
ris, quod noxij capitis elationem sua virtute
contereret, Christum scilicet in carne ventu-
rum, secundum plenitudinem temperis quam divini
consilij inscrutabilis altitudo disposuit, vt inven-

tor mortis Diabolus per ipsam, qua vicerat, vincetur.

Vndè nobis, vt Deus immortalis, fieret mortalis, æternus temporalis; impassibilis, passibilis, incircumscriptus, conscriptus, Dominus formam fervi acciperet, & tandem Deus fieret homo? Nonne Virginis Beatæ Fides, Virginitas, Humilitas, Obedientia, Religio, aliæque Virtutes, iugis oratio, incessantes preces, desiderium ardens, & supplex petitio ad Dominum Creatorem, & Factorem suum pro mundi redemptione obtinuerè? Ita communis Sanctorum sententia est: Matrisque Salvatoris dignitatem promeruisse, licet non sub merito de condigno cadentem, saltem de congruo eam merentem, hocquè Ecclesia Sancta multis in locis planè confitetur cum dicat: *Quæ Mater Christi meritò fieri meruisti:* Et alibi: *Beata viscera, quæ meruerunt portare Christum Dominum:* Postremo in quadam oratione: *Vt dignum Filij tui habitaculum effici mereretur.* Et vt in re ita clara non immoremur pro Sanctorum opinione solum Ecclesiæ Latinæ Doctorum quatuor sententias proferemus. Divus Hieronymus duplici in loco, ita sentit: *An non (inquit) mons sublimis MARIA, quæ vt ad Conceptionem Æterni Verbi pertingeret, meritum verticem super omnes Angelicos Choros, usquè ad solium Deitatis erexit?* Et scribens ad Eustochium. Tantæ puritatis Maria extitit, vt mereretur effici Mater Dei: Divus Augustinus. *Scimus, quòd plus gratiæ ei collatum est ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere, ac*

*Super I. Reg.
cap. 2.*

*De custod. Vir
ginitatis.*

*Lib de natura,
& gratia, cap.*

36.

parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. Sanctus Ambrosius: *Quid loquar, quanta sit Virginitatis gloria, quæ meruit, à Christo eli* *Epist. 82.*
gi, ut esset etiam corporale Dei templum. Et libr. de Virginibus: *Quid in singulis moror? Quæ digna fuit, ex qua Filius Dei nasceretur.* Sanctus Gregorius: *Lib. 2. de Virg. Incomparabilibus (inquit) illustrata meritis Dei* *panlo post principium. in 1. Reg. cap.*
unigenito, in quo recumberet, sacrum præparavit
uterum.

Hac veritate motus Divus Thomas docere non dubitat infinitatem quandam dignitatis illi personæ, quæ Dei Mater est, attribui oportere: sicquæ argumentatur: *Si enim quo altior est Filius, eo dignior Mater censenda est, quis iure ambigat, quin Filij infiniti authoritas, ac dignitas ad Matrem ipsam redundet, quæ sola cum Patre, Filio A terno dicere potest: Filius meus es tu, ego genui te.* Et Dionisius Richelius iudicat, eo, quod Maria veri Omnipotentisquæ Dei Mater vera facta sit tantam gratiæ plenitudinem continere, *Lib. 2. de praconio, & dignit. Virg. cap. 8.*
 quantam ne ipsa quidem Virgo, nisi Dei contempletur essentiam perspicere possit. Et Cardinalis Cusanus, docet, in eo quod Matrem Dei asserimus, *Dialogo de Anunt. Virg.*
 omnem fere laudem contineri, atquæ superari, ac id circo vulgares illos titulos, quibus Maria Regina Cælorum, Mater Angelorum, & hominum, iubilusquæ Prophetarum appellatur, ad illam iure referri.

Secunda, & admirabilis unio est. *Virgo, & Mater* singularem prædicant Sancti, non cessant in sublimè eam extollere ingenio carere credunt, cum Mysterium consequi curant; vires non suppe-

tunt cum capere inhiant, quod credunt; incipiamus cum Bernardo, qui admirandi principium dedit: *A sæculo (ait) non est auditum, quod Virgo esset, quæ peperit, quod Mater esset, quæ Virgo perman-*
Serm. 3. de Vig. fit. Numquam iuxta rerum ordinem Virginitas, ubi
Nat. fœcunditas prædicatur, nec fœcunditas, ubi Virginitas integra conservatur. Sola hæc est in qua
Virginitas, & fœcunditas obviaverunt sibi. Ibi semel factum est, quod numquam factum fuerat, nec
fiet in æternum; quia nec primam similem est visa, nec habere sequentem.

Hæc mira cominixtio, & unio iam præsignata factis multis antea fuerat. Ita in rubo ardente, &
Exod. 3. vers. 2. non combusto, de quo in Exodo: Apparuit quæ ei
Dominus in flamma ignis de medio rubi; & videbat
quod rubus arderet, & non combureretur. Nostra Mater Ecclesia Virginitatem Dei genitricis
*agnoscens ita canit. Rubum quem viderat Moyses incom-
 bustum conservatam agnovimus tuam lau-*
In officio parvo dabilem Virginitatem. Arsit enim MARIA fœ-
B. Virg. tempo-canditate, sed non est combusta libidinis corrup-
re Alvenius. tione. Aaron Virga, quæ sine adiecto humore ex-
tra terram floruit simul, & fructificavit (de qua in
Nume 17. vers. 8. numeris legitur) est Virgo Maria, quæ produxit
sine opere, ac semine Viri, florem, & fructum
Christum Dominum Salvatorem. Figurata etiam
est in illo Gedeonis vellere, & terra mirabiliter de
Coelo vicissim rore madentibus (ut Iudicum li-
bro scribitur.) Nam Christus Dominus descen-
dit in uterum Virginis, non ex viro, sed ex Coelo;
sicut ros, & pluvia descendit in vellus, & terram.
Et sicut tres pueri in camino ignis inclusi habeban-

bantur; & tamen eos non lædebat incendium, *Daniel 3.*
 nec odor fumi erat in eis. Vel quemadmodum
 Danieli intra lacum Leonum incluso, claustris *Daniel 6.*
 non apertis allatum est prandium ab Abacuc.
 Multisquæ alijs figuris hæc Beatæ Virginis Mater-
 nitatis, & Virginitatis mirabilis vnio declaratur,
 quas brevitatis causa omittimus. Bernardum sequi-
 tur Sanctus Epiphanius, qui exclamans ait: *O Virgo* *serm.*
Sanctissima quæ exercitus Angelorum in stuporem
deduxisti, stupendum enim est miraculum in Cælis,
mulier gestans lucem in vlnis; stupendum miracu-
lum in Cælis, Mulieris Filius, qui, & ipsius, & sæ-
culorum est Pater; stupendum miraculum in Cælis,
Thalamus Virginis habens Filium Dei, Deum, &
Sponsum Christum.

Hefychius Presbyter Hierosolymitanus, Au-
 thor Græcus, qui summa dexteritate in laudan-
 do Mariam, Virginitatem cum Maternitate sua
 coniunxit, ita prosequitur: *Peperit, & uterum*
non aperuit; concepit, & vulvam non corripit:
eduxit Infantem, & uterum signatum reliquit:
lac suppeditavit, ubera tamen intacta conserva-
vit: portabat puerum, pueri tamen Patrem non
agnoscebat: Mater effecta est, quæ minimè Spon-
sa fuit: nutriebatur Filius, & non inueniebatur
Pater: ager fructum edebat, & fructus carebat
cultore: messis reddebat, quæ semen non accepe-
rat: currebat fluvius, & fons quacumquæ ex par-
te clausus erat, ut perspicuum fieret, te Matrem
esse factam, & tamen non esse passam ea, quæ mu-
lieribus accidunt. Non minus hoc privilegium lau-
 dabiliter narrat divus Cyprianus adversus Iudæos

Serm. 2. de San-
cta Deipara.

Lib. 2. ad ver- scribens : *Erat ei (inquit) proprium privilegium,*
 Jus In 1205. 6. 9. *quòd nulla Mulierum, nec ante, nec deinceps me-*
ruit obtinere, quòd erat simul Mater, & Virgo,
singulis titulis insignita: Vnde, & Matri plenu-
do gratiæ debebatur, & Virgini abundantior glo-
ria, quæ carnis, & mentis integritate insignis, spi-
rituali, & corporali intus, & extra Christi præsen-
tia fruebatur.

In eandem sententiam incidunt Hilarius, Epi-
 Apologia in phanius, Gregorius Nazianzenus, Ambrosius,
 Ru num Hære Chrysostomus, Eusebius Emislenus, Augustinus,
 si. 78. Theodoretus, Maximus Taurinensis, & Ruper-
 Tragedia de tus, & multi alij, quibus subscriptum invenimus
 Christo. Passio. Originem ita concionantem : *MARIA despon-*
 Lib. 1. contra *sata fuit Ioseph, non tamen in concupiscentia iun-*
 Iulianum Epi *cta, Mater immaculata, Mater incorrupta, Ma-*
 stola 81. *ter intacta, Mater eius, cuius eius? Mater DEI*
 Hom. in Dñi. *unigeniti Domini, & Regis omnium Plasmatoris,*
 Hypop. *& Creatoris cunctorum, illius qui in cælis sine Ma-*
 Hom. 2. de Nat. *tre, & in terra est sine Patre. Ipsius, qui in Cælis*
 Domini. *secundum Deitatem in sinu est Patris. & in terris*
 Lib. 13. de Ci- *secundum corporis susceptionem in sinu est Ma-*
 vit. Dei cap. 18 *tris. O magnæ admirationis gratia! O inenarra-*
 Serm. 10. de *bilis suavitas! O inefabile magnumquè Sacra-*
 provid. *mentum. Ipsa eademquè Virgo, ipsa, & Mater*
 Hom. 2. de Cru- *Domini, ipsa, & Genitrix, ipsa eius Ancilla plas-*
 ce, & sepultu- *matio eius, ipsa, quæ genuit. Quis umquàm ista audi-*
 ra Dñi. *vit? Quis vidit talia? & quis cogitare potuit, ut Ma-*
 In lib. 1. can- *ter Virgo esset, & intacta generaret, quæ, & Virgo*
 tic. Hom. 1. *permanst, & genuit.*

Non taceamus Divum Hieronymum, qui in
 sacris peritissimus litteris varijs epithetis Virgini-
 ta-

ratem simul, & Maternitatem Deiparæ Virginis
 non minimè laudat: *Hæc est illa porta orientalis* Lib. contra Ie-
 lis (inquit) *ut ait Ezechiel, semper clausa, & luc-* vinianum.
da, operiens in se, vel ex se proferens Sancta San-
ctorum, per quam Sol Iustitiæ, & Pontifex noster
secundum ordinem Melchisedech ingreditur, &
egreditur. Et alibi: Christus Virgo, Mater Vir-
ginis nostri Virgo perpetua, Mater, & Virgo, Ie- Ex apologia ad
sus enim clausi ingressus est ostijs, & in sepulchro Pammachium
eius, quod novum, & in petra durissima fuerat pro libro cōtra
excissum, nec antea quis, nec postea positus est. Iovinianum.
Hortus conclusus, fons signatus: de quo fonte
ille fluvius manat, iuxta Ioele, qui irrigat tor-
rentem, vel funium, vel spinarum, quæ suffo-
cant sementem Patris familias. Et alibi: Por-
ta hæc clausa erit, & non aperietur. Pulchrè in Exposit. in
quidam portam clausam per quam solus Domi- Ezechielē, lib.
nus Deus Israel ingreditur, & Dux cui porta 13. cap. 44.
clausa est, M A R I A M Virginem intelligunt,
quæ, & ante partum, & post partum Virgo perman-
sit.

Non minus Sanctorum Patrum, totiusque Or-
 bis adstitit timor, ne Virgo Mater ob humilitatis,
 & Virginitatis præclaras suas virtutes in præsta-
 tione consensus in Angelica legatione retardare-
 tur, vel forsan negaret; quia cum æterna sapien-
 tia decreverat, non nisi habito Virginis MARIÆ
 consensu carnem nostram assumere, præcisè ab
 illa hoc humano generi beneficium præstandum
 dependebat, noscebatur etiā Beatam Virginem
 in virtutibus omnibus maximè crevisse, sed Virgi-
 nitatis, & humilitatis cæteris prætulisse; hocque in
 ipsa

ipsa Angeli annuntiatione satis fuit demonstra-
tum, nam cum ipsam concipere, & parere narra-
set Angelus, statim Virginitatem suam Virgo de-
clarat: *Quia virum non cognosco*. Sequē eam ob-
servaturam indicat. Et cum se Matrem futuram
Dei Angelus promittit; se Ancillam planē Virgo
proficitur, sicquē illico, vt Virgo Beatā consensum
Altissimi decreto præbuit, & Verbum Domini fie-
ri illi secundum Angelicum annuntium expecta-
ret; tota Sanctorum Patrum exultavit multitudo,
& gaudio repleti gratias Deo plenissimas retule-
runt, hæcquē Virginitatis, & Maternitatis miracu-
losa vnio effectum habuit; vtrumquē Venerus Pa-
triarcha mirificis exposuit verbis: *Isto vnico* (in-
quit) *responso complevit Cælum gaudio, Angelis*
omnibus exultationem præbuit, captivo sæculo
spem dedit, demones universos exterruit, astan-
tem latum fecit nuntium, ac detentis in inferno
Patribus libertatis gratiam repromissit. Affe-
ctu quippè avido, extensis in Cælum manibus, pro-
patulo cordis auditu huiusmodi præstolabantur
responsum: erat nempe illis præ libertatis amore
diuturna nimis expectatio, pavidaque observatio,
ne ob humilitatis virtutem retineretur Virgo, con-
sensumquē negaret. Verum, & datum à MARIA
percepere responsum, omnes pariter prorumpentes
in laudes Domino decantavere, dicētes: Benedictus
Dominus Deus Israel, quia visitavit, & fecit Re-
demptionem plebis sue.

Tertia verò vnio mirabilis est Fides, & cor hu-
manum, nam mirum est quomodo humanum cor
rebus ita difficillimis, & sensibus contrarijs Fi-
dem

In Lucam.

dem accommodavit. Quando ergo credi potuit, quòd Deus homo esset, & Virgo permaneret, quæ peperisset, nam lapsus homo corruptæ mentis impotentia, Omnipotentia Dei semper adversatur; iudicat enim id fieri non posse, quòd cæci cordis non capit angustia; & sic necesse est credendum; ut humani ingenij imbecillitas, potentia divini brachij firmetur. *Ergo ne credendum est* (inquit Bernardus, qui in his trinis miraculosis unionibus probationes ducit) *Quòd iste Deus sit, qui ponitur in præsepio, qui vagit in cunis, qui omnium infantilium necessitatum iniurias patitur, qui flagellatur, qui conspuitur, qui crucifigitur, qui ponitur in sepulchro, & inter duos lapides concluditur, excelsus, & immensus. Illa ne Virgo erit, quæ lactat puerum, cui maritus continuus comes est, in convivio in Thalamo; qui ducit illam in Egyptum, & solus cum sola tam longinquam, tam secretam conficit viam? Quomodo potuit hoc persuaderi generi humano? Vniuerso Orbi terrarum? Et tamen* (inquit idem Bernardus) *tam facile, tam potenter persuasum est, ut mihi id credibile faciat credentium multitudo. Iuvenes, & Virgines, senes cum iunioribus elegerunt mille mortes mori, quàm vel ad momentum ab ista Fide deficere.*

Albertus Magnus, hanc distantiam summa dexteritate vnit, sapienterquè declarat: *Quæ altiora* (inquit) *possunt esse his, quæ hic conveniunt: Mater, & Virgo illibata uniuntur ad invicem: ima, & summa, ultima, & prima: & quòd omnibus altius est, cum corde humano ista mirabilia. Mater, & Virgo per impossibilitatem distabāt*
hactē-

hactenus. Ima, & summa per infinitatem & se invicem discedebant. Cor humanū ab his per irrationalitatem.

Academ. 31
sect. 5. num.
36. & 37.

Coævus noster D. Ioseph à Zerda Episcopus Almeriensis Ordinis Benedictini, olim in Salmanticenī Universitate Primum Cathedræ Divi Thomæ, postea primariæ Theologiæ meritiſſimus Moderator in libro suo de MARIA, & DEO incarnato per elegans in hac materia dilemma tacit. *Tria quidem hæc inquit se arguunt per gradus. Si Deus homo sit, quā putas genitricem, nisi Virginem. Si Virgo concepit Verbum, ab aure factam credas. Vnum est, & Fidem concepisse, & Virginem. Do iterum Bernardum in Vigilia Nativitatis Sermone primo ad principium, Frātres generationem istam, quis enarrabit? Angelus nuntiat, virtus obumbrat Altissimi; supervenit spiritus, Virgo credit, Fide concipit, Virgo parturit, Virgo permanet. Eodem ordine argue: quia Virgo credit, Fide concipit: quia Fide concipit, Virgo parturit. Prosequitur idem Præsul: Non potuit amplius exaggerari cordis, & Fidei vetusta, hostilisquē distantia. Advenit Deus Verbum, & ab ipsomet adventus vestibulo in Verbi genitrice cor, & Fides illico colligantur. Si Fides ex auditu est; quid quod adveniente, personantequē Verbo, in Verbi Matri auspicetur? Si Verbum ex Patris corde placida scaturigine procedit, ibiquē delicioso fovetur amplexu; cur tam difficile est Fidei Verbi cum corde vinculam: cur illa superna soboles non innata propensione in similem Paterno gremio sinum se immittat? Quoniam Fides, sicut*
Ver.

Verbum, mentis est opus, & à mente, decidit homo per piaculum, irrationalis serpentis, ut superiori sectione dicebamus, callidis cavillis deceptus ideo tam longe distabat Fides, donec Virgo eluceret, quàm divinæ rationi propinquàm alibi datus nuncupat Rupertus; & à corde Patris abducens Verbum, rationabile præberet obsequium.

Pater Adrianus Mangotius Gaudanus Belga, & Societate Iesu in suis pijs simul, & doctis Marianis Monitis, ex tribus relatis vnionibus, alias tres deducit considerationes, & tria pariter præbet remedia; quibus non parum profuisse eos qui atentè legerent, & observarent tutò crederemus.

Prima consideratio est de illa mixtura admirabili, qua Deus, & homo, imò Deus, & limus (nam formatus est homo de limo terræ ut Genesis, 2. habetur) in vna persona divina coniunguntur. Tanta maiestas, & tanta infirmitas; tanta vilitas, & tanta sublimitas. Nihil enim Deo sublimius, & nihil vilius limo, & tamen tanta dignatione Deus descendit in Limum, tantaquè dignitate Limus ascendit ad Deum, ut quidquid in eo Deus fecit, Limus fecisse credatur quidquid Limus pertulit, Deus in illo pertulisse dicatur, tam ineffabili, quàm incomprehensibili Sacramento: Vnde Sanctus Leo: *Vtriquè naturæ (inquit) in suis proprietatibus permanenti, tanta est unitatis facta communitio, ut quidquid ibi est Dei, non sit ab humanitate distinctum: quidquid autem est hominis, non sit à Deitate divisum.*

Hæc munifica liberalitas Dei, & Salvatoris nostri hortatur nos ad Divinam quandam vitæ ratio-

Sermo. de Nat. nemineundam, vt graviter ostendit idem Leo: Agnosce (inquit) ò Christiane, dignitatem tuam, & divinæ consors factus naturæ, noli de generi conversatione in veterem vilitatem redire. Hinc nos ad gratitudinem animi summam. Divus Bernardus monet, Adverte (inquit) quia Limus es, & non sis superbus. Quid enim superbis terra, & cinis Adverte etiam quia Deo iunctus es, & non sis ingratus. Excitat etiam ad magnum proximi nostri amorem ac æstimationem, etiam si statu, conditione, & miseria contemptibilis videatur vt idem Sanctus Leo docet. Non sit vilis homo homini, nec

Sermone 4. de in quoquam despiciatur illa natura, quàm rerum collect. conditor suam fecit. Et dat nobis æternæ salutis

Psal. 64. vers. spem maximam vt ex Psalmo illo, Ad te omnis caro venit; deducit Sanctus Augustinus. Quare (in-

Psalms. 64. quit) ad illum omnis caro venit: quia carnem assumpsit. Quo venit omnis caro: tulit inde primitias ex utero Virginali: assumptis primitijs, cætera consequentur, vt holocaustum compleatur.

Quomodo hominibus profint istæ vniones, remediumquæ illis sint, ita dictus Mangotius ratiocinatur. In prima vnione tam admirabile remedium est; quia ex Deo, & homine medicamentum confectum est, quo sanaret omnes infirmitates nostras. Hoc enim officium Redemptoris requirebat, vt Deus esset, & homo. Si enim Deus tantum esset; pati non posset; & proinde Iustitiæ Dei pœnas pro peccatis exigenti nequaquam satisfaceret. Si tantum homo, tanti pretij non esset, vt condignum aliquid pro peccatis hominum exolveret, qui omnes æternæ mortis rei erant. Ac plane etiam conveniebat;

me;

mediatorem Dei, & hominum utramque habere, naturam, ut ex una conveniret cum Deo Patre, qui offensus erat; ex altera cum homine, qui Deum offenderat. Optimè Divus Augustinus paucissimis in verbis hoc idem docet. *Mediator de civi. Dei lib.* (inquit) *inter Deum, & hominem oportebat, ut ha-6. cap. 15.* *beret aliquid simile Deo, aliquid simile hominibus, ne in utroque hominibus similis, longe esset à Deo, aut in utroque Deo similis, longe esset ab hominibus atque ita mediator non esset.*

In secunda autem unione adiutorium est, vel vasculum, ex quo remedium illud datur, & sumitur. *Quia enim nos indigni eramus quibus daretur datum est Mariæ; ut per illam acciperemus quid haberemus.* Ut verbis Bernardi utamur rationemque suæ sententiæ ita declarat. *Quæ per hoc, Sermone 3. de Vig. Nat.* *quod Mater est, genuit nobis Deum, per hoc quod Virgo est, exaudita est pro sua reverentia in causa totius generis humani. Si sola mater esset, sufficeret ei, ut salvaretur per filiorum generationem, si sola Virgo, sufficeret sibi, nec benedictus fructus ventris eius mundi pretium esset, & lauacrum. Cum ergo in prima unione sit remedium, in secunda adiutorium est; quia nihil nos Deus habere voluit, quod per manus Mariæ non transiret.*

In tertia mixtione, meritum est. Nam cum hæc firmiter credimus, iam meritum habemus, quo hoc remedium ex B. Virgine nobis datum, participamus, & in Fide sanitas, ac salus est, quia *qui crediderit saluus erit, ut Lucas ait, & fide iustificatur* *Luc 7.* *homo, ut alibi docet, fide enim agnoscimus remedium nobis natum, nobis datum ex in tacta Vir-* *Au. 1. or. 15.*

gine, illud ipsam Fide ex animo petimus, Fide nobis ipsis per Sacramenta, & similia media applicamus, sicque sanitatem ac salutem adipiscimur. Beneficio Fidei, & iuste, & Beate vivitur, neque saluti iter hominum quisquam ingreditur, faciem ei nisi prætulerit. Per illam quo sit totius vitæ cursu contendendum, & qua sit eundem ostenditur, ac nisi sua luce humanæ mentis tenebras discusserit, perpetua necesse est ignorantia in nocte versetur. Hanc illa suis radijs illustratam omni errore liberat, & postquam se hic illi, paululum intelligendi aviditate repressa, submisserit, eandem obedientia suæ præmium reportaturam, ad Deum videndum introducit.

In cap. 5. ad Roman. Sermone 10.

Arguit se Mangorius, & in primis interrogat, annon Christus Incarnatus pro nobis ex Maria Virgine, & pro nobis in cruce passus, ac mortuus, verum, & potens, ac singulare remedium sit contra omnia vulnera peccatorum, efficax ad sanitatem, ac salutem omnibus omnino hominibus conferendam? quod negari non potest nec debet imò ut Chrysostomus ait Multò plura Christus pro nobis exsolvit, quàm debebamus, tantoque plura, quanto guttulam exiguam pelagus immensum exællit. Cur ergo super tam multos manet ira Dei, & tam pauci sanitatem ac salutem consequuntur? responderet cum Divo Prospero, quia huius remedij participes non sunt. *Poculum quippe immortalitatis (ait Prosper) quod ex infirmitate nostra, & virtute divina confectum est, habet quidem in se ut omnibus prosit, sed si non bibitur, non medetur.* Bibendum est ergo, ut medeatur, bibitur

Art. 1.

bitur autem Fide non ficta, oratione devota ac humili, suavi recordatione, Incarnationis, & passionis Christi, & pro eiusdem gratiarum actione, recto, ac legitimo usu Sacramentorum, & in primis Sacrosanctæ Eucharistiæ, vbi non tantum Fide Christum Incarnatum, ac passum accipimus, eiusque Incarnationis, ac passionis participes efficiamus, sed, & corporaliter ipsummet in nobis recipimur.

Concludit igitur, opus esse, ut quoniam pro omnibus semel gestum est hoc beneficium, cuilibet sigillatim communicetur, singulari circa unumquemque operatione Spiritus Sancti, quisque diligenter Fidem suam exerceat, ad orationis, & gratiarum actionis præsidia sæpè confugiat, Sacramentis Christi, & Ecclesiæ frequenter, ac legitime utatur, quo per hæc, & similia veluti per canales quosdam, atque alveos fructus Christi Salvatoris ex Maria Incarnati, ac pro nobis in Cruce mortui, ad nos derivari possint. Qui sunt peccatorum remissio, Iustitia, ac Sanctitas

vita, ab insidijs diaboli protectio, gloriosa denique resurrectio.

CAPVT XVIII.

*DE FIDEI VIRGINIS
connubio ubi sermo, Maritus,
& uxor auricula fuit.*

DN connubijs, illa præsertim
summis debent laudibus
celebrari, quæ ab impol-
lutis animis, & corporibus
segregata Virginitate ser-
vata individuum vitam
continent: Hinc coniu-
gium Beatæ Virginis cū
Divo Iosepho ita celebra-
rium prædicatur cum desponsata, & Virgo si-
mul esse inveniretur; quod blasphemi Hæretici
nec nominare volunt; adversus quos iustè in-
surgit Divus Thomas hoc coniugium validum, sta-
bile, & rationi congruum defendens. *Mater Do-
mini* (inquit) *fuit desponsata, & Virgo, quia in*
persona ipsius, & Virginitas, & matrimonium ho-
noratur, contra hæreticos, alteri horum detrahen-
tes. Accinit Sanctus Basilius in hæc verba, *Virgo*
erat, & viro desponsata, & apta coniugali offi-
cio obeundo putata. ut, & Virginitas in honore an-
te omnia haberetur, & matrimonium non propte-
rea improbaretur.

3. p. quæst. 29.
art. 1,

Hom. 25. de
Christi genera.

Nup;

Nuptias, non concubitus, sed consensum facere iuriconsultus Vlpianus affirmavit unde Di-
 tus Augustinus hoc idem in Beata Virgine lau-
 dans. *exequitur* (inquit) *humanam generationem* *Lib. 2. de con-*
Christi Matthæus ab Abraham generatores com- *sensu* *Evange.*
memorans quos perducit ad Ioseph virum Mariæ, *cap. 1.*
de qua natus est Iesus, Neque enim fas erat, ut ob
 hoc cum à coniugio Mariæ separandum putaret,
 quòd non ex eius concubitu, sed Virgo peperit
 Christum. Hoc enim exemplo magnificè insinua-
 tur Fidelibus coniugatis, etià servata pari con-
 sensu continentia, posse permanere vocariquè con-
 iugium, non permixto corporis sexu, sed custodi-
 to mentis affectu.

Aliud coniugium in totum spirituale, internum
 que in Fide Mariæ celebratum Oseas Propheta *Oseas. cap. 2.*
 prædixit, cum dixit, *Desponsabo te mihi in Fide.* *vers. 20.*
 ubi Maritus est sermo, vxor auricula, annulus pro-
 nubus signaculum cordis, partus consensus; tota
 hac munditia, & splendore generatio Christi per-
 fici debuit, ut S. Fulgentius ibi: *O coniunctio sine* *Fulgentius*
fordibus facta; ubi maritus sermo, & vxor auri-
cula; hoc splendore concipitur Dei Filius, hac mun-
ditie generatur.

Loco mariti est sermo, hic est de quo dicit Ec-
 clesia à regalibus sedibus venisse, dominicumque
 esse sermonem, *Dum medium silentium tenebant* *Antiph. ad be-*
omnia, & nox in suo cursu medium iter perageret. *nedic. Domini-*
Omnipotens sermo tuus Domine à Regalibus sedi- *ca infra cetera.*
bus venit; sermo iste Spiritus Sanctus est, qui ve- *Nativitatis.*
Sponsus Virginis super venit in cam, ut magni re-
gis in vtero eius Nativitatem peregerit; ut gratiam

*Serm. 2. in An-
nunt. B. Virg.* illi agens ita factus Gregorius Taumaturgus pro-
ponitur. *celebratur* (inquit) *Spiritus Sanctus, qui*
in utero tuo Nativitatem magni regis peregit. &
de hac fecunditate etiam in animas Sanctas eidem
Sancto Spiritui gratias agens ita Guarricus Abbas
*Serm. 2. de An-
nuntiatione.* loquitur. *Gratias tibi ago Sancte Spiritus qui ubi*
vis spiras, video in munere tuo non unam sed innu-
meras Fidelium animas illo generoso germine gra-
vidas. Spiritus Domini, est factus, & Dominus,
Esaias cap. 54. unde intelligendus venit Esaias dicens. *Quia do-*
vers. 5. *minabitur tui, qui fecit te.* quæ verba ex hæbræo
vertens Forerius; sic ait. *Quia maritus tuus erit qui*
fecit te: & nomen *Baghal*, & maritum, & Domi-
Lib. 1. confessi. num significat. Sicque dominatur qui maritus est,
cap. 13. & virtus Domini vere maritat mentes nostras, ut
aprimè novit, & confessus est Divus Augustinus
in suis confessionibus. *Deus lumen cordis mei, &*
panis oris intus animæ meæ, & virtus maritans
mentem meam.

Loco viri spiritum tamquam Virginis Sponsum
obumbrasse, ac fecundasse Virginem, ex illis can-
ticorum verbis *Osculetur me osculo oris sui*, ipsa
Cantic. 1. vers. sponsa fatetur, & hoc idem in reliquis animas San-
1. ctas exercere, Sanctus Antonius Vlisiponensis ita
manifestat. *Soror nostra (id est primitiva Ecclesia)*
paruula est numero Fidelium. Et ubera non habet,
Sermo. in Sep- quibus Filios suos lactet. *Non dū enim fuit gravi-*
tuagesima. data Spiritu Sancto; & ideo dicebant ibidem *Quid*
faciemus sorori nostræ in die Pentecostes, quando
alloquenda est allocutione Spiritus Sancti? *Auri-*
cula recte dicitur vxor, quia vxoris officium in
Beata Virgine obtinuit in ea purus concipiendi
modus

modus extitit nam ad modum mentis, quæ res obiectas intelligendo, verbum format, & producit, se habuit. Conceptio etiã verbi purissima debet dici, quia intellectualis modus fuit, per Fidem, quæ exaudita est, & sic per aures concepisse potest affirmari, vt Ricardus à Sancto Laurentio expresse docuit, *Per Fidem concepit* (inquit) *unde, & per aurem dicitur concepisse, id est: per Fidem dictorum, quia Fides ex auditu, ideo dicitur ei, Lucæ. 1. Beata quæ credidisti.*

Lib. 1. de laud. Virg. cap. 3.

Virgo Beata aure recepit Angeli uerba, vt cùm sermo diuinus sit omni ense penetrabilior, & efficax sine læsione aliqua viscera eius penetravit, & ventre concepit, Sanctus Ambrosius de isto concipiendi modo ita ait. *Verbum Dei viuum, & efficax per aurem penetrat ad viscera sine læsione; & homine assumpto verbum inter homines, nascitur sine sui diminutione, & Maria Virgo, generat sine corruptione. Venit Christus de Cælo, aure concipitur, & talis Maria remansit postquàm peperit, qualis fuit antequàm verbum aure conceperit, & utero gestauerit.* Hinc profluit hymnodius ille peruetustus locus qui ita conceptus circa hanc mentem reperitur.

Tom. 2, in frag² mento super c. 30. proverb. Salomonis

*Gaude Virgo Mater Christi,
Quæ per aurem Concepisti,
Gabriele Nuntio.*

Auribus suis duplici ex titulo per maximè Beata Virgo profuit nobis. Primo quando eas ad au-

Lucæ 1. vers. 18. diendum verba salutis posuit, & simplici auditu: Verbum suscepit bonum, quòd nuntius Angelicus eructabat dicens. *Ave gratia plena* præparavit què aures, vt illac intraret remedium, quæ morbus irreperat, & eisdem vestigijs sequeretur vita mortem, lux tenebras, veritatis antidotum, serpentis antiqui mendacium, vtque fieret vitæ ianua auditus, qui aditum dederat morti ingredienti in orbem terrarum. Secundo: quando se Beata Mater in auricularem fistulam commutavit (quodammodo pia Metamorphosi) vt facultatem præberet Deo audiendi preces nostras; hoc què ex illo David Regis psalmo. *Præparationem cordis eorum, audivit auris tua* probare possumus, sicquè confidenter dicere valemus Domino Deo nostro, postquam cæpit audire per illas misericordiæ aures, quas ei Virgo Deipara adaptavit illud quòd Apostolus Paulus scribens ad Hæbreos mysterijs plenum illis proposuit. *Ideo ingrediens mundum dicit hostiam, & oblationem noluisse.* nam si antea aliqua ratione exaudire solebat Dominus humani generis deprecationes. erat per hostias, & oblationes, iam non eas appetit, sed aures perfecit nobis, licèt tunc videantur perfici quando celestius aliquem exiguum clamorem audire incipiunt quàm antea magnum percipiebant: postquam aures recepit carneas, iisdemquè apposuit tamquam auricularem fistulam Matrem suam. (quàm semper adhibet vt intendat precibus nostris) tanta audiendi, & exaudiendi quæ facilitate pollere cæpit, vt etiam præparationem cordis eorum, qui deprecantur exaudiat cum antea clamores validos raro

Psalm. 9. vers.

Hæbr. 10. vers.
5.

admodum exaudiret. Quare merito corpus humanum Christi, auris divina, & auricularis fistula, qua auris perficitur, dicitur Virgo Maria. Hoc dat nobis intelligere Spiritus Sanctus per os Pauli Apostoli sui scribentis ad eosdem Hæbreos, explicans quòd Psalmus 39. per Davidem pronuntiaverat, postquam ostendisset, non auferri peccata per sacrificia legis. *Impossibile enim est sanguine taurorum, & hircorum auferri peccata.* Ex quo sequitur, non audivisse illos Deum, quantocumque per ea clamore vociferarentur: *ideo* (inquit Paulus) ingrediens mundum dicit: *Hostiam, & oblationem noluiisti, corpus autem aptasti mihi*; Et sic interpretatur quòd in Psalmis dixerat David: *Aures autem perfecisti mihi.* Aures enim illæ, per quas iam facile exaudiret Corpus, sunt illud, quòd à Virgine sumptum ita coccinè ei aptatum est, ut ad facilitandam exaudiendi facultatē semper adsit ipsa Virgo, tamquam medium quoddam exaudiendi instrumentum.

Hæbreor. 10. vers. 4.

Annulus pronubus datus fuit Beatæ Virgini, à Sancto Iosepho in sponsalitijs suis. Consuetudo, erat antiquitus observata inter Hæbreos annulum sponsalem loco Arrhæ dari, ut colligitur ex illo Genesis. *Dixit Thamar: patiar quòd vis, si dederis mihi arrhabonem, donec mittas, quòd polliceris;* ait Iudas, *quid vis pro arrhabone dari?* respondit, *annulum tuum.* Ex hoc principio alijsque fundamentis hanc consuetudinem probat, Cardinalis Baronius in suis annalibus.

Genes. 38. vers. 17. & 18.

Annuli Sponsalium Beatæ Virginis, quo Semimurenensis apud Mandubios in Burgundia Prioratus nobilitatur, meminit Genebrardus in Chrono. Tou. 1. ann an- no Christi 57. pag. 94. in im- press.

nographia; & de alio annulo qui extat Perusie, qui propter multa miracula edita, in magna veneratione habetur, mentionem facit Ferreolus, Locrius, sed cuius materie sit, distinctè discerni non potest, servatur in Ecclesia Sancti Laurentij in Civitate predicta Perusie Italiae.

*Lib. 15. de Ma.
Auguste. cap.
31.*

*Lib. 4. de offi.
cijs cap. 16.*

Ca. 10. de ss.

& reindicata.

Iuxta Divi Isidori sententiam in libro suo de officijs de qua fit mentio in quodam decretalium capitule, annulus Sponsæ à Sponso dabatur, nimirum vel propter mutuæ dilectionis signum, vel propter illud magis, ut eodem pignore eorum corda iungantur, unde, & quarto digito annulus inferitur; ideò ut ibi sit vena quædam per quam sanguis, usque ad cor perveniat; in isto Sponsalicio Dei cum humana natura ita fecit Deus. Pater desponsans sibi totum humanum genus, & quamlibet animam Fidelem: dedit enim præciosissimum annulum semper ab hominibus servandum, tria continentem, scilicet, lapidem totum ambientem, & continentem, Adamantem quoad divinitatem, ferrum quoad humanitatem, aureum circulum, quoad Charitatem. Adamas est parvus, & lucidus lapis, tamèn fortissimus, quia est infrangibilis. Ita Dei Filius est quoad divinitatem parvissimus in Incarnatione, quia *cum in forma Dei esset, exin-
nivit semetipsum formam servi accipiens, in simi-
litudinem hominum factus*, fuit lucidus quia *erat
lux vera quæ illuminat omnem hominem. venien-
tem in hunc mundum*; ut Ioannes testatur, fortissi-
mus iuxta Psalmistam, *fortis. & potens in prælio.*
Per ferrum intelligitur humanitas: Quia sicut Adamas intra ferrum vult stare sicut in loco proprio
ibi.

Philip. 2. vers.

Ioan. 1. vers.

Psalmo. 23.

vers.

Et què propius suam virtutem ostendit; ita Dei Filius voluit itare, & in castrari in nostra humanitate; fuit què incastratus quando fuit Incarnatus; & *verbum caro factum est*; & in hac assumpta carne magnam ipse ostendit suam virtutem, & misericordiam, dùm in ea, *operatus est salutem in medio terræ*; & ostendit suam bonitatem, & valorem quando talia passus est pro nobis, & *factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. Aureus circulus totum continens, & ambiens, & digitus illum gestans, & induens; charitatem Dei in Christum significat, quæ connectit divinitatem, & humanitatem, & quemlibet hominem, vt ad Ephesios scribens Paulus nos omnes edocuit dicens. *Deus qui dives est in misericordia propter nimiam charitatem qua dilexit nos conuivificavit nos in Christo*, Et inde sequitur quòd *Deus charitas est*, & *qui manet in charitate, in Deo manet*, & *Deus in eo*; vt Evangelista Ioannes docet. Istum ergo an-
 nulum dedit Deus humano generi in desponsatione in Incarnacione, cuius præcessit figura. Quando Pharaodedit suum annulum Ioseph, vt in genesi legitur. *Tulit itaque annulum in manu sua, & dedit in manu eius*; quantum ad divinitatem, *vestiuit eum veste hyssina*; quantum ad humanitatem, & *collo torquem auream circumdedit*; quantum ad charitatem, quia igitur annulus hæc tria continebat; ideo tria possuit Psalmista de eo: *Domini* quantum ad humanitatem, *Dei*, quantum ad divinitatem, *Nostri*, quantum ad charitatem vt Psalm. 104. legitur. *Ipsè Dominus Deus noster in univèrsa terra iudicia eius*. Istum autem annu-

Ioan. 1.

Ephes. 2.

Ioan. 1. vers. 4

Genes. 41. vers.

*Psal. 104.
lum vers.*

lum dedit nobis Dominus ad portandum in digito, id est, per Fidem, & charitatem gerendum, & cognoscendum in animo; & valet ad infinita, & ad omne malum respuendum; & ad omne bonum prosequendum.

Cantic. 8.

Annulus in hoc Fidei Virginis sponsalicio, est signaculum super cor suum, de quo ita Sponsa sponso. *Pone me, ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum;* petijt Virgo Sancta ut in signum gratitudinis suæ illam Dominus ut signaculum super cor suum, & super brachium suum poneret; signaculum vel sumitur pro ipso illo instrumento, quo signamus quidpiam, quòd tam in sacris, quàm prophanis sæpissimè annulus appellatur, quia annulo pleriquè utebantur ad signandum, vel certè pro eiusdem annuli impressione, imagine, seu caractere; utrumque facit ad explicationem nostram: Atquè in primis vult Deus poni ut signaculum seu annulus super cor, & brachium nostrum, id est, ipse vult nobis esse charissimus, & amantissimus. Hac loquendi figura Dominus alloquitur Zorobabel (ut attestatur Agæus Propheta) *Assumam te* (inquit) *Zorobabel Fili Salathiel, serve meus, & ponam te quasi signaculum, quia te elegi.* Similem loquendi phrasim habemus apud Ieremiam. *Vivo ego, dicit Dominus: quia si fuerit Iechonias Filius Ioachim Regis Iuda, annulus in manu dextera mea, inde evellam eum.* Dicit nunc Virgo mater, assumam te Domine mi, & ponam te quasi signaculum, quia te elegi in Dominum mihi rerum omnium charissimum. Et licet annulus gestaretur in digitis, esset que indicium

Aggeus 2. vers. 24.

Ieremia 22. vers. 24.

dicium ingenuitatis, & Virgo Beata ancillam Domini esse fateatur; non ei interdicitur eius gestatio, nec quid præter conditionem suam fecisse arguitur. imo quo humiliorem edidit vocem, ad maiorem fuit provecta dignitatem, & nobilitatem, nec periculum adest, si anulum portaverit, imo illum portare debet, & cupit, nam si gestantes illum anulum materialem digito ponebant, qui minimo manus lævæ est proximus, in quo (vt super dictum est) nervulus quidam desinit è corde proveniens, erat is nervus (ait Pierius) cordis indicium; ideo què institutum ab Ægyptijs vt annulo tamquam corona honestaretur: in eo autem gerebāt eorum imagines quibus solis cor suum, & Fidem illibatam servabant, ex ista cōsuetudine, vt mancipium Beatæ Virginis in quodam annulo suo dulcissima hæc verba. *Ave Maria*, inculpta habebat, & portabat Sanctus Edmundus, qui Virginitatem in ipso vernantis ætatis flore Deo coram Beatæ Mariæ signo vovit eandemquè annulo, quem sibi detraherat in imaginis digitum immisso, cui scriptum erat *Ave Fidei* perpetuo servandæ pignore concedit in Sponsam adlegit, vt Novarinus notat. Quàm in corde signaculum hoc vel annulum Virgo Beata portaret, eius vita, & Cœlestes operationes satis testantur, tamquam character Animæ impressus inviolabilis, constans, & perpetuus permanfit: Vnde Sanctus Germanus signaculum testamenti eam vocavit, *O Virgo signaculum eius testamenti, Finis eius consiliorum*; Et Sanctus Bonaventura cordis signaculum eam indigerat, illam sequentibus verbis, alloquens. *Ponam te sicut sig-*

*Lib. 41. de an-
nulo.*

*Lib. 4. Umbra
Virginis. cap.
39.*

*De presen. V.
In eius Tsaite.*

vaculum super cor meum, quia fortis est ut mors, dilectio tua Et Virginitatis sigillum vocavit Alanus. *Mater* (inquit) *est Dei sacrarium Spiritus Sancti, sigillum Virginitatis, speculum humilitatis* Aliud annulorum, & signaculorum erat officium, & usus, ut ijs non tantum litteras, sed, & quæcum què curiosius asservata volebant; obsignabant; ita in libro Danielis legitur, Darium Regem misit Danielem in lacum Leonum possuisse lapidem super os laci, *quem obsignavit Rex annulo suo, & annulo optimatum suorum, ne quid fieret contra Danielem.* Et ad id putat Clemens Alexandrinus Sponsis datum à maritis annulum. *Dat ei* (inquit) *annulum aureum, nec eum quidem ad ornatum, sed ut eo obsignet; quæ domi digna sunt quæ custodiantur, propterea quòd servandæ domus ad eam cura pertineat.* Et secundum hunc signaculi usum, dum Virgo Maria petit poni ut signaculum super cor & brachiū Domini, hoc sibi velle videtur ut nulum aliud signaculum præter Deum suum cordi suo figat hoc què servetur super cor suum, quo quidquid cogitationis aut desiderij ex illo prodierit, obsignatum prodeat huiusmodi signaculo. Felix anima, cuius cor tali signaculo, & umbraculo custoditur, ridebit occurrentium hostium vires, infidiasquè, nam dabit sponso suo delicias, & recipiet, & sub hoc umbraculo carnis æstus quiescunt, motus comprimuntur, puris voluptatibus cor innatat, summa perfruitur pace.

Connubij huius partus, & fructus fuit consensus Virginis præstitus Angelicæ legationi, hic expectabatur ut Filius Dei in suis visceribus carnem

sumeret, & spirituale illud matrimonium inter Filium Dei, & humanam naturam contraheretur, ^{3. p. q. 30. art. 1} ut Divus Thomas his verbis demonstrat. *Nam per Angelis Annuntiationem expectabatur consensus Virginis loco totius humanæ naturæ in spiritali illo matrimonio inter Filium Dei, & humanam naturam.* Vnde salutis nostræ autrix, ac reparator generis humani Virgo Beata dicitur; cuius beneficij memor Divus Augustinus se gratum offert, animique affectum Beatæ Virgini pro consensus præstatione his verbis exhibet, *O Beata Maria, quis tibi valeat iura gratiarum, ac laudum præconia rependere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perditore: quas tibi laudes fragilitas humani generis per solvet, quæ solo tuo commercio recuperandi aditum invenit?* Quanta ergo Virgo Beata illo suo verbo, fiat, lætitia affecerit mundum explicari non potest, nec cogitari: expectabat hoc responsum creator, & statim quo illud Beata Virgo exhibuit, ex sinu Patris se in cor Virginis demittit; primorum parentum præ gaudij magnitudine quasi oblitus ut tunc dicere posset, *delitiæ meæ esse cum filiis hominum*, quod altè contemplans, & devotè considerans, in hunc modum exprimit Ricardus à Sancto Laurentio: *Eructavit* (inquit) *illud verbum bonum mellifluum, & suave: Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum Verbum tuum in hoc autem Verbo nectareo in tantum exhiblaravit de salute nostra sollicitum, Regem Cæli, quod quasi factus immemor iniuriæ primorum parentum, à sede Regali statim descenderet, velut deposito diademate gloriæ, & Cælos disrumpens, ex-*

Serm. 18. de S.

Proverb. 8.

Lib. 2. de laud. Virg.

liret eodem momento de sinu paterno in uterum
 Virginalem, vociferans illud, proverb. 8. *delitiae*
meae esse cum filiis hominum. Cogitare semper, &
 meditari debemus quid Virgini Beatæ assensui de-
 beamus? quid etiam debeant Angeli quid omnes
 homines, quid Cœlum, quid terra? nam in sem-
 piterno Dei Verbo facti sumus omnes, & ecce
 morimur, in illo brevi responso sumus reficiendi;
 ut ad vitam reducamur, & sicut in Adam omnes
 moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur
 idē & de Maria respectu Evæ affirmare possumus;
 cui sensui prævit Amædeus; sicut (inquit) in Eva
 omnes moriuntur, ita, & in Maria omnes vivifi-
 cabuntur; ut qui extra illam extra vitam sit; tan-
 tum ergo consensui præstito debemus; ac per
 consequens præstanti gratos nos exhibere, quan-
 do ex hoc principio tota salus ac Redemptio hu-
 mani generis effluit. Iam benè videtur quam per
 partes totius connubij huius Spirituale consortium
 probatum extet, hocquē laudans (vestigia Fulgen-
 tij sequens) Sanctus Eleuterius Episcopus Torna-
 censis ita Virginem alloquitur. *O Virgo benedi-*
cta, O Virgo à conditore Mundi præelecta, illum-
qui ante omnia sæcula genitus est, absque matre ab
A terno Patre concipies, mater effecta abs-
que alicuius vini copulatione. Ibi enim
auricula, uxor fuit Angelicus
autem sermo maritus
extitit.

*

* *

CAPVT XIX.

DE ORVM, QUÆ BEATÆ

Virginis revelata fuere, & in his,
quibus illuminata, & illustra
ta fuerat, Fidem ha-
buisse, edocetur.

Upra in capite tertio huius tractatus cum de Moyfi, visione, & Pauli raptu-
gimus, his, & altioribus privilegijs, & beneficijs Beatā Virginem esse po-
titam probavimus, sed ci-
to se offert quædam dif-
ficultas; nam si Fides (iuxta definitionem Pauli) *Hab. 11.*
sit sperandarum substantia rerum, argumentum
non apparentium, & Fides ex auditu, non ex visu
comprobetur, nam quæ videntur non Fidem ha-
bent sed agnitionem; *nec Fides habeat meritum,*
ubi humana ratio præbet experimentum, ut inquit *hom. Paschali,*
Divus Gregorius; Quomodo Beata Virgo de his
quæ illi clarè revelata fuerè, vel quæ illi demon-
strata dicuntur, Fidem habere potest? cum Fides,
& visio in se opposita maximè noscantur, & iuxta
Divum Thomam, habenti perfectam scientiam *tra. 22. q. 1. 5.*
denegatur habere Fidem de eadè re de qua ha-

bet scientiam, quæ vna aliam excludit, & simul concurrere non valent, ergo confitendo Beatam Virginem perfectam habuisse scientiam, eo ipso Fidem non habuisse confiteri cogimur; quia illud scitur quòd videtur, & illud creditur, quòd non videtur; Inde Sancti, qui Cœlo fruuntur, Deum què vident cum res præsentibus habent, quas antea crediderunt, illarum non habere Fidem dicitur, ergo idè de Beata Virgine iudicare per videtur.

Et si iuxta Divi Augustini què sequuntur Divus Thomas, & Ricardus, Moysè in veteri testamento (sicut Paulum in novo) illo si ngulari privilegio perfunctos doceatur, ut in hac mortali vita essentiam Divinam viderent, non per speculum in enigmate (ut Paulus docet) sed ad instar Beatorum; ergo si Virgo Beata eadè consecrata est (& excellentiori, & perfectiori modo) quo affectuos dicimus Moysè, & Paulum etià confiteri compellimur sicut illi in his quæ viderunt, Fidem non habuisse, ita, & Beata Virgo.

Licet hæc ita se habeant pro certo stabilendum venit Virginem Beatam Fidei virtutem in gradu perfectò habuisse, & de hac à Beata Elisabetha fuisse laudatam, cum dixit. *Beata quæ credidisti perficientur in te, quæ dicta sunt tibi à Domino.* Et quavis Beata Virgo in hac vita mortali cõtemplata est Deum secundum viatorum statum, clarius ac cæteri omnes mortales; & Patres illi, quos Scriptura Sacra visiones altissimas, & revelationes habuisse commemorat. & non solum Virgo Beata vidit Deum secundum suam essentiam, ut Paulus, & Moyses, sed clarius, & pluries; nam sicut ani-

Lib. de videndo Deum, & in 12 super Genes. c. 27. tom. 3. 2. 2. q. 175. ar. 3. in 4. sentent. distinct. 49. ar. 2. q. 6.

Lucæ 1.

anima Virginis similior fuit anima Christi, quam
quavis alia Sanctorum vel creaturarum in omni-
bus suis perfectionibus, ita etiam in cognitione
Dei; & licet anima Christi à principio creationis
Divinam vidit essentiam clarè, quia iugiter erat
viator, & comprehensor mortalis, & Beatus; ita
suo modo, Virginis anima hac similitudine posita
est, quantum ea potiri potuit in hac vita pura
creatura, non ut anima gloriosa, & per modum
permanentis, ut Sancti, sed transeuntis (ut Theo-
logi loquuntur) sed alius, & sublimius alio quali-
bet Sancto quantumvis privilegiato. 2.2 q.17. ar.
3. ad 2.

Vnde fuit quòd licet hæc Virginis Beata visio
non esset ita perfecta, sicut Sanctorum qui in Cœ-
lis sunt, mediam viam habet inter visionem San-
ctorum patriæ, & exulatus: ut Divus Thomas de
visione Pauli, & Moyfi docet; ita quòd Beata Vir-
go nō fuit Beata habitu gloriose, sed per illud tem-
pus, glorioso actu, quo Beati perfruuntur, potieba-
tur; nam ut Ioannes Evangelista testatur, visione
perfecta habitus gloriæ nullus in carne mortali vi-
dit Deum; & Moyfes cum videre Dominum facie
ad faciē cuperet, meruit audire; *Non poteris vi-
dere faciem meam non enim videbit me homo, &
vivet.* Et cum visione hac, & cognitione Dei qui
est actus solius gloriæ locum non habet habitus Fi-
dei; cum sola visio Beatorum (quæ in se includit
habitum gloriæ) est quæ excludit perfectè Fidem,
quia præsens habet, quòd Fides continet, id est,
visionem clarā, & permanentem essentiæ Dei.
At visio, qua potita est Beata Virgo (iuxta Ri-
chelii sententiam) non solum non excludit Fidem,
sed.

sed eam vehementius amplectitur, quia qui in hac
Lib 3 de laud. vita vident Deum, ita Fides remanet roborata
Virg. art. 1. quo ad habitum; ut cesante visione, retineat quam-
 dam claritatem, & infalibilem certificationem
 omnium illarum rerum, quas docet Sancta Mater Eccle-
 sia, & Scriptura Sacra, ut nullo modo dubitare
 quis possit.

Hanc doctrinam ut assolet, perdocte fundat, &
Super missus docet Albertus Magnus, *Concedimus ergo* (inquit)
est cap. 96. quod in Beatissima Virgine fuit habitus Fidei; &
 possunt duo habitus esse simul: unus ad minus per-
 fectum habitum, alter ad magis perfectum sicut,
 & habitus qui est in raptu potest esse cum habitu
 Fidei; & tamdiu est aliquid de obscuritate, & non
 ita plenè depurata, sicut in statu comprehensoris
 quandiu est in via: illi tamen depurationi simili-
 ma quæ est in patria quando potentia omnino erit
 deiformis.

In eandem venit sententiam Sanctus Antoni-
In summa. 4. p. nus Archiepiscopus Florentinus, ibi: Fuit ergo in
cc. 15. cap. 17. Beata Maria Fidei habitus sicut, & actus, qui est
§. 1. in fine. in raptu potest esse cum habitu Fidei quamdiu est
 aliquid de obscuritate, & non ita plenè depurata
 sicut in statu comprehensorum.

Et quamvis Virgo perfectam habuit scientiam
 ut viatrix, non habuit illam ut comprehendens,
Hom 4. super eo modo quo habent Beati in patria Cœlesti, quæ
missus est. ante sola excludit in totum Fidem, & licet Divus Ber-
medium. nardus, & Athanasius Beatam Virginem profun-
Serm. de ss. da, & occulta mytheria supra omnem humanam,
paripara post & Angelicam mentem novisse testentur; hæc in-
medium. telligi dederunt iuxta statum incolatus, non ut cog-
 nos-

noscent qui sunt in Patria. Non vidit Verbum Incarnatum in se ipso, & facie ad faciem secundum Divinitatem, ut vident Angeli, & animæ Beatorum, sed sicut nos per actiones vitæ cognoscimus evidenter animam nostram. Et sic quamvis Beata Virgo in experimentalis cognitione excesit Angelos, non in cognitione beatifica, quæ excludit Eidein.

Et quamvis Beata Virgo perfectissimam, & perpetuam Fidem habuit in hac vita, ut per illam dirigeret omnes actus suos ad supernaturalem finem, & multas supernaturales, & incomprehensibiles res quas esse veras credidit, licet illas nulla humana ratio comprehendere, & consequi poterat. Nihilominus rerum divinarum quam plures alias cognitiones habuit non exortas immediate à Fide, sed natas a Sapientiæ perfectissimo dono, & intellectus, & ex illustrationibus, & recordationibus luminosis ex lumine gloriæ quoddam viderat, ut habebat Divus Paulus de his quæ illi in raptu monstrata fuerent quando dicebat se vidisse. *Dei secreta quæ non licebat homini loqui.*

2. Corin. 122.

Agnitio etiam Beatæ Virginis ex singulari, & supernaturali experientia mysteriorum divinarum quam habebat præcipue circa ea quæ in sua met persona executæ fuerent, ut in Incarnatione Verbo in quibus Beatam Virginem cognitionem experimentalem ita sublimem, ut excederet & superaret Fidem (secundum dicti Alberti Magni sensum) habebat, vires accipiebat ex suavissimo gustu futuræ felicitatis cuius in hac vita participatio ne in gloriosam Beata Virgo fuit adepta, & antici-

*In Mariali de
lau. Virgo su-
per natus est.
cap. 36 de Fide*

cipatam, ut gloriæ pignus venturæ iam reservatæ & hæc felicissimæ cognitiones Fidei notitia sublimiores fuerè, & extra illam, & altiores raptu, extasi, & Adami agnitionibus ante suum lapsum, & & ruinam quando sine obscuritate mens sua clarissimis splendoribus, quibus educatus erat, fruebatur.

Hæc altissima cognitio, & Fidei perfectio, licet in Beata Virgine ita cum tempore creverat, uti ceteræ aliæ gratiæ, & virtutes in intensiva perfectione, & notitia experimentalī, pro certo habetur illam habuisse explicitam à principio suæ Conceptionis in ventre Beatæ Annæ Matris suæ de mysterio Trinitatis Sanctissimæ nam, ut notat Franciscus Suarius, & simul docet Divus Thomas, cum cognitio huius mysterij ad perfectionem Fidei pertineat, quàm Angeli, & primus Parens Adamus in Creatione sua habuerunt, etiā confiteri tenemur eam Beatam Virginem maiori cum excellentia habuisse. In Conceptione sua etiā explicitè novit Mysterium Incarnationis quo ad eius substantiam, scilicet, quòd Verbum Divinum, secunda Sanctissimæ Trinitatis persona assumeret carnem humanam quia si Sanctus Ioannes (quando in ventre Beatæ Elisabeth Matris suæ fuit Sanctificatus) cognovit Christum Dominum ut Deum & hominem, & verum Messiam, ut cum Theo filactō, & Cyrillo Hyerosolimitano docet Ioannes Chrysostomus, non est negandum Beatam Virginem in Sanctificatione sua novisse etiā hoc mysterium, quamvis tunc non omnes illius circumstantias calleret, scilicet, de qua muliere Deum

*Tom. 2. q. 37.
disp. 19. sect. 1.
2. 2. q. 5. art. 1.
ad 2.*

*In Lucam. 1.
Catechesi. 3.
Rom. 27. in
Mattheum circa
ca. finem.*

arrec

carnem assumeret, quo loco, & tempore; quas postea iam per lectionem Sacrarum Scripturarum, iam per Angeli Annuntiationem scivit. Postremo Virgo Beata cæterarum rerum ad divinitatem, & humanitatem Christi Filij sui pertinentium, perfectissimam Fidem habuit, illaque (ut latè in cap. 13. exposuimus) excessit Abrahamum, Moysen, Gedeonem, Centurionem, & alios tam in veteri quàm in novo testamento laudatos pro Fide sua quare *Mater credentium*, a Sanctis fuit appellata, nam præter alios habitus infusus Mysteriorum Fidei, quibus in sua Sanctificatione fuit Beata Virgo illustrata; postea recepit aliàs novas illustrationes in sua sublimi contemplatione, & illuminatione mysticæ Theologiæ; & qui his fruitur quotidie in Fide ita consolidatur, & fortificatur, quòd quamvis totus mundus in Fide deficeret, ille nunquàm dubitaret.

CAP. V. T. XX.

MARIA VIRGO RECTA

*est. Inquisitorum norma, eos suos-
que Ministros diligit, & in
officijs suis maxi-
me iuvat.*

Lib. 1. de Ian. V.

Vllum Beata Virgo des-
picit, sed in maternæ sue
dilectionis sinu etiã,
maximos peccatores fo-
vet, quia ibi iram Deus
deposuit, inermis quasi
invenitur, vt Richardus
puleris notavit verbis *Sta-
tim* (inquit) *Rex egre-
diens de loco Sancto suo, & de excelsis Cælorum ha-
bitaculo profliens, exultavit vt gigas ad cur-
rendam viam, & nimio per volans desiderio præ-
venit nuntium suum ad Virginem quàm elegerat,
quàm amaverat, cuius decorem concupierat, &
quasi unicornis mansuetissimus in sinu Virginis
se recepit, deposita què iracundiæ feritate, quàm
propter peccatum primorum parentum ad genus
humanum usque tunc habuerat. Omnes hæc Vir-
go Mater diligit multum eiusquè amoris vis, etiã
cum dormiret, operabatur in beneficium, & vili-
tatem.*

tatem nostram, cuius magnitudinem Divus Chrysostomus contemplan- in Præfulum doctrinam
hoc elicit documentum, & de se ipso ita proloqui-
tur. Ego dormio, & cor meum vigilat ad ipsum, &
nobis contingit nam somni necessitas palpebras ip- *Hom. 10. de pa-*
sas contrahit, Tyrannus vero amoris vestri oculos *nit.*
nostræ mentis excitat, atque sæpenumero per som-
num vobiscum loqui visum suum; etenim consue-
vit anima, quæ interdum cogitat, eadem in somnijs
per phantasiâ cernere. Hoc quæ perfectius Mariæ
accidisse, quæ perfectius nos amat, quis erit qui du- *Cantic. 3. vers.*
bitur? sic exponens locum illum canticorum. Ad- 5.
iuro vos. Filie Hierusalem ne suscitatis, nequæ
vigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Gilli-
bertus Abbas licet cum Sponsa Sancta loquens in
allegorico sensu cum Beata Virgine hoc idem sen-
tiens, ita ait. Adiuro vos ne excitetis dilectam do-
nec ipsa velit: utile vobis est, ut dilecta evigilet;
sed expectate donec ipsa velit; adhærens dilecto
vnus cum illo effecta est Spiritus, interim Bibula
hauriat; quod refundat uberius. Et Divus Am- *Lib. 2. de Virgi-*
brosius in idem incidit, cum dixit. Cum quiesceret
corpus eius vigilabat animus, qui frequenter in
somnia, aut lecta repetit, aut somno interrupta
continuat. Maiori cum ratione quos Beata Virgo,
coadiutorum suorum munere honoratos habet,
amore præcipuo prosequetur, & auxilium præsta-
bit.

Officium Inquisitorum eo magis intendit, ut
eversa à Catholica Fide, ad eam iterum revertan-
tur, suspecti purgentur, & a rectæ Fidei via devian-
tes qualibet minima suspitione dicti vel facti, in ve-

ra, & Catholica doctrina erudiantur & dirigantur. Inquisitores dicuntur ab inquirendo, quia inquire-
re tenentur, an Catholici Catholicè vivant, Fidei
servent integram, Religionem veram sequantur,
Infideles, & Fidei hostes qui nondum Ecclesiæ ia-
nuam sunt ingressi, alios non seducant, & errorum
suorum doctrina inficiant, & si aliqua delicta oc-
cultata lateant, sua cura, & labore patefiant, secre-
ta inquirent, manifesta, puniant, difficilia oratio-
ni, & studio consulant, dubia in tutiorem partem
iudicent; unde inter alia, iure optimo, his epithe-
tis laudari, & vocari promeruerunt. Fidei delatores,
veræ Religionis cultores, doctrinæ sanæ satores, hæ-
resum destructores, hæreticorum punitores, & er-
rantium reductores.

Quantum in excolendis his virtutibus ducem
habeant Beatam Virginem, quam plurimis exem-
plis demonstrari esset facillimum, sed eorum copia
inopēs nos facit, attamen aliquibus contentis, ad
alia dirigetur cursus.

*Arnoldus ad
Molanum.*

*Belingem in
Calend. B. Vir.
9. Augusti.
Canon. in Chro-
nic. S. Deipara
Anno, 1391.*

Primo: Beata Virgo, ut vera Mater, & Magis-
tra Fidei dux, & norma Inquisitorum deficientes,
& dubitantes confirmat in Fide, ita cum Raynero
ex Dominicana familia fecisse traditur qui cum
in Fide esset dubius, & an Iudæus, an Gentilis fie-
ri deberet, ambigeret, nec fratrum suorum moni-
tis cederet, & noctu fugā meditaretur, iamquē es-
set in limine portæ, obviavit ei Beata Virgo Maria;
fluctuasti (inquit) & veritatem, in Fide Filij mei
ita dubitas invenisse. Noveris certissime Gentiles
varijs teneri erroribus, Iudæos Moysis gaudentes
umbris, vero Christi haud illustrari lumine, quibus
dictis.

dictis disparuit, & reliquit Raymerum in Fide constantem, obijt Brugis in Flandria cum Sanctitatis laude, & sic ita accidisse referunt Arnoldus, Be-
linghem, & Gononus.

Novitius quidam Ordinis Minorum (vt idem Gononus affirmat) tentatus in Fide, dum ficta omnium Christianorum dogmata Dæmon persuaderet, voluit recedere, & vacare Mundi oblectamentis. Non omnino extinctus Fidei igniculus, neque planè abolita erga Virginem Matrem devotio, quàm quotidianis obsequijs magister impressit. Dum pro indè discederet, voluit Virgini valedicere, & suum statum exponere. At illa misericorditer nutantem confirmavit in Fide sui vnigeniti, quèm vlnis tenebat, eamquè confirmatam, voluit dato in manum sigillo filij, & matris effigiem habente. Mirabiliter ille stabilitus forriter se gessit deinceps. Ita Gononus.

*Gononus in cron.
nic. Anno Clxi;
fol. 1253.*

Non solum in Fide confirmat Beata Virgo sed etiam devios ad Chatholicam Fidem reducit, vt de illa Severiana Muliere, infecta hæresi narrat sophronius in hunc mundum. Cosmiana vxor Ger-
mani Patriti. Voluit nocte quadam Sanctæ Dominicæ sola adorare Sanctum Domini nostri Iesu Christi vivificum què monumentum. Et cum appropinquaret Ianuis sacrarij, apparuit illi visibiliter Domina nostra Sancta Dei genitrix cum alijs quoquè mulieribus dicens: Quomodo cum nostra non sis, presumis huc ingredi & prohibebat eam. Nequè enim inquebatur, nostra est. Erat enim de hæresi Severi Acephali. Illa vero multum rogabat ut mitteretur ingredi. Ad quàm Sancta Dei geni-

*Pratum. Spirituale. cap. 48.
Baronius tom. 6.
Anna ad Anna. num. 513.*

S. L.

trix respondens ait: Crede mihi Mulier, huc non ingredieris nisi nobiscum communicaveris. Agnito autem, quod cum esset hæretica, ingredi prohiberetur: quoddamque nisi accederet ad Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam Christi Domini, & Dei nostri intrare non permetteretur: continuo accito Diacono oravit Sanctum Calicem sibi dari, quo allato, sumpsit sacrum corpus, & pretiosum sanguinem Dei, & Salvatoris nostri Iesu Christi, atque ita absque ulla prohibitione digna est habita adorare Sanctum, & venerabile Sepulcrum Domini Nostri Iesu Christi.

*Pyraus in tri-
plici corona B.
Maria tract. 4.
cap. 4.*

Apparuit etiam Beata Virgo cuidam Luthero hæretico, nomine Martino Guttrico Combergeni in Germania, prædixit quæ ei quod in Vigilia Natalis Domini deberet eum in Cælum transferre. Quare præcepit, ut prius Ecclesiæ Catholice reconciliaretur, abiurando hæresim, atque pararet se ad transitum, per receptionem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti. Convocato igitur Frederico Fournerio Societatis Iesu, qui tum Bambergæ in Cathedali Ecclesia concionabatur, mandatum Beatæ Virginis exequi voluit. Pater vero tantum admirans novitatem scire voluit, quid causa esset, quod à Deipara tantum consecutus esset favorem. Didicit autem quod singulis diebus septies mane, & septies vespere Salutationem Angelicam consueverat recitare, in memoriam gaudij, & honoris, quæ ipsa in Verbi Dei Incarnatione receperat.

Manum etiam in Blasphemos Beata Virgo extendit, & severè animadvertit, in quorum punitione, quan-

quantum sibi, Filioque suo hoc crimen displiceat valde ostendens cum in multis poenam Talionis infligat, & maxime obseruet ut per quæ quis peccat, per hæc, & puniatur; hoc præcipue inter alios in tribus sequentibus casibus impletum reperitur.

Imperantibus Constantino, & Irene Imperatoribus Anno Domini 781. sedem vero Romanam *Concilium 2. Nicanum.* tenente Adriano Papa, celebrata est secunda Synodus Nicæna. Cui cum interfuisset Constantinus Constantiæ Cypri Episcopus, sequens miraculum Beatæ Virginis retulit dicens. Rusticus quidam (prædictæ scilicet Civitatis) cum ingressus fuisset in Templum Deiparæ ut oraret, vidensque imaginem eius depictam in pariete, arrepto stimulo quo boves urgere solèbat, oculum dextrum Imaginis pupugit, & delevit. Confestim vero ut egressus est cum voluisset stimulo agitare boves, ferrum subito confractum est cuius particula contra oculum dextrum rustici, illum poenitus contrivit, & in terram proiecit.

Cum Anno Domini 1580. Oliverius Tempe- *Lipsius in Diva: Virgine Vallens* lius Hallus obsideret; erat inter milites, quidam Ioannes Zuvichius: is iactare solebat, palam se suis manibus Hallensi muliereculæ (Dei parentem intelligebat) nasum abscissurum, sed hæc mox procurat glande plumbea excussa, scurræ illi nasum auri ferri. Penam habuit, & irrisum inter ipsos commilitones perpetuum meruit, qui idemtidem hominem ad nasum recipiendum. Hallas mittebant.

Quo tempore (scilicet Anno Domini 1525.)

cum

*Cortaxena in
Mariati tom.
4. lib. ultimo de
mirandis Deipa
ra §. 198.*

cum Exphordia Lutherani Cathedralem Eccle-
siam invasissent, & iam ad tempus occupassent,
concionator quidam nomine Ioannes Culsameria
Hæreticus, consistens in sugestu, ac digito mostrâs
statuam Beatæ Virginis sub maximo organo con-
sistentem, in has blasphemias prorripit voces. Non
quiescam, nec dormitum ibo, antequàm idolum
illud (statuam Divæ Virginis intelligebat) ex hac
ade basilica eiecero. Sed ecce subito ignis facer
digitum ipsius invasit, & eadem nocte subita mor-
te extrinctus est. Statua autem Sanctissimæ Virgi-
nis in eodem loco permanfit.

*Gononius in Ch-
ronic. Sanctæ
Mariæ Anno
302. Seculo.*

Magicam artem Beata Virgo destruit, exem-
plum fit Sanctæ Iustinæ Virginis, & Martyris, quæ
Deiparæ Invocatione Dæmonis temptationem, &
incontinentiæ periculum evitavit casus fuit. Qui-
dā Cyprianus à Fide Christi adhuc aliēnus ac
rebus Magicis omnino deditus, consuluit Dæmo-
nem pro quodā iuvene, qui Sanctæ Iustinæ pu-
dicitæ Virginali insidiabatur. Quæ præsentēs Sa-
thanæ thecnas, & ardentes libidinis faces non
potuit non perferentiscere, multum his ac graviter,
exagitata. Pro inde ut par erat, ad pudicitæ suæ
custodem Deum sese convertit, simulque Mariam
Castissimam, & clarissimam Virginum decus sup-
plex obsecravit, ut sibi periclitanti auxilium ferret
corpus interim ieiunio, atque humi cubitatione,
quæ sunt continentæ arma, castigans, ut in hoc
certamine hostem impurum vinceret, suamque
pudicitiam salvam tueretur. Quid multis? non irrita
fuit Mariæ invocatio, per quam propitius afflicta,
Virginis affluit Deus, & ut hostis devictus abscē-
deret,

deret, vt, & Cyprianus Christianæ Sapientiæ non modo discipulus, sed, & Martyr Beatissimus efficeretur. Palsi sunt ambo Anno Domini. 302.

Non solum Hæreticis adhærere Virgo Beata, vt vera Inquisitrix, iuste prohibet, sed eorum libros, & scripra legere, & nobiscum habere. Satis hanc curam laudat Historia quàm Sophronius refert in hunc modum. Accessimus (inquit) ad Abbatem Cyriacum presbyterũ Lauræ calamonis iuxta Sanctum Iordanem, narravitquẽ nobis dicens: Die quadam vidi per somnium mulierem honesta facie, purpura indutam, & cum ea viros duos, & ipsos venerando habitu, & aspectu præclaro. Arbitratus sum mulierem illam esse Dominam nostram Sanctam Dei genitricem, duosquẽ viros qui cum ea erant, Sanctum Ioannem Baptistam, & Sanctum Ioannem Theologum, & Evangelistam. Egrediusquẽ de cella, rogabam illam vt ingrederetur, quæ non accessit. Permansit ergo diutius orans, & obsecrans, dicens; Ne quæso avertatur humilis factus confusus, & alia plurima huiusmodi. Illa igitur vt me vidit instare precibus, eandemquẽ postulationem iterare, seuerius mihi respondit dicens Habes intra cellam inimicum meum, & vis vt ingrediar? & his dictis abscessit. Evigilans autem affligi cœpi, & cogitabam nunquid in mentem peccatum contra illam admisisssem: neque mecum erat aliquis alius in cella mea, nisi ego solus. Diutius igitur me ipsum discutiens, nihil inveni quod in eam peccassem. Cum vero vidissem me nimio mærore absorberi, surgens cepi librum vt legerem, quo per huiusmodi lectionem dolorem

Pratum spirituale. cap. 45.

meum cogitationes què repellerem: librum autem illum mutuo acceperam à Beato Eſychio Presbytero Hierosolimitanæ Ecclesiæ. Evoluensquè librum inveni duos ipsius Nestorij libros, in fine voluminis scriptos: moxquè agnovi hunc esse inimicum illum Sancti Domini nostri genitricis, semperquè Virginis Mariæ. Tunc surgens abij, librum què illi, qui cum mihi accomodaverat, reddidi, dicens illi. Accipe librum tuum frater, neque enim ex eo tantum utilitatis accepi, quantum detrimenti. Cum ille vero detrimenti ipsius causam sciscitaretur, omnem illi rei ordinem retuli, qui zelo succensus, protinus duos illos Nestorij libros ex volumine præcidit, eosquè igni tradidit dicens: Non manebit in cella mea Dominæ nostræ Sanctæ Dei genitricis semperquè Virginis Mariæ inimicus.

Dozovius in annal. rom. 13.

Cura est etiam Beatæ Virginis ut Imagines Sacræ veneratione punit eas percutientes, concalcantes, vel alio modo inhonorantes. Refert Dozovius in suis annalibus; quòd Buburgi in Flandria in maiori Ecclesia est imago quædam ex ligno fabricata, ad honorem, & venerationem Beata Mariæ Virginis in puerperio decumbentis; ipso aspectu venerabilis, & nescio quid gratiæ præse ferens. Ad eam ex Regis Galliarum Caroli militibus, vnus Britto ratione, spe prædæ accedit, ratus auream esse imaginem, quam bracteis quibusdam incrustatam videbat: pugionem exemit, & illam magno impetu velut carnem, transverberavit. Mirabile visu. Illa accepto vulnere, roseo cruore perfusa est, tota què commaduit, nec aliter sanguinis guttæ ex ligno dimanare visæ sunt, quàm ex corpore.

porē humano plagis affecto. Dum hoc crudele facinus in templo peragitur, muliercula quādam pia, & devota, Mariæ quē cultui multum addicta, quæ exemplo Annæ Filiae Phanuel, nocte sæpè, & die in templo versabatur, forte supervenit ad facellam Beatæ Mariæ, ut pro more orationem faceret ubi Imaginem Virginis puerperæ sanguine perfusam conspiciens, obstupuit. Accessit propius, & populum seu linteum capitis sui detrahens, eo vulnus exersit: nec illud ita extergere potuit, quin cruoris vestigia usque in hodiernum diem vulnere adbærere videantur. Muliercula vero linteum lavatura domum rediit: atquē quantumcumquē lavit, cruorem è linteo eluere non potuit: citius, ac facilius Ethiopem quàm linteum dealbasset. Istud etiā nūm in thesauro Ecclesiæ, inter Sacras reliquias conservatur, & honoratur. Impius vero parricida, ut primum statuæ vulnus pugione incussit, in humum furibundus deorsum cecidit, & crepuit hoc est factis suis dignam mercedem accepit. Cadaver eius mox templo extractum est & in medio foro ut à canibus discerperetur, positum est. At illi præter naturæ suæ instinctum, intactum reliquerunt, tamquàm indignum, quodd ipsorum dentibus dilaceraretur. Prædictum cadaver manum quantam facinus perpetratum fuerat, semper porrectam habebat, & quomodocumque illa vesperi, vel fimo, vel humo regeretur mane discooperta videbatur. Non poterat frangi, nec à canibus vorari & hoc in testimonium sceleris perpetrati. Vbi duotresue dies omnium oculis expositum in foro iacuisset, tandē equinæ caudæ alligatum, extra

urbis mœnia extractum est, & in veterem cisternam, horto qui tunc ad sodalitatem Sancti Georgij pertinebat, adiacentem proiectum est. Ferunt illud aquis obrutum, manum qua scelus perpetraverat semper exervisse, & omnibus spectandam præbuisse, & tempore hyberno in glaciem minime coaluisse: sed vaporis cuiusdam fumum continuo exalasse: donec cisterna ita sensim ruderibus oppleretur, ut nulla eius in præsens cernantur vestigia.

Et si non minus ex Inquisitorum munere sit occultiora delicta non solum inquirere, sed & detegere; hoc quàm exacte vera Inquisitrix Virgo Maria adimpleverit ex sequenti casu satis apparebit.

Vincentius in speculo historiarum lib. 7. cap. 8. In Vrbe Toletana (inquit Vincentius in suo speculo Historiali) cum ab Archiepiscopo in festo assumptionis Beatæ Virginis Mariæ, Missarum solennia agerentur, & à populo preces Domino devotè funderentur: inter ipsius Missæ secreta, quædam vox querula de Cælo elapsa est in hunc modum. Heu, heu, quàm dira calamitas, quòd intra Filij mei Salvatoris Mundi, salutiferæ crucis signaculo signati gregis ovilia, manet, & regnat Iudaicæ gentis infania, quæ Filium meum vnicum lumen, & salutem Fidelium, iam secundo conviciatur, & crucis supplicio mortificare conatur. Hæc cum intentione sedula, populus percepisset, Archipræsul, & plebis communi consilio decretum est, ut ad domos Iudæorum eiusdem Civitatis accederent, & pergerent, & quòd Virginali voce conquestum est, prudenter, & sollicitè perquirerent. Omnibus itaque domorum abdita perscrutantibus inven-

venna.

venta est quædã Imago cerea, quàm quasi vi-
ventem, ad Christianæ Fidei, & professionis do-
decus, sputis, colaphis, ac morte Crucis perimere
desiderabant; hac igitur inventa, Christiani dolum
& perfidiam Iudæorum doluerunt; ipsosquè mox
neci tradiderunt.

Et non solum per se sed Inquisitorum more in-
struens Beata Virgo per alios (scilicet ministros uti *Abbas Vespera:*
vera Inquisitrix). Hæreticos punit, ita in praxi in *gensis in Iulia:*
damnatione illius. infestissimi Apostatæ Iuliani *no Apostata.*
executum reperimus. Mors istius pessimi Eccle- *Bozins de sig-*
siæ hostis Anno Domini. 363. accidit opè, & auxi- *nis Ecclesie to.*
lio. Beatissimæ Virginis, quàm (fere in vnum om- *2. Auctor Po-*
nes Historiographi convenientes) in hunc enar- *meri lib. 2. p.*
rant modum. Iulianus Apostata cum ad prælian- *ultima cap. 1.*
dum properaret contra Persas, mandavit Sanctons in vita S.
Basilio Cæsariensi Episcopo, ut sibi, suoquè exerci- *S. Amphiloebi*
tui necessaria provideret. Quo respondente, quòd *Basilij Naucle-*
res Ecclesiæ, non essent suæ; sed Iesu Christi patri *rus Rhroniti ge-*
monium, & Deo militantium, non prædonum *nerat. 23.*
(cùm tamen curram oneratam victualibus pro re- *Nicephorus. li.*
dimenda vexatione misisset eidem) iratus ramen *10. cap. 35.*
Imperator, & furens, iuravit, quòd in reditu suo
Ecclesiam destrueret. Episcopus autem confidens
in Domino, & in Beatæ Virginis præsidio, in dis-
cto ieiunio, Ecclesiam Beatæ Virginis dedicatam
continuis precibus Deo commendabat. Raptus
ergo in extasim, vidit Beatam Virginem de de-
structione Ecclesiæ suæ, Filio querulantem. Qui
ab omnibus requirit, quis velit matris suæ iniuriam
vindicare. Mox Sanctus Mercurius Martyr. Chri-
stus qui in eadem Ecclesia sepultus erat, præ omni-
bus.

bus se obtulit ad vindicandum. Egressus igitur de tumba, & armis suis indutus ad exercitum pervenit, & omisis omnibus alijs sibi locum dantibus, Iulianum hasta perfodit. Qui sumpto proprio sanguine, proiecit in Cœlum dicens. Vicisti Nazarene, vicisti, & sic miserabiliter fugato exercitu expiravit. Hæc per ordinem Episcopo referente populo, pro signo veritatis, nec Sanctum Mercurium in sepulcro, nec eius arma, quæ pendere consueverant in Ecclesia, reperta sunt; sed post diem tertium in locis suis omnia inventa, sunt. Reduntibus autem de prælio, veritatem de omnibus retulerunt, & omnes gratias egerunt, qui salvat sperantes in se.

Evagrius lib.

5. Histor. cap.

17. & 18.

Nicephor liber

18. cap. 3.

Baronius tom.

7. annul. Anno.

580.

Delvius, Disqui

rit Magic. q. 26

sect. 5.

Vice versa nunc (Virgo Beata non tam suam quam Filij sui causam respiciens) contra Anatholium Anthiochenum, qui Filium suum contumelijs onerabat, procedit, populum commovet, ut debitas luat pœnas, cuius historiam his fere verbis Evagrius narrat. Anatholius quidam apud Anthiochiam, vir primum quidam plebeius, sed qui postea ad Magistratus, & alia munera obeunda subdole irrepsit, simulachris immolare cum non nullis alijs forte deprehensus est. Is cum vocaretur in quæstionem homo impius præstigiator, & infinitis involutus sceleribus repertus est: quo factum est, ut Imperator ipse Tiberius in collegam Imperij à Iustino Iuniore ascitus, mandaret: ut Anatholius cum ijs, qui ei in victimis immolandis socios se adiunxerāt, Constantinopolim quàm celerrimè deduceretur; quibus cognitis Anatholius ad Imaginem quandam Deiparæ fuit in carcerem subli-

me appensam accurrens manibus atergo compli-
catis se ei supplicare, precesque adhibere. ostendi-
dit. Illa autem eum veluti sacrilegum detestata, &
a Deo iniustum coarguens penitus ab se avertit.
Spectaculum sane horribile, & sempiternæ memo-
riæ prodendum, quod quidam a præfidiarijs mili-
tibus, & ab ijs, quibus illius custodia commissa
fuit, visum est, & alijs divulgatum. Apparuit item
Deipara reipsa nonnullis alijs. Fidelibus eosque
contra scelestum illud incitavit, inquit, Anatho-
lium Filium suum contumelijs afficere. Constan-
tinopolim perductus in Amphiteatro primum be-
stijs expositus, ab iisdem dilaniatur, deinde agitur
in Crucem, postea vero lupi corpus eius in terram,
disturbantes (quod ante nunquam visum est) pa-
stu crudeli membratim devorarunt. Quin etiam
vir illustis, qui Imperatoris palatio præfuit, &
Anatholij causam acriter admodum tuebatur, ut
nimirum non morte, sed exilio cum socijs mul-
taretur, dixit quoque se vidisse Deiparam, eamque
sic ipsi locutam. *Quousque defendis causam Ana-*
tholij, qui tum me, tum Filium meum tantis onerat
contumelijs? Ex horum enim scelere iusto Dei ju-
dicio Antiochiam eo Anno terrentu ingenti
quasatam, atque vastatam idem auctor existimat.
Iam satis experimur. (per pauca, quæ retuli-
mus) quantis viribus Beata Virgo Inquisitorum
munus non solum amaverit sed plenè, & perfecte
exercuerit, ut nos ad tanti officij complementum
invitaret. Nunc videamus quantis favoribus illis,
qui ad huius ministerij exercitium, suis implora-
tis auxilijs, toti se pietati suæ commendarunt, sit
pro-

profecuta, & omiffis alijs viris, qui in hoc fibi in-
iuncto officio laudabiliter fe gegerunt, valdeque
in devotione Deiparæ Virginis profecerè; de tri-
bus tantum memorabimus qui ob virtutum sua-
rum specimen, & vitæ integritatem iam agoni-
bus fuperatis, & æterna devicta morte fuprema
fœlicitate congaudent, & bravium in tempora-
neo hoc certamine funt adepti, & promeriti vt
Sanctorum faftis adfcriberentur.

Primatum habeat Dominicanæ familiæ primus
parens, & institutor Sanctus Dominicus qui ad
Albigenfium turpiffimos confutandos errores, præ-
cipuè illum, quo puritatem Virgini denegabant,
nervosè decertare traditur; quantumquæ illi devo-
tio huius tantæ Virginis profuiffet, vt valde hanc
hærefim ex illis partibus Tolofanis fugaffet, & ex-
tingueret; defcribunt Bozovius, Gononius, & alij
in hunc modum. Inter turpiffimos Albigenfium
errores, quos blafphemo ore impij evomebant, il-
le non poftremus fuerat, quo puritatem Sacrofan-
tæ Virginis Mariæ, fædum in modum læcerabant:
cùm per summam impudentiam, voce impuriffi-
ma, meretricem Dei matrem appellarent, eiusquæ
illibatam Virginitatem infami infamia violarent.
Sanctus Dominicus cui nihil poft Deum magis
cordierat, quàm Divæ Deiparentis Virginis amor
& honor: in qua tamquàm in tutiffima anchora
fpes fuas quifquæ Christianus collocare debet ve-
hementiffimo animi dolore difcrutiabatur, cer-
nens Hæreticorum procaciam, & summum oris
propudium. Qua propter facram Virginem afsi-
duis, ac fere continentibus precibus interpellabat

*Tom. 13. annal.
ad Annũ. 1213
Gononius Chro-
nicam Sanctæ
Deiparæ Anno
Dñi. 1213.*

ut honorem dignitatem quæ suam adversus blasphemantium furores tueretur, & tantæ malorum inundationi omnia obruenti, præsentî remedio occurrerit. Haud dubium, quòd ab inspiratione meliore, nullam vir Apostolicus maiorem aliam cupiebat consolationem, nulla quæ illi dulcior, ac frequentior occupatio erat, quam corde cogitare, & ore proferre semper Angelicam Salutationem. Istud porro, ut omnes quibus cum agebat, facerent eos enixissimè hortabatur. Ergo cum Vrbe Albiorum impiam hæresim, doctrina, & prædicatione conaretur extinguere, neque sic se multum, & què admodum optabat, proficere videret, eo quòd arte Diaboli miserorum hæresi deceptorum, corda validè obstruerentur; ad Sacram Virginem confugiebat, & provolutus in genua; pijs querimonijs, & ex alto pectore ductis suspirijs, totum cubile lacrymis inundabat. Quid esset, quòd sic dignitatem suam impurissimo Hæreticorum ore labefactari toleraret, & tot animas pretioso sanguine Filij sui comparatas in perditionem abire sineret; cum ipsa relicta sit in Ecclesia, vnicum in rebus adversis præsidium, in què rebus planè deploratis perfugium. Audivit misericordiæ Regina preces servi Dominici, seque illi quodam diè ferventissimè oranti, in manifesta visione conspicuam exhibuit, multoquè splendore, & gloria circumdata, sic illum allocuta est. Bono animo esto Dominice, nosti quanto impendio sanguinis, & vitæ, amantissimo Dei Patris, & meo vni genito salus hominum steterit. Non vult ipse perire, quos servavit, & redemit. Perseverantia opus est, sine qua

res præclare non geruntur. Mentem itaque bona
 spe corroborata: fructum uberem laborum reporta-
 bis. Quod nunc in tot malis magnum erit reme-
 dium, Meditationem maiorum redemptionis hu-
 manæ myfteriorum, omni studio populis prædica-
 vt te gratos tantis beneficijs, ea saltem pia recor-
 datione præstare velint, eos commoneface. Rosa-
 rium inititue: eamque precandi formulam, quam
 tibi trado, homines edoce, ac tum Filio meo, tum
 mihi longe esse gratissimam admone. Hoc erit
 vnicum, ad evertendas hærefes, vitia extinguenda
 virtutes promovendas, Misericordiam Divinam
 implorandam, suffragiaque mea impetranda, mag-
 num, & singulare in Ecclesia instrumentum. Vo-
 lo autem, adeoque iubeo, vt tu, tuique in Religio-
 ne prædicatoria successores, huius Coelestis, & à
 me excogitati ritus, sis perpetuo præcones, &
 Annuntiatores, vnde ingentes vtilitates in animis
 Fidelium orientur, neque ipsa opè, auxilioque, se-
 quentibus subinde signis, vnquam defuero. Istud
 eximium, & singulare donum, à me tibi, & surre-
 cturo tuo mox ordini pacto firmo esto in æternum
 Ex eius maiestatis visione, primum perterritus Do-
 minicus, deinde amplissimo Virginis munere egre-
 giè confirmatus, dici non potest, quanto mentis
 gaudio fuerit perfusus. Inde actis, quantas poterat,
 Sacræ Deiparæ gratijs, summaque veneratione
 exhibita, cepit vir Sanctus incredibili ardore de-
 votionem Sanctissimi Rosarii populis prædicare,
 tanto cum audientium fructu, vt quàm plurimi, re-
 lictis erroribus, ad Catholicam Fidem redierint, &
 innumerabiles qui peccatorum voraginibus im-
 mersi

mersi hærebant, mira Dei benignitate respiscerent, & ad præclaram virtutum frugem emergerent.

Succedit in devotione, sicut in Religione, & officio inclitus Martyr, & Inquisitor Petrus Veronensis, cuius in Beatam Virginem, Deigenitricem Mariam recursum, quoties cum Hæreticis esset locuturus, vel ad illorum sophistica dubia responsurus, suus ex ordine frater, & Ecclesiæ Florentinæ dignissimus Præsul Sanctus Antoninus testatur quæ sequens Gononius ira accidisse commemorat. Admirandum etiã (inquit) quod eiusdem instituti Sancto Petro Veronensi Martyri accidit. Cum enim obviasset cuidam ex prioribus Hæreticorum, multum in malitia, & cavillationibus acuto, Hæreticus ille ad certamen disputationis eum invitavit in loco patenti. At ille pugnam non rexit: ne adstantes, si reluctaretur, arbitrarentur eum convictum. Congressi igitur in prælio verborum, Hæreticus argumenta fecit subtilia, ad probandum perfidiam suam. Sanctus autem Petrus, cum esset improvisus, aliquam moram petijt sibi concedi ad respondendum. Qua data expectantibus cunctis, Sanctus vir Ecclesiam vicinam ingrediens, ante altare Beatæ Virginis orare coepit, rogans Beatam Virginem, ut defensioni veræ Fidei provideret. Tunc audivit vocem ab Imagine prolatam. Petre ego pro te rogavi, ut non deficiat Fides tua. Antea enim quidam tumbarionis motus propter rationes Hæretici, in eum insurrexerat. Confortatus ergo redijt ad Hæreticum, postulavit quæ, ut rationes inductas, nerum replicaret. Ille

2. p. *Histor. 11.*
23. cap. 6. §. 3.
Gonon. in *chronic. S. Deiparæ*
seculo, 12. Anno Christi. 1227.

Dei virtute, ita mutus effectus est: ut ne unum Verbum proferre valeret, sicquē cōfusus abscessit.

Succedit primo alius Petrus I. Cæsaraugustanus Inquisitor, & Canonicus Sanctæ Metropolitanæ Ecclesiæ Cæsaraugustanæ Civitatis (quem nuper Sanctissimus Dominus noster Alexander Papa septimus Martyrem declaravit) cognomento Arbuesius, alias Magister Epila; hic cum, pro officij sui iniuncto munere, & Religionis Catholicæ zelo, & ardore adversus perfidiam Iudaicam procederet, magnam Iudæorum concitavit iram, qui hoc ægre ferentes, quadam nocte ante matutinas horas, cum (ut moris habebat) in dicta Cathedali Ecclesia genuflexus ante altare maius oraret, eum, transuersis primo gutture, & brachio, alijsquē illaris ictibus, graviter vulnerarunt; itaut post duos dies feliciter cursum consumaret, quo in tempore erga Deiparam Virginem Mariam eius devotio magis enituit, cū penē nullū aliud Verbū ab eo audiretur nisi *Ave Maria, Ave Maria* noscebatur quàm cordi inñitum hoc dulce nomen habebat, & de eius pleuitudine, & dulcedine os protulisse quòd cor eructabat. Nec dissimilis fuit eius passio, & confessio illa Sancti Petri Veronensis, nam si hic digito suo sanguine proprio tincto in terra Fidei Confessionem scripsit dicens. *Credo in Deum Patrem Omnipotentem. &c.* Petrus Arbuesius in terram vulneratus cadens sequētia dixisse (Vincētius Blascus eius encomiastes tradit) *Laudetur Christus, quia ego pro Fide sua morior.* O, veri Inquisitores tam pro tuenda Fide, integerrim ludices, quàm pro Veneranda Maria Devotissimi Patres merito

merito debebatur vestris timore nudis confes-
sionibus, purpurea vestis effusi cruoris.

Quis, his ducibus, alijsquē in Inquisitoria digni-
tate constitutis, devotissimis viris, non ad Aras
Deiparæ Virginis Mariæ continuo properat, &
tantæ Matris pedibus pervolutus cniçè deposcit
ut se nostris precibus acclinis, & grata exhibeat,
ac ab ea discedere non curet, nisi impetrata
prius eius benedictione, ex cuius largitione
omnia nostra recta iudicia, consilia,
opera, gratiarum, & charisma-
tum dona præcisè ef-
fluunt.

CAPVT XXI.

*IN QV ISITORES HÆRE-
tica prauitatis vt iuste iudicent causas-
que Fidei (vt decet) terminent; Bea-
tam Mariam, vt Magistram
Fidei adire tenentur, suum-
què auxilium conti-
nuo implorare..*

On opus est multum elab-
borare nec tempus in hu-
ius capitis exornatione
consumere; cùm si ali-
quẽ adire censores Fi-
dei, & Inquisitores tene-
antur vt in causis ad su-
um Tribunal pertinenti-
bus ritè, & rectè possint

iudicare, quẽ, post Christum Dominum, nisi
Beatam Virginem Matrem suam invocare secu-
rius, & certius poterunt? Quam, *Magistram no-
stræ Religionis*, vocat Sanctus Ignatius Martyr.
Apostolorum Magistram Richardus: *Aulam Re-
gis æterni*, Sanctus Ildephonsus: *Sigillum vtrius-
quẽ Testamenti* Sanctus Germanus: *Volumen scrip-
turæ Divini Verbi* Leo Imperator. *Doctrinẽ Do-
cto-*

*Epistola 1. in
Ioannem.*

Lib. 2. p. 2.

Serm. de Assup.

Serm. 2. de nat.

Virg.

Et horum; Sanctus Antoninus: *cētrum rectæ doctri-* Orat. de nat. V.
nae, Cyrillus Alexandrinus. *Armarium Scriptura-* Sermone 2. de
rum, Richardus à Sancto Laurentio; *Scientiam* nat. Virg.
scientiarum Sanctarum, Sanctus Bernardus, alijs 4 p. summæ. ut.
 quæ epithetis maximam eius scientiam, & sapien- 15.
 tiam collaudant. Et si Apostoli Sacri totius Reli- Hom. 6. contra
 gionis Christianæ petreæ fundamentales, & in Nestor. lib. 9. de
 Spiritualibus documentis primi doctores, & Patres laud. Virg.
 ab Spiritu Cœlesti in omnem veritatem edocti fue- Serm. super sal-
 rè, vt in Orbem terrarum prædicantes, omnes ad ve Regina.
 agnitionem veri Dei suis laboribus, & doctrinis
 atraherent? Quid de Beata Virgine, quæ incom-
 parabiliter eminentius, ac manifestius ab eodem
 Spiritu profundius illustrata, & illuminata fuit,
 expectare debuit? Et si Inquisitorum, in everten-
 dis Hæreticis, & erroribus, sua principalior cura
 incumbat, & vacet; quæm nisi quàm Sancta Mater
 Ecclesia horum inimicorum principalem de-
 structricem ore pleno vocat, & confitetur; concla-
 mare tenentur? Hæc Virgo, & Mater, omnium
 doctorum mentes illuminat, gressus dirigit, cala-
 mos in scribendi subtiliter succidit, vt opere, &
 sermone Ecclesiæ inimicos vincant. Amulcentur
 ergo Apostolici Inquisitores hanc Dominam, vt
 qui sub illius, vmbra esse debent, se illius vmbra
 prodant imitatione.

Interceteras egregias animi dotes quibus Hæ-
 reticæ pravitatis Inquisitores perfulgere debent,
 vt rectè suum munus obeant, tres præcipuè maxi-
 mè requiruntur, scilicet, *prudentia, scientia, & se-*
cretum; quantum in qualibet earum se exercere
 conveniat, satis ipsa materia loquitur officium; quæ
 commendat.

Nul-

288 *De Magistra Fidei, Cap. 21.*

Lib. 2. de Be-
nes. cap. 4. Nulla virtus sine prudentia suum proprium lo-
cum obtinet, exerceri què valet ut præclare notavit
Divus Ambrosius. *Omnia operatur* (inquit); *pru-*
dentia, cum omnibus bonis habet consortium; nam
quomodo potest utile consilium dare, nisi habeat in-
stititiam, induat constantiam, mortem non reformi-
det. Hoc idem agnovit, cecinit què Iuvenalis Poe-
ta cum dixit.

Sermo. 49. in
santic. *Nullum numen abest si sit prudentia tecum.* Et
huius virtutis necessitatem considerans Sanctus
Bernardus, aureis verbis, ita illam depingit. *Dis-*
cretio (ait) *omni virtuti ordinem ponit, ordo mo-*
dum tribuit, & decorem etià, & perpetuitatem:
unde ordinatione tua perseverat dies, diem virtu-
tem appellans.

Vnde quanto negotia, quibus continuo Fidei
censores incumbunt, graviora sint, cum semper
in illis, tum de Fidei, & Religionis Catholicæ ob-
servantia, tum de proximorum honore, fama, &
epinione, agatur, perugiles existere debent, sta-
teram in manu sua portantes, ne ad vnam vel aliã
partem declinando, impar iudicium faciant; nec
in rebus ita arduis inconsulto, & facile procedant;
nam ut Spiritus Sanctus docet. *Innocens credit om-*
ni verbo astutus considerat gressus suos. Et in hu-
manis litteris non parvi ponderis est consilium
quod Imperatori Vespasiano dedit Mutianus, de
quo meminit Cornelius Tacitus in suis annalibus.
annal. lib. 8. *Omnes* (inquit) *qui magnarum rerum consilia sus-*
cipiunt, aestimare debent, an quod inchoatur Rei-
publicè utile, ipsis glorioffum, aut promptu effectum,
cap. 28. vers. 1. *aut certè non arduum sit.* Et Divus Gregorius pau-
cissi-

cilissimis in verbis idem edocuit; dicens: *Omne enim quod agimus prævenire per studium considerationis debemus.*

Quanto necessaria est scientia in iudicando, tanto difficilior eius inventio; ita Iob clamans exposuit. *Sapientia vero ubi invenitur, & quis est locus intelligentiæ? nescit homo pretium eius nec inuenitur in terra suaviter viventium.* Bene Iob

ca. 28. vers. 12.

non laboranti huius Theauri pretium denegat, nec suaviter viventi, id est, negligenti, hoc adipisci, concedit; maximè est insudandum, ut ne per ignorantiam à iustitiæ tramite recedamus, sed per sapientiam unicuiquè iustitiam rectam, & ius suum exhibeamus, ut adimpleatur illud Ecclesiastici. *Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit vivens in æternum.* Et si delectari

ca. 37. vers. 29.

in sedibus desideramus, & quod stabiles sint sedes nostræ, & recta iudicia; quod sapiens monet, opere compleamus. *Si delectamini sedibus, & sceptris, O Reges populi, diligite sapientiam, ut in perpetuum regnetis.* Qui iudicant debent habere de suo, quod sunt alijs daturi; quomodo dabunt, quod non habent? *Sapientibus omnia facilia, ut Græcus Zenodorus affirmat; insipientibus omnia difficilia, & ardua; non solum antequàm Iudicès constitua-*mur scire debemus, peritiquè censerì, & esse in rebus quas tractaturi sumus; se toties quoties negotia se offerunt, ea studio, & labore, causasquè, ut rectè iudicentur evolvere, studere, & ruminare, & ut rectè hoc munus perficiatur ad eam recurrere, & properare debemus, *Ex qua legum conditores iusta discernant, & potentes decernant*

Erasm. Chil. 2
cent. 9. adag.
56.

Prouerb 8.
vers. 15. & 18.

*Lib. 4. de Deipha
ra cap. 19.*

iustitiam. Eruditis interest cogitationibus, & sapientibus consilia suggerit, præcipuè ijs, qui in evertendis Hæresibus opëram navant, ut veritatem attingere valeant. ideo Fidei Inquisitores, ut certius, & validius instruantur consulere debent Magistrâ Fidei; nam quemadmodum in his rebus, illa errare non potuit, nec finit illos errare, qui sub sua tutela, & patrocinio viuunt, tantoquë negotio incumbunt; nec Ecclesia, cuius illi membra existunt, errare valuit, quòd perdocte notavit Canisius, ibi *Quemadmodum in rebus creditu necessarijs non erravit Maria, & quoniam eadè in gratia Spiritus fuit confirmata, nec potuit quidè errare: sic nec Deus Ecclesiam, cuius ipsa typum gerebat, in necessarijs errare finit, præsertim cum diuinus ille Spiritus, ut antea Mariam, sic nunc, etiâ Ecclesiam doceat omnem veritatem.* Vnde non immerito Apostoli Sacri Doctores, & Ecclesiæ Patres hanc Mariæ scholam libentissimè cursitarunt, ut in sacrarum litterarum scientia maximè profuissent; quàm ingressi Bernardus Bernardinus, Bonaventura, Antonius Paduensis, Ildefonsus, Germanus, Anselmus, Damascenus, Rupertus, Albertus Magnus, Scotus, Canisius, & alij huius Beatissimæ Virginis, & Matris cordiales serui, valde viles, & proficuos fructus in studijs, & lacubrationibus suis decerpisse, eorum opera, & scripta satis testantur.

Et si Virgo Beata, est illa sola quæ vniversas hæreses contrivit in Mundo (ut alibi ostendimus, & Ecclesia canit) Inquisitores hæreticæ pravitatis, qui pro officio habent hoc idè complere, quo

quomodo sine ea hoc consequi poterunt? necessa-
rio ergo tenentur sine intermissione ad hanc hæ-
resum destructricem recurrere, precibusquæ ex-
orare ut se adiutricem exhibeat, Matremquæ de-
monstret, ut auxilio suo freti, hostes, & inimicos
Fidei viriliter devincant, & Fideles in veritatibus
Catholicis confirmatos sustineant, & servant.

Non minus cogit huius Beatæ Virginis scientia
ut pro ea assequenda eius auxilium imploretur, sed
etiam potestas agnoscat, & quasi imperium
apud Filium suum, ut securius accedamus, & in
petitionibus tam iustis nihil de impetratione dubi-
temus, mirificè de hac Virginis potentia loquitur
Georgius Nicomediensis. Habes (inquit) vires in-
superabiles, nihil tuæ resistit potentia, nihil repug-
nat tuis viribus, omnia cedunt tuo iussui, omnia
tuo obediunt imperio, omnia tuæ potestati servi-
unt. Hoc idem de oratione Deiparæ sentit Divus
Antonius eiusquæ vires, potestatem, & imperium
his includit verbis. *Oratio Deiparæ erat nobilissi-
mus modus orandi: tum quia impossibile erat, eam
non exaudiri, iuxta illud quod in figura eius di-
xit Salomon matri suæ Bersabæ, cum aliquid pe-
tere vellet: Pete, (inquit) Mater mea, nequæ enim
fas est, ut avertam faciem tuam.* Accedant cum
fiducia, cum non solum sibi, sed etiam Religionis
causis, scientiæ petitio conveniat, expectent a Do-
mino consequi quod suis precibus Virgo Beata de-
poscit, nihil hæsitantes, sed semper deponentes.

Ad secreti observationem, exemplar non mini-
mum habent Inquisitores in Beata Virgine nam
omnia verba quæ audiebat, & mysteria, quæ intel-

*Orat. de oblat.
D ip.*

*4 p. summa te
15. cap. 17. §. 4*

ligebat, conseruabat, & conferebat in corde suo, & maximè in loquendo eius prudentia summa eluxit, quando concedita sibi mysteria non facile propalauit, imò Apostoli vix aliqua ab ea potuerint desumere; quæ id circo Virgo Beata retexit, quia putabat hoc ad omnium vtilitatem cesurum; de hac Beatæ Virginis secretorum custodia intelligit Ricardus à Sancto Laurentio illud canticorum. *Tulerunt pallium meum custodes murorum* quòd ita exponit in hanc mentem. *Dicit ipsa cantic. 5.*

Cantic. 5. vers. 17. Tulerunt mihi pallium meum, id est, à me rapuerunt reuerentiam secretorū Filij mei, quæ prius tegebam quasi sub nubilo, & velamins silentij, & erant occultata apud me, custodes murorum, id est Apostoli.

Tenacissimam secretorum obseruationem Inquisitoribus etià permaximè necessariam probat illa fibula, quæ olim Regum cognatis dari consueuerat vt habetur. 1. Machabæorum; ibi *Vt audiuit Alexander Rex sermones istos addidit adhuc glorificare Ionatham, & misit ei fibulam auream, sicut; consuetudo est dare cognatis.* Regū ex hoc loco Albertus Magnus colligit, scilicet nō posse gubernare, qui commissa nescit suppressere hocquē maximum esse vitium, vt omnia prodat, & filenda vulget; & sic super Mathæum ait: *fibula ad hoc Regibus dabatur, quod scirent scrinium secreti cordis clausum tenere. fibula hæc significat absconsionem consilij quæ præcipuè necessaria est Filij Regum.*

Quæritur nunc, minus forsàn erit secretum in rebus ad Fidem pertinentibus, quàm ad Regna
scr.

seruanda, & gubernanda? nullo modo? Religio prius seruanda quàm Regna; Regnum sine Religione non subsistit, Religio sine Regno non parum prodest; summaquè censetur ratio quæ pro religione facit, vt notavit Iurisconsultus Papinianus; & vt inquit Tullius: *Pietate adversus Deos subla-* L. sunt personæ
ta Fides etiã, & Societas humani generis, 43. ff. de Relig.
una excellentissima virtus iustitia tollatur neces- & sumptibus
se est. Quanta vero damna ex secreti violatione in Cicero lib. 1.
rebus ita gravibus, quæ semper in Sancti officij de natura Deo-
Inquisitionis tribunalibus aguntur, Religioni, Fi- rum.
dei, communi bono, & Reipublicæ quieti, & con-
servationi non accrescant? imò in totum perdant,
& destruant? ideò Episcopis indicitur huiusmodi
secreti celatio sub præcepto, & virtute Sanctæ
obedientiæ à Pontifice Bonifacio octavo de quibus
fit mentio in sexto libro Decretalium in cap.
statuta de Hæreticis, ibi: *Sed Episcopi ex iniuncto*
ex nunc à nobis sub virtute Sanctæ obedientiæ di-
stricto præcepto ad secretum huiusmodi teneantur Cap. statuta §.
& si revelarent cum essent transgressores legis iu- & vt eorum dē
stæ, & legitimæ, si non adesset legitima, & iusta de Hæreticis.
causa, in pœnam inciderent, lethali terquè pecca- lib. 6.
rent iuxta Theologorum, & Canonistarum com-
munem sententiam; ad id etiã tenentur Inquisi-
tores, huic, & alijs municipalibus legibus, & pœ-
nis obstricti; vnde colligere, & observare debe-
mus, quantum in silentij, & secreti observatione,
& custodia insistere, & permanere debeant Inqui-
sitores, Fideiquè zelatores, ducemquè in ea Bea-
tam Virginem semper habere, eamquè in totum
sequi.

Quàm plures debemus rependere gratias huic nostræ Matri Doctorum Doctrinæ, Magistrorum Magistræ, & omnium Hæresum destructrici, quæ in hac nostra Hispania ita benignitatis, & largitatis suæ beneficia in Fidei censores, & Hæreticæ pravitatis Inquisitores copiose efusa est, ut eorum quàm plures experiamur effectus, nam eradicatis fegetis pravæ seminibus in Dei laudem, Religioni Catholicæ augmentum, & hæresum, Hæreticorumquæ damnationem passim in quolibet Sanctæ Inquisitionis Tribunali multos Fidei actus magno cum gaudio totius plebis Christianæ publicè peractos, & celebratos videmus, nec labori cedit voluntas, nec officium solatio; Quomodo cederet? Quando Magistra Fidei, Fidei supremi senatus, præfulem, & antistitem in his Hispaniæ, & Indiarum Regis servum, capellanum, & non minimè devotum ad præsens habet, qui tantæ Magistræ vestigia sequens non solum in extirpandis hæresibus, & erroribus in defensione insudat, sed Iudices, & Ministros creat, qui tam Scientia, Prudentia, Modestia, quàm alijs virtutibus insigniti, a primè ministerium suum, cum omni honore, & reverentia exercent, & implent.

Optarem ergo, ut cum D. Inquisitores causis Fidei finem imponunt; executioniquæ tradere volunt, duo præcipuè menti tenerent. *Primum;* Quòd si in eis vertitur, & probatur aliqua in Beatam Virginem Blasphemia vel hæresis in dicto vel facto consistens, non leviter, & blandule in eis procederent, sed severè, (& ut convenit) reos punirent, nam Christus Dominus dilectus Filius su-

us ægerimè fert vt aliquid indecorum, in honestum, vel disonum amantissimæ suæ Matris, Virginitati, puritati, donis, gratijs, vel virtutibus vel dicatur, vel agatur; merito ergo animadversio hæc in impios homines, ingratos valde, & inhumanos exerceri debet, cùm tantis obstricti beneficijs, & in oblivionem datis, contra aduocatam suam, Dei genitricem, & omnium Marrem tam diabolicè insurgant, & peruersè meditentur, & agant. *Secundum*: quòd ante executionem sententiæ Beatam Virginem maximè implorarent, vt præsto in adiutorium esset, ne Diabolus insidijs suis Fidei inimicis favens, ex suis factis victoriam reportare valeat, & illusorium facere iudicium.

Quo ad primum, quantum convitia illata Matri suæ Christus sentiat, nec valeat sustinere; audiamus cuiusdam execrabilis aleatoris in Beatam Virginem blasphemantis diram mortem, aliosquè successus, quos in vita Beati Gerardi Martyris Ordinis Cisterciensis refert Chrysostomus Henriquez. *Erat tunc* (ait Chrysostomus) *in Civitate Cardo* *tij homo quidam Carnalis, qui dum aliquando ale-* *is luderet, & tesserijs sibi male cadentibus perde-* *ret, quidquid dementi in mentem veniebat, ore* *furibundo iurabat. Cumquè iam pene omnia amississet, alijs quidam nefandus aleator accessit, & tumida illum indignatione amovens ait. Cede iners, cede, ego ludam pro te; quia tu nescis ludere, nec iurare, Cumquè, & ipse, vt erat Filius perditionis similiter perderet, diabolico furore inflammatus, cepit omnia Domini nostri Iesu Christi tam interiora quàm exteriora quasi per ordinem membra*

In fasciculo ff. Ordin. Cister. in vita B. Gerardi Martyris. cap. 3.

iurare. Nihil omnino iniuratum relinquere volens Proferebat igitur iurationes quasdam seu blasphemias atque inauditas, quemadmodum cordis, & oris eius instructor, imò vere destructor Diabolus excogitabat. Ast ubi Dei, & hominis Domini nostri, omnia membra, furioso, & blasphemio ore, consumpsit, adiecit ad cumulum damnationis suæ, Sanctissima membra iurare terribili nimis temeritate, Sanctissimæ Matris eius, satagens universa sigillatim venenato dente discerpere, ita ut sanæ mentis omnes qui aderant, à facie blasphemantis, & alloquentis aures obstruerent, & pectora sua tunderent. Nec dùm iuramenta omnia sacrilegi iurator expleverat, & ecce repente ultio divina atque digna, inuisibili, & quasi fulmineo ictu feriens, & perforans sceleratum, Maiestatis iratæ terribile dedit experimentum. Percusus itaque Blasphemus corruit, & putans quòd aliquis eum materiali gladio confodisset, horrendo gemitu exclamans ait: Heu heu miser, quis es qui me interfecisti? cumque diutius in terram palpitans, & mortiferas gemitus efflans volutaretur, tandem urgente maligno, cui traditus fuerat abominabilem animam tartareis ignibus concremandam expuit. Nudato itaque corpore ad lavandum, est in dorso eius plaga recens terribili apertura divisa, ac si aliqua securis ibidem immersa fuisset, ita ut penetralia cordis, hepatis, & pulmonis funditus appaerent: Quo viso contriti sunt iuratores, videntes quòd Zelus Domini exercituum, tam gravi animadversione multavit iuratorem impium, atque blasphemum. Cumque rumor volocius

prævolans tremefactus undique vicinos traheret ad videndum; quidam de intimis eius mæstus accelerabat ad illum. Huic ergo itineranti apparuit quidam mortuus homo, quem in iuventute cognoverat, & ait. Agnoscis me? Ego sum ille defunctus olim tibi non ignotus novi ergo quo tendas, sed in casum te fatigas, iam enim morte absumptus est, quem viventem inuenire putas. Porro unum est quod latere nolo, quod Dominus Iesus Christus, à servis suis contumeliosis multas contumelias, & iniurias patitur, & patienter expectat, tamquam patientis redditor. Veruntamen immaculatæ Genitricis sue lésiones, atque convitia non facile sustinet, sed aut præsentis supplicio citius punit, aut si certè reseruat in posterum cæteris malis acerbis punit.

Christus Matris suæ convitia illata non sustinet.

Quo ad secundum; memorabile est illud factum quod Gerardus Loricarius in Civitate Ferrariensi, accidisse tradit. Fuit in illa Civitate quidam Hæresarcha nomine Germanus, & alio nomine Guido de Lacha, cuius corpus, post eius mortem, ab omnibus tamquam reliquia alicuius Sancti venerabatur, maximoque in honore habebatur, postea detectis illius non minimis erroribus, à Iudicibus veritatis, & Fidei, Hæreticus fuit declaratus, corpusque ut igni traderetur, iussu, sed cum magna pars plebis in illa existimatione fuisset, hoc ægre ferens, sententiæ Inquisitorum non acquiescebant, sed cum accenso rogo, & corpus in ignem iniectum, coram omni Civitate non combureretur, sed potius levatum in altum nullum ignis sustineret damnum imò ex se quosdàm emitteret lucis radios, & extincto rogo, leviter paulatim corpus super cineres caderet,

In compendio glossæ ordinariæ in lib. 3. Reg. cap. 13.

deret, omnes stupefacti mirabantur, credentes iniuste fuisse condemnatum, veramque fuisse eius, doctrinam, & iuste pro Sancto habitum; sed Censores Fidei cum iuxta allegata, & probata recte sententiam portulisse cernerent, hoc Diabolicae artificium existimantes ad Virginem Matrem Deigenitricem Mariam, ut Magistram Fidei, & omnis rectae doctrinae, & destructricem omnium haesum velociter convolarunt, & humiliter deprecabatur ut veritatem omnibus demonstraret, & Missam de Beata Virgine psallere fecerunt, sed non dum (mirabile dictu) prima verba introitus Missae, *Salve Sancta Parens*: proferri incipiuntur, quando per aera haec voces audiri ceperunt. *O Guido de Lacha, nos te defendimus quantum potuimus, sed incasum*; Daemonum voces fuerunt qui (vsque Beata Virgo ad preces servorum suorum inclinata, artes malignorum Spirituum destruxit) corpus illius Haesiarchae, ut igne non combureretur, servarunt. Sed adveniente veritatis Magistra errores istius miseri fuerunt detecti, & non dum secundo corpus eius proiectum in Regum, quando flammæ totum devorant, & in cineres reducerunt, quo facto Fideles in Fide confirmati, Virginem Beatam malleum Haeticorum, & Fidei nostrae firmissimam columnam, veritatis scholam, & omnis Sapientiae, & doctrinae, certissimum esse documentum manifeste norunt. Inquisitoribus quæ firma fuit relicta spes esequendi preces, quoties eas ad Fidei Magistram dirigat & ad Religionis Christianae augmentum expectent.

C A P V T XXII.

*EPITHETA, QUIBUS SAN-
cti Patres ad Fidem Virginis expli-
candam vsi sunt, sequentibus
SS. patefiunt.*

S. I.

FILIA FIDEI.

QUam insita, & innata Beatæ Virgini Fidei
virtus ab ortu suo fuerit, vt cum proprie-
tate Filiam Fidei eam nominare possimus, ex pa-
rentum suorum factis deducemus, & brevi nar-
ratione exponemus.

Ioachim, & Anna, coniuges Sancti, Beatæ Vir-
ginis Parentes incliti cum iam in senili ætate ef-
sent constituti, & cupita prole caruissent, viror-
què ille in ambobus exaruisset, terraquè quæ ger-
minare poterat, sicca, & arida redderetur, pre-
cibus suis ad naturæ conditorem confugiunt, cre-
dentes, & fidentes quòd licèt natura eis adime-
ret fiduciam non ademerat Deo potestatem, vt
proles donaretur, Fidesquè eorum ita inualuit vt
à Domino reciperetur, Annaquè conciperet Ma-
riam, què pareret, ita vt propissimè dici posset,
quòd sola Fides ac cōfidētia Mariā genuit, & non
aberrare, qui Dei Matrem, Fidei Filiam appet-

Serm. 3. de Abraham,

let illiquè non minimè convenire quòd de Abraham dixit Zeno. *Post hæc promittitur ei de legitimo matrimonio Filius de Fide non de ætate, concipit Sara, portat sine dōlore uteri Sarcinam quæ iam ambulare non poterat, tunc discit mater esse cūm desinit.* Et si Filius de Fide Isaac, non de tempore dici potest; etiam Filia de Fide Maria, non de ætate dici debet. Voluit Dominus hos sanctos coniuges consenescere, ut sublato profectutis tempore naturæ humore, sola Fides ac confidentia Mariam gigneret; non de tempore Filia esset quæ habitura erat Filium cui omnia, tempora serviunt? Et si Zeno de Abraham, &

Serm. I. de Abraham,

Sara dixit. Quia utriusque ætas ademerat spem sobolis, pignus succidaneum mernerunt; sic meruit Fides, quòd ademerat tempus, extorsit credulitas, quòd natura denegavit. Idem id quoquè factum in nostræ Virginis Parentibus demonstratur. Negabat Ioachim, negabat Annæ natura ipsa prolem, firma Fide, ac minime dubia credulitate voti compotes fuerunt. Et si Fide insignes fuerunt Ioachim, & Anna, quid mirum ut Mundo illā pepererint, quæ Fidei dux, & Magistra esset futura? nonne innata est cum Maria, Fides magna, quàm Parentes ante, & in generatione sua aprimè excolverunt? Quomodo ergo quòd à natura insitum est tam facile (ut Hæretici Somniant) divelli, & separari posset? Sed quòd fortius est, & admirabilius, & mente semper tenendum, si Dominus, mediante parentum Fide, Mariam contra naturæ tempus, & spem, Mundo edidit, quomodo in Fide defecisse vel vacillasse unquam

quàm permitteret? debemus hoc Fidei Ioachim,
& Annæ, quòd Mariam habemus Fidei Ducem,
& sic, qui Christum per Fidem quærit, vt non ab
erret, quærere illum debet cum Maria, quæ sua
Fide tamquàm splendida face nos tutò ad illum
ducit. Ex quo Alanus à Rupe exponens illud can- *Cantic. 5. vers.*
ticorum. *Quo declinavit dilectus tuus? & quæ-* *17.*
remus eum tecum. ita ait. *Bene autem dicitur,* *Alanus. in cāt.*
quæremus eum tecum, quia sine gloriosæ Virgi-
nis Fide, qui Christum quærit errare potest, pro-
ficere non potest. Vnde colligere debemus, quan-
tum Sanctorum coniugum Fides profuit, vt ab il-
lorum Fide, Mariam, Fidei suæ Filiam habeamus.
& ducem.

§. II.

MAGISTRA FIDEI.

R Ecè Magistra Fidei Virgo Beata. nuncu-
patur quia magistraliter Fideles omnes res
Fidei edocuit, & Filius suus post suam ascensio-
nem eam in erris dimissit, vt Fideles instrueret
in rebus Fidei, maximè de his de quibus nulli
mortalium nisi ipsi constare poterat, nam quam-
vis Spiritu Sancto dictante Evangelistæ Evange-
lia sua scripserunt, verosimile est, & credi potest
quòd de talibus cum Beata Virgine conferebant,
& quòd alij Fideles legentes scripta Evangelista-
rum, a Beata Virgine de intelligentia eorum

quererent, nãm pro certo habetur Spiritum Sanctum multa Beatæ Virgini revelanda servasse, & quis melius scire posset de Sacris Mysterijs, & de Magis venientibus cum stella, de fuga in Aegyptum, de Salutatione Angelica, de Nativitate Christi, de eius Circuncisione de oblatione eius in templo, & de reliquis ad Filium suum pertinentibus quàm Beata Virgo quæ singula experta est, & opera Christi Domini per triginta tres años proprijs oculis vidit, & in corde suo servabat; ob id què propius locutum fuisse Evangelistam Lucam Sancti Patres tenent, quia familiarior & Capellanus Virginis fuit; hoc què de Ioanne Evangelista, iudicare convenit, vt Divus Hieronymus scribens ad Eustochium notavit. *non quia* (inquit) *eximius ille Sanctorum Chorus Apostolorum eam deseruerit, inter quos post Resurrectionem Domini intrans, & exiens familiaris contulit de Christi Incarnatione. Tanto si quidem verius quàm ab initio per Spiritum Sanctum plenius cuncta dedicerat, & prospexerat plenius universa, licet, & Apostoli per eundem Spiritum Sanctum omnia cognoverint, & in omnem edocti fuerint veritatem.* Et Magistra Fidei debet appellari, cum Magisterium suum præcipuè in illuminandis mentibus in rebus Fidei ita propiè innuiatur exactum, & ex cultum.

*

* *

§. III.

MATER FIDEI, ET OM-
nium credentium.

Mater Fidei, & omnium credentium solet
passim Virgo nominari, propiè ergo ma-
ter Fidei dicitur, quæ quasi eam genuisse videat-
ur, credidit sublimius, & perfectius ac cæteri
mortales, primatus ergo omnium credentium
debetur, quæ noscitur difficiliora, & naturæ con-
traria, & opposita credidisse, firmiterquè, & in-
concussè omnibus consensum præbens. Matrem
Fidei nostræ Virginem Beatam appellat Ruper-
tus Abbas, ibi: *Ecclesia de libano venire* (inquit) *lib. 7. de divinis*
id est, candidatione Baptismi gentes ad Christum officijs cap. 25.
adducere. Maria Matre Fidei nostræ adiuvan-
te, id est, omnia verba hæc quæ hætenus conserva-
bat in corde suo iam aperiente. *in fine.*

Eva prima parens nostra, idèd nuncupata est,
quia erat Mater omnium viventium, & ab Adam
hoc ei nomen fuit impositum vt in libro Genesis
habetur, ibi: *Et vocavit Adam nomen uxoris suæ*
Heva: eo quòd Mater esset cunctorum viventium. *Genes. 3. vers.*
Sed Virgo Maria est illa a qua omnes Fideles, & *20.*
credentes edocti, & instructi sunt in rebus Fidei
(vt alibi fusius egimus) cur ergo non ei merito, &
ampliori titulo Mater credentium dici debet? *lib. 2. de laud.*
Confirmat Richardus dicens: *Sicut enim Eva Virg. 1. p.*
dicta

*dicta est Mater omnium viventium vita naturæ
genesis 3. sic Maria Mater omnium viventium
vita gratiæ, ipsa enim propter hoc figurata est
per Saram, quæ licet non nisi unicum Filium car-
naliter peperit Abraham, tamen mater dicta est to-
tius populi Israelitici, unde Isaia, 55. dicitur
Iudeis. attendite ad Abraham Patrem vestrum
& ad Saram quæ peperit vos.*

*Repeto Rupertum clarius hoc idem iudican-
tem Si Abraham (inquit) Pater gentium, & Sara
Lib. 7. in cant. Mater gentium rectè dicitur, & est videlicet pro
n princ. pter Fidem, quanto magis tu, ò fidelissima Fide-
lium, Mater es omnium nostrum? Et rectè dixit
quanto magis tu, quia illa per Fidem mater est
gentium Fidelium, sed tu, ò Beata Mater es ma-
ter charitatis, Fidei, Mater pulcræ dilectionis, ti-
moris. & agnitionis, & Sanctæ Spei nostræ.*

Eccles. 24.

Maria etiam respectu aliorum aliter se gessit
quàm Eva, hæc enim, & si mater vocata sit viven-
tium, tamen occidit omnes per originale pecca-
tum, cuius occasio fuit. Maria vero viram pepe-
rit omnibus salutarem, ideoquæ ipsa est Mater
viventium, & pro excellentia, & primatu Fidei
sux, Mater Fidei, & omnium credentium meri-
to appellata.

*Christus Dominus in Cruce Matrem suam, ma-
trem Ioannis dicit, cum ait: Mulier ecce Filius
Ioan. 19. vers. tuus, & Ioanni Ecce Mater tua. Suscepit Virgo
26, Mater Vicarium, & quia sic visum fuerat Filio
suo amplectitur successorem, cogitans ita Ioannis
se matrem constitui, ut in Ioanne fuerit totius
Mundi, sic colligit Sanctus Bernardinus Senen-
sis.*

sis Intelligimus (inquit) in Ioanne omnes animas electorum, quorum per dilectionem Beata Virgo facta est Mater. Tom. 1. Serm. 55. cap. 3.

Albertus Magnus plurimis in locis Fidei Matrem Sanctam Virginem Mariam, & matrem omnium per Fidem appellat; & iuxta illum locum *In Marciali.* Marci. 2. *Et qui praeibant, & qui sequebantur clamabant Ossaanna Filio David;* vbi Augustinus dicit, quod omnes siue praeederent Incarnationem siue sequerentur, salvabantur per Fidem mediatoris Dei, & hominum. Sic argumentatur Albertus Magnus, sed ad illam Fidem necessario exigitur, vel implicite vel explicite credere Deum Incarnatum de Virgine; ergo per hoc est generatio vniversalis ergo Fides Incarnati de Virgine est: per quod est regeneratio in esse gratiae omnium hominum; deducitur consequentia clara; ergo est per Fidem mater omnium.

Hinc alibi dictus Albertus Magnus privilegia Beatæ Virginis recensens, & recopilans septimum numero, hoc exprimit. *Septimum fuit Mater, omnium, quare non similiter fuit unum privilegium quod esset Soror, & Filia omnium, vel saltem quod esset Domina omnium.* *In Mariali. ca.* 196.

Virgo Beata fuit illuminata (vt in secundo capite huius tractatus probavimus) omnes ab hoc fulgenti sydere lumen susceperunt; nam per tu- *Ioan. 1.* bam Ioannis Baptistæ dicentem. *Ecce Agnus Dei.* Andreas Apostolus credidit, per Andream Petrus, per Petrum Roma per Romam vniversus Mundus; ergo à primo ad vltimum, per Ioannem credidit vniversus Mundus; sed à quo Ioannes

Luce 1.

lumen accepit, nisi à Virgine in ventre portante Solem, dum Elisabeth, eius matrem Virgo gloriosa visitavit: Vnde, & in ventre exultavit ut 1. Lucæ legitur, & ita efficax fuit hæc illustratio, & gloriosa, ut non dum natus, & iam sanctificatus, & plusquàm Propheta factus, ergo merito mater credentium dici debet.

1. Corinb. 4.
vers. 15. Galat.
4. vers. 1.

Et si Divo Paulo, eos quos labore, & doctrina pareret, Filios nominare licuit, quia per Evangelium illos genuisse, affirmabat. *Per Evangelium, vos genui, & alibi. Filioli mei, quos iterum parturio.* Nonne plenius, & iustius hoc mater Dei dicere poterat, quæ non solum sua prædicatione, & inimitabilis vitæ exemplo omnes edoceat, sed conceptu, & editione Verbi Dei? ita sentit Guaricus Abbas, cum contemplans ait. Si servus Christi Filios suos iterum parturit cura, atquæ desiderio pieratis, donec formetur in eis Christus, quanto magis ipsa mater Christi? & Paulus quidem genuit eos, verbum veritatis, quo generati sunt prædicando: Maria autem, longe Divinius, atquæ Sanctius verbum ipsum generando. Laudo quidem in Paulo prædicationis ministerium, sed plus miror, ac veneror in Maria generationis Mysterium.

Serm. 1. de As-
sump.

S. IIII.

VEXILLVM FIDEI.

TAmquam primam in credendo, & perfectio-
rem in intelligendo Virginem Mariam
vexillum Fidei Sanctus Ambrosius appellat; ve- *Lib. 2. de Virg.*
xillum erigere aut proponere, ineundæ pugnae
signum erat, vt in humanis litteris plerique scrip- *Cæsar lib. 2. de*
tores meminere, Cæsari (inquit Cæsar) omnia *bello gallico.*
vno tempore erant agenda vexillum proponen-
dum: quod erat insigne cum ad arma concurr-
oporteret. Et Ammianus. Vexillum operiens ex- *Ammianus lib.*
tollendum, quod erat opportuna subeunda indi- *27.*
cium pugnae, & in divinis litteris apud Ieremiam. *Ieremias 6. ve.*
In Thecua clangite buccina, & super Bethaca-
rem levate Vexillum. Beata Virgo erigit vexil-
lum Fidei, quia constantior, & firmior fuit in ea,
ac cæteræ creaturæ. Vexillum, est signum victo-
riæ quo demonstratur Beatam Virginem victri-
cem habuisse Fidem nunquam in ea defecisse
nec vacillasse. Vexilla in medio castrorum sunt,
vndique à militibus custodita, & vallata, ne ab
hostibus apprehendi, & capi possint, Fides Beatæ
Virginis circum vallata, & circumfusa fuit om-
nibus charismatibus, & virtutibus, ita vt nunquam
periclitari posset, & quamvis ab inimicis inuasa,
& corrosa, semper firma, stabilis, & inconcusa re-
perta fuit, vexillum Fidei omnibus Fidelibus ere-

dentibus in signum prætulit Beata Virgo, & in sublime tulit, ut Fidei, & Religionis Christianæ hostibus exhiberet signū pugnæ, qua victos omnes ad se traheret, & sub Christi Filij sui militiam convocaret, ut Beatam Virg in e alloquens Nicomedienſis Antistes Georgius ita humiliter petit, & rogat. *Facem* (inquit) *tamquam signum aliquod tolle, & ad te dirige orbem terræ.* Et sicut Fides in virtutibus Theologicalibus primum locum obtinet, ita in eius obseruatione, & complemento apud cæteras virtutes huic primatum Virgo Beata concessit; vnde vexillum Fidei emicuisse in Maria, Sanctus Ambrosius lætatur.

Lib. 2. de Virg.

§. V.

ANCHORA FIDEI *Catholica.*

MERITO Anchoram Fidei Mariam Virginem vocitamus, si Anchoræ officium contemplemur, Anchora est instrumentum ferreum, quo retinètur naves, de quo Poeta cecinit.

*Ovidius lib. 3.
aristit. eleg. 9.*

Anchora nostram,
Non tenet vlla ratem.

Et quando tempestate iactati nautæ, & foelici-
ter

ter navigandi nulla spes superest, confugiunt ad Anchoram qua iacta eodem in loco navim retinent, donec foelcius navigandise offerat occasio; unde Anchora pro refugio proverbiali figura, & columna domus sumitur; & quando aliquid præter spem evenire solet, Anchoræ iactum Dominum prævertisse, dicimus, & Sacram Anchoram nominamus, quoties ad extrema refugia confugitur, eamque tum demum mittimus, quum extremo laboramus discrimine.

Quid mirum ut Anchora Fidei nominetur, Maria Virgo? imò nullo propius vocabulo eius magnitudo explicari valuit, nam Ecclesiæ navis, eiusque Catholica Fides, nulla Anchora firmius, stabiliri, & firmari potuit quam precibus, & meritis Beatæ Virginis Mariæ, & periclitantibus simul, & nutantibus Fidelibus ipsa ut Anchora firmior Ecclesiæ navem à ventis tentationum, & Infidelitatis impulsam semper servavit, & custodivit incolumem, hocque nunc etiam materno affectu è Cœlo operatur, & si in hoc mari iactamur, ad hanc tutam Anchoram Beatam Virginem configere debemus, & cum Theolepto ita clamare. *Ad opem tuam, ceu ad petram, tutamque Anchoram Immaculata Virgo confugio. Ne me repelle, sed toties in peccata lapsus erige.*

Od. 1.

Et non solum Anchora tuta est, & Sacra, Beata Virgo, sed & portus securus, unde si mergamur fluctibus tentationum, ut portum, omnis periculi experte consequi valeamus, ad hanc ut maris stellam respicere convenit, unde sic eam Sanctus Ephrem Syrus alloquitur. *Tu noster es portus, Virgo.*

Serm. de laud.

Virgo.

Virgo intemerata, nec minus audiendus Episcopus Fulbertus, qui nos omnes in his periculis constitutos sequentia facturos monet. Oportet (inquit) universos Christicolae inter fluctus huius seculi remigantes attendere Maris stellam hanc, id est Mariam, quæ supremo rerum cardini Deo proxima est, & respectu exempli eius cursum vite dirigere. Quod qui fecerit non iactabitur vanæ gloriæ vento, non frangetur scopulis adversorum, nec absorbebitur Scilicet voragine voluptatum, sed prosperè veniet ad portum quietis æternæ.

Lib. 32, de natura animalium cap. 1.

Anchora hæc, Beata Virgo Maria, est Anchora sive remora, Remora est exiguus Piscis crustis & Spinistectus à remorando dictus, quod navem cui annixus fuerit, remoretur, teste Plinio, Piscis, est à multis nominatus, sed à paucis visus, tantæ virtutis, ut carinis adhærens, navis tardius ire credatur, & licet ruant venti, & procellæ sæviant, ita furori imperat, & compescit vires, ut cogat stare navigia, quod non possunt vincula nec Anchoræ suo irrevocabili pondere iactæ; Anchoræ Fidei Virginis nulla Remora vires opprimere potuit, nec illi vlla accessit remorandi virtus, sed prosperè navim Ecclesiæ fecit, nec inimicorum Fidei iactis, & procellosis ventis agitatam, fluctuare permisit, sed con-tanter in Fide fundatam, fervari curavit, hoc quæ satis completum videmus quando iuxta Crucem gemebunda in Fide fortis & immobilis Christi Filij sui acerbos dolores, & mortem contemplantur, & vnus fugientibus, ipsa permanebat, & alijs dubitantibus, ipsa credebat,

bar, Amadeus Frāciscanus in illo cātico, *ascēdit
Deus in iubilatione, & Dñs. noster in voce tubæ,*
quē, raptu octavo, in laudibus Virginis Mariæ
scriptum, reliquit, versiculo vigesimo septimo,
Deum, Matrem suam. ut Anchoram Fidei in hūc
mundum reliquisse, narrat ibi: *Matrem suam in
Mundo dimisit, & tamquam Anchoram Fidei
sue reliquit.*

*Raptn 8, cant.
ascendit Deus
vers. 27.*

§. VI.

SIGNACULUM FIDEI.

Non sine magna proprietate Beatam Virgi-
nem Sanctorum multi signaculum Fi-
dei vocarunt, nam sicut signum, cui infigitur, mul-
tum adheret, Fides Beatæ Virginis ita cordi, &
menti suæ, tamquam character indelebilis inhæ-
rebat, ut exemplar omnibus relinqueret veræ Fi-
dei, quod imitandum Divus Ildefonsus nobis
proponit dicens: *Quæso vos filij imitamini signa-
culum, Fidei vestræ Mariam Beatam. quā ve-
lut ignis ferrum Spiritus Sanctus totam decoxit,
incanduit, & ignivit.* Etiam, *signaculum Fidei,*
dici potest, quia Fides Virginis ita firma, constans,
& stabilis semper fuit, ut nulla tribulatione mi-
nueretur neque vacillaret, ita notat Richardus à
Sancto Laurentio: ibi: *Vel hoc signaculum Fidei*

*Ildefonsus Ser-
mone 4. de As-
sump.*

*Lib. 9. de laudi-
Virg.*

re dominicæ sepulturæ: hoc què rectè à Sanctis Patribus, & scriptorib⁹ adnotatur, cū nostra Fides ita sic levis, & facile frangatur, & quavis adversitatis vnda amittetur: at Fides Virginis immobilior, imò tempore tribulationis constantior, & fir-
mior.

S. VII.

SCEPTRVM FIDEI.

Hom. 6. contra Nestorium.

S Sanctus Cyrillus Alexandrinus homilia sexta contra Nestorium Beatam Virginem *Fidei sceptrum*, nominat. *Tu* (inquit) *recte Fidei sceptrum, & norma*. Nam Virgo Sancta sceptrum extendit Fidei cum credentes ad Cœlum portat, & omnium Catholicorum est hanc Matrem, & ducem sequi. & vivere sub scepro suæ Fidei ne in ferno sepeliatur, vnde quàm rectè Sanctus Anastasius, malam mulierem sceptrum inferorum appellavit, Quid est mulier in terra? naufragium, fons sceleris sceptrum inferorum, sceptrum signum est regiminis, apponi solet manibus Regum, & Imperatorum ad ostendendam potestatem, quàm in subditos, & vassallos suos exercent, eorumquè iniustitia administranda constantia, & rectitudo: sceptrum, Fidei fuisse Beatam Virginem iuxta Cyrilli sententiam, hoc indicat, Fidem Virginem normam, & exemplum primum rectæ Fidei fuisse eamquè constanter cum omni recti-
tudi-

rudine, servasse, & ut Reginam Cœli, Fidei sceptrum, in manu portasse, ut Fideles omnes rectè regeret, & gubernaret sub eius Stantes vexillo.

§. VIII.

IMAGO FIDEI.

Sanctus Proclus Fidei Imaginem Virginem, Mariam vocat in oratione sexta ibi: *1 p/a or- Orat. 6. orthodoxæ Fidei expressa imago*, Si proprietatem vocis quarimus, Fidei officia examinemus. Imago, ut vera Imago sit debet continere in se omne illud quod continet illud de quo imago est nam si in aliquo dissimilis videatur non erit vera, & propria Imago eius, habent se tanquàm representans, & representatum; quomodo ergo Fidei Imago esse potest qui non rectè, constanter, & viriliter omnem Fidem servata. Si in aliquo deficit, vel titubat, non rectam Fidem habet, nec Imago eius dici valet quare cum Beata Virgo in Fide semper constans, invariabilis, & permanens existit, rectè Imago Fidei dicitur, ut Sanctus Proclus ait, alijquæ Sancti tenent.

Quomodo non Imago Fidei esset, quæ Imago est, & dici debet plasmatoris sui; audiatur Alanus Verenus iuxta illud Genesis 1. *Faciamus hominem ad Imaginem, & similitudinem nostram.* De land. B. V. Serm. 5. ita de Beata Virgine describens, *Hæc illa sublimis, & supra omnia exaltata Mater, & Virgo,*
S s. quæ,

quæ post Dominum Iesum Christum splendor quidam gloriæ divinæ, & similitudo et cumquæ proxima omni Sanctæ Trinitati est, portans omnia verbo virtutis divinæ, hoc est, unigenito Filio suo, atquæ eodem incomparabili verbo purgationem peccatorum faciens. Est Virgo Maria Mater Domini, Splendor illius reverendæ gloriæ, & Cœlestis pulcritudinis, & bonitatis, omniumquæ divinarum virtutum seminarium, omnia, tanta sua virtute portans, & ingenti sua charitate purgationem peccatorum apud omnipotentem Deum impetrans.

Hominis speculum reddit Imaginem suam deformatis erat homo per peccatum, quod ei abstulerat Imaginem Dei, ad quam factus erat, sed per Beatam Virginem, quæ est fons gratiæ, reformata est in homine Imago Dei per gratiam, hoc pulcris confirmat verbis Sanctus Anastasius Synaita, de Anuntiatione Virginis agens. Hæc quam agimus celebritas (inquit) ac festa dies sacræ quidem ac venerandæ huius Virginis Annuntiatio est, mundi autem universi natalitius dies: quippe universa suo quæque ordini asserta sunt; priorquæ deformitas decorem accepit. Quia nimirum, nostri causa, similis nobis factus sit, qui nos fecit, veteratam ipsius, ac corruptam Imaginem renovans, eamquæ eximia quadam pulcritudine instaurans in hæc fere verba ad nos clamans ex quo hodie fidei formatiquæ defluxistis, atquæ in mortem detracti estis; hodie vestri causa, fidei ego fingor, ut mea hac carne nunc fidei, in vitam vos pristinam reducam, idcirco cum morte congre-

grediens, eamque perimens, uti plane dignum erat.

Misertus Deus Pater peregrinorum, impressit suam Imaginem Filium suum, qui est candor lucis æternæ, speculum sine macula, & Imago bonitatis illius, cæræ nostræ humanitatis, ut illam Imaginem Dei Filium nobiscum habentes in nostra humanitate impressum, humanatum, & Incarnatum, haberemus ad Paradissum aditum liberum, ad quem non alia sufficiunt monimenta nisi solum istius Imaginis impressio, & Incarnatio facta de qua canit Divinus Psalter. *Verumtamen in Imagine pertransit homo, O Maria vera Imago divini Archetypi rectè descripta, ut Andreas Cretensis cœset. Imago Virginitatis, ut Divus Ambrosius canit. Orthodoxæ Fidei expressa Imago, ut Cyrillus Alexandrinus concludit.* *Sapientia 7. Psal. 38. ver. 7.*

§. IX..

P R O P V G N A C V L V M
Christiana Fidei.

Andreas Cretensis Episcopus, qui in Virginis laudem plenis, & pæsis velis excurrit, *Enccmium de Mariam Christianæ Fidei propugnaculum dicit dormit. Diap.* eandem Coelo affirmat esse puriorem, Seraphicis mentibus celsiorem, hominum Dominam, & Thesaurum Trinitatis.

In canticis canticorum Sponsa, **M**urus, nominatur,

- natur, & sponsus super eam ædificare iubet propugnacula argentea. *Si murus est* (inquit Sponsus) *ædificemus super eam propugnacula argentea.* Hunc locum elucidans Alanus à Rupe, in Beatæ Virginis laudem ita exponit. *Si firmum* (inquit) *propositum habet. Virginitatem servandi quàm Deus vovit (quod quidem habet) ædificemus super eam propugnacula argentea, id est instruamus eam in scientijs divini eloquij, ut credat de se nasci Filiū Dei iuxta auctoritates Divini Verbi: si observaverit Virginitatē carnis, & animi Nihil mirū, ut propugnaculū Fidei Christianæ vocetur Maria, cum portam per quā intravit Iesus Fidem Mariæ, Sanctus Anselmus appelleret: Decceret quē prorsus, ut virtutum universarum varietate decorata, quæ de Cælo suscepit verbum, Fide conciperet filium, ut verbis Laurentij Iustiniani utamur. Et pulchra in Fide, quæ credidit omnia credenda supra se, & quæ credidit omnia perficienda in se, ut Divus Bonaventura testatur, merito propugnaculum Christianæ Fidei à Sanctis Beata Virgo pluries conclamatur.*
- Cant. 8. vers. 9.* *Ad hanc Fidei nostræ normam, speculum, & Imaginem Beatam Virginem Mariam, quoties de Catholica Fide quæstio agatur recurrere sedulo tenemur; ut fortes in ea adversus hostium insidias, hæresum, & Hæreticorum cavillosas obiectiões decertare valeamus. quæ protegente, nos, & illos ad æternitatis gaudium perducere facillimè consequuturos posse non desperemus, adiuvante illo, & miserante, qui sine fine vivit, & regnat in sæculū, sæculorum. Amen.*
- In cantic. canticorum. cap. 8.*
- In cap. 10. Luc.*
- Serm. de Nat. Virg.*
- In speculo cap. 8.*

AKPOTEAETION,

OPERIS VNIVERSI

CONCLUSIO.

PTAREMVS, ò Pijſſima Mater, vt pro tuæ Fidei defenſione quot verba, tot aduerſus hoſtes tuos fortiſſima in hoc opuſculo exiſterent tela vt debellarentur eorum verſutiæ, & garrulitates. Non ſufficit vis noſtra, nàmquæ ex propria penu elaborata exhibuimus, fatis inermia videntur; & quæ ex aliorum ſudore collecta, expoſuimus, non rectè digeſta, noſcimus; ſed cum ſemper totum quòd ſit optimum, de ſuper miſſum credamus; è ſuperis iubar te opitulante, ſperamus; non pro inimicorum tuorum Spirituali ſalute ſolum poſtulantes, ſed pro Fidei noſtræ incremento preces exhibi-

exhibentes ; sed cum fidere in nostris non debeamus supplicationibus , alios cum nostra interpellatione patronos diligimus quos cotidie invocamus , & per te, ò Magistra Fidei, à Deo petant, vt non modo Fidei sinceritate, tum in vita , tum in morte persistamus , sed etiam res Fidei ita apprehendamus ac penetremus , vt ad conformiter ei vivendum , agendumquè cum divina gratia moveamur. Patronos eligimus Apostolum Thomam , qui dubitatione , & incredulitate in qua primitus fuit , à Christo post Resurrectionem deterfa , firmifsimus deinde in Fide, imò , & eximius Fidei Magister effectus est. Talem videmus Apostolum Barnabam *plenum Fide , & Spiritu Sancto*. Talem Sanctam Teclam, quæ miris Sanctorum Patrum laudibus celebratur, & de ea canit atquè orat Ecclesia , *vt eius tanta Fidei proficiamus exemplo*. Talem Sanctum Gregorium

Thau-

Thaumaturgum, Talem denique Divum Petrum Martyrem Ordinis Prædicatorum in cuius itidem festo die precatur Ecclesia. *Vt eius Fidem congrua devotione sectemur.* Et alios tales quàm plurimos Sanctos; sed præcipuè Sanctorum omnium te Dominam Reginam Virginum cui Sancti omnes vti aliarum virtutum ita Fidei principatum deferunt, cuius specimen cum-potissimum in Passione, & morte Filij, & suo illo agone dolorumquè omnium in animæ conflictu dederit; dignetur, & nunc, & in mortis nostræ morumquè lucta, in qua Fidem nostram potissimum opugnare solet Dæmon; *ut & in Fide inveniamur stabiles, & in opere efficaces, & in caritate, & gratia perseverantes.* Petas, & precamur, ò Virgo Mater, vt Unigenitus Filius tuus Hæreticorum mentes illuminet, errores auferat, ad Pasqua Ecclesiæ vehat, vt simul omnes te

Dominam ac Reginam nostram, Matrem Domini nostri, & tui, Fidei Magistram, & Virginem perpetuam, incessanter confitentes, ad æterni gradus consortium cum Sanctis omnibus adiungi, & commisceri benignitas sua patiatur. Amen.

LAVS DEO.

Iuxta Ecclesiæ Romanæ sensum, eiusque sanam, & indubitabilem doctrinam opusculum hoc scriptum censemus; sed si aliquid dissonum, vel devium unquam reperiatur, correctioni tantæ matris libentissimè submittimus, & corrigi paramur.

FINIS.

